BOFIT

BOFIT Viikkokatsaus
Vuosikirja 2005

Suomen Pankki, BOFIT
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
Päätoimittaja *Timo Harell*

Suomen Pankki
BOFIT – Siirtymätalouksien tutkimuslaitos
PL 160
00101 Helsinki

Puh: 010 831 2268
Fax: 010 831 2294

Sähköposti: bofit@bof.fi
Internet: www.bof.fi/bofit

The opinions expressed in this paper are those of the authors and do not necessarily reflect the views of the Bank of Finland.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä sisällys vuonna 2005

5.1.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 1/2005

- Useat lakimuutokset edistivät Venäjän poliittisen vallan keskittymistä vuonna 2004.
- Venäjän talouden rakenteiden uudistukset hitaita vuonna 2004.
- Uusia lakeja voimaan vuoden 2005 alusta.
- Venäjä rakentaa öljyputken Japaninmerelle.

13.1.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2/2005

- Venäjän inflaatio ennustettua nopeampaa vuonna 2004.
- Vaihtotaseen ylijäämä ja yksityisen pääoman ulosvirtaus aiemmin arvioitua suurempia vuoden 2004 tammi-syyskuussa.
- Venäjän hallitus päätti vuoden 2005 lihantuontikiintiöistä.
- Pienyritysten toimintaympäristö parani hieman.

20.1.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 3/2005

- Ruplan kurssi heikentyi edelleen vuoden 2004 viimeisellä neljänneksellä.
- Venäjän vakautusrahaston suuruus 3 % BKT:stä vuoden 2004 lopussa.
- Venäjän sosiaalietuusuudistus vaikeuksissa.

27.1.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 4/2005

- Venäjän talouskasvun arvioidaan hidastuvan viime vuodesta.
- Teollisuustuotannon kasvu hidastui huomattavasti loppuvuodesta 2004.
- Valtiontalouden tarkastusviraston selvitys vuosina 1993–2003 tapahtuneista yksityistämisistä odottaa duuman käsittelyä.

3.2.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 5/2005

- Venäjän talouskasvu odotettua ripeämpää vuonna 2004.
- Venäjä maksoi takaisin viimeiset velkansa IMF:lle.
- Venäjälle kolmas luottoluokituksen korotus.
- Venäjän talouspoliittiset linjaukset nousivat julkiseen keskusteluun.

10.2.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 6/2005

- Venäjän inflaatio kiihtyi huomattavasti.
- Venäjän keskuspankki ilmoitti valuuttakurssipolitiikan muutoksesta.
- Juganskneftegazin rahoituskuvio herättää kysymyksiä.
- Valtionsyyttäjän mukaan Venäjän korruptio on noussut uhkaavalle tasolle.
- Uusien henkilöautojen kysyntä kasvaa nopeasti Venäjällä.
- Fradkovin hallitus sai luottamuslauseen duumalta.

17.2.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 7/2005

- Venäjän ulkomaankauppa kasvoi nopeasti vuonna 2004.
- Maantietransito Suomen kautta Venäjälle lisääntyi viime vuonna.
- Luonnonvaraministeriö haluaa ulkomaalaiset pois strategisten mineraaliesiintymien huutokaupoista.
- Maapäätöksiä lykättiin.

24.2.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 8/2005

- Venäjän teollisuustuotanto kasvoi ennakoitua nopeammin vuonna 2004.
- Venäjän keskuspankki lievensi valuuttamääräyksiä.
- Veronkannon ongelmat hallituksen käsittelyssä.
- IMF kehottaa luopumaan ruplan reaalisen arvon vahvistumista rajoittavasta politiikasta.
- Venäjän WTO-jäsenyysneuvottelut mahdollisesti päätökseen tämän vuoden aikana.

3.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 9/2005

- Löysä finanssipolitiikka uhkaa Venäjän budjettitasapainoa.
- Venäjän öljyntuotanto kasvoi vuonna 2004.
- Rikkaiden ja köyhien väliset tuloerot kasvavat Venäjällä.

10.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 10/2005

- Venäjän inflaatio jatkui nopeana helmikuussa.
- Keskeisten tuotannonalojen kasvu hidastui tammikuussa.
- Ulkomaisten sijoitusten kasvu edelleen nopeaa.
- Uusi asumislaki tuli voimaan maaliskuun alusta.

17.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 11/2005

- Venäjä lyhentää ripeästi ulkomaista velkaansa.
- Venäjän federaatiobudjetti huomattavan ylijäämäinen vuonna 2004.
- Venäjällä 27 miljardööriä vuonna 2005.
- Presidentti Putin erotti ensimmäisen kansan valitseman kuvernöörin.

23.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 12/2005

- Rakentamisen ja kuljetusten kasvu hidastui tammi-helmikuussa.
- Euron paino ruplan valuuttakorissa kasvoi.
- Hallitus hyväksyi uuden kaivannaislakiluonnoksen.
- Uusi metsälaki duumassa.
- Venäjän hallitus suunnittelee erityistalousalueiden perustamista.

31.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 13/2005

- Kaksi kolmannesta Venäjän pankeista talletussuojan piiriin.
- Rakentamisen kasvu hidastui.
- Presidentin suosio väheni, mutta hallituksen suosio kasvoi.
- Venäjä Suomen kolmanneksi suurin kauppakumppani; Kiina seitsemänneksi suurin.

7.4.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 14/2005

- Venäjän vaihtotaseen ylijäämä 10 % BKT:stä vuonna 2004.
- Venäjän inflaatio edelleen nopeaa.
- Rupla vahvistuu reaalisesti.
- Yritysten ja pankkien ulkomainen velka kasvussa.

14.4.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 15/2005

- Venäjän hallitus hyväksyi keskipitkän talousennusteen.
- Luottamus Venäjän investointi-ilmapiiriin sai uusia kolauksia.
- Presidentti Putin allekirjoitti lain kansankamarista.
- Euromoney ja Institutional Investor arvioivat maariskejä.

21.4.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 16/2005

- Venäjän teollisuustuotannon kasvu hidastui.
- Öljyntuotannon kasvu hidastui huomattavasti alkuvuodesta.
- Venäläiset yritykset aktivoituvat pääomamarkkinoilla.
- Gazprom ja saksalainen BASF aiesopimukseen kaasuputken rakentamisesta Itämeren alitse.
- Venäjällä tulossa uusia alueliitoksia.

28.4.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 17/2005

- Presidentti Putin korosti katsauksessaan kansakunnan tilaan tehokkaan valtion merkitystä.
- Väestön reaalitulojen kasvu hidastui.
- Venäjän WTO-neuvottelut etenevät.
- Duuman käsittelyssä oleva metsälakiluonnos herättää kritiikkiä.

4.5.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 18/2005

- Venäjän teollisuuden tuottajahinnat jatkoivat nousuaan.
- Vähittäiskauppa kasvaa edelleen voimakkaasti.
- Venäjällä maailman kuudenneksi suurin valuuttavaranto.
- Venäjän hallintouudistus etenee verkkaisesti – virkamiesten määrä lisääntyi vuonna 2004.

12.5.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 19/2005

- Venäjän inflaatio pysyi huhtikuussa edelleen nopeana.
- EU ja Venäjä sopimukseen laaja-alaisesta yhteistyöstä.
- Venäjällä lähes 90 miljoonaa matkapuhelinliittymää.
- Hallitus hyväksyi vuoteen 2020 ulottuvan liikennestrategian.

19.5.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 20/2005

- Venäjä sopi Pariisin klubin velan kuolettamisesta osittain etuajassa.
- Venäjän kauppataseen ylijäämä kasvoi edelleen.
- Euron osuutta ruplan valuuttakorissa nostettiin.
- Venäjä ja Viro allekirjoittivat rajasopimuksen.
- IVY-maiden talouskasvu nopeaa, elintasoerot suuret.

26.5.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 21/2005

- Suorat sijoitukset Venäjälle kasvoivat 30 prosenttia ensimmäisellä neljänneksellä.
- Venäjän yleisötalletusten suoja käyttöön vähitellen.
- Uusi pankkistrategia hyväksyttiin.
- Gazpromin ja Rosneftin yhdistymisaikeista luovuttiin.
- Koko duuma valitaan puoluelistoilta.
- Duuma ratifioi Kiinan rajasopimuksen.
- Baku–Tbilisi–Ceyhan -öljyputki otettiin käyttöön.

2.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 22/2005

- Venäjän keskeisten tuotantoalojen kasvu hidastui.
- Transitokuljetusten määrä kasvoi, mutta arvo väheni.
- Presidentti Putin piti vuosittaisen budjettipuheensa parlamentille.
- Hodorkovskille yhdeksän vuoden vankeustuomio.

9.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 23/2005

- Venäjän inflaatio hidastui hieman toukokuussa.
- Ruplan reaalinen vahvistuminen jatkui.
- Osakemarkkinoilla ei suuria muutoksia.
- Presidentti moitti sähköyhtiö UES:n johtoa ja rakenneuudistusten toteutusta.
- Suomi nousi Venäjän kahdeksanneksi tärkeimmäksi kauppakumppaniksi.

16.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 24/2005

- Venäjän bruttokansantuotteen kasvu hidastui vuoden alussa.
- Pitkäaikaisten talletusten osuus kasvussa.
- Luottotietolaki astui voimaan kesäkuun alussa.
- Listautumisbuumi jatkuu.
- Venäjä tiivistää talousyhteistyötä Kiinan kanssa.

22.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 25/2005

- Venäjän teollisuustuotannon kasvu supistui huomattavasti toukokuussa.
- Investointien kasvu jatkoi hidastumistaan.
- Duuma hyväksyi lisäbudjetin.
- Keskuspankki julkisti valuuttavarannon koostumuksen.

30.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 26/2005

- Venäjän keskeisten tuotantoalojen kasvu jatkui hitaana.
- IMF huolissaan Venäjän talouspolitiikan höltymisestä.
- Venäjän oikeusjärjestelmä uudistunut hitaasti verrattuna muihin transitiomaihin.
- Venäjän lainsäädäntöä kevätkaudella 2005.
- Gazpromin yhtiökokouksessa ei yllätyksiä.
- Venäjä jätti Viron rajasopimuksen ratifioimatta.

7.7.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 27/2005

- Venäjän Inflaatio hidastui hieman kesäkuussa.
- Venäjän vaihtotaseen ylijäämä 14 % BKT:sta vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.
- Basic Elementille vihreätä valoa Silovye Mashinyn ostossa.
- Venäjän tavoitteena edelleen WTO-jäsenyys joulu-kuussa.
- Suomalaisyritykset kohtaavat eniten kaupanesteitä Venäjällä.

14.7.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 28/2005

- Venäjä käytti kolmasosan vakautusrahastosta Pariisin klubin velkojen lyhennykseen.
- Venäjä valmistautuu G8-maiden puheenjohtajuuteen.
- Gazpromin tähtäimessä Sibneft.
- Venäjän duuma hyväksyi lain erityistalousalueista.
- Venäjän puolustusmenot noin 3% BKT:sta 2000-luvulla.

21.7.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 29/2005

- Venäjän teollisuustuotannon kasvu kiihtyi jälleen kesäkuussa.
- Talousministeriö julkisti vuoden 2006 yksityistämissuunnitelman.
- Venäjän markkinat houkuttelevat autojättejä.
- Venäjän-viennin yritysrakenne vastaa Suomen koko viennin yritysrakennetta.

28.7.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 30/2005

- Venäjän keskeisten tuotantoalojen kasvu kiihtyi jälleen kesäkuussa.
- Vakautusrahaston varoja sijoitetaan G8-maiden velkakirjoihin.
- Keskuspankki veti pois pankkilisenssin talletustakuujärjestelmään hyväksytyltä pankilta.
- Standard & Poor's vahvisti Venäjän luottoluokituksen.
- Korruptio lisääntynyt voimakkaasti Venäjän liike-elämässä.

4.8.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 31/2005

- Euron painoa ruplan valuuttakorissa nostettiin.
- Venäläisten keskipalkka 250 euroa.
- Venäjän rahoitusmarkkinoilla kesäbuumi.
- Vakuutussektori pieni mutta kasvussa.
- Venäjän hallitus hyväksyi pääpiirteissään avaruusohjelman vuosille 2006 - 2015.
- Venäjän presidentti vieraili Suomessa.

11.8.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 32/2005

- Venäjän inflaatio hidastui edelleen heinäkuussa.
- Fitch nosti Venäjän luottoluokitusta.
- Tuottajahintojen nousu hidastui hieman.
- Öljyntuotannon kasvu hidastuu, vientitulot kasvavat.
- Venäjälle investointirahasto julkis-yksityisten hankkeiden rahoittamiseen.

18.8.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 33/2005

- Venäjän ulkomaankauppa kasvoi nopeasti.
- Investoinnit kasvussa.
- Hallitus tyytymätön talouden kasvuvauhtiin tammi-kesäkuussa.
- Hallitus hyväksyi lakiluonnoksen harmaan rahan laillistamisesta.
- Kaasuntuotannon kasvu hidasta.

25.8.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 34/2005

- Venäjän keskeisten tuotantoalojen kasvu kiihtyi hieman heinäkuussa.
- Hallitus käsitteli vuoden 2006 budjettia.
- Venäjä maksoi loput ennenaikaisesta velanlyhennyksestään Pariisin klubille.
- Hallitus sopuun Svjazinvestin yksityistämisestä.
- Pk-sektorin toimintaympäristö kehittyy hitaasti.

1.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 35/2005

- Venäjällä öljyn hinta noussut voimakkaasti.
- Ruplan vahvistuminen jatkuu.
- Venäjän työttömyysprosentti ennätyksellisen alhaalla.
- Venäjän väestökehitys huolestuttavaa.
- IVYn ja CESin huippukokoukset Kazanissa.

8.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 36/2005

- Venäjän kuluttajahinnat laskivat hieman elokuussa.
- Tammi-kesäkuun budjettiylijäämä historiallisen suuri.
- Suomen Venäjän-kauppa kasvoi voimakkaasti.
- Transitoliikenne Suomesta Venäjälle lisääntyi.
- Luottotietoyhtiöt aloittivat toimintansa.
- Presidentti Putin tarttui yllättäen hyvinvointiongelmiin.

16.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 37/2005

- Venäjän BKT:n kasvu kiihtyi hieman.
- Keskuspankki suunnittelee muutoksia raha- ja valuuttakurssipolitiikkaan.
- Duuma aloitti syyskautensa.
- Rosneftegazille suurlaina.
- Sopimus Venäjän ja Saksan välisestä kaasuputkesta.
- Venäjän ja Kiinan elintaso noussut YK:n vertailussa.

22.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 38/2005

- Venäjän teollisuustuotannon kasvu hidastui heinä-elokuussa.
- Öljy-yhtiöt sopivat bensiinin vähittäishintojen vakauttamisesta.
- Maailmanpankin mukaan liiketoiminnan harjoittaminen Venäjällä helpottunut.
- Gazpromille suurlaina Sibneftin ostoon.
- Lähes kolmannes Venäjän kuvernööreistä presidentti Putinin nimittämiä.

29.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 39/2005

- Venäjän kokonaistuotannon kasvu kiihtyi hieman alkusyksystä.
- Viidennes pankeista jäi talletustakuujärjestelmän ulkopuolelle.
- Paikallishallinnon uudistus lykkääntyy.
- Gazprom osti Sibneftin.
- Venäjän yrityskulttuuri on avoiminta telealalla.

5.10.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 40/2005

- Venäjän vaihtotaseen ylijäämä jatkoi kasvuaan.
- Osakemarkkinoiden nousu jatkui.
- Suorat sijoitukset Suomesta Venäjälle kasvoivat nopeasti vuonna 2004.
- Yritysten voitot kasvoivat tammi-heinäkuussa 41 % vuoden takaisesta.
- Venäjän viljankorjuu etenee pääosin hyvin.

13.10.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 41/2005

- Venäjän kuluttajahinnat nousivat jälleen syyskuussa
- Vneshtorgbank ostaa keskuspankilta ulkomailla sijaitsevat venäläispankit.
- Venäjä ei liity WTO:hon huonoilla ehdoilla, toteaa finanssiministeri Aleksei Kudrin. Hallitus kiistelee arvonlisäverosta.
- EU ja Venäjä sopivat viisumijoustoista ja laittomien rajanylittäjien takaisinotosta.
- Venäjä menetti viisi sijaa kilpailukykyvertailussa.

20.10.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 42/2005

- Venäjän teollisuustuotannon kasvu elpyi hieman.
- Öljytulojen verotukseen muutoksia.
- Venäjä hahmotteli suhteitaan kansainvälisiin rahoituslaitoksiin G20-kokouksessa.
- Krasnojarskin lääni uudistuu vuoden 2007 alusta.
- Korruptio lisääntyi Venäjällä.

27.10.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 43/2005

- Venäjän kokonaistuotanto elpymässä.
- Moody’s nosti Venäjän luottoluokitusta.
- Strategisten esiintymien lista julki.
- Presidentti Putin perusti koordinointineuvoston.
- Suuryrityksistä LUKoilin liikevaihto kasvoi nopeimmin.

3.11.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 44/2005

- Teollisuustuotanto kasvoi nopeimmin Moskovan läänissä.
- Venäläispankkien hallintotavoissa parantamisen varaa.
- Hallitus hyväksyi hallintouudistuskonseptin 2006–2008.

10.11.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 45/2005

- Venäjän inflaatio edelleen hallituksen tavoitetta nopeampaa.
- Hallitus kannustaa asuntorakentamiseen.
- Moskovassa asuntopula.
- Venäjänkielisten määrä vähenee.

17.11.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 46/2005

- Venäjän ulkomaakaupan kasvu yhä nopeaa.
- Ruplan vahvistuminen hidastui.
- Valuuttavaranto kasvanut kuluvana vuonna kolmanneksella.
- Venäjän yksityissektori velkaantuu ulkomaille.
- Presidentti Putin uudisti hallitusta.

24.11.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 47/2005

- Venäjän kokonaistuotanto elpyi edelleen.
- Keskuspankki jatkaa nykyistä rahapoliittista linjaansa.
- Ulkomaiset sijoitukset eivät tammi-syyskuussa yltäneet viime vuoden tasolle.
- Ylimmän valtiojohdon nimityskierros jatkui.

1.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 48/2005

- Venäjän talousministeriö esitti kuuden erityistalousalueen perustamista.
- Valtio lisää yritysomistuksiaan.
- Pietari ohitti Moskovan kiinnostavimpana investointikohteena.

8.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 49/2005

- Venäjän inflaatio hidastui loppusyksyn aikana.
- Venäjästä Suomen suurin kauppakumppani.
- Transitoliikenne Suomesta Venäjälle lisääntyi edelleen.
- Venäjän yrityslainakanta kasvoi nopeasti.

15.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 50/2005

- Venäjän BKT:n kasvu kiihtyi kolmanneksella neljänneksellä.
- Venäjän 2006 federaatiobudjetti hyväksyttiin duumassa.
- Keskuspankin rahapolitiikkaohjelma 2006 sai duuman siunauksen.
- Duuma ja federaationeuvosto hyväksyivät Gazpromin osakkeiden vapauttamisen ulkomaalaisille.

22.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 51/2005

- Venäjän kokonaistuotantoa vetävät edelleen kauppa ja rakentaminen.
- Keskuspankki korotti euron osuutta ruplan ohjailukorissa.
- Venäjän WTO-jäsenyys toteutuu aikaisintaan kesällä 2006.
- Venäjä aikoo nostaa Ukrainalle myymänsä kaasun hintaa.

29.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 52/2005

- Keskuspankki alensi eräitä korkoja.
- Parlamentti hyväksyi järjestöjen valvonnan tiukentamisen.
- Pienyritysten liiketoimintaympäristö huononi 2004.
- Duuma palaa lainsäädäntötyöhön 10. tammikuuta.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina sisällys vuonna 2005

5.1.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 1/2005

- Kiinan ulkomainen velka kasvaa edelleen.
- Sidos sähkön ja kivihiilen hintojen välillä entistä tiiviimmäksi.
- Juanmääräiset pankkikortit toimivat ulkomailla.
- Osakemarkkinat säikähtivät uusia liikkeellelaskuja.

13.1.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2/2005

- Ulkomaankauppa kasvoi nopeasti vuonna 2004.
- Kiinan väkiluku ylitti tammikuussa 1,3 miljardia.
- Vakuutusmaksujen kasvu hidastuu.
- Viennin ALV-palautusjärjestelmän uudistuksen päätavoitteet saavutettiin.

20.1.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 3/2005

- Kiinan keskuspankki asetti kuluvan vuoden rahapolitiikan tavoitteet.
- Ulkomaiset suorat sijoitukset kasvoivat edelleen vuonna 2004.
- Pankkien hoitamattomat luotot vähenivät vuonna 2004.

27.1.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 4/2005

- Kiinan nopea talouskasvu jatkui koko vuoden 2004.
- Kiinteiden investointien kasvu hidastui hieman vuonna 2004.
- Inflaatiovauhti hidastui edelleen joulukuussa.
- Tehdastuotanto kasvoi edelleen nopeasti vuonna 2004.

3.2.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 5/2005

- Kiinan merkitys Japanin taloudelle kasvaa nopeasti.
- Kotitalouksien tulot kasvoivat nopeasti vuonna 2004.
- Kiinan viljasato odotettua suurempi viime vuonna.
- Kiina selvittää taloustilastojensa luotettavuutta suurkyselyllä.

10.2.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 6/2005

- Kiinan talouden nopea kasvu paransi valtion yritysten kannattavuutta.
- Sijoitukset Kiinasta kasvoivat nopeasti.
- Kiinan vienti kasvoi nopeasti tammikuussa.

17.2.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 7/2005

- Kiina ei muuta valuuttakurssipolitiikkaansa toistaiseksi.
- Yhdysvaltojen kauppavaje Kiinan kanssa ennätyksellinen viime vuonna.
- Kiinan tuontiöljystä suurin osa Lähi-idästä vuonna 2004.

24.2.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 8/2005

- Kiinan inflaatio hidastui tammikuussa.
- Tehdastuotannon kasvu hidastui tammikuussa.
- Ulkomaiset suorat sijoitukset jatkavat nopeaa kasvuaan.
- Rahan tarjonnan kasvu jatkoi hidastumista tammikuussa.

3.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 9/2005

- Kiinaan vaihtotaseen ylijäämä kasvoi vuonna 2004, pääomaa virtasi maahan ennätysmäärä.
- Kansankongressi kokoontuu Pekingissä.
- Kiina vapauttaa pääomaliikkeitä 2005.

10.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 10/2005

- Kiinan talouden kuluvan vuoden kasvutavoite 8 %.
- Viime vuoden budjettikertomus ja kuluvan vuoden budjettiarvio hyväksyttävinä.
- Tilastoviranomaiset arvostelivat aluehallintojen tilastointimenetelmiä.
- Tuontirautamalmin hinta nousi huomattavasti.

17.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 11/2005

- Elintarvikkeet vauhdittivat Kiinan inflaatiota helmikuussa.
- Kansankongressin kokous päättyi.
- Ulkomaankaupan ylijäämä kasvoi helmikuussa.
- Tehdastuotanto kasvoi ripeästi tammi-helmikuussa.

23.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 12/2005

- Kiinteiden investointien kasvu hidastui.
- Vähittäiskauppa jatkaa vahvaa kasvuaan.
- Ulkomaisten suorien sijoitusten kasvu hidastui.
- Keskuspankki laski liikepankkien ylimääräisten varantotalletusten korkoa.
- Keskuspankki nosti asuntolainojen korkoa.

31.3.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 13/2005

- Kiinan lyhytaikainen ulkomainen velka kasvoi nopeasti vuonna 2004.
- Kiintiöjärjestelmän poisto vauhditti odotetusti Kiinan tekstiilivientiä.
- Pörssikurssit alimmillaan kuuteen vuoteen.
- Kiina nosti bensiinin hintaa.

7.4.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 14/2005

- Väärinkäytökset ravistelevat suuria kiinalaispankkeja.
- Kiinan viennin esteet lisääntyivät.
- Viljan tuonti Kiinaan kasvoi nopeasti tammi-helmikuussa.
- Sähkön hinnoittelumekanismia uudistetaan.

14.4.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 15/2005

- Kiinan ulkomaankauppa ylijäämäistä ensimmäisellä vuosineljänneksellä.
- Kiina ja Intia vahvistavat yhteistyötään.
- Verotulojen kasvu jatkui odotetusti nopeana.
- Ensimmäinen yksityinen lentoyhtiö aloitti liikenteensä Kiinassa.

21.4.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 16/2005

- Kiinan talouskasvu jatkui hyvin nopeana.
- Elintarvikkeiden ja asumisen hintojen nousu inflaation takana.
- Kiina ja Australia aloittivat neuvottelut vapaakauppa-alueesta.
- Kiinan ja Japanin suhteet kiristyivät.

28.4.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 17/2005

- Kiinan investointien kasvu jatkui vahvana ensimmäisellä neljänneksellä.
- Teollisuustuotanto jatkoi nopeaa kasvuaan.
- Valuuttavarannon kasvu jatkui nopeana 2004.
- Suuren valtion omistaman pankin pääomarakennetta vahvistettiin valuuttavarannosta.
- Rahan ja luottojen kasvu tavoitteessaan.

4.5.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 18/2005

- Kiinan valtion omistamien osakkeiden myynti pörssiyhtiöistä alkaa.
- Sähkön hintaa nostettiin.
- Tulot ja vähittäismyynti jatkoivat vakaata kasvuaan.
- Euroopan unioni aloitti vaate- ja tekstiilituotteiden tuontitutkimukset.

12.5.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 19/2005

- Kiinteistöjen hinnat jatkoivat nousuaan Kiinassa.
- Taiwanin oppositiojohtajat Manner-Kiinassa.
- Hongkongin ja Macaon erityishallintoalueet hyötyvät maailmantalouden ja Manner-Kiinan talouskasvusta.

19.5.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 20/2005

- Kiinan inflaatio hidastui selvästi huhtikuussa, rahan tarjonnan kasvu lähes ennallaan.
- Ulkomaiset suorat sijoitukset supistuivat huhtikuussa.
- Ulkomaankauppa jatkoi vahvaa kasvuaan.
- Yhdysvallat ja Euroopan unioni ottavat käyttöön tuontikiintiöitä Kiinan tekstiili- ja vaatetuotteille.

26.5.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 21/2005

- Kiinan teollisuustuotannon nopea kasvu jatkui.
- Tuottajahintojen nousu edelleen nopeaa.
- Investoinnit eivät osoita hiipumisen merkkejä.
- Kiina jatkaa asteittaista pääomaliikkeiden vapauttamista.
- Kiina nosti vapaaehtoisesti tekstiili- ja vaatetuotteiden vientitulleja.
- Kiina kohentaa rautateitään.

2.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 22/2005

- Kiina poistaa asettamansa tekstiilien ja vaatteiden vientitullit.
- Ulkomaankaupan maksuvalvonta tiukentuu.
- Keski-Aasian rooli Kiinan energiahuollossa kasvaa.
- Kiina oli maailman neljänneksi suosituin matkakohde viime vuonna.
- Hongkongin BKT:n kasvu edelleen vahvaa.

9.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 23/2005

- Kiinan ulkomainen velka kasvoi edelleen.
- Pörssin alamäki jatkui.
- Pankkisektorilla hoitamattomien luottojen määrä ennallaan, voitot kasvoivat.
- Kesäviljojen satonäkymät hyvät.
- Sähköntuotannon kasvu liian hidasta.

16.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 24/2005

- Euroopan unioni ja Kiina sopivat tekstiilikaupan rajoituksista.
- Viennin kasvu lisäsi kauppataseen ylijäämää toukokuussa.
- Kiinan inflaatio ennallaan toukokuussa.
- Vähittäismyynnin kasvu vakaata.

22.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 25/2005

- Kiinan teollisuustuotannon kasvu edelleen nopeaa.
- Ulkomaiset suorat sijoitukset pysyivät aiemmalla tasolla.
- Kiinan investointivauhti ei osoita hidastumisen merkkejä.
- Tuloerot kaupunkiväestön keskuudessa kasvavat.
- China Construction Bankista myytiin osuus.

30.6.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 26/2005

- Osakemarkkinauudistus etenee nopeasti.
- Kiinan ja ASEANin välinen kauppa alkaa vapautua.
- Kiinalaiset haalivat öljyvaroja.
- Kiina ja Venäjä perustivat uuden yhteistyöelimen.

7.7.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 27/2005

- Kiina allekirjoitti Venäjän kanssa poliittisen julistuksen, Kazakstanin kanssa yhteistyö konkreettisempaa.
- Terästuotanto kasvaa nopeasti.
- Kiinan strategisten öljyvarastojen täyttö alkaa vuoden lopulla.
- Kaupunkipankkien tukeminen kiihtyi viime vuonna.

14.7.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 28/2005

- Kiina julkisti luonnoksen uudesta omistusoikeuslaista.
- Vienti jatkoi nopeaa kasvuaan.
- Kiina ja Yhdysvallat keskustelivat markkinoillepääsystä ja kaupan ongelmista.
- Kiina aloitti tehdasteollisuuden ostopäällikköindeksin (PMI) julkaisemisen.

21.7.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 29/2005

- Kiinan talouskasvu jatkui nopeana.
- Kiinan valuuttavarannon kasvu kiihtyi alkuvuonna.
- Inflaatio hidastui kesäkuussa.
- Standard & Poor's nosti Kiinan luottoluokitusta.

28.7.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 30/2005

- Kiina muutti valuuttakurssijärjestelmäänsä 21.7.
- Kotitalouksien tulot kasvoivat nopeasti.
- Teollisuustuotannon kasvu edelleen nopeaa.
- CNOOCin öljy-yhtiökauppa vastatuulessa.

4.8.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 31/2005

- Kiina helpotti valuuttamääräyksiä jälleen.
- Terästeollisuuteen uudistuksia.
- Kovaa kilpailua Kiinan autosektorilla.
- CNOOC luopui Unocal-tarjouksesta.

11.8.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 32/2005

- Kiinan keskuspankin pääjohtaja antoi lisätietoja valuuttakorin koostumuksesta.
- Kiinan suurin pankki siirsi hoitamattomia luottoja omaisuudenhoitoyhtiöihin.
- Sähköpula jatkuu.
- Eläkejärjestelmässä ongelmia.

18.8.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 33/2005

- Kiinan kuluttajahintojen nousu hidasta.
- Investointien kasvu jatkui nopeana.
- Kaupan ylijäämä lisääntyi edelleen.
- Viennin vakaa kehitys kasvattaa teollisuustuotantoa.
- Lavean rahan tarjonnan kasvu voimistui heinäkuussa.

25.8.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 34/2005

- Etelä-Kiinassa pulaa polttoaineista.
- Valtionosakeuudistus kattamaan kaikki listautuneet yritykset.
- Bank of Chinasta myytiin osuus.
- Kiinalaisyhtiö ostamassa Kazakstanissa toimivan öljy-yhtiön.

1.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 35/2005

- Kiinan keskuspankki nosti valuuttamääräisten talletusten korkoa.
- Yritysten voittojen kasvu edelleen nopeaa.
- Tekstiilikauppaneuvottelut tuloksettomia.
- Hongkongin talous kasvoi edelleen nopeasti.

8.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 36/2005

- Kiinan ja Euroopan unionin johtajat tapasivat.
- Kiina ja EU sopuun vaatteista.
- Eurooppalaiset yritykset tyytyväisiä Kiinan kehitykseen.
- Pääomatukea valtiolta arvopaperinvälittäjille.

16.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 37/2005

- Kiinan kuluttajahintojen nousu hidastui edelleen elokuussa.
- Rahamäärän kasvu kiihtyi kesällä.
- Ulkomaankaupan ylijäämä kasvoi edelleen.
- IMF suositteli Kiinalle valuuttakurssin jouston lisäämistä.
- Macaon talouskasvu hidastui lievästi.

22.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 38/2005

- OECD uskoo Kiinan talouskasvun jatkuvan nopeana.
- Kiinteiden investointien ripeä kasvu jatkui.
- Ulkomaiset suorat sijoitukset Kiinaan vähenemässä.
- Neljästä suurpankista jo kolmella ulkomaisia omistajia.

29.9.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 39/2005

- Kiinan valuuttakurssiuudistus etenee.
- Teollisuustuotannon nopea kasvu jatkui.
- Kotimainen kulutus kasvaa tasaisesti.
- Kiinan sijoitus kilpailukykyvertailussa laski.

5.10.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 40/2005

- Kiinan tilintarkastajat moittivat vuoden 2004 julkisten varojen käyttöä.
- Pankkien luottoluokitukset nousivat.
- Kiinan kuljetussektori kasvaa vahvasti.
- Kiinan talouden vapaus lisääntynyt.

13.10.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 41/2005

- Kiinan uusi viisivuotissuunnitelma valmistui.
- Ulkomaankaupan kasvu ei näytä hidastumisen merkkejä.
- Kiinan ulkomaanvelan kasvuvauhti hidastui.
- Kiinan verotulot jatkavat nopeaa kasvua.
- ADB ja IFC saavat laskea liikkeelle juanmääräisiä velkakirjoja.

20.10.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 42/2005

- Investoinnit ja vienti Kiinan vahvan kasvun taustalla.
- Kiinan luottoluokitus parani vahvan maksutaseen, hyvän talouskehityksen ja pankkijärjestelmän vahvistamisen ansiosta.
- China Construction Bankin listautuminen Hongkongin pörssiin alkoi.

27.10.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 43/2005

- Kiinan hintojen nousuvauhti hidastui syyskuussa.
- Vähittäiskaupan kasvussa ei yllätyksiä.
- Teollisuustuotannon nopea kasvu jatkui.
- Ulkomaisten suorien sijoitusten virta pysyi tasaisena.

3.11.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 44/2005

- Kiinan vaihtotaseen ylijäämän kasvu jatkui tammi-kesäkuussa.
- Investointien kasvu edelleen nopeaa.
- Kiina nosti tuloverokynnystä.
- Tulojen nopea kasvu jatkui edelleen.

10.11.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 45/2005

- Kiinan alkukesän viljasato oli hyvä.
- Kiina alkaa mitata työttömyyttä uusilla keinoilla.
- Yhdysvallat ja Kiina sopimukseen tekstiilikaupasta.
- Keskuspankki julkisti raportin rahoitusjärjestelmän vakaudesta.
- Ulkomaisen omistuksen rajoittamisesta Kiinan pankkisektorilla keskustellaan.

17.11.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 46/2005

- Kiinan kuluttajahintainflaatio kiihtyi hieman lokakuussa.
- Ulkomaankaupan ylijäämä kasvoi edelleen.
- Uudistukset osakemarkkinoilla jatkuvat.
- OECD julkisti raportin Kiinan maataloudesta.

24.11.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 47/2005

- Suomen Kiinan-kauppa kuluvana vuonna alijäämäistä.
- Kiinteiden investointien kasvu ei hidastunut vieläkään.
- Teollisuuden voittojen ja tuotannon nopea kasvu jatkui.
- Presidentti Bush vieraili Kiinassa.

1.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 48/2005

- Hongkong ja Macao julkistivat kolmannen neljänneksen kasvulukunsa.
- Kiinan ja Hongkongin välistä kauppaa vapautettiin lisää.
- Juanin käyttöä Hongkongissa helpotettiin.
- Kiina ratifioi YK:n korruption vastaisen sopimuksen.

8.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 49/2005

- Kiina avaa pankkisektoria lisää ulkomaisille sijoittajille.
- Kiinan talouden suurkysely valmistui.
- Teräksestä ja alumiinista ylitarjontaa, kuparin tarjonta ei vastaa kysyntää.

15.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 50/2005

- Kiina korjannee BKT:nsä arvoa rajusti ylöspäin.
- Kiinan kuluttajahintainflaatio pysyi marraskuussa hitaana rahan määrän nopeasta kasvusta huolimatta.
- Teollisuustuotanto jatkaa hämmästyttävän tasaista kasvuaan.
- Viennin kasvu hidastui marraskuussa.
- Kiina toteutti WTO-sitoumuksiaan vuonna 2005.

22.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 51/2005

- Kiinan kokonaistuotannon arvoa nostettiin huikeat 17 %.
- Investointien nopea kasvu jatkui.
- Rahapolitiikka- ja rahoitusmarkkinakatsaus vuoteen 2005.

29.12.2005 BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 52/2005

- Kiinasta ulkomaille tehtävien investointien odotetaan edelleen lisääntyvän.
- Eläkejärjestelmää uudistettiin.
- Teollisuusyritysten voittojen kasvu edelleen nopeaa.
- Kiina sulkee tehtaita ja rajoittaa investointeja.

BOFIT Viikkokatsaus
1 • 5.1.2005

Venäjä

Useat lakimuutokset edistivät Venäjän poliittisen vallan keskittymistä vuonna 2004. Vuoden lopussa presidentti sai aloitteensa pohjalta oikeuden asettaa alueiden kuvernööriehdokkaat eli käytännössä valita kuvernöörit. Myös puoluelakia muutettiin kiristämällä puolueiden vähimmäisjäsenmäärävaatimuksia. Puolueella on oltava vähintään 50 000 jäsentä ja vähintään 500 jäsenen alajärjestö yli puolessa Venäjän alueista, mikä vaikuttaa uusien puolueiden muodostamiseen. Nykyisten puolueiden on saatettava jäsenmääränsä vastaamaan uusia vaatimuksia vuoden 2005 aikana. Lisäksi duuma hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä presidentin ehdottaman muutoksen, jonka mukaan yhden edustajan vaalipiirit poistuisivat ja duuman kaikki 450 edustajaa valittaisiin valtakunnallisilta ns. pitkiltä puoluelistoilta. Kaikki nykyisen duuman liberaalit oppositioedustajat on valittu yhden edustajan piireistä.

Venäjän talouden rakenteiden uudistukset hitaita vuonna 2004. Energiajätti UES:n uudistaminen keskeytyi kesällä hallituksen jäädytettyä yhtiön pitkään valmistellun osittaisen yksityistämisen. Jo vuosia kangerrellut kaasumonopoli Gazpromin uudistaminen näyttää ylipäätään epävarmalta Gazpromin vahvistettua vuoden aikana asemaansa Venäjän energiasektorilla (ks. BOFIT 29/2004). Pankkisektorin kesäinen pienoiskriisi ja Jukos-öljy-yhtiön kansallistaminen loppuvuonna osoittivat, että Venäjän talouden rakenteet eivät ole vielä vahvalla pohjalla ja että talouden toimintaympäristö on edelleen epävakaa.

Keväällä aloitettu valtionhallinnon suuri organisaatiouudistus on haitannut vakavasti ministeriöiden ja niiden alaisten laitosten toimintaa. Edelleen käynnissä oleva uudistus ei näytä käytännössä saavuttaneen tavoitteitaan eli julkisen hallinnon rakenteiden ja vastuunjaon selkeyttämistä. Tänä vuonna uudistusvuoroon tulevat aluehallinnon organisaatiot.

Vastoin odotuksia moni tärkeä laki, mm. duuman lokakuussa hylkäämä kaivannaislaki sekä metsälaki ja vesilaki, jäivät valmistumatta viime vuonna. Niiden toivotaan tulevan duuman käsittelyyn kuluvan vuoden aikana.

Uusia lakeja voimaan vuoden 2005 alusta. Erityisesti sosiaalisektorilla uuden lainsäädännön mukanaan tuomat muutokset ovat suuria. Kuluvan vuoden alusta lähtien federaatiobudjetista maksetaan 15 miljoonalle kansalaiselle aiemmat ilmaispalvelut osittain korvaava rahamääräinen etuus. Tämän lisäksi edunsaajille maksetaan kuukausittain tietty summa käytettäväksi ns. peruspalveluihin (lääkkeet, kylpylähoidot ja julkisen liikenteen matkat). Joidenkin ryhmien etuuksien sisältö päätetään aluetasolla, ja etuudet rahoitetaan aluebudjeteista.

Regressiivisen *sosiaaliveron* muutosten myötä työnantajien maksamat maksut eläke-, sairasvakuutus- ja sosiaalirahastoihin pienenevät. Vuoden 2005 alusta sosiaaliveron ylin veroprosentti laski 26:een. Pääosiltaan hyväksytystä *asumislakipaketista* mm. asuntolaki tulee voimaan kuluvan vuoden alusta ja aloittaa vähitellen toteutettavan laajan asuntosektorin uudistuksen. Uusi vuosi toi tullessaan myös *minimipalkan korotuksen* nykyisestä 600 ruplasta 720 ruplaan (19 euroa) kuukaudessa. Samalla nousevat myös mm. valtion sektorin palkat, sosiaalimaksut ja opiskelustipendit.

Vuoden 2005 alusta tulivat lisäksi voimaan verokoodeksin muutokset, jotka koskivat maaveron ja vesiveron käyttöönottoa. Samoin tulivat voimaan keskushallinnon, alueiden ja paikallistason välisten *budjetti- ja verosuhteiden* uudet perusteet. Niiden tarkoituksena on määritellä entistä selkeämmin eri hallintotasojen vastuut ja velvollisuudet.

Venäjä rakentaa öljyputken Japaninmerelle. Hallitus julkisti uuden vuoden aattona päätöksensä rakentaa yli 4 000 km pitkä öljyputki Itä-Siperian Taishetista Japaninmerelle Nahodkaan. Putken rakennuttaa valtion öljyputkimonopoli Transneft. Rakentamiskustannuksista ei ole tarkkaa arviota, mutta putken arvellaan maksavan jopa 15 miljardia euroa. Hanketta suunnitellaan osittain yksityisrahoitteisena, ja mm. Japani on ilmoittanut kiinnostuksestaan osallistua hankkeen rahoitukseen. Hallitus antoi Transneftille tehtäväksi työstää öljyputken rakentamissuunnitelmia toukokuun alkuun mennessä. Putken suunniteltu kapasiteetti on noin 1,6 miljoonaa tynnyriä päivässä, mikä vastaa lähes kolmasosaa Venäjän nykyisestä öljynviennistä.

Putkipäätöstä oli odotettu pitkään, koska Transneftin nykyinen putkiverkko on täydessä käytössä, eikä öljynvientiä voida ilman putkiverkon laajennusta lisätä huomattavasti nykyisestään. Putki Japaninmerelle lyhentää vientimatkaa Yhdysvaltoihin ja Japaniin, sillä kaikki Venäjän nykyiset huomattavat vientireitit kulkevat Euroopan kautta. Hallituksen päätös oli pettymys Kiinalle, joka on voimakkaasti puoltanut vaihtoehtoista lyhyempää Kiinan Daqingiin päättyvää putkilinjaa, jota näillä näkymin ei rakenneta.

Transneftin vientiputkiverkko ja sen laajennussuunnitelmat 2003–2020, miljoonaa tynnyriä päivässä

Transneftin vientiputket	03	05	10	15	20
Primorskiin (BPS)	0,6	1,2	1,2	1,2	1,2
Baltian ja Puolan satamiin	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3
Ukraina-Eurooppa (Druzhba)	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Mustanmeren järjestelmä	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Kaspianmeren järjestelmä	0,4	0,6	1,3	1,3	1,3
Taishet – Nahodka			0,6	1,0	1,6
Länsi-Siperia – Murmansk				1,0	1,6
Yhteensä	**3,7**	**4,7**	**6,1**	**7,5**	**8,7**

Lähde: Venäjän teollisuus- ja energiaministeriö

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
1 • 5.1.2005

Kiina

Kiinan ulkomainen velka kasvaa edelleen. Ulkomaanvaluuttaviraston (SAFE) mukaan ulkomainen velka oli vuoden 2004 syyskuun lopussa 223 miljardia dollaria, joka oli 15,3 % enemmän kuin vuoden 2003 lopussa. Lyhytaikaisen velan osuus oli noin 45 %.

Ulkomaista velanottoa lisäsivät kansantalouden kasvu sekä valtion toimet kotimaisen lainanannon hidastamiseksi. Pääomavirtaa Kiinaan kasvatti myös kansainvälisesti korkea korkotaso ja odotukset juanin arvonnoususta. Ulkomaisen velan määrä on kuitenkin suhteellisen pieni eli noin 16 % vuoden 2003 BKT:stä ja 43 % vuoden 2004 syyskuun lopun valuuttavarannosta. Julkisen velan osuus ulkomaisesta velasta on noin neljännes.

Sidos sähkön ja kivihiilen hintojen välillä entistä tiiviimmäksi. Kiinan hallitus hyväksyi joulukuussa suunnitelman, jonka mukaan sähkön hinta määräytyy aiempaa selvemmin kivihiilen hintakehityksen mukaisesti. Suunnitelman mukaan sähkön hintaa muutetaan, jos kivihiilen hinnan muutos puolessa vuodessa on vähintään 5 %. Uudistuksen odotetaan tulevan voimaan kuluvan vuoden alkupuolella. Ensimmäisen kerran sähkön hinta määräytyy kivihiilen viime vuoden kesä-joulukuun hinnan mukaisesti eli sähkön hinnan odotetaan nousevan tuntuvasti. Maanviljelyyn, asumiseen ja lannoitteiden valmistukseen käytetyn sähkön hintaa korotetaan myös mutta eri mekanismilla.

Viime vuosina valtion määräämät sähkön hinnan korotukset eivät ole olleet riittäviä kattamaan sähkön kulutuksen kasvusta aiheutunutta kivihiilen hinnan nousua. Lisäksi kivihiilen tuottajat ovat olleet haluttomia myymään hiiltä sähköyhtiöille, joilla on oikeus ostaa kivihiiltä markkinahintaa selvästi edullisemmin. Joidenkin arvioiden mukaan erotus markkinahinnan ja sähköntuottajien hiilestä maksaman hinnan välillä oli vuonna 2003 jo 26 % ja ero kasvoi viime vuonna edelleen. Monien sähkölaitosten tuottavuus on kärsinyt, kun niiden voittomarginaalit ovat huvenneet kivihiilen kallistumiseen, ja laitokset ovat lisäksi kärsineet pahenevasta kivihiilipulasta. Uudistus pyrkii lisäämään markkinamekanismin toimimista koko energiasektorilla. Ongelmia uskotaan kuitenkin olevan edessä myös kuluvana vuonna, jolloin kivihiilen ylikysynnän ja sitä seuraavan hintojen nousun odotetaan jatkuvan. Pulaa on varsinkin hiilen kuljetuskapasiteetista, jota hallitus pyrkii nopeasti kasvattamaan.

Juanmääräiset pankkikortit toimivat ulkomailla. Kiinan keskuspankki, People's Bank of China, ilmoitti hyväksyvänsä Manner-Kiinan pankkien myöntämien kansallisessa maksujärjestelmässä toimivien pankkikorttien käytön Thaimaassa, Etelä-Koreassa ja Singaporessa 10. tammikuuta alkaen. Kansalliseen maksujärjestelmään kuului vuoden 2004 lopussa 75 kiinalaista pankkia. Kiinan rajojen ulkopuolella juanmääräisiä pankkikortteja ei ole ennen voinut käyttää. Korteissa on 5 000 juanin (450 euroa) päiväkohtainen nostorajoitus. Hongkong ja Macao alkoivat hyväksyä Manner-Kiinan pankkikortteja vuonna 2004. Manner-Kiinassa toimivat ulkomaiset pankit eivät voi myöntää juanmääräisiä pankkikortteja.

Osakemarkkinat säikähtivät uusia liikkeellelaskuja. Kuluvan vuoden alusta tulivat voimaan parannellut uusien osakkeiden liikkeellelaskusäännöt. Kolmen kuukauden tauon jälkeen voidaan odottaa uusia osakkeiden liikkeellelaskuja (ks. BOFIT 49/2004). Uusien sääntöjen mukaan pörssiin listautuvien yritysten listautumishintojen pitää perustua institutionaalisille sijoittajille lähetettyihin kyselyihin. Sijoittajiin kuuluvat Kiinan arvopaperivalvontakomission (China Securities Regulatory Commission, CSRC) hyväksymät sijoitusrahastot, investointipankit, sijoitusrahastoyhtiöt, vaatimukset täyttävät ulkomaiset sijoittajat ja vakuutusyhtiöt. CSRC julkaisee hyväksytyt institutionaaliset sijoittajat verkkosivuillaan. Yritysten tulee lähettää listautumishintakysely vähintään 20 institutionaaliselle sijoittajalle ja vähintään 50 sijoittajalle, jos liikkeelle aiotaan laskea yli 400 miljoonaa osaketta.

Muutettujen sääntöjen tarkoitus on uusien osakkeiden listautumishintojen saattaminen lähemmäs markkinahintaa. Uudet säännöt antavat institutionaalisille sijoittajille mahdollisuuden manipuloida listautumishintoja. Koska institutionaaliset sijoittajat voivat myös merkitä osakkeita, eturistiriita on olemassa. Pienet yksittäiset sijoittajat eivät voi osallistua uusien osakkeiden listautumishinnan määräytymiseen. Uudet säännöt eivät näytä vakuuttaneen piensijoittajia, koska Shanghain ja Shenzhenin pörssit jatkoivat laskuaan. Suurimman osan pörssinoteeratuista osakkeista omistavat piensijoittajat.

Shanghain ja Shenzhenin pörssit, A-osakkeiden indeksit

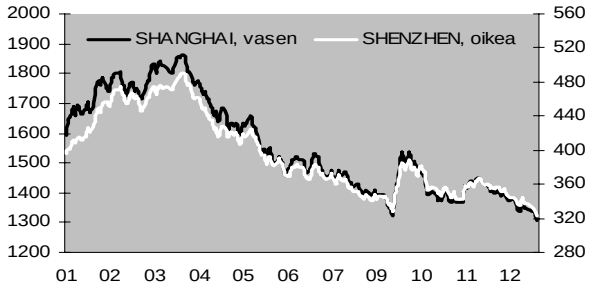

Lähde: Shanghain ja Shenzhenin pörssit

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
2 • 13.1.2005

Venäjä

Venäjän inflaatio ennustettua nopeampaa vuonna 2004. Vuoden aikana kuluttajahinnat nousivat 11,7 %, mikä oli huomattavasti enemmän kuin hallituksen asettama 8–10 prosentin tavoite. Tavoitteesta jäämiseen vaikutti huomattavasti loppukesästä kiihtynyt elintarvikkeiden hintojen 12,3 prosentin nousu. Erityisesti lihan (17 %) ja viljatuotteiden (20 %) hinnat nousivat huomattavasti. Muiden tavaroiden hinnat nousivat 7,4 %, josta merkittävin oli bensiinin hinnan 31 prosentin nousu. Palveluiden hintojen vuosinousu oli edelleen nopeaa. ja oli 17,7 %. Palveluista kallistuivat eniten asuminen (24 %) ja päivähoito (22 %).

Aiemmista vuosista poiketen Venäjän kuluttajahintojen nousuvauhti ei vuonna 2004 juurikaan hidastunut. Inflaation pysyminen nopeana johtui osittain raakaöljyn korkean maailmanmarkkinahinnan aiheuttamasta ennakoimattoman suuresta valuuttavirrasta Venäjälle. Tämän vuoden inflaatiotavoitteeksi Venäjän hallitus on ilmoittanut noin 8 %, mitä kuitenkin monet arvioijat pitävät optimistisena.

Venäjän kuluttajahintojen vuosimuutokset, %

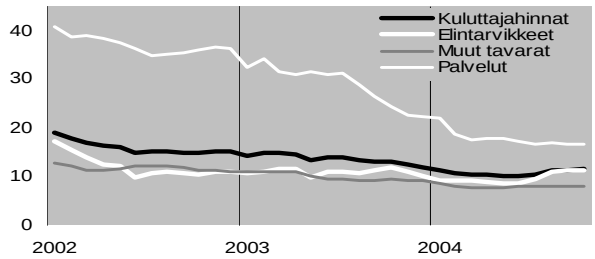

Lähde: Venäjän tilastolaitos

Vaihtotaseen ylijäämä ja yksityisen pääoman ulosvirtaus aiemmin arvioitua suurempia vuoden 2004 tammi-syyskuussa. Keskuspankin maksutasetietojen mukaan vaihtoaseen ylijäämä oli tammi-syyskuussa 2004 lähes 41 miljardia dollaria eli vajaat 10 % BKT:stä (edellisen vuoden tammi-syyskuussa vajaat 9 %). Venäjän tavara- ja palveluvientitulot paisuivat tammi-syyskuussa dollareissa mitattuna lähes kolmanneksen vuotta aiemmasta. Tavara- ja palvelutuonti kasvoi neljänneksen. Venäjän kauppakumppanimaiden valuutoista koostuvassa korissa mitattuna vienti kasvoi vajaan neljänneksen ja tuonti vajaan viidenneksen, mikä kuvaa paremmin Venäjän ulkomaankaupan kasvuvauhtia.

Yksityisen pääoman ulosvirtaus oli tammi-syyskuussa nettomääräisesti 17 miljardia dollaria eli 4 % BKT:stä (edellisen vuoden tammi-syyskuussa prosentti BKT:stä). Tästä tilastoimatonta nettoulosvirtausta (maksutaseen virhe-erä) oli 7 miljardia dollaria eli vähän enemmän kuin edellisenä vuonna. Yrityssektorin tilastoitu nettopääomavirta suuntautui – toisin kuin edellisenä vuonna – ulos ja oli runsaat 4 miljardia dollaria. Tämä johtui ennen muuta siitä, että tekaistujen tuonti- ja arvopaperikauppojen avulla ulkomaille pumpatun pääoman virta kasvoi lähes 19 miljardiin dollariin ja yritysten luotonotto ulkomailta väheni alle 10 miljardiin dollariin. Suorien ulkomaisten sijoitusten virta Venäjälle väheni 6 miljardiin dollariin ja venäläiset suorat sijoitukset ulkomaille vähenivät vajaaseen 6 miljardiin dollariin.

Venäjän hallitus päätti vuoden 2005 lihantuontikiintiöistä. Naudanlihan tuontikiintiö on yhteensä 457 500 tonnia (lisäystä viime vuodesta +2 %), josta EU-maiden osuus on 80 %. Sianlihakiintiötä kasvatettiin 4 prosentilla 467 400 tonniin, josta EU:lle on varattu puolet. Siipikarjanlihaa saa tänä vuonna tuoda 1 050 000 tonnia (+5 %), josta viidennes EU-maista. EU-maat vievät Venäjälle vuosittain lihaa noin 1,3 miljardin euron arvosta.

Venäjä on sopinut tärkeimpien WTO-maiden kanssa kansallista tuotantoa suojelevan kiintiökäytännön jatkamisesta vuoteen 2009 asti. Kiintiöiden käyttö näyttää vuoden 2004 aikana edistäneen Venäjän siipikarjantuotantoa, mutta on toisaalta vaikuttanut lihan hinnan nopeaan nousuun. Pitkän kiistelyn jälkeen EU-maat siirtyivät Venäjän vaatimuksesta kuluvan vuoden alusta käyttämään yhtenäistä eläinlääkärintodistusta lihantuonnissa EU-maista.

Pienyritysten toimintaympäristö parani hieman. Moskovassa toimivan CEFIR-tutkimuslaitoksen tuore pienyritystoiminnan hallinnollisia esteitä kartoittava kyselytutkimus paljastaa esteiden vähentyneen vuonna 2003 vuosista 2001 ja 2002. Viranomaisten tarkastuskäyntien määrä väheni ja uusien yritysten rekisteröinti helpottui. Myös verohallinto yksinkertaistui, mikä johtui ehkä osittain uudesta pienyrityksiä koskevasta lainsäädännöstä. Yrittämisen esteenä on yhä useammin kilpailun kovuus, mikä kertonee yritysilmapiirin vähittäisestä tervehtymisestä. Korruption ja rikollisuuden haitat eivät ole olennaisesti muuttuneet. Myös rahoituksen saanti nähdään edelleen suurena esteenä. CEFIR haastatteli 1 600 yritystä 19 alueella. Tilastolaitoksen mukaan lokakuun alussa Venäjällä toimi 953 000 pienyritystä ja niissä työskenteli 13 % työllisistä. Pienyritysten osuus BKT:stä oli 13 % vuonna 2003.

Pienyritystoiminnan esteet vuonna 2001 ja 2003
(0 – esteetön, 5 – ylivoimainen este)

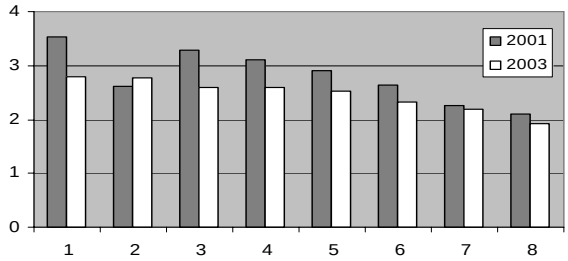

1 Kireä verotus
2 Kilpailun kovuus
3 Yleinen talouden epävakaus
4 Verohallinto
5 Yritystoiminnan sääntely
6 Rahoituksen saanti
7 Kilpailun esteet
8 Korruptio

Lähde: CEFIR

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
2 • 13.1.2005

Kiina

Ulkomaankauppa kasvoi nopeasti vuonna 2004. Ulkomaankauppa oli yhteensä 1 150 miljardia dollaria (880 mrd. euroa) ja se kasvoi 36 % vuodesta 2003. Vienti kasvoi 35 % vuotta aiemmasta ja tuonti 36 %. Ulkomaankaupan ylijäämä oli viime vuonna 32 miljardia dollaria, kun se vuonna 2003 oli 25,5 miljardia dollaria. Euroopan unionista tuli vuoden aikana Kiinan suurin kauppakumppani ennen Yhdysvaltoja ja Japania. Suurista kauppakumppaneista kauppa kasvoi eniten Kanadan kanssa, 55 %.

Sähkömekaanisten tuotteiden osuus viennistä oli 55 % ja se kasvoi 42 % vuotta aiemmasta. Kiinan perinteisten vientituotteiden kuten vaatteiden ja kenkien viennin kasvu hidastui alle 20 prosenttiin. Teollisuuden lopputuotteiden tuonnin osuus oli lähes 40 % kokonaistuonnista. Niiden tuonnin kasvu kuitenkin hidastui 8 prosenttiyksikköä vuotta aiemmasta ja oli 31 %. Raaka-aineiden kuten raakaöljyn ja rautamalmin tuonti kasvoi yli 60 % vuotta aiemmasta. Niiden kasvu oli 14 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2003.

Kiinan väkiluku ylitti tammikuussa 1,3 miljardia. Viranomaisten mukaan väkiluku olisi ylittänyt 1,3 miljardia jo vuonna 2000, jos yhden lapsen politiikkaa ei olisi pantu toimeen 1970-luvun lopussa. Politiikan vuoksi yli 60-vuotiaiden osuus Kiinan väestöstä nousee nykyisestä 11 prosentista 28 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä, ja väestön määrän arvioidaan kääntyvä laskuun 2050-luvulla. Nopeasti ikääntyvä väestö aiheuttaa paineita vanhusten toimeentulon turvaamisessa. Etenkin maaseudulla ainoan lapsen pitää pystyä turvaamaan sekä vanhempiensa että isovanhempiensa toimeentulo, koska maaseutu ei ole eläkejärjestelmän piirissä. Myöskään kaupungeissa eläkejärjestelmä ei ole riittävä. Tilannetta vaikeuttaa syntyneiden tyttöjen ja poikien välinen epätasapaino. Sataa tyttöä kohden syntyy noin 120 poikaa. Pitkään säilyneen epätasapainon vaikutus alkanee vuoteen 2010 mennessä. Ongelman korvaamiseksi hallitus kriminalisoi sukupuolen perusteella tehdyt abortit vuoden 2005 alussa. Vaikka Kiinan väkiluku on maailman suurin, työvoimapulaa alkoi esiintyä viime vuonna etenkin rannikkoalueella (ks. BOFIT 46/2004).

Vakuutusmaksujen kasvu hidastuu. Vakuutusmaksut kasvoivat Kiinan vakuutusvalvontakomission (CIRC) mukaan 11,3 % viime vuonna ja olivat noin 430 miljardia juania (39 mrd. euroa). Vuonna 2003 vakuutusmaksut kasvoivat 27 % ja 45 % vuonna 2002. Eniten (25 %) kasvoivat omaisuusvakuutusmaksut, joita lisäsivät nopeasti kasvaneet kiinteät investoinnit ja erityisesti alkuvuonna vilkkaana käynyt autokauppa. Kuluvana vuonna CIRC aikoo keskittyä vakuutusyritysten hallintokulttuurin parantamiseen ja sairausvakuutusjärjestelmän kehittämiseen. Vaikka vakuutusmaksujen kasvu on hidastunut, se ei ole hidastanut vakuutusyritysten kasvua. Yritysten omaisuus oli vuoden 2004 lopussa yhteensä lähes 1 200 miljardia juania (110 mrd. euroa), joka on 30 % enemmän kuin vuotta aiemmin. CIRCin mukaan yritysten kannattavuus parani viime vuonna. Kannattavuutta saattaa kuluvana vuonna heikentää vuoden alussa voimaan tullut CIRCin laatima uusi sääntö. Sen mukaan yritysten pitää tallettaa 0,5–1,0 % vakuutusmaksutuloistaan kansalliseen rahastoon, jonka tarkoituksena on turvata vakuutuksenottajien etuja mahdollisilta konkursseilta.

Viennin ALV-palautusjärjestelmän uudistuksen päätavoitteet saavutettiin. Kiina aloitti vientituotteiden arvonlisäveron palautuskäytännön vuonna 1985 vientisektorin tehostamiseksi. Vienti on kasvanut kymmenen viime vuoden aikana keskimäärin lähes 20 % vuodessa. Viennin nopea kasvu yhdessä vuonna 1994 alkaneen valtion verotoimintojen hajasijoittamisen kanssa ovat kasvattaneet keskushallinnon paineita kasvavien julkisten menojen kattamiseksi. Valtion ALV-palautusrästit ulottuvat joissain tapauksissa kaksi vuotta taaksepäin. Ongelman korjaamiseksi keskushallinto uudisti ALV-palautus-järjestelmää vuonna 2003 (ks. BOFIT 1/2004). Kiina maksoi uudistuksen päätavoitteen edellyttämät vuoteen 2004 mennessä kertyneet ALV-palautusrästit (200 mrd. juania) viime vuonna. Vuonna 2004 ALV-palautuksia arvellaan kertyvän saman verran kuin vuonna 2003.

Vientituotteiden ALV-palautukset ovat yleensä 17 %, 15 %, 13 % tai 5 %. Todellinen palautustaso (palautusten suhde vientiin) on kuitenkin pysynyt yleensä alle 6 prosentissa. Vaikka hallitus on luvannut pienentää ALV-palautustasoa, se ilmoitti joulukuussa nostavansa tietotekniikkatuotteiden vientipalautukset 13 prosentista 17 prosenttiin. Tämä viittaa siihen, että jatkossakin ALV-palautusjärjestelmällä tuetaan keskeisiä vientisektoreita ja hallituksen teollisuuspolitiikkaa.

Viennin ALV-palautukset 1994–2003

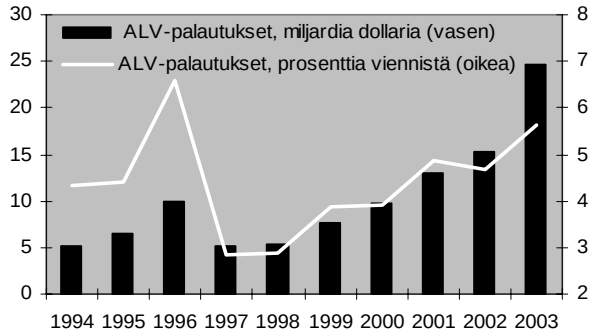

Lähde: Kiinan verohallinto

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
3 • 20.1.2005

Venäjä

Ruplan kurssi heikentyi edelleen vuoden 2004 viimeisellä neljänneksellä. Ruplan nimelliskurssi nousi kansainvälisillä markkinoilla heikentyneeseen dollariin nähden lähes 5 % mutta laski euroon nähden 4–5 % ja Venäjän kauppakumppanimaiden valuutoista koostuvaan koriin nähden pari prosenttia. Siten ruplan reaalikurssi, joka muodostuu nimelliskurssin kehityksestä ja maiden inflaatioeroista ja osin kuvastaa kustannustason ja hintakilpailukyvyn kehitystä, nousi dollariin nähden jyrkästi mutta laski edelleen hiukan euroon ja em. valuuttakoriin nähden.

Ruplan nimelliskurssi heikentyi, vaikka vaihtotaseen ylijäämä ja myös yksityisen pääoman nettovirta ulkomailta olivat alustavien tietojen mukaan vuoden 2004 viimeisellä neljänneksellä todella suuret. Keskuspankki on jatkanut ruplan vahvistumispaineiden vastustamista valuuttamarkkinainterventioilla, mikä kasvatti keskuspankin valuuttavarantoa viimeisellä neljänneksellä peräti 27 miljardilla dollarilla. Valuuttavaranto oli vuoden lopussa 125 miljardia dollaria.

Viimeisen kolmen vuoden aikana ruplan nimelliskurssi em. valuuttakoriin nähden on laskenut 15 % ja reaalikurssi noussut 7 %, josta valtaosa alkuvuonna 2004. Tämä heijastaa arvioiden mukaan sitä, että Venäjä on jo hyvän aikaa noudattanut muuta kuin voimakkaasti dollariin kytkeytyvää valuuttapolitiikkaa. Kolmen vuoden mittaan ruplan nimelliskurssi dollariin nähden on noussut 8 % ja reaalikurssi yli 40 %. Euroon nähden nimelliskurssi on heikentynyt lähes 30 % ja reaalikurssi pari prosenttia.

Ruplan keskikurssi, tammikuu 2002–joulukuu 2004

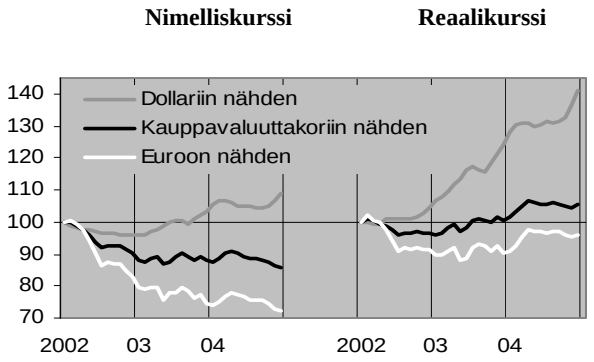

Lähde: Venäjän keskuspankki

Venäjän vakautusrahaston suuruus 3 % BKT:stä vuoden 2004 lopussa. Vuoden 2004 alussa perustettuun rahastoon siirrettiin aluksi varoja sitä edeltäneestä reservirahastosta ja vuoden 2003 budjettiylijäämästä. Rahastoa perustettaessa helmikuun 2004 alussa sen varanto oli 106 miljardia ruplaa ja koko vuoden kertymäksi arvioitiin 268 miljardia ruplaa. Korkean öljynhinnan takia rahasto on karttunut odotettua nopeammin ja finanssiministeriön mukaan rahastossa oli viime vuoden lopussa 522 miljardia ruplaa (yli 14 mrd. euroa).

Rahaston 500 miljardin ruplan ylittävää osaa aiotaan tänä vuonna käyttää ulkomaisten velkojen aiennettuun lyhentämiseen ja valtion eläkerahaston vajeen kattamiseen. Venäjän hallitus käy neuvotteluja Pariisin klubin kanssa ulkomaisten velkojensa nopeammasta lyhentämisestä vakautusrahaston varojen turvin. Tämän vuoden budjetissa hallitus arvioi vakautusrahastoon karttuvan 390 miljardia ruplaa ja 1.1.2006 rahastossa olevan 720 miljardia ruplaa (n. 20 mrd. euroa, vajaat 4 % BKT:stä).

Venäjän vakautusrahaston karttuminen 2004–2005

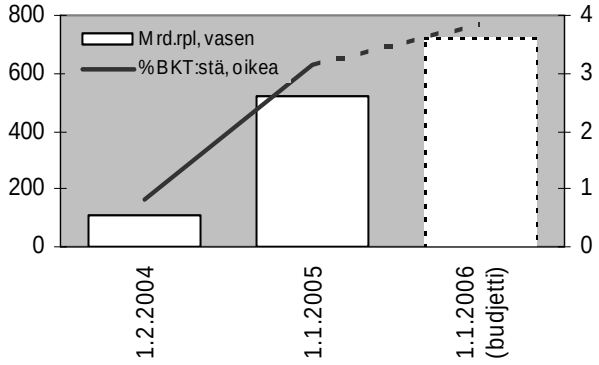

Lähde: Finanssiministeriö

Venäjän sosiaalietuusuudistus vaikeuksissa. Viime kesänä duumassa vauhdilla hyväksytty ja kuluvan vuoden alusta voimaan tullut uudistus on periaatteessa oikean suuntainen, mutta se on osoittautunut huonosti valmisteluksi. Uudistus korvasi väestölle tarjotut ilmaispalvelut rahamääräisillä tuilla ja siirsi niiden hoidon osittain alueille, joista kaikki eivät syksyn aikana ehtineet rakentaa tarvittavia järjestelmiä. Lisäksi useilla alueilla budjettivarat eivät riitä uuden järjestelmän kustannusten kattamiseen.

Jo pari viikkoa jatkuneiden laajojen mielenosoitusten seurauksena presidentti ja hallitus ovat joutuneet peräytymään osasta uudistuksia toistaiseksi. Eniten keskustelua herättänyt muutos, eläkeläisten ja sotaveteraanien ilmaisten julkisen liikenteen matkojen lopettaminen, kompensoidaan nyt alennuslipuilla. Huhtikuuksi suunniteltua säännönmukaista eläkkeiden vuosikorotusta aikaistetaan kuukaudella ja korotuksen määrä kaksinkertaistetaan. Varat näihin toimenpiteisiin tulevat federaation budjetista.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
3 • 20.1.2005

Kiina

Kiinan keskuspankki asetti kuluvan vuoden rahapolitiikan tavoitteet. Kiinan koko lainakanta kasvoi viime vuonna 14 % vuotta aiemmasta, mikä oli alle keskuspankin asettaman 16 prosentin tavoitteen. Uusista lainoista yli neljännes myönnettiin kotitalouksille, ja niistä suurin osa oli asunto- ja autolainoja. Neljän suurimman valtion omistaman pankin osuus lainakannasta oli 65 % ja 12 seuraavaksi merkittävimmän liikepankin osuus 15 %. Talletuskanta kasvoi viime vuonna 15 %. Noin puolet kannasta oli kotitalouksien talletuksia. Rahan tarjonta (M2) kasvoi viime vuonna15 %, mikä oli kaksi prosenttiyksikköä vähemmän kuin keskuspankin asettama tavoite.

Keskuspankki ilmoitti tammikuun alussa keskeisimmät tavoitteensa vuodelle 2005. Se jatkaa edelleen rahapolitiikan tiukentamista ja asetti kasvutavoitteiksi lainojen tarjonnalle 14 % ja rahan tarjonnalle 15 %. Keskuspankki lupasi lisätä epäsuorien instrumenttien merkitystä rahapolitiikassa. Epäsuoria instrumentteja ovat mm. avomarkkinaoperaatiot ja pankkien reservivaatimukset. Keskuspankki on tähän asti yleensä käyttänyt toimissaan suoria instrumentteja, kuten korkosäätelyä, luottorajoituksia ja suunnattuja lainoja. Lisäksi keskuspankki kiinnittää kuluvana vuonna erityistä huomiota ulkomaisen pääomavirran tasapainottamiseen. Erityisesti ulkomaisia suoria sijoituksia Kiinasta tullaan rohkaisemaan.

Vuoden 2004 lopussa Kiinan valuuttavaranto nousi 610 miljardiin dollariin (470 mrd. euroa). Varanto kasvoi viime vuonna 210 miljardia dollaria. Vaihtotaseen ylijäämä ja ulkomaiset suorat sijoitukset olivat viime vuonna yhteensä noin 100 miljardia dollaria eli suurin piirtein samalla tasolla kuin vuonna 2003. Loput varannon kasvusta (110 mrd. dollaria) tuli rahoitustilien kautta. Juanin revalvointiodotukset lisäsivät pääomavirtaa Kiinaan.

Laina- ja talletuskanta, % -muutos vuotta aiemmasta

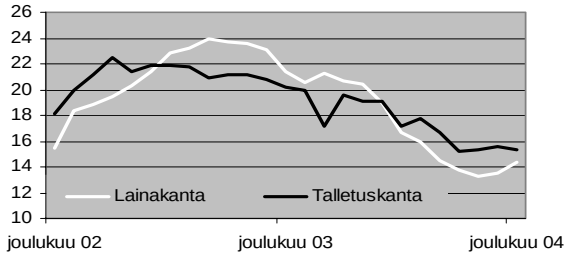

Lähde: People's Bank of China

Ulkomaiset suorat sijoitukset kasvoivat edelleen vuonna 2004. Ulkomaiset suorat sijoitukset Manner-Kiinaan kasvoivat viime vuonna 13 % vuotta aiemmasta. Niitä tehtiin yhteensä yli 60 miljardia dollaria, mikä oli toiseksi eniten maailmassa USA:n jälkeen. Suhteutettuna maan kokoon sijoitukset eivät ole olleet poikkeuksellisen suuria muihin kehittyviin maihin verrattuna. Kiinan kauppaministeriön mukaan sijoitukset kasvoivat erityisesti korkean teknologian aloilla kuten sähkökoneiden ja -laitteiden tuotannossa. Myös tutkimuskeskuksiin kohdistuneet sijoitukset kasvoivat voimakkaasti. Sijoituksia ylikuumentuneille tuotannonaloille, kuten sementtiin ja alumiiniin, pystyttiin hillitsemään tehokkaasti. Kiina myönsi viime vuonna toimiluvan yli 43 000 uudelle yritykselle, joissa on ulkomaisia sijoituksia. Yritysten määrä kasvoi 6 % vuodesta 2003 ja niitä on nyt lähes 510 000.

Lähes kolmasosa ulkomaisista suorista sijoituksista Kiinaan tuli Hongkongista. Veroparatiiseista tulleiden sijoitusten osuus oli 16 % ja Etelä-Korean osuus 10 %. Sijoitukset kohdistuivat edelleen pääosin Kiinan itäosiin, mutta myös sijoitukset keski- ja koillisosiin kasvoivat nopeasti. Kiinan länsiosiin kohdistuneet ulkomaiset suorat sijoitukset ovat vaatimattomia eivätkä juuri kasvaneet viime vuonna.

Kiinalaiset sijoitukset ulkomaille (pl. rahoitussektori) olivat viime vuoden tammi-marraskuussa 1,8 miljardia dollaria, josta puolet kohdistui Etelä-Amerikkaan. Sijoituksista 55 % suuntautui kaivosteollisuuteen. Valtio on vuodesta 2003 kannustanut kotimaisia yrityksiä sijoittamaan ulkomaille.

Suorat ulkomaiset sijoitukset Kiinaan maittain, % -osuus

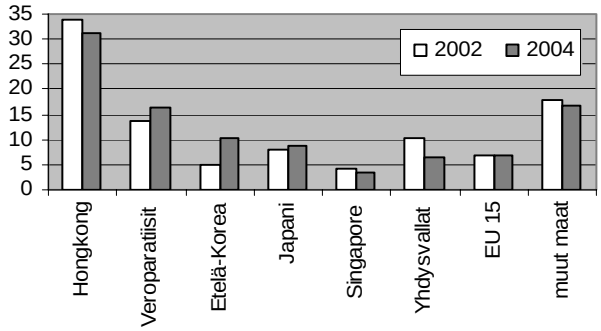

Lähde: NBS ja MOFCOM

Pankkien hoitamattomat luotot vähenivät vuonna 2004. Kiinan pankkivalvontaviranomaisten mukaan neljän suuren valtion pankin ja 12 merkittävän liikepankin hoitamattomien luottojen suhde kaikkiin luottoihin supistui 4,6 prosenttiyksikköä 13,2 prosenttiin viime vuonna. Pankit onnistuivat vähentämään hoitamattomia luottoja 400 miljardilla juanilla (37 mrd. euroa), ja luottoja oli vuoden lopussa jäljellä 1 720 miljardia juania. Neljän suuren valtion omistaman pankin hoitamattomien luottojen määrä väheni 350 miljardia juania 1 580 miljardiin juaniin ja suhde luottokantaan 4,8 prosenttiyksikköä 15,6 prosenttiin. Kiina pyrkii pienentämään hoitamattomien lainojen määrää, jotta pankkisektori olisi valmis kovenevaan kilpailuun sektorin avautuessa ulkomaisille pankeille vuoden 2007 alussa. Hoitamattomien lainojen väheneminen on suurelta osin seurausta lainojen siirtämisestä valtion omaisuudenhoitoyhtiöille (ks. BOFIT 41/2004).

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
4 • 27.1.2005

Venäjä

Venäjän talouskasvun arvioidaan hidastuvan viime vuodesta. Talousministeriön joulukuun ennusteessa BKT:n arvioidaan kasvavan tänä vuonna 4,7–6,1 %. Vielä elokuussa 2004 ministeriö ennusti kuluvalle vuodelle 6,3 prosentin kasvua. Talouskasvu riippuu erityisesti raakaöljyn maailmanmarkkinahinnasta. Nopeimman kasvun ennuste perustuu Urals-raakaöljyn 35 dollarin tynnyrihintaan ja hallituksen aktiiviseen kasvua kannustavaan politiikkaan. Pessimistinen ennuste on laskettu 31 dollarin tynnyrihinnalla. Viime vuonna Urals-raakaöljyn keskihinta oli 34,5 dollaria tynnyriltä, ja ministeriön alustavien tietojen mukaan BKT:n kasvu oli 6,9 %.

Talouskasvun konsensusennuste, joka perustuu 20 investointipankin ennusteiden keskiarvoihin, oli marraskuussa vielä 6,0 %, mutta oli laskenut tammikuussa 5,5 prosenttiin.

BKT:n kasvuennusteita vuodeksi 2005, %

Talousministeriö (12/2004)	4,7 – 6,1
OECD (11/2004)	5,5
EBRD (11/2004)	6,0
IMF (09/2004)	6,6
IET (12/2004)	3,8 – 6,0
6 venäläisen investointipankin keskiarvo [1)]	5,4

[1)] Troika, MNB, RenCap, UFG, Aton ja Uralsib (01/2005)

Teollisuustuotannon kasvu hidastui huomattavasti loppuvuodesta 2004. Teollisuustuotannon kasvu hidastui vuoden neljännellä neljänneksellä, ja koko vuoden kasvu jäi 6,1 prosenttiin. Vielä tammi-syyskuussa teollisuustuotannon kasvu oli 6,5 % vuodessa. Loka-joulukuun teollisuustuotannon kasvu oli 4,8 %.

Vuoden 2004 aikana teollisuudenaloista kasvoivat nopeimmin lasi- ja keramiikkateollisuus (16 %) sekä koneenrakennus ja metallituoteteollisuus (12 %). Koneenrakennuksen ja metallituoteteollisuuden kasvu oli nopeinta työstökoneiden (24 %) ja rautatievaunujen (23 %) tuotannossa. Vaunutuotannon kasvu johtui suurelta osin raakaöljyn rautatiekuljetusten lisääntymisestä. Samalla öljyputkiin käytettävien teräsputkien tuotanto supistui 2 %. Autojen tuotanto kasvoi 10 % vuodessa.

Polttoaineteollisuuden tuotanto kasvoi 7 %, josta raakaöljyn tuotanto kasvoi 9 %, kivihiilen tuotanto 1 % ja maakaasun tuotanto 2 %. Raakaöljyn tuotannon nopeasta lisäyksestä huolimatta öljynjalostus kasvoi vain 3 %. Muita huomattavia kasvavia teollisuuden aloja olivat kemian- ja petrokemianteollisuus (7 %), rakennusmateriaalit (5 %), rautametallurgia (5 %) ja elintarviketeollisuus (4 %). Elintarviketeollisuudessa mm. viljatuotteiden tuotanto väheni (-5 %) samalla, kun oluen tuotanto lisääntyi (12 %). Metsäteollisuuden ja puunjalostuksen tuotanto kasvoi 3 % vuodessa. Tuotanto väheni neljällä teollisuuden alalla, mm. kevyessä teollisuudessa (-7,5 %).

Pääteollisuusalojen tuotannon vuosimuutokset 1999–2004, %

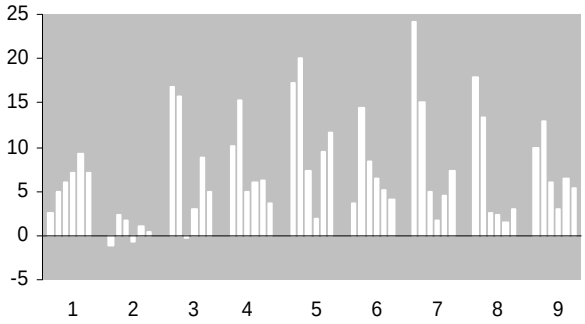

1 Polttoaineet
2 Sähköenergia
3 Rautametallit
4 Värimetallit
5 Koneet ja laitteet
6 Elintarvikkeet
7 Kemia ja petrokemia
8 Metsä ja puunjalostus
9 Rakennusmateriaalit

Lähde: Tilastolaitos

Valtiontalouden tarkastusviraston selvitys vuosina 1993–2003 tapahtuneista yksityistämisistä odottaa duuman käsittelyä. Alun perin heinäkuuksi 2004 määrätty käsittely on siirretty kuluvan vuoden kevääseen. Selvitys käynnistettiin noin vuosi sitten presidentti Vladimir **Putin**in toimeksiannosta ja siinä tutkittiin 140 suuren yksityistämiskaupan oikeellisuus. Selvitys herätti huolestuneisuutta yrityssektorilla, sillä sen pelättiin johtavan jopa yksityistämisien purkamiseen.

Tarkastusviraston johtajan Sergei **Stepashin**in mukaan päämääränä oli tutkia aiempia yksityistämisiä, jotta jatkossa vältyttäisiin toistamasta niiden virheitä. Raportissa todetaan, että vaikka yksityistämisellä onnistuttiin 1990-luvun loppuun mennessä kasvattamaan yksityisten yritysten osuus lähes 60 prosenttiin kaikista yrityksistä, ei samalla pystytty luomaan yrityksille laajaa omistuspohjaa, parantamaan tehokkuutta eikä saamaan riittävästi varoja investointeihin. Koko 1990-luvun ajan valtiovallalta puuttui johdonmukainen yksityistämispolitiikka, minkä seurauksena asianomaiset lait olivat keskenään ristiriitaisia ja puutteellisia eikä riittävää valvontaa ollut. Toisaalta myöskään valtio ei pystynyt tehostamaan niiden yritysten toimintaa, joihin sillä jäi merkittävää omistusta.

Suosituksissaan jatkotoimenpiteiksi raportti korostaa, että lainsäädännön puutteet eivät ole peruste yksityistämiskauppojen uusintakäsittelylle. Samalla kuitenkin todetaan, että yksittäisten kauppojen tutkimista on jatkettava ja voimassa olleiden lakien vastaisiin toimiin syyllistyneet niin valtionhallinnossa kuin yrityssektorillakin on saatettava oikeuden eteen.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
4 • 27.1.2005

Kiina

Kiinan nopea talouskasvu jatkui koko vuoden 2004. Ennustettua talouskasvun hidastumista ei nähty, sillä reaalinen BKT kasvoi viime vuoden viimeisellä neljänneksellä 9,5 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Myös koko vuoden 2004 BKT:n kasvuksi kirjattiin 9,5 %.

Loppuvuoden ennakoitua nopeamman kasvun taustalla oli varsinkin maataloustuotannon selvä lisääntyminen. Maissin, riisin, papujen, vehnän ja perunan tuotanto kasvoi ennakkoarvioitakin enemmän eli peräti 9 % vuodesta 2003. Sadosta pääosa kirjattiin vasta vuoden viimeisen neljänneksen tilastoihin, joten sen vaikutus kasvuvauhtiin oli merkittävä. Myös useiden muiden maataloustuotteiden tuotanto lisääntyi ja maatalouspainotteisen alkutuotannon kasvuvauhti kiihtyi vuonna 2004 runsaaseen 6 prosenttiin. Myös palvelualojen tuotannon kasvuvauhti kiihtyi vuodesta 2003 ja säilyi melko tasaisena koko viime vuoden ajan. Palveluja tuotettiin viime vuonna yli 8 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Kasvuvauhti oli vahvaa mm. kaupan alalla ja kuljetussektorilla. Sen sijaan kasvu hidastui 11 prosenttiin ns. toisella sektorilla, johon kuuluvat mm. tehdasteollisuus ja rakentaminen.

Kiina julkaisee tarkat tilastotiedot kansantalouden tilinpidon kysyntäpuolesta vasta seuraavana syksynä. Nyt saatavilla olevien tietojen mukaan kiinteitä investointeja tehtiin viime vuonna 26 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Vaikka investointien kasvuvauhti hidastui viime vuoden ensimmäisestä neljänneksestä tuntuvasti, koko vuoden kasvuvauhti pysytteli lähes vuoden 2003 tasolla. Yksityisen kulutuksen vahvasta kehityksestä kertoi vähittäiskauppa, joka lisäsi myyntiään 10 % kiintein hinnoin mitattuna. Myös julkisen kulutuksen arvioidaan lisääntyneen, sillä verotulojen erittäin nopeasta kasvusta huolimatta budjettivajeen uskotaan pysyneen lähes edellisvuoden tasolla. Viennin kasvuvauhdin säilyminen nopeana koko viime vuoden ajan (36 %) edisti osaltaan talouskasvua.

Kiinteiden investointien kasvu hidastui hieman vuonna 2004. Kiinan kiinteät investoinnit kasvoivat viime vuonna 26 % vuotta aiemmasta. Kasvuvauhti hidastui 2 prosenttiyksikköä vuodesta 2003. Viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä investointien kasvu oli yli 40 %, mutta hallitus hillitsi toisesta neljänneksestä lähtien investointeja ylikuumentuneille tuotannonaloille. Investointeja tehtiin yhteensä 7 000 miljardilla juanilla (650 mrd. euroa). Investoinnit kaupunkeihin kasvoivat lähes 28 % ja maaseudulle yli 17 %. Kaupunkeihin kohdistui lähes 84 % investoinneista.

Investoinnit alkuteollisuuteen kasvoivat 20 % vuotta aiemmasta, jalostusteollisuuteen 38 % ja palveluihin lähes 22 %. Alkutuotannon (lähinnä maatalous) investointien kasvu nopeutui selvästi vuodesta 2003, kun taas toisen sektorin (mm. tehdasteollisuus ja rakentaminen) ja palveluiden kasvu hidastui. Investoinnit eräisiin nopeasti kasvaneisiin tuotannonaloihin, kuten metalli- ja kaivannaisteollisuuteen, hidastuivat huomattavasti. Energian tuotantoon tehtyjen investointien kasvu kiihtyi. Kiinteät investoinnit Itä-Kiinaan kasvoivat 26 %, Keski-Kiinaan 33 % ja Länsi-Kiinaan 29 %. Kiinteiden investointien kasvun odotetaan edelleen hidastuvan kuluvana vuonna.

Inflaatiovauhti hidastui edelleen joulukuussa. Kuluttajahinnat olivat joulukuussa 2,4 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Inflaatiovauhti oli siten hitaampaa kuin marraskuussa, jolloin hinnat nousivat 2,8 % vuotta aiemmasta. Inflaation hidastuminen johtui pääosin elintarvikkeiden hintojen nousun hidastumisesta. Vuonna 2004 kuluttajahinnat nousivat keskimäärin 3,9 % eli selvästi nopeammin kuin vuonna 2003, jolloin nousua oli 1,2 %.

Kuluttaja- ja tuottajahinnat, % -muutos vuotta aiemmasta

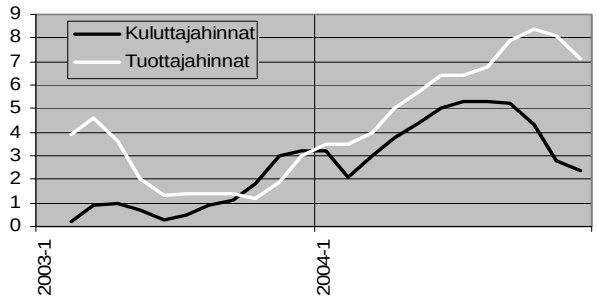

Lähde: Tilastoviranomaiset

Tehdastuotanto kasvoi edelleen nopeasti vuonna 2004. Tuotannon kasvu oli viime vuonna 17 % vuotta aiemmasta, mikä on hieman vähemmän kuin vuonna 2003. Raskas teollisuus kasvoi yli 18 % vuotta aiemmasta ja kevyt teollisuus lähes 15 %. Tuotannonaloista hiilen ja energian tuotanto kasvoi noin 15 %, harkkorauta ja teräksen noin 24 % ja tietokoneiden, ilmastointilaitteiden ja matkapuhelinten tuotanto 29–43 %. Moottoriajoneuvoja Kiina tuotti 5,2 miljoonaa kappaletta, mikä on 14 % enemmän kuin vuonna 2003. Tehdasteollisuus teki voittoa viime vuonna yhteensä 1 130 miljardia juania (105 mrd. euroa) ja voitto kasvoi 38 % vuotta aiemmasta. Myynnin ja tuotannon suhde oli 98,1 %, mikä oli Kiinan aiempiin lukuihin verrattuna hieman parempi. Teollisuustuotantotilastoissa ovat mukana yritykset, joiden myynti ylittää 5 miljoonaa juania.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
5 • 3.2.2005

Venäjä

Venäjän talouskasvu odotettua ripeämpää vuonna 2004. Tilastolaitoksen ennakkotietojen mukaan bruttokansantuote kasvoi 7,1 %, mikä on aiempia arvioita enemmän ja yllätti monet tarkkailijat. Talousministeriö arvioi vielä pari viikkoa sitten BKT:n kasvuksi 6,9 %. Vuonna 2003 BKT kasvoi 7,3 %.

Bruttokansantuotteen kehitystä ennakoiva viiden perustuotannonalan yhteenlaskettu tuotanto kasvoi viime vuonna 6,6 %. Perustuotannonalojen kasvu hidastui huomattavasti vuoden toisella puoliskolla. Ainoastaan vähittäiskauppa ja maatalous kasvoivat edellistä vuotta nopeammin. Vähittäiskauppa on kasvanut nopeasti vuodesta 2000 lähtien ja viime vuonna se lisääntyi 12 %. Maataloustuotanto kasvoi 1,6 %. Teollisuustuotanto lisääntyi viime vuonna 6 % ja rakennustuotanto 10 %. Asuinrakennustuotanto kasvoi muuta rakentamista nopeammin. Rahtikuljetukset lisääntyivät 6 %, joista rautatiekuljetukset kasvoivat 8 % ja putkikuljetukset 6 %. Merikuljetukset sen sijaan romahtivat 30 %. Rautateitse kuljetettiin 2 % enemmän raakaöljyä ja öljytuotteita kuin edellisenä vuonna.

Perustuotannonalojen kehitys neljännesvuosittain, % -muutos edellisestä vuodesta

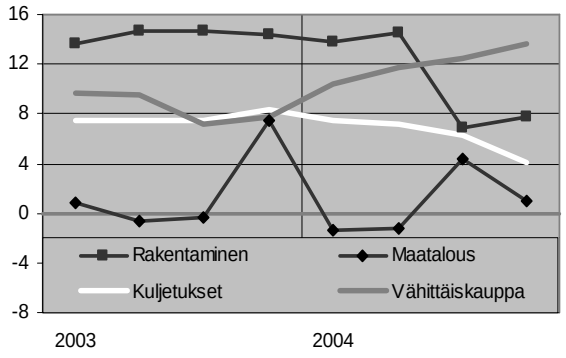

Lähde: Tilastolaitos

Venäjä maksoi takaisin viimeiset velkansa IMF:lle. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin** ilmoitti 1.2.2005, että Venäjä on maksanut jäljellä olleen 3,3 miljardin dollarin velkansa IMF:lle ennen määräaikaa. Velan viimeinen erä olisi erääntynyt vuonna 2008. Venäjästä tuli Kansainvälisen valuuttarahaston jäsen vuonna 1991 ja samana vuonna se sai ensimmäisen valmiusluottonsa. Maan velka IMF:lle oli suurimmillaan 19,5 miljardia dollaria kriisivuonna 1998.

Venäjä on viime vuosina maksanut ennenaikaisesti ulkomaisia velkojaan suurten öljytulojensa turvin. Viime vuonna se kävi neuvotteluja Neuvostoliiton-aikaisen velkansa aiennetusta kuoletuksesta julkisia velkojia edustavan Pariisin klubin kanssa. Neuvotteluissa ei kuitenkaan päästy asiasta sopimukseen, sillä velkojamaat eivät hyväksyneet Venäjän ehdotusta velan pienentämisestä 10 prosentilla korvauksena aiennetusta takaisinmaksusta. Venäjä on velkaa Pariisin klubin maille noin 44 miljardia dollaria.

Viime vuoden lopulla Venäjän valuuttavaranto ylitti ensimmäisen kerran maan julkisen ulkomaisen velan, jonka suuruus oli 113 miljardia dollaria. Kuluvan vuoden tammikuussa valuuttavaranto oli 119 miljardia dollaria.

Venäjälle kolmas luottoluokituksen korotus. Kansainvälinen luottoluokituslaitos Standard & Poor's korotti 31.1.2005 Venäjän pitkäaikaisten julkisten ulkomaanvaluutan määräisten luottojen luokitusta spekulatiivisesta luokasta alimpaan investointiluokkaan. Kaksi muuta tärkeintä luottoluokituslaitosta nostivat Venäjän luokitusta jo aiemmin – Moody's lokakuussa 2003 ja Fitch viime vuoden marraskuussa. Luottojen korottaminen investointiluokkaan merkitsee sitä, että suuret institutionaaliset sijoittajat voivat nyt sääntöjensä puitteissa sijoittaa niihin. Tämä merkitsee myös korkojen laskua Venäjän valtion ja venäläisten yritysten lainanotossa kansainvälisiltä markkinoilta.

Standard & Poor's korosti päätöksensä perusteluissa Venäjän parantunutta taloudellista tilannetta, jonka vuoksi maa pystyy huolehtimaan lainojensa takaisinmaksusta. Budjetti on ylijäämäinen, vaihtotaseen ylijäämä ja valuuttavaranto ovat suuria ja julkinen ulkomainen velka vähäinen. Standard & Poor'sin mukaan Venäjän rahoitusasema on nyt niin vakaa, että se riittää kompensoimaan tulevaa kehitystä koskevan kasvaneen epävarmuuden, jonka viimeaikainen poliittisen ja talouspoliittisen linjan muutos ja talousuudistusten hidastuminen ovat saaneet aikaan.

Venäjän talouspoliittiset linjaukset nousivat julkiseen keskusteluun. Talouden riippuvuus raaka-aineiden tuotannosta ja investointien kasvun hidastuminen ovat pakottaneet etsimään uutta suuntaa talouspolitiikalle. Vastakkain keskustelussa ovat valtion roolia korostavat näkemykset ja liberaalien tahojen nykyiseen politiikkaan kohdistama kritiikki.

Presidentti Vladimir **Putin** on todennut hallituksen epäonnistuneen talouden monipuolistamisessa ja tarjonnut lääkkeeksi mm. teknologiapuistojen perustamista. Pääministeri Mihail **Fradkov** puolestaan on ehdottanut yksittäisenä talouskasvun elvyttämistoimena mm. arvonlisäveron alentamista 18:sta 13 prosenttiin, jota finanssiministeri Aleksei **Kudrin** kuitenkin vastustaa.

Talouden tehokasta toimintaa heikentää talousministeri German **Gref**in mukaan pyrkimys valtion roolin kasvattamiseen talouselämässä. Sähkömonopoli UES:n pääjohtajan Anatoli **Tshubais**in mukaan investointi-ilmapiiriä ovat huonontaneet suuryritysten mielivaltainen verokohtelu ja hallituksen toimien ennakoimattomuus.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
5 • 3.2.2005

Kiina

Kiinan merkitys Japanin taloudelle kasvaa nopeasti. Kiinan rooli maailman kauppamahtien joukossa kasvaa vauhdilla, sillä Japanin ulkomaankauppatilastojen mukaan Kiina (ml. Hongkong) nousi vuonna 2004 koko kauppavaihdolla mitattuna Yhdysvaltojen edelle Japanin tärkeimmäksi kauppakumppaniksi. Maiden välisen kaupan kasvuun on Kiinan nopeasti kasvavan kotimarkkinakysynnän lisäksi vaikuttanut se, että japanilaisyritykset kokoavat tuotteita Kiinassa kolmansia markkinoita varten. Joidenkin arvioiden mukaan 25–33 % Japanin Kiinan-viennistä päätyykin Yhdysvaltoihin. Kuvaavaa maailmantalouden kehityssuuntaukselle on, että vuodesta 2001 yksistään yhdeksän japanilaista suuryritystä on perustanut noin 200 uutta yritystä Kiinaan. Japanin finanssiministeriön mukaan Kiinan osuus japanilaisyritysten ulkomaille tekemistä suorista sijoituksista on noussut noin 2 prosentista vuonna 2000 lähes 15 prosenttiin viime vuoden ensipuoliskolla.

Kiinan tullitilastojen mukaan Kiinan vienti kasvoi viime vuonna 35 % ja tuonti 36 %. Nopean kasvun seurauksena Kiina kohosi maailmankaupassa ohi Japanin maailman kolmanneksi suurimmaksi kaupankävijämaaksi Yhdysvaltojen ja Saksan jälkeen. Kiinan suurimmat kauppakumppanit ovat EU, Yhdysvallat ja Japani kukin noin 15 prosentin osuudella. Kiinalaistilastojen mukaan Japanin osuus Kiinaan vuonna 2004 suuntautuneista yli 60 miljardin dollarin suorista sijoituksista oli vajaat 10 %.

Kotitalouksien tulot kasvoivat nopeasti vuonna 2004. Henkeä kohti lasketut reaalitulot kasvoivat viime vuonna nopeimmin seitsemään vuoteen. Kaupunkialueilla käytettävissä olevat reaalitulot kasvoivat lähes 8 % vuotta aiemmasta ja asukaskohtainen keskimääräinen kuukausitulo oli 785 juania (73 euroa). Maaseudulla reaalitulot kasvoivat 7 % ja olivat keskimäärin 240 juania (22 euroa) kuukaudessa. Maaseudun reaalitulojen kasvu hidastui selvästi viimeisellä neljänneksellä, mikä johtui osittain maataloustuotteiden hintojen kasvun hidastumisesta. Kiinan hallituksen yksi keskeisimmistä tavoitteista on viljelijöiden tulotason kohottaminen maaseudun ja kaupunkien välisten tuloerojen pienentämiseksi.

Tulojen nopea kasvu vauhditti kulutustavaroiden vähittäiskauppaa, mikä kasvoi reaalisesti yli 10 % viime vuonna. Kasvu oli prosenttiyksikön nopeampaa kuin vuonna 2003. Erityisen nopeasti kasvoi öljytuotteiden (46 %), viestintälaitteiden (42 %) ja moottoriajoneuvojen (23 %) kauppa. Vähittäiskaupan odotetaan kasvavan ripeästi myös kuluvana vuonna.

Kiinan viljasato odotettua suurempi viime vuonna. Viljaa tuotettiin yhteensä 470 miljoonaa tonnia ja viljasato kasvoi 9 % vuotta aiemmasta. Joulukuussa ilmoitettujen ennakkotietojen mukaan viljasadon odotettiin olevan noin 455 miljoonaa tonnia, mikä oli keskushallinnon viime vuodelle asettama satotavoite (ks. BOFIT 52/2004). Viljasatoa lisäsivät mm. hyvät sääolosuhteet ja viljan hinnan nopea nousu, mikä omalta osaltaan heijastui viljelypintaalan lisääntymisenä ja viljelysmaan tehokkaampana hyödyntämisenä. Kiinan tilastokeskus sisällyttää viljasatoon riisin, vehnän, pavut, maissin ja mukulakasvit.

Kiina alkoi viime vuonna tukea viljantuotantoa, koska viljasato oli pienentynyt vuosien 1999–2003 aikana 80 miljoonalla tonnilla. Kuluvana vuonna Kiina jatkaa maataloussektorin kehittämistä. Keskushallinnon mukaan viljantuotantoa tehostetaan mm. keventämällä edelleen viljelijöiden verotusta, myöntämällä tietyille viljelykasveille tukiaisia ja tukemalla parempien lajikkeiden ja maatalouskoneiden käyttöönottoa. Lisäksi viljelymaaksi määriteltyä maata ei saa enää käyttää muihin tarkoituksiin.

Viljan tuotanto ja hinta 1998–2004

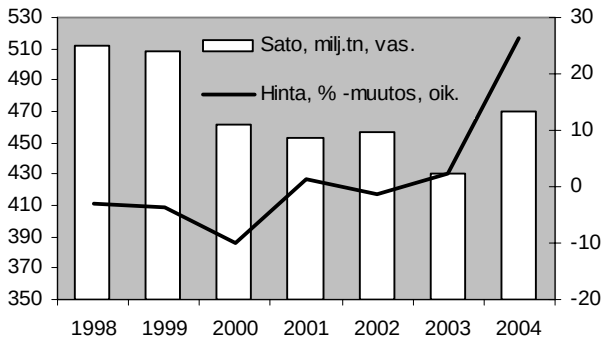

Lähde: Tilastoviranomaiset

Kiina selvittää taloustilastojensa luotettavuutta suurkyselyllä. Kyselytietojen kerääminen alkoi vuoden vaihteessa ja sen arvioidaan olevan valmis maaliskuun lopussa. Selvitys koskee ns. toisella sektorilla (mm. rakentaminen, tehdasteollisuus ja kaivostoiminta), palvelusektorilla ja julkishallinnossa toimivia tuotanto- ja toimintayksiköitä (ml. yksityisyrittäjät). Kyselyllä selvitetään yksiköiden tuotannon määrää ja kapasiteettia, työntekijöiden määrää, taloudellista tilannetta sekä raaka-aineiden ja energian kulutusta. Kerätyillä yksikkökohtaisilla tiedoilla pyritään tarkistamaan tilastojen luotettavuutta ja tehostamaan talouspolitiikkaa.

Tulokset on tarkoitus julkistaa syyskuussa. Selvitykseen osallistuu yhteensä lähes 10 miljoonaa haastattelijaa ja tilastotieteilijää. Kyselyn luotettavuutta on yritetty parantaa mm. estämällä kerättyjen tietojen käyttö oikeudessa todistusaineistona. Kiina ei ole aikaisemmin tehnyt vastaavaa selvitystä. Niitä toteutetaan jatkossa viiden vuoden välein.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
6 • 10.2.2005

Venäjä

Venäjän inflaatio kiihtyi huomattavasti. Kuluttajahinnat olivat tammikuussa 12,6 % korkeammalla kuin vuoden 2004 tammikuussa. Vuoden alussa hinnat usein nousevat tavallista nopeammin, mihin ovat suurimpana syynä palveluiden hallinnollisesti asetettujen hintojen korotukset. Tänä vuonna inflaation kiihtyminen oli kuitenkin poikkeuksellisen suurta. Tammikuun aikana hinnat nousivat 2,6 %, mikä on nopein nousu sitten vuoden 2002 alun. Eniten eli 19 % tammikuussa kallistuivat asumis- ja kunnallispalvelut. Seuraavina tulivat päivähoito (9 %), henkilöliikenne (4 %) ja kulttuuripalvelut (3 %). Elintarvikkeet kallistuivat tammikuussa 1,4 % ja muut tavarat 0,4 %.

Hallitus on asettanut tavoitteeksi inflaation alentamisen 8,5 prosenttiin joulukuuhun mennessä. Tavoitteen saavuttaminen ei näytä kovin todennäköiseltä ja sitä vaikeuttaa osaltaan finanssipolitiikan viimeaikainen löystyminen hallituksen luvattua lisärahoitusta sosiaaliturvauudistuksen paikkaamiseksi.

Venäjän keskuspankki ilmoitti valuuttakurssipolitiikan muutoksesta. Keskuspankki ilmoitti alkaneensa helmikuun alusta lähtien ohjata ruplan ulkoista arvoa siten, että se noudattelee pelkän dollarin sijasta valuuttakoria, jonka koostumus on 0,9 dollaria ja 0,1 euroa. Nykyisellä euron ja dollarin välisellä kurssisuhteella euron paino korissa on 12–13 %. Keskuspankki aikoo jatkossa vähitellen lisätä euron osuutta korissa, sillä euron merkitys Venäjän ulkomaankaupassa samoin kuin kansainvälisessä kaupassa on kasvanut.

Muutoksen tarkoituksena on keskuspankin mukaan vähentää ruplan ulkoisen arvon vaihtelua. Tarkkailijoiden mukaan keskuspankki on jo jonkin aikaa sitten lakannut ohjaamasta ruplaa ainoastaan dollarin perusteella, ja nyt tehty ilmoitus antaa virallisen vahvistuksen aiemmin noudatetulle politiikalle.

Juganskneftegazin rahoituskuvio herättää kysymyksiä. Vuoden alussa selvisi, että Jukosin suurimman tuotantoyksikön Juganskneftegazin joulukuussa ostaneen Baikal Finance Groupin takana oli valtion öljy-yhtiö Rosneft. Jukosin Yhdysvalloissa käymän konkurssioikeudenkäynnin takia länsimaiset yritykset eivät osallistuneet tarjouskilpailuun eivätkä länsipankit lainanneet rahaa yritysostoon. Rosneftin rahoituskuvio on herättänyt keskustelua myös duumassa, jossa osa oppositiota on epäillyt Juganskneftegazin siirtyneen Rosneftille ilman, että 9,3 miljardin kauppahintaa olisi maksettu. Alkuviikosta pääministeri Mihail **Fradkov** kertoi duumalle valtion kirjanneen kauppahinnasta saaduksi toistaiseksi 7,6 miljardia dollaria, vaikka koko maksu olisi pitänyt suorittaa 20 päivän kuluessa huutokaupasta. Rosneftin arvellaan maksaneen osan hinnasta kiinalaisten pankkien yhteenliittymän 6 miljardin dollarin lainalla. Lehtitietojen mukaan laina oli ennakkomaksu Rosneftin pitkän ajan sitoumuksista toimittaa öljyä Kiinaan. Kiinalaistahot ovat kuitenkin kiistäneet osuutensa rahoitukseen.

Kiinalainen öljy-yhtiö CNPC on ilmoittanut käyvänsä neuvotteluja 20 prosentin osuuden hankkimiseksi Juganskneftegazista, joka tuottaa 11 % Venäjän öljystä. Myös intialainen ONGC on ilmoittanut kiinnostuksestaan yhtiöön. Alkuviikosta Jukosin omistava Menatep haastoi Venäjän federaation oikeuteen yhtiön arvon romahduttamisesta ja vaati yli 28 miljardin dollarin korvausta. Lisäksi Menatep vaatii Rosneftiä maksamaan Juganskneftegazille myöntämänsä 900 miljoonaan dollarin lainan takaisin välittömästi.

Valtionsyyttäjän mukaan Venäjän korruptio on noussut uhkaavalle tasolle. Valtionsyyttäjä Vladimir **Ustinov** toi huolensa esiin vuosittaisessa katsauksessaan liittoneuvostolle tammikuun lopulla. Korruptiorikosten määrä lisääntyi Venäjällä Ustinovin mukaan viime vuonna 20 % vuotta aiemmasta, kun kaikkien rikosten määrä kasvoi vain 5 %. Ustinov kehotti harkitsemaan mm. omaisuuden takavarikoinnin palauttamista korruptiorikosten rangaistuksiin. Venäjänkin joulukuussa 2003 allekirjoittama YK:n korruption vastainen yleissopimus antaa siihen mahdollisuuden. Duuman olisi Ustinovin mukaan saatava Venäjän oma lainsäädäntö nopeasti vastaamaan YK:n ja Euroopan neuvoston yleissopimuksia, sillä korruptio on vakava talouskasvun este. Duuma hyväksyi korruption vastaisen lain viime vuonna ensimmäisessä käsittelyssä.

Uusien henkilöautojen kysyntä kasvaa nopeasti Venäjällä. Erityisesti uusien ulkomaisten autojen kysyntä on kasvanut viime aikoina. Kotimaisten autojen myynti kasvoi 12 % ja tuotanto 10 % vuonna 2004. Venäjällä tuotettiin viime vuonna 103 000 autoa ja maahan tuotiin 350 000 uutta autoa. Ulkomaisten autojen tuonti kasvoi 80 % vuotta aiemmasta. Autontuojat ennustavat kuluvasta vuodesta edellistä parempaa ja tuonnin nousevan yli 500 000 autoon.

Fradkovin hallitus sai luottamuslauseen duumalta. Äänestyksessä 9.2. epäluottamusta kannatti 112 edustajaa ja luottamusta vain 20. Epäluottamuslauseen läpimenoon olisi kuitenkin perustuslain mukaan tarvittu 226 ääntä eli yli puolet koko duumasta. Erikoista oli se, että Yhtenäinen Venäjä -ryhmän yli 300 edustajaa eivät osallistuneet äänestykseen.

Opposition edustajien mielestä 11 kuukauden ikäinen hallitus on epäonnistunut keskeisissä talousuudistuksissa, viimeksi sosiaalietuuksien korvaamisessa rahalla. Presidentti Vladimir **Putin** moitti pari päivää ennen äänestystä julkisesti finanssiministeri Aleksei **Kudrin**ia uudistuksen kehnosta toteutuksesta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
6 • 10.2.2005

Kiina

Kiinan talouden nopea kasvu paransi valtion yritysten kannattavuutta. Valtionvarojen valvonta- ja hallintakomission (SASAC) mukaan suurten valtion omistamien yritysten (noin 470 kpl) liikevaihdot kasvoivat viime vuonna 25 % vuotta aiemmasta, ja niiden voitot kasvoivat yli 50 %, mikä oli 22 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2003. Parantunut kannattavuus jakautui kuitenkin sektoreittain epätasaisesti. Raaka-ainesektori (mm. petrokemia ja kaivostoiminta) vastasivat lähes kokonaan voittojen kasvusta, kun auto- ja elektroniikkateollisuuden voitot pienenivät noin 15 %. Valtion yritysten nopea kasvu johtui pääosin koko talouden nopeasta kasvusta viime vuonna. Jotkut yritykset alkoivat kuitenkin kohdata kassavirtaongelmia, koska pankkien lainanantoa tiukennettiin viime vuoden aikana. Lisäksi valtion yritysten valmiiden tuotteiden varastot kasvoivat 27 % viime vuonna, mikä oli 10 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2003. Esimerkiksi autojen varastot kasvoivat 35 % vuotta aiemmasta. Kuluvana vuonna valtion yritysten kannattavuuden arvioidaan heikentyvän, kun talouskasvun odotetaan hidastuvan, ja viranomaiset jatkavat talouden hillitsemistä.

Valtion yritysten kannattavuutta paransi myös konkurssikypsien yritysten sulkeminen. Yrityksiä oli valtion avustamana suljettu kesään 2004 mennessä yli 3 000. Kiina kuitenkin tukee vielä useita konkurssikypsiä yrityksiään. Helmikuun alussa Kiinan valtioneuvosto teki periaatepäätöksen lopettaa konkurssissa olevien valtion yritysten tukeminen. Lopettamisen aikataulua ei kuitenkaan ilmoitettu. Toistaiseksi tukemisen ovat lopettaneet Peking, Shanghai ja kolme muuta itä-rannikon provinssia. Lisäksi Kiina valmistelee sääntöjä pienten ja keskisuurten valtion yritysten myynnistä yritysten johdolle.

Sijoitukset Kiinasta kasvoivat nopeasti. Suorat sijoitukset Kiinasta (pl. rahoitussektori) olivat viime vuonna 3,6 miljardia dollaria ja ne kasvoivat 27 % vuotta aiemmasta. Myös ulkomailla toimivien kiinalaisyritysten määrä kasvoi nopeasti (63 % vuotta aiemmasta). Toimialoittain luokiteltuna yli puolet sijoituksista suuntautui kaivostoimintaan ja neljännes palvelusektorille. Kun taas maantieteellisesti lähes puolet sijoituksista meni Cayman-saarille ja yli kolmannes Aasiaan (lähinnä Hongkongiin). Eurooppaan (pääasiassa Saksaan ja Venäjälle) kiinalaiset investoivat viime vuonna alle 10 % suorista sijoituksistaan.

Suorien sijoitusten nopeasta kasvusta huolimatta, sijoitukset ovat vielä varsin pieniä johtuen hallinnon Kiinasta lähtevälle pääomalle asettamista rajoituksista. Suoria sijoituksia tehtiin Kiinaan viime vuonna yli 60 miljardia dollaria, ja UNCTADin mukaan koko maailman ulkomaiset suorat sijoitukset olivat viime vuonna yhteensä 612 miljardia dollaria. Vuonna 2003 Kiinan viranomaiset alkoivat kannustaa ulkomaisia sijoituksia tasapainottaakseen kansainvälistä maksuliikennettään ja vähentääkseen juanin revalvointipaineita. Joulukuussa kiinalainen tietokonevalmistaja Lenovo ilmoitti ostavansa IBM:n tietokonevalmistuksen 1,8 miljardilla dollarilla. Aikaisemmin kuluvana vuonna Kiinan ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) hyväksyi Ping An -vakuutusyhtiön 1,8 miljardin dollarin arvoisen portfoliosijoituksen ulkomaille.

Kiinan vienti kasvoi nopeasti tammikuussa. Tammikuun vienti oli 51 miljardia dollaria ja kasvoi 42 % vuotta aiemmasta. Tuonti kasvoi 24 % yhteensä 44 miljardiin dollariin ja tuotti kauppataseeseen lähes 7 miljardin dollarin ylijäämän. Valtion omistamien yritysten vienti kasvoi 22 % vuotta aiemmasta ja tuonti 11 %. Ulkomaista omistusta sisältävien yritysten vienti kasvoi yli 42 % vuotta aiemmasta ja tuonti 30 %.

Viime vuonna Euroopan unionista tuli Kiinan suurin kauppakumppani. Tammikuussa kauppa EU:n kanssa jatkoi nopeaa kasvuaan (36 %) ja kauppaa käytiin 16 miljardin dollarin arvosta. Yhdysvaltojen kanssa käyty kauppa kasvoi lähes yhtä nopeasti (31 %) ja oli 14 miljardia dollaria.

Tammikuun ulkomaankaupan ylijäämää selittää osittain raakaöljyn tuonnin väheneminen peräti 24 % viime vuoden tammikuusta. Edellisen kerran raakaöljyn tuonti väheni vuotta aiemmasta kesällä vuonna 2002. Öljyn tuonnin notkahdus tammikuussa selittyy osaksi joulukuun ennätyssuurella tuonnilla, mikä kasvatti varastoja.

Kiinan viennin ja tuonnin vuosimuutos, %

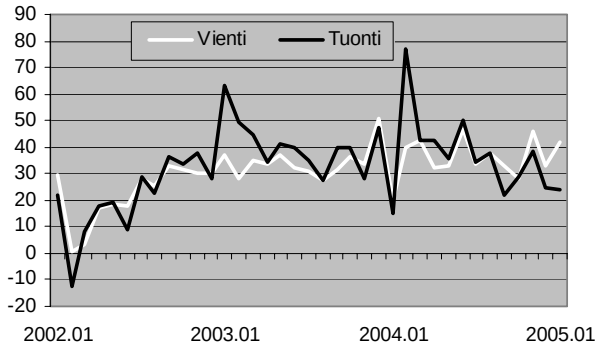

Lähde: Kiinan kauppaministeriö

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
7 • 17.2.2005

Venäjä

Venäjän ulkomaankauppa kasvoi nopeasti vuonna 2004. Mineraalien ja erityisesti öljyn korkea maailmanmarkkinahinta kasvatti Venäjän ulkomaankaupan ylijäämää reilusti viime vuonna. Keskuspankin tilastojen mukaan viime vuoden viennin arvo oli 183 miljardia dollaria ja tuonnin arvo 95 miljardia dollaria. Kauppataseen ylijäämä oli ennätykselliset 88 miljardia dollaria.

Vientitulot lisääntyivät erityisesti vuoden toisella puoliskolla ja kasvoivat vuodessa 35 %. Vienti IVYn ulkopuolelle kasvoi 33 % ja IVY-maihin 42 %. Alustavien maksutasetietojen mukaan raakaöljyn vientitulot kasvoivat viime vuonna 48 % ja öljytuotteiden 33 %. Kaasunviennin arvo kasvoi vain 12 %. Venäjän tilastolaitoksen mukaan 57 % viennistä oli polttoaineita ja energiaa (32 % kokonaisviennistä oli raakaöljyä) ja 17 % metalleja ja metallituotteita.

Tuonnin arvo kasvoi viime vuonna 25 %, josta tuonti IVYn ulkopuolisista maista kasvoi 23 % ja IVY-maista 31 %. Tilastolaitoksen mukaan koneiden ja laitteiden tuonnin osuus oli 41 % ja elintarvikkeiden ja maatalostuotteiden 18 %. Venäjän tullin mukaan maan suurimmat kauppakumppanit viime vuonna olivat Saksa, Valko-Venäjä ja Ukraina. Suomi oli Venäjän 10. suurin kauppakumppani. Suomen ja Venäjän välisen kaupan arvo kasvoi 32 %.

Ulkomaankaupan kasvuvauhti oli nopeaa, vaikka suuria dollarimääräisiä kasvulukuja selittääkin osin se, että dollarin arvo heikentyi viime vuonna (noin 10 % euroon nähden). Vientitulojen nopea kasvu lisäsi vaihtotaseen ylijäämää, joka oli ennakkotietojen mukaan viime vuonna 57 miljardia dollaria, mikä vastasi noin 10 prosenttia BKT:stä. Vaihtotaseen suuri ylijäämä lisää ruplan vahvistumispaineita.

Venäjän ulkomaankaupan kehitys 1994–2004, mrd. dollaria

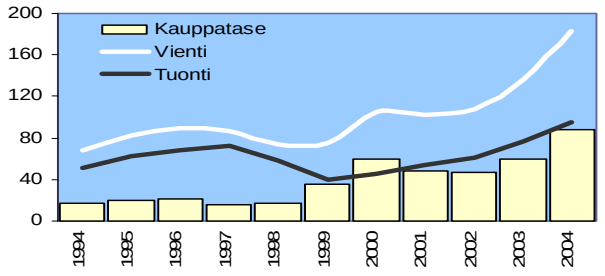

Lähde: Venäjän keskuspankki

Maantietransito Suomen kautta Venäjälle lisääntyi viime vuonna. Suomen tullin tilastojen mukaan itään suuntautuvan maantietransiton arvo kasvoi 10 % viime vuonna (tonneina kasvua oli 17 %.) Transitokuljetusten arvo oli viime vuonna 19,4 miljardia euroa ja kuljetusten määrä hieman yli 2,3 miljoonaa tonnia. Suurin osa kulki Vaalimaan rajanylityspaikan kautta. Arvotavaroiden kuljetukset jatkoivat supistumistaan, kun taas bulkkitavaroiden kuljetukset lisääntyivät. Eniten Venäjälle menevää transitotavaraa Suomeen tuli Kotkan, Helsingin ja Hangon satamien kautta.

Maantietransito Venäjälle toimialoittain vuonna 2004, milj. euroa

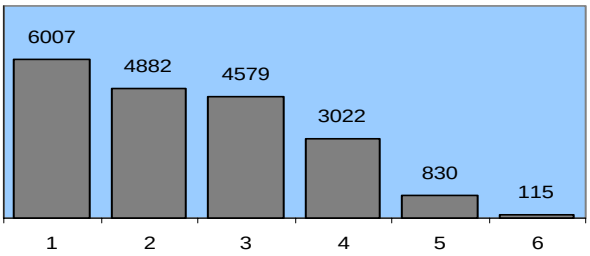

1 Erittelemätön
2 Radiot, televisiot ja tietokoneet
3 Muut koneet, laitteet ja kuljetusvälineet
4 Muut tuotteet
5 Kemian teollisuuden tuotteet
6 Elintarvikkeet

Lähde: Tullihallitus

Luonnonvaraministeriö haluaa ulkomaalaiset pois strategisten mineraaliesiintymien huutokaupoista. Luonnonvaraministeri Juri **Trutnev** kertoi hallituksen suunnittelevan kaivannaislakiin muutoksia, joiden mukaan ulkomaiset yritykset eivät voisi osallistua huutokauppoihin strategisten mineraaliesiintymien hyödyntämisestä. Tällaisiin yrityksiin luetaan myös venäläisessä omistuksessa olevat mutta Venäjän ulkopuolelle rekisteröidyt yritykset ja Venäjälle rekisteröidyt yritykset, joissa on ulkomaista omistusta yli 49 %. Kuluvan vuoden aikana järjestetään ministerin mukaan 270 huutokauppaa, joista kuusi olisi ulkomaalaisilta yrityksiltä suljettuja. Uusilla määräyksillä pyritään Trutnevin mukaan mm. pitämään kaivannaisten jatkojalostus kotimaassa.

Maapäätöksiä lykättiin. Duuma päätti viime viikolla jatkaa 1.7.2006 saakka määräaikaa, jonka kuluessa maatalousmaan vuokrasopimukset on uusittava vastaamaan voimassa olevia lakeja. Jos vuokrasopimusta ei ole määräaikaan mennessä uusittu, maa voidaan ottaa paikallishallinnon hallintaan. Talousministeri German **Gref**in mukaan entisten sovhoosien ja kolhoosien maat olisi saatava nykyistä tehokkaampaan käyttöön, mutta kuitenkin niin, ettei kukaan menetä omistustaan.

Myöskään yritystonttien lunastus ja vuokraus eivät ole edenneet. Syynä ovat lähinnä olleet lainsäädännön puutteet mutta myös se, että Venäjällä ei ole toimivia maamarkkinoita eli maan hintaa on vaikea asettaa. Tällä hetkellä tonttirekisteriin on viety 33 % tonteista. Lunastus- ja vuokrasopimusten teon takarajaa on ehdotettu lykättäväksi toistamiseen eli 1.1.2007 asti.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
7 • 17.2.2005

Kiina

Kiina ei muuta valuuttakurssipolitiikkaansa toistaiseksi. Kiinan keskuspankin johtaja ja valtiovarainministeri osallistuivat G7-maiden kokoukseen Lontoossa helmikuun alussa. Kiina kutsuttiin ensimmäisen kerran mukaan G7:n viime lokakuun Washingtonin-kokoukseen (BOFIT 40/2004). Molemmilla kerroilla puheenaiheena oli Kiinan valuuttakurssipolitiikka. Helmikuun kokouksessa Kiina toisti lokakuussa esittämänsä kannan, että Kiina siirtyy kohti joustavampaa valuuttakurssia, kun aika on sopiva. Kiinan keskuspankin johtaja **Zhou** Xiaochuan totesi myöhemmin medialle, että Kiinan vaihtotase on suurin piirtein tasapainossa eikä juan ole paljoakaan aliarvostettu.

Kiinan ulkomaan maksuliikenteen perustase (vaihtotase ja ulkomaiset suorat sijoitukset) oli vuonna 2004 vain 5 % BKT:stä ja vaihtotaseen ylijäämä alle 2 % BKT:stä. Arviot juanin aliarvostuksen määrästä vaihtelevat reaalisen valuuttakurssin osalta 10–20 prosenttiin, ja pelkästään dollariin nähden sen arvioidaan olevan jopa 40 %. Useimmat arviot eivät kuitenkaan ota huomioon, että Kiina on edelleen siirtymätalous, missä tapahtuu paljon nopeita rakennemuutoksia. Kiina säätelee edelleen voimakkaasti esimerkiksi maataloustuotteiden ja tärkeimpien raaka-aineiden hintoja. Säätely aiheuttaa vääristymiä resurssien jakautumisessa, ja siirtyminen kohti markkinaperusteista mekanismia johtaa todennäköisesti nopeampaan inflaatioon. Lisäksi hallituksen tavoitteena on maaseudun asukkaiden tulojen korottaminen, jonka uskotaan kiihdyttävän palkkainflaatiota. Kotimaisen inflaation kiihtyminen ja kiinteä valuuttakurssi vahvistavat reaalista valuuttakurssia.

Muita rakenteellisia muutoksia, jotka vaikuttavat Kiinan valuuttakurssiin, ovat mm. vientisektorin vero- ja maankäyttöetujen vähentäminen. Kiina on suuri talousalue, jossa sisäisen kysynnän tulisi olla merkittävässä asemassa taloudellisessa kehityksessä. Keskushallinnon taloudellinen asema ei anna edellytyksiä jatkaa vientisektorin tukemista pitkään, koska finanssipolitiikassa painopistettä on siirretty maataloussektorin tukemiseen. Lisäksi Kiinan budjetin tasapaino on ongelmallinen. Vaikka alijäämä on virallisesti alle 3 % BKT:stä, epävarmat sitoumukset – kuten pankkisektorin hoitamattomat lainat ja liian vähän rahoitusta saava sosiaaliturvajärjestelmä – voivat heikentää julkisen sektorin taloustilannetta huomattavasti. Arvioitaessa Kiinan valuuttakurssipolitiikkaa ja mahdollista vaihteluväliä kurssille tulisi ottaa huomioon sekä Kiinan ulkoinen että sisäinen tasapaino.

Kiinan nykyinen virallinen kanta on siirtyminen kohti joustavampaa valuuttakurssia ja pääomataseen avaamista. Lisäksi hallinnon viimeaikaiset politiikkamuutokset ovat vapauttaneet pääomaliikkeitä. Erityisesti sijoituksia Kiinasta on pyritty kasvattamaan valuuttakurssin nousupaineiden helpottamiseksi. Kokemukset muista maista osoittavat kuitenkin, että pääomataseen vapauttamisessa on eduksi joustavampi valuuttakurssi.

Yhdysvaltojen kauppavaje Kiinan kanssa ennätyksellinen viime vuonna. Yhdysvaltojen alijäämä Kiinan kanssa oli 160 miljardia dollaria (120 mrd. euroa) ja se kasvoi 30 % vuodesta 2003. Yhdysvaltojen koko ulkomaankauppa oli viime vuonna yhteensä 620 miljardia dollaria alijäämäinen. Viime vuoden kauppavaje Kiinan kanssa oli suurin maiden välillä koskaan ollut kauppavaje. Sen vuoksi Kiinan valuutan sidosta dollariin tarkkaillaan jatkossa vieläkin enemmän, vaikka kaupan epätasapainoon vaikuttavat myös maiden väliset erot säästämisasteessa ja kaupan yhdentyminen Aasiassa.

Kiinan tuontiöljystä suurin osa Lähi-idästä vuonna 2004. Kiina toi viime vuonna yhteensä 120 miljoonaa tonnia raakaöljyä ja tuonti kasvoi nopeasti (35 % vuotta aiemmasta). Viisi suurinta öljyntoimittajaa olivat Saudi-Arabia (14 % raakaöljystä), Oman (14 %), Angola (13 %), Iran (12 %) ja Venäjä (9 %). Tuonti Omanista kasvoi eniten eli 76 % vuotta aiemmasta. Kiina pyrkii hajauttamaan öljyntuontiaan, jotta mahdolliset ongelmat joillain alueilla eivät aiheuttaisi ongelmia. Lisäksi Kiinan hallinto on kannustanut kotimaisia öljy-yhtiöitä hankkimaan öljyvaroja ulkomailta.

Kiina on erityisesti yrittänyt kasvattaa raakaöljyntuontia Venäjältä. Vaikka Kiinan pettymykseksi Venäjä ei tällä hetkellä ole rakentamassa öljyputkea Kiinaan, Kiina sopi venäläisen Rosneftin kanssa yhteensä 50 miljoonan öljytonnin tuonnista Kiinaan vuoteen 2010 mennessä. Määrästä 5 miljoonaa tonnia on tarkoitus toimittaa kuluvana vuonna. Aikaisemmin Venäjän öljyntoimituksista Kiinaan vastasi pääasiassa Jukos. Kiina sopi tammikuun lopussa myös Venezuelan kanssa öljyntoimituksista. Aiemmin Kiinalla ei ole ollut juurikaan öljyntuontia Venezuelasta. Venezuela toimittaa vuosittain 5 miljoonaa tonnia raakaöljyä ja suuren määrän öljyjalosteita. Lisäksi kiinalainen CNPC ja venezuelalainen öljy-yhtiö sopivat yhteisyrityksen perustamisesta Venezuelan tärkeimmälle öljyntuotantoalueelle. Kiina on lisäämässä yhteistyötä myös Kanadan ja Kazakstanin kanssa. Kiinalla on Etelä-Kiinan merellä ja Itä-Kiinan merellä useita rajakiistoja saarista, joilla uskotaan olevan öljyvarantoja.

Vaikka Kiina lisää kotimaista öljyntuotantokapasiteettiaan ja löysi viime vuonna 800 miljoonaa tonnia uusia öljyvaroja, kulutuksen odotetaan kasvavan hallituksen aloittamasta energian säästöohjelmasta huolimatta vieläkin nopeammin, mikä johtaa myös tuonnin kasvuun. Lisäksi Kiina aloitti viime vuonna strategisen öljyreservin rakentamisen, jonka uskotaan jatkuvan useita vuosia. Raakaöljyntuonnin arvioidaan kasvavan 20 % kuluvana vuonna.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
8 • 24.2.2005

Venäjä

Venäjän teollisuustuotanto kasvoi ennakoitua nopeammin vuonna 2004. Venäjän tilastolaitos muutti teollisuustuotannon laskentatapaa tammikuun alussa ja päivitti samalla viime vuoden tuotantoluvut. Teollisuustuotantoon on joidenkin tietojen mukaan siirretty osa aiemmin palveluiksi luokitelluista komponenteista. Tilastolaitoksen mukaan muutos harmonisoi tilastoja länsimaisen laskutavan mukaisiksi. Uudella tavalla laskettu teollisuustuotanto kasvoi 7,3 % viime vuonna, kun ennakkotiedoissa oli ilmoitettu kasvun olleen 6,1 %. Korjatut teollisuustuotantoluvut selittävät tilastolaitoksen tammikuun ennakkotietojen mukaista viime vuoden 7,1 prosentin BKT-kasvua, jota monet asiantuntijat pitivät yllättävän nopeana.

Uuden indeksin mukainen teollisuustuotannon vuosikasvu oli tammikuussa vain 2,1 %, mikä osittain selittynee tammikuun työpäivien vähyydellä (vuonna 2004 tammikuun vuosikasvu oli 6,4 %). Tammikuussa 2005 oli vain 15 työpäivää, kun tammikuussa 2004 niitä oli 19.

Teollisuustuotanto kuukausittain 2004–2005, % -muutos vuotta aiemmasta

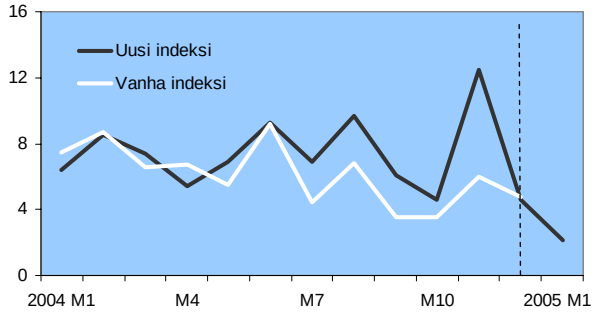

Lähde: Tilastolaitos

Venäjän keskuspankki lievensi valuuttamääräyksiä. Viime kesänä voimaan tulleen valuuttalain mukaan keskuspankki voi lyhytaikaisen pääoman liikkeitä rajoittaakseen velvoittaa pääomien tuojat ja viejät tekemään korottomia reservitalletuksia keskuspankkiin määräajaksi. Helmikuussa keskuspankki pienensi reservitalletusvaatimuksia. Esimerkiksi maahan tuodulle sijoituspääomalle määrättyä talletusta alennettiin kolmesta prosentista kahteen prosenttiin sijoituksen arvosta. Muutosten yhtenä syynä oli USA:n koronnosto helmikuun alussa, jonka arvioidaan vähentävän kansainvälisten sijoittajien kiinnostusta kehittyviä markkinoita kohtaan.

Asiantuntijat eivät pidä nyt tehtyjen muutosten vaikutuksia suurina. Alun perin lain määräyksillä pyrittiin rajoittamaan spekulatiivisen pääoman tuloa ulkomailta, mutta tällä hetkellä pääomaa pikemminkin virtaa Venäjältä ulos.

Veronkannon ongelmat hallituksen käsittelyssä. Venäjän verojärjestelmän uudistus saatiin pääperiaatteissaan loppuun kuluvan vuoden alussa eikä yritysten enää pitäisi joutua kärsimään järjestelmän ennakoimattomista muutoksista. Sen sijaan yrityksiä haittaa edelleen veroviranomaisten usein mielivaltaiseksi koettu toiminta, mm. yritysten pitkälliset ja yksityiskohtaiset verotarkastukset. Lisäksi nykyiset lait jättävät veroviranomaisille laajan tulkinnanvaran siitä, mikä katsotaan veronkierroksi. Viime kuukausina useille suurille mm. öljy- ja telealalla toimiville yrityksille on määrätty huomattavia lisäveroja 2000-luvun alkuvuosilta. Yrityssektorin edustajien mukaan yritystoiminnan ennakoitavuus on veronviranomaisten toimien vuoksi huonontunut merkittävästi.

Ongelmien osittaiseksi ratkaisemiseksi hallitus on mm. harkitsemassa paikallisten veroviranomaisten itsenäisen päätösvallan supistamista ja perustamassa erityisiä yksiköitä käsittelemään verovelvollisten valituksia. Verolakien tulkinnanvaraisten määräysten tarkentaminen sen sijaan on paljon monimutkaisempi tehtävä. Hallitus on myös esitellyt suunnitelmiaan alentaa edelleen arvonlisäveroa ja yritysten voittoveroa. Yrityssektorilla pidetään kuitenkin veroviranomaisten toiminnan parantamista veronalennuksiakin kiireellisempänä tehtävänä.

IMF kehottaa luopumaan ruplan reaalisen arvon vahvistumista rajoittavasta politiikasta. Kansainvälisen valuuttarahaston asiantuntijaryhmä vieraili viime viikolla Venäjällä tarkastelemassa talouden tilaa. Lausunnossaan IMF toteaa talouskasvun hidastuneen hieman viime vuoden toisella puoliskolla öljysektorin tapahtumien, viime kesän pankkikriisin ja investointi-ilmapiirin heikkenemisen takia. IMF huomauttaa inflaation pysyneen tavoitetta korkeampana ja toteaa sen pysyvän 10,5–11 prosentin paikkeilla, jos keskuspankki ei muuta valuuttakurssin vahvistumista rajoittavaa politiikkaansa.

IMF muistuttaa kireän finanssipolitiikan tärkeydestä ja varoittaa budjettimenojen kasvattamisesta suurten öljytulojen turvin. IMF kehottaa jatkamaan vakautusrahaston kartuttamista ja toteaa, että vakautusrahaston varoja pitäisi käyttää ainoastaan ulkomaisen velan takaisinmaksuun. Valuuttarahasto kehottaa myös julkisen hallinnon pikaiseen uudistamiseen, jotta investoijien luottamus säilyisi.

Venäjän WTO-jäsenyysneuvottelut mahdollisesti päätökseen tämän vuoden aikana. Viime viikolla pidetyn liittymistyöryhmän 26. kokouksen jälkeen Venäjän pääneuvottelija Maksim **Medvedkov** totesi, että neuvottelut saadaan mahdollisesti päätökseen tämän vuoden loppuun mennessä. Tiukimmat neuvottelut käydään tällä hetkellä ulkomaalaisomistuksesta telekommunikaatio-, pankki- ja vakuutussektoreilla. Medvedkov totesi, että Venäjä aikoo pitää voimassa ulkomaalaisten toimintaa ja omistusta rajoittavat säännökset pankki- ja vakuutusalalla, mutta saattaa vielä palata telekommunikaatioon ja Rostelekomin monopoliin liittyviin kysymyksiin. Työryhmän seuraava neuvottelukierros on tarkoitus pitää huhtikuun lopulla.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
8 • 24.2.2005

Kiina

Kiinan inflaatio hidastui tammikuussa. Kuluttajahintaindeksi nousi tammikuussa 1,9 % vuotta aiemmasta. Hinnat nousivat nopeammin maaseudulla (2,8 % vuotta aiemmasta) kuin kaupungeissa (1,4 %). Inflaatiota pienensi erityisesti elintarvikkeiden hintojen nousun hidastuminen 4 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun taas muiden tuotteiden hinnat nousivat alle yhden prosentin. Viime vuonna inflaatio oli 3,9 % ja elintarvikkeiden hinnat nousivat 9,9 % vuotta aiemmasta.

Tuottajahinnat nousivat tammikuussa 5,8 % vuotta aiemmasta. Tuottajahintojen nousua nopeuttivat pääasiassa raaka-aineiden, polttoaineen ja sähkön hinnat, jotka nousivat 11 % vuotta aiemmasta. Raakaöljyn hinta nousi tammikuussa 20 % vuotta aiemmasta, mutta joulukuuhun verrattuna hinnan nousu hidastui 17 prosenttiyksikköä. Hiilen hinta nousi 26 % vuotta aiemmasta ja hinnan nousu oli samalla tasolla kuin joulukuussa. Viime vuonna tuottajahinnat nousivat 6,1 % vuotta aiemmasta pääasiassa raaka-aineiden ja energian vetäminä.

Kuluttaja- ja tuottajahintojen vuosikasvu näyttää hidastuneen tammikuussa, mutta Kiinan laskemissa inflaatioluvuissa ei huomioida kausivaihtelua. Viime vuoden kiinalainen uusi vuosi oli tammikuussa, kun taas kuluvana vuonna se oli helmikuussa. Lisäksi Kiinan hallitus säätelee edelleen voimakkaasti tärkeimpien tuotteiden hintoja.

Tehdastuotannon kasvu hidastui tammikuussa. Tehdastuotanto kasvoi tammikuussa 9 % vuotta aiemmasta, kun viime vuoden tammikuussa ollut kiinalainen uusi vuosi otetaan huomioon. Kasvuvauhti oli hitain kolmeen vuoteen. Viime vuonna tehdastuotanto kasvoi 17 % vuotta aiemmasta. Tammikuussa tehdastuotannon kasvu oli yhtä nopeaa sekä valtion omistamissa yrityksissä että yrityksissä, joissa on ulkomaista pääomaa. Myös kevyen ja raskaan teollisuuden tuotannot kasvoivat yhtä nopeasti. Raskaan teollisuuden tuotanto oli tammikuussa kaksinkertainen verrattuna kevyeen teollisuuteen. Erityisen nopeasti tammikuussa kasvoi mm. hiilen ja energian tuotanto. Vaikka tehdastuotannon kasvu hidastui tammikuussa, teollisuustuotteiden vienti kasvoi silti nopeasti (31 % vuotta aiemmasta).

Tilastoviranomaisen ilmoittama tehdastuotantoluku on kausikorjattu, mutta se ei useiden tarkkailijoiden mielestä anna välttämättä oikeaa kuvaa tuotannon kasvusta. Tilastoviranomaiset ottavat mukaan tehdastuotantotilastoihin kaikki valtion omistamat yritykset ja yritykset, joiden myynti on yli 5 miljoonaa juania (460 000 euroa).

Tehdastuotannon kasvu, % vuotta aiemmasta

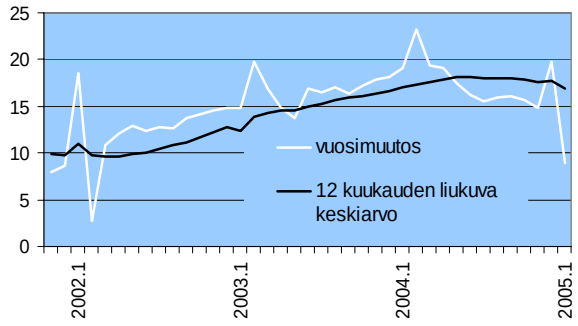

Lähde: Kiinan tilastoviranomaiset

Ulkomaiset suorat sijoitukset jatkavat nopeaa kasvuaan. Tammikuussa ulkomaiset suorat sijoitukset Kiinaan olivat 4 miljardia dollaria eli sijoitukset kasvoivat lähes 11 % vuotta aiemmasta. Neljännes suorista sijoituksista tuli Hongkongista ja yli 10 % veroparatiiseista sekä Japanista. Nopeimmin kasvoivat sijoitukset Euroopasta (80 % vuotta aiemmasta). Kiina myönsi tammikuussa toimiluvan 3 500 uudelle yritykselle, jossa on ulkomaista pääomaa. Toimiluvan saaneiden yritysten määrä kasvoi yli 20 % vuotta aiemmasta, ja niitä on nyt yhteensä yli 510 000.

Kuluvan vuoden alussa Kiina poisti WTO-sitoumustensa mukaisesti joitakin ulkomaisiin suoriin sijoituksiin kohdistuneita rajoitteita mm. kuljetussektorilta. Ulkomaisten suorien sijoitusten odotetaankin jatkavan nopeaa kasvuaan myös kuluvana vuonna. Viime vuonna ulkomaisia suoria sijoituksia tuli Kiinaan 60 miljardia dollaria, mikä oli 13 % enemmän kuin vuonna 2003.

Rahan tarjonnan kasvu jatkoi hidastumista tammikuussa. Lavean rahan (M2) tarjonnan kasvu hidastui tammikuussa 14 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun se joulukuussa oli puoli prosenttiyksikköä korkeampi. Viime vuonna rahan tarjonta kasvoi 15 %, mikä oli 2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin Kiinan keskuspankin tavoite. Keskuspankki asetti kuluvan vuoden tavoitteeksi rahan tarjonnan kasvulle 15 %.

Juanmääräiset lainat kasvoivat tammikuussa 14 % vuotta aiemmasta eli pankit myönsivät uusia lainoja 280 miljardia juania tammikuussa. Juanmääräisten lainojen kanta oli tammikuun jälkeen yli 18 000 miljardia juania. Lainojen kasvu oli samalla tasolla kuin viime vuonna, ja 14 % on myös keskuspankin kasvutavoite.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
9 • 3.3.2005

Venäjä

Löysä finanssipolitiikka uhkaa Venäjän budjettitasapainoa. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin** arvioi, että nykyisten velvoitteiden pohjalta vuoden 2006 budjetti olisi 500 miljardia ruplaa (yli 13 mrd. euroa) alijäämäinen (2,2 % BKT:stä). Venäjän federaatiobudjetti oli alijäämäinen viimeksi vuonna 1999.

Hallitus on jo tehnyt budjetin menoja lisääviä päätöksiä: sosiaalietuusuudistuksen jälkihoitoon käytetään satoja miljardeja ruplia, työeläkkeiden perusosaa korotettiin suunniteltua aikaisemmin ja enemmän; perusosa nousi maaliskuun alusta 660:stä 900 ruplaan kuukaudessa eli yli 36 %. Seuraava eläkkeiden yleiskorotus on tarkoitus tehdä elokuun alussa. Ns. budjettisektorin palkkoja korotettiin tammikuussa 20 %, ja pääministerin mukaan sektorin palkat tulisi kaksinkertaistaa vuoteen 2008 mennessä. Sotilaiden palkkoja korotettiin maaliskuun alusta keskimäärin 30 %, tuomareiden palkkoja korotettiin vuoden alusta 20 %, ja niitä on tarkoitus nostaa heinäkuun alussa vielä 80 %. Minimikuukausipalkka nostettiin vuoden alusta 720 ruplaan, syyskuun alusta se nousee 800 ruplaan ja ensi vuoden toukokuun alusta 1 100 ruplaan. Tällä viikolla voimaan tullut asumiskoodeksi nostaa budjetin asumistukimenoja huomattavasti.

Finanssi- ja talousministeriensä kanssa eri linjoilla oleva pääministeri Mihail **Fradkov** pyrkii edelleen presidentin asettamaan BKT:n kaksinkertaistamistavoitteeseen, mikä hänen mukaansa edellyttää verotuksen keventämistä, jotta talouskasvu nopeutuisi. Talousuudistusten onnistuminen edellyttää pääministerin mukaan myös väestön tulotason huomattavaa nostamista. Ministereihinsä tyytymätön Fradkov pyrkii vahvistamaan hallituksen virkakoneiston roolia budjetin valmistelussa ja on päätymässä edellisen pääministerin Mihail **Kasjanov**in tavoin tekemään korkeista virkamiehistä eräänlaisen hallituksen sisäpiirin. Tämä on asiantuntijoiden mukaan vastoin presidentin viime maaliskuun hallintouudistuksen linjaa, joka korostaa ministerien vastuuta.

Venäjän öljyntuotanto kasvoi vuonna 2004. Venäjän tilastolaitoksen mukaan Venäjän raakaöljyn tuotanto kasvoi viime vuonna 8,6 %. Raakaöljyn tuotanto (pl. kaasukondensaatti) oli 443 miljoonaa tonnia, mikä vastaa noin 9 miljoonaa tynnyriä päivässä. Huomattavin tuotantoalue oli edelleen Uralin federaatiopiiri (68 % tuotannosta) ja erityisesti Hantien ja mansien autonominen piiri, joka yksinään tuotti 56 % Venäjän öljystä. Uralin federaatiopiirin tuotanto kasvoi 9,5 % viime vuonna, vaikka monen asiantuntijan mukaan alueen tuotantokapasiteetin yläraja alkaa olla jo saavutettu. Nopein tuotannon kasvu oli Siperian federaatiopiirissä (18 % vuodessa) ja Luoteis-Venäjän federaatiopiirissä (19 %). Venäjän tulevaisuuden öljyalueina pidettyjen Siperian ja Kaukoidän federaatiopiirien osuus tuotannosta oli edelleen pieni (5 % tuotannosta). Kaukoidän federaatiopiirissä nopeimmin kasvava öljytuotantoalue oli Sahalinin lääni (11 % vuodessa), minne monet kansainväliset öljy-yhtiöt ovat viime aikoina investoineet huomattavasti ja uusia kaivannaislupia on myönnetty.

Viime vuonna Venäjä tuotti 195 miljoonaa tonnia öljynjalosteita, mikä oli 3 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Suurin osa jalosteista menee kotimaiseen kulutukseen. Raakaöljyä vietiin 257 miljoonaa tonnia (5,2 milj. tynnyriä päivässä) eli yli puolet tuotannosta. Raakaöljyn viennistä saadut tulot lisääntyivät huomattavasti vuoden toisella puoliskolla öljyn korkean maailmanmarkkinahinnan ja öljynviennin lisääntymisen myötä. Raakaöljyn vienti kasvoi viime vuonna 15 %.

Venäjän talousministeriö ennustaa raakaöljyn tuotannon kasvavan kuluvana vuonna 5 % ja ensi vuonna 3 %. Viennin ennustetaan kasvavan 5–7 % kuluvana vuonna ja ensi vuonna 4–6 %.

Venäjän raakaöljyntuotanto federaatiopiireittäin 2002–2004, miljoonaa tynnyriä päivässä

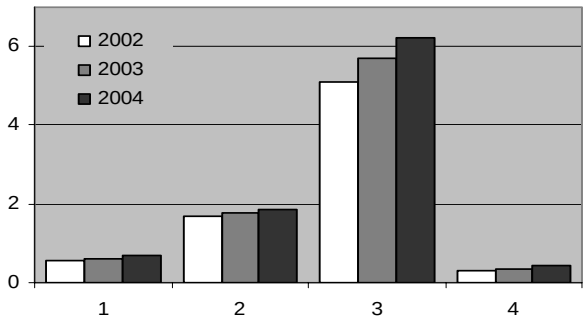

1. Luoteinen ja eteläinen federaatiopiiri
2. Volgan federaatiopiiri
3. Uralin federaatiopiiri
4. Siperian ja Kaukoidän federaatiopiiri

Lähde: Venäjän tilastolaitos

Rikkaiden ja köyhien väliset tuloerot kasvavat Venäjällä. Venäjän tilastolaitoksen mukaan nopea talouskasvu näyttää koituvan etupäässä rikkaimman väestönosan hyväksi. Vuonna 2004 koko väestön reaalitulot kasvoivat hieman yli 8 % ja palkkatulot lähes 11 %. Kuitenkin rikkaimman desiilin reaalitulot kasvoivat 12 % vuosivauhdilla, mutta köyhimmän desiilin osalta kasvu jäi 6 prosenttiin. Valtaosalla aivan köyhimpiä reaalitulot jopa laskivat selvästi. Huolimatta siitä, että virallisen köyhyysrajan alittavien tulojen turvin elävien osuus pieneni vuoden 2003 viidenneksestä alle 18 prosenttiin vuonna 2004, köyhyyttä kokevat ovat keskimäärin entistä köyhempiä. Talousuudistuksen alkuvaiheessa vuonna 1991 Venäjän Gini-kerroin oli 0,26 ja vuoteen 2004 mennessä se oli kasvanut 0,4:ään. Gini-kerroin kuvaa tulonjaon tasaisuutta ja on sitä pienempi, mitä tasaisemmin tulot jakautuvat.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
9 • 3.3.2005

Kiina

Kiinaan vaihtotaseen ylijäämä kasvoi vuonna 2004, pääomaa virtasi maahan ennätysmäärä. Vaihtotaseen ylijäämä oli viime vuonna Kiinan keskuspankin alustavien tietojen mukaan 70 miljardia dollaria (55 mrd. euroa). Ylijäämä oli ennätyksellisen suuri ja se kasvoi noin 50 % vuodesta 2003. Keskuspankki ei vielä eritellyt vaihtotaseen ylijäämän rakennetta tarkemmin, mutta kauppatase on yleensä ollut tärkein vaihtotaseen ylijäämään vaikuttava tekijä. Vuoden 2004 pääoma- ja rahoitustaseen ylijäämä oli 112 miljardia dollaria eli yli kaksinkertainen vuoden 2003 ylijäämään verrattuna. Ylijäämästä yli puolet eli 60 miljardia dollaria muodostui Kiinaan tehdyistä ulkomaisista suorista sijoituksista. Loppuosa ylijäämästä selittyy spekulatiivisen pääoman tuonnilla, joka lisääntyi juanin revalvaatio-odotusten vahvistuessa.

Jotta Kiina onnistuisi pitämään valuuttakurssin muuttumattomana 8,28 juanissa dollarilta, keskuspankin on ostettava ylimääräinen ulkomaanvaluutta markkinoilta. Tämän seurauksena keskuspankin valuuttavaranto kasvoi runsaasta 400 miljardista dollarista vuoden 2003 lopussa 610 miljardiin dollariin vuoden 2004 loppuun mennessä. Kotimaisen rahan määrän kasvua ja siitä mahdollisesti seuraavaa inflaation kiihtymistä hillitäkseen keskuspankki imi markkinoilta intervenoinnin seurauksena syntynyttä likviditeettiä noin 80 miljardin dollarin arvosta lähinnä myymällä pankeille talletustodistuksia.

Kiinan vaihtotase sekä pääoma- ja rahoitustase, % BKT:sta

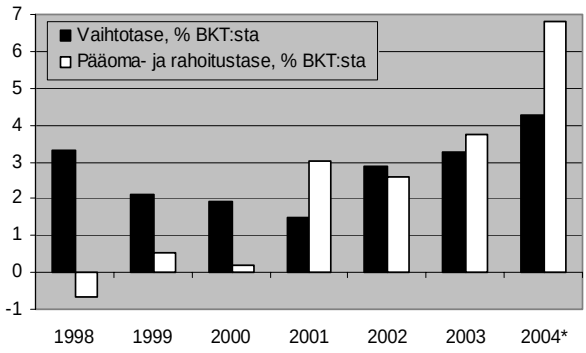

*) ennakkotieto
Lähde: Kiinan keskuspankki

Kansankongressi kokoontuu Pekingissä. Kansankongressin eli Kiinan parlamentin vuosittainen kokous alkaa 5. maaliskuuta. Noin 3 000 parlamentin jäsentä kokoontuu Pekingiin seuraavien kahden viikon ajaksi päättämään useista laeista ja kuluvan vuoden budjetista sekä hyväksymään hallituksen tärkeimmät talous- ja sosiaalipolitiikkaa koskevat ehdotukset. Kokouksessa keskustellaan ja äänestetään myös kiistellystä laista, joka laillistaisi Kiinan voimankäytön tilanteessa, jossa Taiwan julistautuisi muodollisesti itsenäiseksi. Kokouksessa myös presidentti **Hu** Jintao nimitetään muodollisesti armeijan ylipäälliköksi **Jiang** Zeminin jälkeen.

Valtiovarainministeri **Jin** Renqing esittelee kokouksessa vuoden 2005 valtion tulo- ja menoarvion. Hallituksen pyrkimyksenä on supistaa budjettivaje kuluvana vuonna 300 miljardiin juaniin (27 mrd. euroa) eli noin 2 prosenttiin BKT:stä. Hallitus pyrkii osaltaan vähentämään talouden ylikuumenemispaineita supistamalla erityisesti infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseksi liikkeelle laskettavien velkakirjojen määrää viime vuoden 110 miljardista juanista noin 80 miljardiin juaniin. Vuonna 2004 budjetin alijäämä pyrittiin pitämään edellisvuoden tasolla 319 miljardissa juanissa eli 2,3 prosentissa BKT:sta. Toteutuneita budjettilukuja ei ole vielä julkistettu.

Kiina vapauttaa pääomaliikkeitä 2005. Kiinan valuutansäännöstelystä vastaavan Valtion ulkomaanvaluuttaviraston (SAFE) mukaan pääomataseen piiriin kuuluvia valuuttatoimia vapautetaan asteittain kuluvan vuoden aikana. Pääomataseen avaamisen myötä vakuutusyhtiöille avautuu mahdollisuus tehdä sijoituksia ulkomaille ja kiinalaisyritysten ulkomaille suuntautuvia suoria sijoituksia helpotetaan. Lisäksi viranomaiset suunnittelevat, että kansainväliset kehitysluottolaitokset voisivat hankkia varoja laskemalla Kiinassa liikkeelle juanmääräisiä velkakirjoja.

Kiinan valuutta juan on tällä hetkellä vaihdettava vaihtotaseen maksujen osalta, mutta pääomaliikkeet ovat tiukasti säädellyt. Kiinan tavoite on kuitenkin juanin saattaminen täysin vapaasti vaihdettavaksi valuutaksi, ja pääomaliikkeiden rajoitusten vähentämisellä tuetaan tätä pitemmän aikavälin tavoitetta. Lyhyemmällä aikavälillä pääomien ulosvirtauksen tukemisella pyritään helpottamaan juaniin kohdistuvia vahvistumispaineita.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
10 • 10.3.2005

Venäjä

Venäjän inflaatio jatkui nopeana helmikuussa. Kuluttajahinnat olivat helmikuussa 12,8 % korkeammalla kuin viime vuoden helmikuussa. Alkuvuonna inflaatio kiihtyi poikkeuksellisen paljon, mikä johtui paljolti säänneltyjen palveluhintojen nopeasta noususta. Eniten kallistuivat asumis- ja kunnallispalvelut (36 %), päivähoito (30 %) ja henkilöliikenne (22 %). Inflaatiota kiihdytti myös elintarvikkeiden hintojen nopea nousu vuoden alussa. Elintarvikkeiden vuosi-inflaatio oli helmikuussa 12,2 %. Elintarvikkeissa lihan hinnan nopean nousun (23 % vuodessa) vaikutus oli edelleen huomattava. Muiden tavaroiden hinnat nousivat vuodessa 7,3 %, nopeimmin nousi bensiinin hinta (28 %). Hallitus on asettanut tavoitteeksi inflaation hidastamisen 8,5 prosenttiin vuoden loppuun mennessä.

Keskeisten tuotannonalojen kasvu hidastui tammikuussa. Kuljetukset kasvoivat 2 % vuotta aiemmasta, vähittäiskauppa 10 % ja rakentaminen 6 %. Rakentaminen on hidastunut huomattavasti syksyn ja talven mittaan. Viime vuonna rakentaminen kasvoi tammikuussa 13 %. Maataloustuotanto väheni tammikuussa 0,5 % vuotta aiemmasta. Tammikuussa teollisuustuotanto kasvoi vain 2 % vuotta aiemmasta, mikä johtui osittain työpäivien pienestä määrästä tammikuussa. Työpäiväkorjattuja teollisuustuotantolukuja ei ole toistaiseksi julkistettu.

Venäjän tilastolaitos muutti vuoden alusta BKT:n laskenta- ja raportointikäytäntöään. Samalla se lopetti viiden keskeisen tuotannonalan yhteenlasketun indeksin julkistamisen.

Ulkomaisten sijoitusten kasvu edelleen nopeaa. Tilastolaitoksen mukaan venäläisiin yrityksiin (pl. rahoitussektori) tehtiin ulkomaisia sijoituksia viime vuonna yhteensä 41 miljardia dollaria. Tästä suorien ulkomaisten sijoitusten osuus oli 9,4 miljardia dollaria, mikä oli 39 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Luku on 30 % keskuspankin ennakkolukua suurempi. Keskuspankki ja tilastolaitos laskevat lukunsa eri tavalla. Tilastolaitos lisää lukuihin myös Venäjällä toimivien ulkomaalaisten kokonaan tai osittain omistamien yritysten investoinnit. Ulkomaiset omistajat myönsivät tällaisille yrityksilleen lainoja 1,7 miljardia dollaria eli 20 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Portfoliosijoituksia venäläisiin yrityksiin tehtiin viime vuonna vain 0,3 miljardia dollaria, mikä oli 17 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Puolet kaikista sijoituksista tehtiin teollisuuteen ja niistä noin puolet polttoaineteollisuuteen. Tilastolaitoksen mukaan ulkomaisten sijoitusten kanta oli vuoden 2004 lopussa 82 miljardia dollaria, josta 36 miljardia dollaria oli suoria sijoituksia. Ulkomaisia sijoituksia tuli viime vuonna eniten Luxemburgista, Isosta-Britanniasta ja Kyprokselta. Sijoituskannasta suurin osa on edelleen Kyprokselta (17 % kaikista sijoituksista). Venäjältä tehtiin ulkomaille viime vuonna sijoituksia 34 miljardia dollaria eli 45 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Eniten sijoituksia tehtiin Yhdysvaltoihin, Kyprokselle ja Brittiläisille Neitsytsaarille.

Suorat sijoitukset Venäjälle 1998–2004, miljardia dollaria

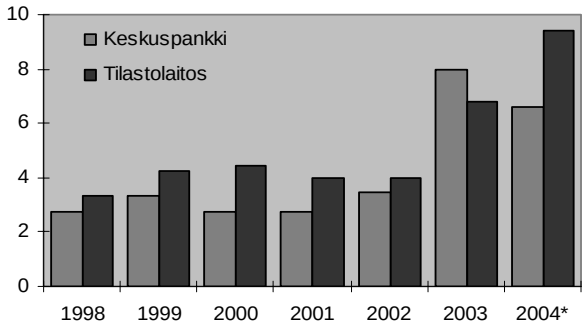

Lähde: Tilastolaitos ja keskuspankki
* Keskuspankin luvut vuodelta 2004 perustuvat ennakkotietoihin.

Uusi asumislaki tuli voimaan maaliskuun alusta. Lain toivotaan tuovan tervettä kilpailua Venäjän asuntomarkkinoille ja auttavan eroon loputtomista asuntojonoista. Teollisuus- ja energiaministeri Viktor **Hristenko**n mukaan valtion asuntojono, jossa ennen lain hyväksymistä oli 4,5 miljoonaa perhettä, lyhenee puoleen, kun jonoon hyväksytään vain vähävaraisia tai erityisryhmiin kuuluvia. Venäläiset ovat vuosien ajan voineet yksityistää ilmaiseksi valtion omistuksessa olleen asuntonsa, ja 65 % asuntokannasta on tähän mennessä siirtynyt yksityisomistukseen. Yksityistämisen ohella entistä suurempi osa asumisen kustannuksista on siirretty omistajille. Uuden lain myötä asuntojen ilmainen yksityistäminen lopetetaan vuoden 2006 lopussa, ja kuluvan vuoden aikana vanhoista valtion omistamista isännöinti- ja huolto-organisaatioista pyritään muodostamaan uusia yhtiöitä. Hallitus on kiinnittänyt huomiota myös kiinteistöjen hallinnoinnin uudistamiseen, viime vuoden lopussa hyväksyttiin mm. laki asuntoosuuskunnista.

Asumiskustannusten nopea nousu alkuvuoden aikana ei aluekehitysministeri Vladimir **Jakovlev**in mukaan ole johtunut uudesta asumislaista, vaan siitä, että monilla alueilla asumiseen liittyviä maksuja ei ole ajoissa nostettu käyvälle tasolle.

Viime vuosina myös Venäjän asunto- ja kiinteistölainajärjestelmää on kehitetty, ja viimeisimmät muutokset kiinteistöluottolakiin tehtiin viime vuoden lopussa. Tarkkailijoiden mukaan luototustoiminnan liikkeellelähdössä on ollut paljon vaikeuksia ja suuria alueellisia eroja.

Suuri osa Venäjän asuntokannasta on huonossa kunnossa, ja ministeri Jakovlevin mukaan jopa 70 % asuinrakennusten kunnallistekniikasta kaipaa perusteellista kunnostusta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
10 • 10.3.2005

Kiina

Kiinan talouden kuluvan vuoden kasvutavoite 8 %. Kiinan kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC) julkaisi listan kuluvan vuoden talouden kehitystavoitteista. BKT:n kasvutavoite asetettiin 8 prosenttiin vuotta aiemmasta ja inflaatiotavoite 4 prosenttiin. Ulkomaankaupan kasvun tavoitteeksi asetettiin 15 % vuotta aiemmasta, ja kaupan tulisi olla suurin piirtein tasapainossa. Käytettävissä olevien tulojen odotetaan lisääntyvän kaupunkialueilla 6 %, ja maaseudun rahatulojen tulisi kasvaa 5 % vuotta aiemmasta. Vähittäismyynnin kasvuksi ennakoidaan 13 % vuotta aiemmasta. Lisäksi kaupunkien rekisteröidyn työttömyyden arvioidaan pysyvän yli 4 prosentin tasolla.

Viime vuonna BKT kasvoi 9,5 %, ja inflaatio oli hieman alle 4 %. Ulkomaankauppa kasvoi 36 % ja vähittäiskauppa 10 % vuotta aiemmasta. Kaupunkien rekisteröity työttömyys oli yli 4 %.

Viime vuoden budjettikertomus ja kuluvan vuoden budjettiarvio hyväksyttävinä. Kiinan valtiovarainministeriön mukaan budjettivaje (ml. keskushallinto ja aluehallinnot) supistui viime vuonna 200 miljardiin juaniin (17 mrd. euroa) eli 1,5 prosenttiin BKT:stä. Vuonna 2003 budjettivaje oli lähes 300 miljardia juania eli 2,5 % BKT:stä. Verotulojen odotettua nopeampi kasvu (21 % vuotta aiemmasta) pienensi budjettivajetta viime vuonna. Budjetin tarkastuskertomuksen mukaan verotuloista 200 miljardia juania oli kuitenkin kertaluonteisia. Keskushallinnon budjettivaje oli viime vuonna 2,3 % BKT:stä ja aluehallintojen konsolidoitu budjetti oli ylijäämäinen.

Kuluvan vuoden meno- ja tuloarviossa todetaan, että Kiina ei aio kasvattaa julkisia menojaan (ks. BOFIT 52/2004, 9/2005) ja menojen painopistettä siirretään enemmän maataloussektorille ja julkisiin palveluihin. Maaseudun veronkevennyksiin on varattu vain 14 miljardia juania. Verotulojen arvioidaan kasvavan 11 % kuluvana vuonna.

Budjetin tulot, menot ja tasapaino, % BKT:stä (ml. keskushallinto ja aluehallinnot)

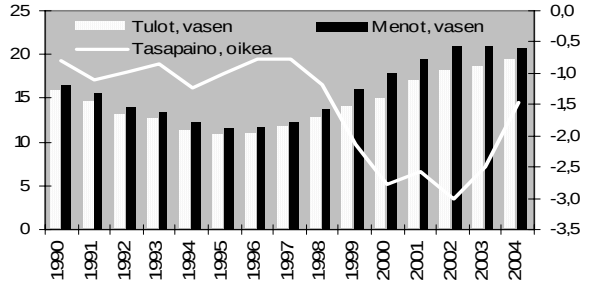

Lähde: Tilastoviranomaiset

Tilastoviranomaiset arvostelivat aluehallintojen tilastointimenetelmiä. Kiinan tilastoviraston (NBS) johtaja kritisoi aluehallintoja siitä, että ne kaunistelevat BKT:n kasvulukujaan. Aluetilastojen perusteella laskettuna koko Kiinan BKT kasvoi viime vuonna lähes 4 prosenttiyksikköä nopeammin kuin tilastoviranomaisten ilmoittama koko Kiinan virallinen kasvuluku (9,5 %). NBS laskee BKT:n suoralla otannalla pienentääkseen mahdollista aluehallintojen vaikutusta. Aikaisemmin NBS ilmoitti, että aluehallinnot eivät saa kuluvasta vuodesta lähtien ilmoittaa enää omia BKT-lukujaan.

Tuontirautamalmin hinta nousi huomattavasti. Kiina pääsi sopuun australialaisen Rio Tinton ja brasilialaisen CVRD:n kanssa yli 70 prosentin hinnan korotuksista. Kolmas suuri rautamalmin tuottaja australialainen BHP Billiton vaatii suurempaa hinnan nostoa. Rautamalmin tuottajat perustelevat hinnan suurta nostoa malmin teräkseen verrattuna hitaammalla hinnan nousulla. Teräksen maailmanmarkkinahinta on kaksinkertaistunut kahden viime vuoden aikana, kun malmin hinta on noussut vain noin 30 %. Australialaiset ja brasilialaiset yritykset tuottavat yli puolet maailman rautamalmista.

Viime vuonna Kiina toi yli 200 miljoonaa tonnia rautamalmia, mikä oli 40 % enemmän kuin vuonna 2003. Tuontimalmi kattoi noin puolet Kiinan rautamalmin tarpeesta. Kiinan oman rautamalmintuotannon kasvun odotetaan pysyvän nopeana kuluvana vuonna (viime vuonna yli 20 %), mutta tuotannon kasvu ei riitä kattamaan terästeollisuuden tarpeiden kasvua eli malmin tuonnin uskotaan kasvavan myös kuluvana vuonna. Kiinan satamissa arvioidaan olevan noin kahden kuukauden tuontia vastaavat varastot ja terästehtailla kahden kuukauden tuotantoa vastaavat varastot rautamalmia. Kiina otti maaliskuun alussa käyttöön rautamalmin tuontilupakäytännön, joka vähentää huomattavasti rautamalmin tuojien määrää. Käytännön ei kuitenkaan odoteta vaikuttavan rautamalmin tuontimäärään.

Kiina tuotti viime vuonna terästä 270 miljoonaa tonnia eli 23 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Teräksen tuonti puolestaan supistui viime vuonna 30 miljoonaan tonniin. Kuluvana vuonna Kiinan terästuotannon odotetaan ylittävän 300 miljoonaa tonnia, ja tuonnin arvioidaan supistuvan edelleen. Teräksen hinnan odotetaan myös nousevan ainakin kuluvan vuoden alkupuoliskolla, mutta ei yhtä voimakkaasti kuin rautamalmin. Kiina kuluttaa koko maailman teräksestä noin neljänneksen.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
11 • 17.3.2005

Venäjä

Venäjä lyhentää ripeästi julkista ulkomaista velkaansa. Venäjän talousministeriö julkisti maaliskuun alussa tiedot vuoden 2004 ulkomaisesta velasta. Vuoden lopussa valtion ulkomaisen velan kanta oli 111 miljardia dollaria (81 mrd. euroa), mikä vastasi noin 18 % BKT:stä. Suurin velkoja oli edelleen Pariisin klubi, jonka saatavat olivat 43 miljardia dollaria (32 mrd. euroa), mikä vastasi noin 40 % julkisesta ulkomaisesta velasta. Eurobondeja oli liikkeellä 35 miljardin dollarin (26 mrd. euroa) arvosta, mikä oli 32 % velasta. Venäjän velka kansainvälisille rahoituslaitoksille oli lähes 10 miljardia dollaria (7 mrd. euroa).

Korkea öljyn hinta on kasvattanut vaihtotaseen ylijäämää ja kartuttanut vakautusrahastoa. Venäjä on neuvotellut aktiivisesti Pariisin klubin kanssa velkojen suunniteltuja nopeammasta lyhentämisestä, mutta vielä ei ole päästy sopimukseen esim. Venäjän vaatimasta velan alennuksesta siinä tapauksessa, että Venäjä maksaa velkansa etuajassa. Viime vuonna Venäjä kuoletti erityisesti neuvostoaikaisia kauppavelkoja ja kansainvälisten rahoituslaitosten saatavia.

Venäjän julkinen ulkomainen velka vuoden lopussa

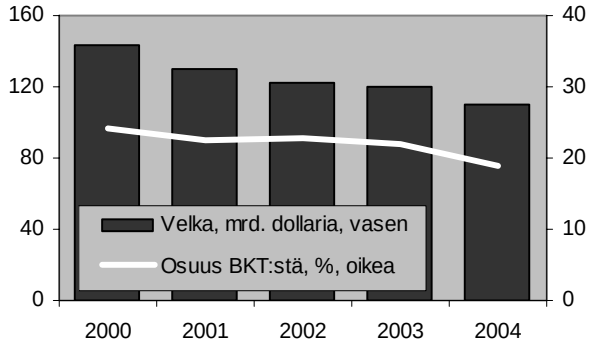

Lähde: Finanssiministeriö, IFS

Venäjän federaatiobudjetti huomattavan ylijäämäinen vuonna 2004. Federaatiobudjetti kääntyi 2000-luvun alussa ylijäämäiseksi 1990-luvun vajeiden jälkeen. Viime vuonna budjetin ylijäämä oli koko uuden itsenäisen Venäjän historian suurin (4,4 % BKT:stä). Suuren ylijäämän taustalla on pitkään korkeana pysytellyt öljyn hinta, mutta toisaalta Venäjä onnistui myös pitämään menot kurissa. Vuonna 2004 budjettitulot olivat 20,4 % ja menot 16,1 % BKT:stä. Vuodesta 2003 bruttokansantuotteeseen suhteutetut tulot kasvoivat viitisen prosenttia ja menot supistuivat 9 %. Budjetin suurimmat tulonlähteet olivat tulli- ja luonnonvaramaksut, jotka viime vuosina ovat kasvaneet nopeasti. Suhteessa BKT:hen tullitulot lisääntyivät 50 % ja luonnonvaramaksut yli kolmanneksen vuotta aiemmasta. Arvonlisä-, valmistevero- ja sosiaaliverotulot supistuivat, mikä johtui niitä koskeneista muutoksista vuonna 2004.

Menojen kolme suurinta luokkaa olivat puolustusmenot, aluetuet sekä sosiaali- ja kulttuurimenot, jotka kaikki supistuivat suhteessa BKT:hen vuodesta 2003. Aiemmin merkittävän osan budjettimenoista muodostaneet velkojen korkomenot ovat 2000-luvulla vähentyneet nopeasti, ja nyt niiden osuus kaikista menoista oli noin 8 %.

Venäjällä 27 miljardööriä vuonna 2005. Talouslehti *Forbes*in julkaiseman listauksen mukaan Venäjällä on 27 henkilöä, joiden omaisuus on vähintään miljardi dollaria. Näiden 27 henkilön omaisuuden yhteen laskettu arvo on noin 91 miljardia dollaria, mikä vastaa noin 17 % Venäjän BKT:n arvosta. Listauksen mukaan Venäjän rikkain mies on öljy-yhtiö Sibneftin pääomistaja ja Tshukotkan kuvernööri Roman **Abramovitsh**. Samalla hän on 13,3 miljardin dollarin omaisuudellaan maailman 21. rikkain mies. Viime vuonna Venäjän rikkain mies oli öljy-yhtiö Jukosin pääomistaja Mihail **Hodorkovski**, mutta Jukosin arvon romahduksen jälkeen Hodorkovski löytyy vasta Venäjän listan sijalta 15. Listalle ylsi ensimmäistä kertaa myös nainen. Moskovan pormestarin Juri **Luzhkov**in vaimo Jelena **Baturina** on 1,3 miljardin dollarin omaisuudellaan Venäjän 25. rikkain.

Venäjän 10 rikkainta vuonna 2005, miljardia dollaria

Sija	Nimi	Yhtiö	Omaisuus
1.	Roman Abramovitsh	Sibneft	13,3
2.	Mihail Fridman	Alfa Group	7,0
3.	Vladimir Lisin	Novolipetsk MK	7,0
4.	Oleg Deripaska	Basic Element	5,5
5.	Viktor Vekselberg	TNK-BP	5,0
6.	Aleksei Mordashov	Severstal Group	4,8
7.	Vladimir Potanin	Norilsk Nickel	4,4
8.	Mihail Prohorov	Norilsk Nickel	4,4
9.	Vagit Alekperov	Lukoil	4,3
10.	Viktor Rashnikov	Magnitogorsk MK	3,6

Lähde: Forbes

Presidentti Putin erotti ensimmäisen kansan valitseman kuvernöörin. Kaukoidässä sijaitsevan Korjakian autonomisen piirin kuvernööri Vladimir **Loginov** sai potkut kesken kautensa, koska piirin valmistautuminen talven lämmityskauteen oli epäonnistunut ja asukkaat kärsivät kylmästä. Venäjän presidentillä on äskettäin uusitun lain mukaan oikeus erottaa tehtävästään presidentin luottamuksen menettänyt kuvernööri. Kreml oli asiantuntijoiden mukaan antanut aiemmin ymmärtää, että erottamisoikeutta ei sovellettaisi aikanaan suoralla kansanvaalilla valittuihin kuvernööreihin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
11 • 17.3.2005

Kiina

Elintarvikkeet vauhdittivat Kiinan inflaatiota helmikuussa. Kuluttajahinnat nousivat helmikuussa 3,9 % vuotta aiemmasta, kun nousu oli tammikuussa 1,9 %. Hintojen nousu jatkui nopeampana maaseudulla (4,5 % vuotta aiemmasta) kuin kaupungeissa (3,6 %). Helmikuussa elintarvikkeiden hinnat nousivat lähes 9 % vuotta aiemmasta (tammikuussa nousu oli 4 %). Muiden tuotteiden hinnat nousivat 1,4 % vuotta aiemmasta (tammikuussa 0,8 %).

Elintarvikkeiden hinnan nousu johtui todennäköisesti helmikuussa olleesta kiinalaisesta uudesta vuodesta. Lähes kaikkien elintarvikkeiden hinnat nousivat paljon nopeammin kuin tammikuussa. Suurin muutos nähtiin tuoreiden vihannesten hinnoissa, jotka helmikuussa nousivat 13 % vuotta aiemmasta, kun niiden hinnat laskivat 10 % tammikuussa. Kiinalaisen uuden vuoden vaikutti myös kuljetusalalla, jonka hinnat nousivat 9 % vuotta aiemmasta (tammikuussa hinnat laskivat 6 %). Vapaa-ajan matkailun hinnat nousivat 7 % vuotta aiemmasta (tammikuussa hinnat laskivat 8 %). Tammi-helmikuussa kuluttajahinnat olivat 2,9 % korkeammat kuin vuotta aiemmin.

Helmikuussa tuottajahinnat nousivat 5,4 % vuotta aiemmasta eli hieman hitaammin kuin tammikuussa. Tuottajahintojen nousu johtui edelleen pääasiassa raakaöljyn (22 % vuotta aiemmasta) ja hiilen hinnan noususta (27 %).

Kansankongressin kokous päättyi. Kiinan istuva kansankongressi päätti kolmannen kymmenpäiväisen vuosikokouksensa maanantaina 14.3. Kongressi hyväksyi odotetusti hallituksen toimintasuunnitelman ja budjettiarvion tälle vuodelle. Kongressi hyväksyi myös paljon ulkomaillakin huomiota saaneen lain, joka laillistaa Kiinan voimankäytön tilanteessa, jossa Taiwan julistautuisi muodollisesti itsenäiseksi.

Hallituksen toimintasuunnitelmassa maaseutu on keskeisessä asemassa. Hallitus pyrkii lisäämään maaseudulla asuvien tuloja kuluvana vuonna mm. poistamalla maanviljelyverot 600 kunnasta. Maaseudun veronkevennyksiin tarvitaan kuluvana vuonna valtion tukea 66 miljardia juania (6 mrd. euroa), joka on 14 miljardia juania enemmän kuin vuotta aiemmin. Maanviljelyn verotus poistuu kokonaan vuonna 2006. Kiina jatkaa vuonna 2004 alkanutta viljan tuotannon suoraa tukemista kuluvana vuonna. Lisäksi maaseudulta kaupunkiin muuttaneiden siirtotyöläisten työ- ja asumisolosuhteita parannetaan.

Alueellisen kehityksen tasapainottaminen on toimintasuunnitelman mukaan tärkeässä roolissa myös kuluvana vuonna. Kiina jatkaa länsialueiden tukemista talouspolitiikalla ja rahoituksella. Erityisesti infrastruktuuri- ja ympäristöhankkeita lisätään. Lisäksi hallitus painottaa viljan tuotannon lisäämistä Koillis-Kiinassa, ja alueella jatketaan myös kulutukseen perustuvan arvonlisäverojärjestelmän kokeilua.

Toimintasuunnitelmassa luvataan turvata talouden nopean kasvun jatkuminen tänä vuonna. Lyhyellä aikavälillä korostetaan talouden hillitsemisen jatkamista varovaisella finanssi- ja rahapolitiikalla. Kiinan siirtymistä lähemmäs markkinataloutta edistetään rakennemuutoksilla valtion omistamissa yrityksissä ja rahoitussektorilla.

Ulkomaankaupan ylijäämä kasvoi helmikuussa. Kiinan kauppaministeriön mukaan tuonti supistui 5 % vuotta aiemmasta helmikuussa ja oli 40 miljardia dollaria. Vienti jatkoi nopeaa kasvuaan (31 % vuotta aiemmasta) ja oli 45 miljardia dollaria. Näin ulkomaankauppa oli 5 miljardia dollaria ylijäämäinen helmikuussa. Kuluvan vuoden aikana Kiinan ulkomaan kauppa on jo 11 miljardia dollaria ylijäämäinen. Viime vuoden tammi-helmikuussa kauppa oli 8 miljardia dollaria alijäämäinen.

Tammi-helmikuussa Euroopan unioni on ollut Kiinan suurin kauppakumppani noin 30 miljardin dollarin kauppavaihdolla (29 % vuotta aiemmasta) ja Yhdysvallat toiseksi suurin (27 mrd. dollaria, 22 % vuotta aiemmasta). Kiinan suurin tuontimaa ja kolmanneksi suurin kauppakumppani tammi-helmikuussa oli Japani (25 mrd. dollaria, 11 % vuotta aiemmasta).

Suurin osa Kiinan viennistä (54 %) tammi-helmikuussa oli edelleen sähkömekaanisia laitteita (kasvua 34 % vuotta aiemmasta). Vaatteiden ja kenkien vienti kasvoi alle 30 % vuotta aiemmasta. Tammi-helmikuussa alkutuotteiden tuonti kasvoi 12 %. Niistä nopeimmin kasvoi rautamalmin tuonnin määrä (24 % vuotta aiemmasta), kun taas soijapapujen ja raakaöljyn tuonnin määrä supistui noin 12 %. Teollisuustuotteiden tuonti kasvoi tammi-helmikuussa 7 % vuotta aiemmasta. Kuluvana vuonna ovat vähentyneet huomattavasti autojen (60 %) ja teräksen tuontimäärät (lähes 50 %).

Tuontia hidasti vuoden alussa Kiinan markkinoille tarkoitettujen tuotteiden tuonnin väheneminen lähes 2 % vuotta aiemmasta. Kiinassa jatkojalostettavien, vientiin tarkoitettujen tuotteiden tuonti kasvoi edelleen nopeasti lähes 20 %. Tuonnin supistumista helmikuussa selittää viime vuoden helmikuun suuri tuonti.

Teollisuustuotanto kasvoi ripeästi tammi-helmikuussa. Kiinan teollisuustuotanto kasvoi tammi-helmikuussa 17 % vuotta aiemmasta ja kasvu oli samalla tasolla kuin vuonna 2004. Työpäiväkorjattu teollisuustuotanto lisääntyi 9 % tammikuussa. Tammi-helmikuussa metallurgian (27 % vuotta aiemmasta) ja elektroniikkateollisuuden (19 %) tuotanto jatkoi nopeaa kasvuaan. Sähkön tuotanto kasvoi 12 % vuotta aiemmasta. Teollisuuden lopputuotteiden vienti lisääntyi edelleen ripeästi (33 % vuotta aiemmasta) alkuvuonna. Tilastoviranomaiset eivät ole ilmoittaneet helmikuun tuotantolukuja.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
12 • 23.3.2005

Venäjä

Rakentamisen ja kuljetusten kasvu hidastui tammi-helmikuussa. Viidestä keskeisestä tuotannonalasta rakentamisen ja kuljetusten kasvu jatkoi hidastumistaan helmikuussa, kun taas teollisuustuotannon ja vähittäiskaupan kasvu hieman kiihtyi.

Tammi-helmikuussa rakentaminen kasvoi 5,5 % vuotta aiemmasta, kun se vielä tammikuussa kasvoi 6,2 % ja viime vuonna 10 %. Kuljetukset kasvoivat tammi-helmikuussa vain vajaat 3 %, koska merikuljetukset vähenivät huomattavasti. Tammi-helmikuussa maataloustuotanto supistui vajaan prosentin vuotta aiemmasta, mutta supistuminen oli kuitenkin pienempää kuin vuotta aiemmin. Vähittäiskauppa kasvoi 10,1 %, mikä vastasi tilannetta viime vuoden vastaavana ajankohtana. Teollisuustuotanto kasvoi tammi-helmikuussa 3,9 %.

Euron paino ruplan valuuttakorissa kasvoi. Venäjän keskuspankki ilmoitti maanantaina 21.3., että se on kaksinkertaistanut euron painon valuuttakorissa, jonka perusteella se ohjaa ruplan ulkoista arvoa. Kori koostuu nyt 0,2 eurosta ja 0,8 dollarista, kun suhde ennen muutosta oli 0,1 euroa ja 0,9 dollaria. Kahdesta valuutasta muodostuva kori otettiin virallisesti käyttöön ruplan ohjailussa helmikuun alusta.

Nyt tehty muutos heijastaa keskuspankin tavoitetta lisätä euron painoa korissa asteittain. Muutoksen seurauksena ruplan kurssivaihtelut euroa vastaan pienenevät, kun taas vaihtelu dollaria vastaan kasvaa. Keskuspankki pyrkii valuuttakurssipolitiikassaan vaimentamaan ruplan ulkoisen arvon vahvistumista. Kuluvan vuoden tammi-helmikuussa rupla oli reaalisesti (eli inflaatio huomioon ottaen) 10 % vahvempi euroon nähden ja lähes 13 % vahvempi dollariin nähden kuin vuotta aiemmin.

Hallitus hyväksyi uuden kaivannaislakiluonnoksen. Analyytikot antoivat luonnokselle varovaisen hyväksyntänsä, sillä se selkiyttää kaivannaistoiminnan käytäntöjä ja tekee sopimus- ja lupaprosesseista aiempaa avoimempia. Luonnoksen mukaan entisen toimiluvan asemesta valtio ja investoija solmivat hyödyntämissopimuksen. Sopimuksen perusteella myönnettyyn etsintäoikeuteen liittyy automaattisesti myös hyödyntämisoikeus, joten esiintymän löytäjän ei tarvitse enää osallistua erilliseen hyödyntämishuutokauppaan. Hyödyntämissopimukset siirtyvät uuden lain myötä siviililainsäädännön piiriin nykyisten monenkirjavien hallinnollisten määräysten sijasta, mikä selkeyttää toimintaa kaivannaissektorilla.

Hyödyntäjän pitää uuden luonnoksen mukaan olla Venäjän kansalainen tai Venäjälle rekisteröity yritys. Yritykset, joissa enemmistöomistus on ulkomaalaista, eivät saa osallistua ns. strategisten esiintymien huutokauppoihin. Tämä ei luonnonvarainministeri Juri **Trutnev**in mukaan ole suuri ongelma, koska esimerkiksi kuluvan vuoden 250 huutokaupattavan esiintymän kiintiöstä vain kuusi on strategisia esiintymiä. Ministerin mukaan voimassa olevat luvat säilyvät. Luonnos on tarkoitus saada duuman käsittelyyn huhtikuun aikana niin, että laki voisi tulla voimaan vuoden 2006 alusta.

Uusi metsälaki duumassa. Tämä kaivannaislain ohella toinen keskeinen luonnonvarojen hyödyntämistä säätelevä laki on vuosien valmistelun jälkeen tulossa duuman ensimmäiseen käsittelyyn huhtikuussa. Lain tavoitteena on Venäjän metsäsektorin yleinen tehostaminen (ks. BOFIT Viikkokatsaus 8/2004). Metsätalousviraston johtajan Valeri **Roshtshupkin**in mukaan Venäjällä hakataan metsää vuosittain vain 170 miljoonaa kuutiometriä, vaikka potentiaalia olisi 550 miljoonaan kuutiometriin. Suurena ongelmana on metsäteollisuuden tekninen jälkeenjääneisyys, minkä vuoksi maasta vietävä puutavara on pääasiassa raakapuuta. Toinen suuri ongelma on metsäalan vanhentunut hallinto-organisaatio niin federaation kuin alueidenkin tasolla.

Venäjän maapinta-alasta kaksi kolmasosaa eli lähes 900 miljoonaa hehtaaria on metsää. Se on neljäsosa maailman kaikista metsistä.

Venäjän hallitus suunnittelee erityistalousalueiden perustamista. Hallitus hyväksyi viime viikolla asiaa koskevan lakiesityksen, joka annetaan duuman käsittelyyn lähiaikoina. Erityistalousalueiden avulla pyritään nopeuttamaan talouskasvua, monipuolistamaan talouden rakennetta ja lisäämään investointeja. Suunnitelmissa on perustaa erikseen tuotannolliseen toimintaan ja toisaalta tutkimus- ja teknologiseen toimintaan keskittyviä alueita, joiden on määrä toimia enintään 20 vuotta. Alueiden infrastruktuurin rakentaminen rahoitetaan federaatio- ja aluebudjeteista.

Lakiluonnoksen mukaan erityistalousalueilla toimivat yritykset nauttivat tulli- ja veroetuja, jotka ovat erilaisia kullekin erityistalousaluetyypille. Venäjän hallitus määrää erityistalousalueelle sijoittuvien yritysten toimialat. Suunnitelmien mukaan alueilla eivät saa toimia mm. kaivannais- ja metallialan sekä valmisteveron alaisia tuotteita tuottavat yritykset eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta. Tuotannollisille erityistalousalueille sijoittuvan yrityksen on sitouduttava investoimaan alueelle vähintään 10 miljoonaa euroa, josta miljoona on investoitava ensimmäisen vuoden aikana.

Nykyisin toiminnassa olevat erityistalousalueet aiotaan lakkauttaa lukuun ottamatta Kaliningradin ja Magadanin erityistalousalueita.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
12 • 23.3.2005

Kiina

Kiinteiden investointien kasvu hidastui. Tammi-helmikuussa kaupunkialueiden kiinteiden investointien nimellinen kasvu oli 25 % vuotta aiemmasta, kun kasvu vuotta aiemmin oli vielä 53 %. Tilastoviranomaiset ilmoittavat investoinnit nimellisinä, mutta laskevat kiinteille investoinneille hintaindeksin kaksi kertaa vuodessa. Vaikka indeksiä ei ole saatavissa tammi-helmikuulta, investointien reaalikasvu oli selvästi hitaampaa kuin vuotta aiemmin. Lisäksi uusien investointihankkeiden määrä supistui tammi-helmikuussa 3 % vuotta aiemmasta.

Kiinteät investoinnit kiinteistöihin kasvoivat tammi-helmikuussa nimellisesti 27 % vuotta aiemmasta ja ne kattoivat noin kolmanneksen investoinneista kaupunkialueilla. Investoinnit kasvoivat nopeasti pullonkaula-aloille, kuten hiilen (nimellisesti 150 % vuotta aiemmasta) sekä sähkön ja veden tuotantoon (60 %). Tilastoviranomaisten mukaan kiinteiden investointien nimelliskasvu oli viime vuonna 26 % ja investointien hintaindeksi nousi 6 %.

Kiinteiden investointien reaalikasvu, % vuotta aiemmasta

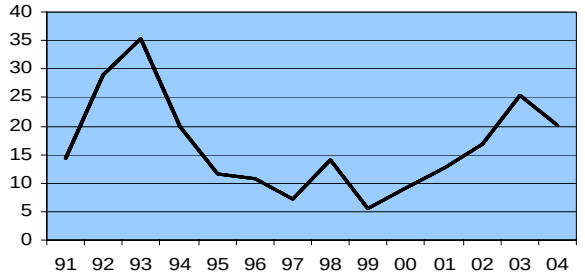

Lähde: Tilastoviranomaiset

Vähittäiskauppa jatkaa vahvaa kasvuaan. Tammi-helmikuussa vähittäiskauppa kasvoi tilastoviranomaisten mukaan nimellisesti 14 % vuotta aiemmasta. Reaalikasvu jatkoi tasaista noin 10 % kasvuaan. Helmikuussa vähittäiskauppaa vauhditti kiinalainen uusi vuosi ja kauppa kasvoi 16 % vuotta aiemmasta.

Nopea talouskasvu ja hallituksen suunnitelman mukainen kotimaisen kysynnän voimakas tukeminen edistävät vähittäiskaupan nopeaa kasvua. Lisäksi Kiinan vähittäiskaupan kasvua kuluvana vuonna vahvistaa se, että Kiina WTO-sitoumustensa mukaisesti poisti viime vuoden lopussa esteet ulkomaisilta vähittäiskauppiailta. Kansankongressin vuosikokouksessa maaliskuussa kiinalaiset vähittäiskauppiaat toivoivat hallitukselta mm. vero- ja maankäyttömääräysten lievennyksiä.

Ulkomaisten suorien sijoitusten kasvu hidastui. Tammi-helmikuussa ulkomaisten suorien sijoitusten kasvu hidastui 8 prosenttiin vuotta aiemmasta ja sijoitukset olivat 8 miljardia dollaria. Viime vuonna suorat sijoitukset kasvoivat yli 13 %. Osan ulkomaisista suorista sijoituksista uskotaan olevan kiinalaisia toisen maan kautta kiertäneitä sijoituksia, sillä ulkomaista pääomaa saaneet kiinalaiset yritykset saavat huomattavia etuja mm. verotuksessa. Kiinasta ulkomaille tehtäviä suoria sijoituksia kiihdyttää Yhdysvaltain viranomaisten hyväksymä kauppa, jolla tietokoneyritys Lenovo ostaa IBM:n tietokonetuotannon 1,3 miljardilla dollarilla.

Tammi-helmikuussa suorat sijoitukset Euroopasta (EU15) kasvoivat nopeimmin (43 % vuotta aiemmasta). Sijoitukset veroparatiiseista kasvoivat myös, mutta keskeisten Aasian maiden ja Yhdysvaltojen suorat sijoitukset Kiinaan vähenivät.

Keskuspankki laski liikepankkien ylimääräisten varantotalletusten korkoa. Keskuspankki laski korkoaan 0,99 prosenttiin liikepankkien varantovaatimuksen ylittäville keskuspankkitalletuksille. Ennen muutosta korko oli 1,62 %. Tällä hetkellä lähes kaikkien liikepankkien virallinen varantovaatimus on 7,5 % (BOFIT 16/2004). Liikepankkien varantovaatimuksen ylittävät keskuspankkitalletukset olivat lähes koko viime vuoden 4 prosentin tasolla pankkien saamista talletuksista. Vuoden lopussa ylittävä osa oli 5,25 %, mikä johtui lähinnä kausivaihtelusta kuten uuden vuoden vapaapäivistä. Alhaisemman koron pitäisi pienentää keskuspankin korkomenoja ja keskuspankki toivoo, että liikepankit tehostavat likviditeetinhallintaansa.

Helmikuun lopussa lavean rahan (M2) ja lainakannan kasvu oli vajaat 14 %. Molemmat olivat alle keskuspankin tälle vuodelle asettamien tavoitteiden (BOFIT 3/2005).

Keskuspankki nosti asuntolainojen korkoa. Keskuspankki poisti yksityisten asuntolainojen erityisehdot 17.3. alkaen. Jatkossa liikepankit myöntävät asuntolainaa samoin ehdoin kuin muutakin kaupallista lainaa. Ennen muutosta asuntolainojen korko oli kiinteä 5,3 %. Tällä hetkellä viiden vuoden kaupallisen lainan viitekorko Kiinassa on 6,1 %, josta liikepankit voivat joustaa 10 % alaspäin. Asuntolainan korko nousee siis vähintään 0,2 prosenttiyksikköä eli 5,5 prosenttiin. Lisäksi liikepankit voivat jatkossa vaatia 30 prosentin käsirahan lainan määrästä nykyisen 20 prosentin sijaan niillä alueilla, joissa kiinteistöjen hinnat nousevat nopeasti.

Pankit ovat tarjonneet yksityisille asuntolainoja vuodesta 1998 lähtien. Helmikuun lopussa asuntolainat kattoivat jo 10 % liikepankkien lainakannasta. Kiinteistöjen hinnat nousivat viime vuonna koko maassa keskimäärin 15 % vuotta aiemmasta. Tuoreen keskuspankin tekemän kulutusselvityksen mukaan yli viidennes kaupunkialueiden kotitalouksista suunnittelee uuden asunnon hankkimista seuraavan kolmen kuukauden aikana. Asuntolainojen koron nostolla valtio yrittää hillitä kuumentunutta asuntokauppaa. Kaupallisten korkojen yhtenäistäminen on myös osa meneillään olevaa korkouudistusta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
13 • 31.3.2005

Venäjä

Kaksi kolmannesta Venäjän pankeista talletussuojan piiriin. Runsaat 800 Venäjän noin 1 200 pankista on läpäissyt keskuspankin tarkastuksen ja pääsee mukaan uuteen talletussuojajärjestelmään. Järjestelmän perustamisesta päätettiin vuoden 2003 lopussa ja keskuspankki on siitä lähtien tarkastanut järjestelmään halukkaita pankkeja.

Venäjän pankkisektorin yhtenä ongelmana on avoimuuden puute; mm. pankkien omistussuhteet eivät aina ole edes keskuspankin tiedossa ja useat pankit paisuttavat pääomaansa kirjanpidossa määräysten vastaisesti. Tarkkailijat pitävät pankkien lukumäärän vähenemistä kolmanneksella myönteisenä merkkinä sektorin tervehdyttämisestä, joskin talletussuojajärjestelmän toivottiin karsivan pankkien joukkoa enemmänkin kuin mitä nyt on tapahtunut.

Talletussuoja kattaa yksittäisen tallettajan talletukset 100 000 ruplaan (2 800 euroon) asti. Aiemmin vain valtion omistamaan säästöpankkiin Sberbankiin tehdyillä talletuksilla oli takuu. Uuden talletussuojajärjestelmän toivotaan kehittävän pankkisektoria kohentamalla väestön luottamusta yksityisiin pankkeihin ja lisäämällä niiden kilpailua Sberbankin kanssa.

Talletussuojan piiriin päässeissä pankeissa on 98 % kaikista talletuksista. Ne pankit, jotka eivät täyttäneet talletussuojan piiriin pääsyn kriteereitä, eivät enää voi ottaa vastaan talletuksia.

Rakentamisen kasvu hidastui. Venäjän tilastolaitoksen (Rosstat) mukaan rakentamisen kasvu on hidastunut huomattavasti sitten alkukesän 2004 huippulukemien, jolloin sen vuosikasvu oli 14–15 %. Heinäkuun epävarmuus pankkisektorilla heijastui suoraan rakentamiseen, jonka kasvu hidastui heti heinäkuussa alle 10 prosenttiin ja elpyi vasta joulukuussa 2004 yli 10 prosenttiin. Koko viime vuoden kasvu jäi 10 prosenttiin. Tarkastelujaksolla vain asuntorakentamisen kasvu kiihtyi. Kuluvan vuoden alkupuolella rakentamisen kasvuvauhti jälleen hidastui ja oli tammi-helmikuussa 5,5 % vuotta aiemmasta.

Venäjän rakennustuotannon arvo oli viime vuonna 1 470 miljardia ruplaa (41 mrd. euroa). Suurin osa (27 %) keskittyi Venäjän keskisen federaatiopiirin alueelle, Moskovan kaupungin ja läänin osuus oli noin 70 %. Toiseksi eniten (20 %) rakennettiin Uralin federaatiopiirin alueella. Öljyrikas Tjumenin lääni vastasi yli 80 prosentista koko federaatiopiirin rakentamisesta. Vähiten rakennettiin Siperian ja Kaukoidän federaatiopiireissä. Kaukoidän federaatiopiirissä huomattava osa rakentamisesta keskittyi Sahalinin lääniin.

Venäjän rakennustuotannon kasvu kuukausittain, % vuotta aiemmasta

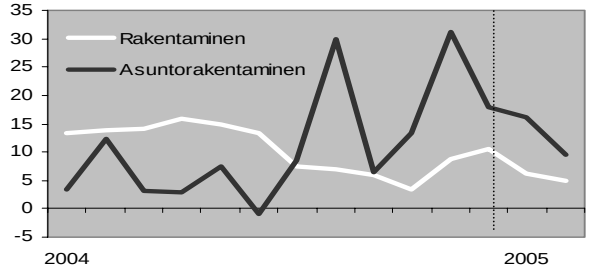

Lähde: Venäjän tilastolaitos (Rosstat)

Presidentin suosio väheni, mutta hallituksen suosio kasvoi. Presidentti Vladimir **Putin**in suosio on Levada Centerin kyselyjen mukaan vähentynyt vuoden aikana yli 80 prosentista 66 prosenttiin. Pääministeri Mihail **Fradkov**in vuoden ikäinen hallitus sen sijaan oli maaliskuussa 2005 merkittävästi suositumpi kuin edellinen, Mihail **Kasjanov**in hallitus vuosi sitten.

Suosituin puolue maaliskuussa 2005 oli presidentin tukipuolue Yhtenäinen Venäjä, jonka kannatus oli 36 %. Seuraavina olivat kommunistit (22 %), liberaalidemokraatit (13 %) ja Synnyinmaa (9 %).

Venäjän valtaelinten suosio maaliskuussa 2004–2005, %

	Maaliskuu 05		Maaliskuu 04	
	puolesta	vastaan	puolesta	vastaan
Presidentti	66	26	81	16
Pääministeri	26	59	n.a	n.a.
Hallitus	31	63	12	70
Duuma	35	35	9	77

Lähde: Levada Center

Venäjä Suomen kolmanneksi suurin kauppakumppani; Kiina seitsemänneksi suurin. Suomen tullin tilastojen mukaan Venäjä oli Suomen kolmanneksi suurin vientimaa ja toiseksi suurin tuontimaa vuonna 2004. Suomen kauppatase Venäjän kanssa oli huomattavasti alijäämäinen. Venäjälle suuntautuneen viennin arvo oli 4,4 miljardia euroa vuonna 2004 ja se kasvoi 22 % edellisestä vuodesta. Tuonnin arvo oli 5,3 miljardia euroa ja arvo kasvoi 25 % vuodessa. Suomi tuo Venäjältä enimmäkseen raaka-öljyä ja puutavaraa ja vie kulutustavaroita.

Suomen kauppatase Kiinan kanssa oli hiukan ylijäämäinen. Suomi vienti Kiinaan ja tuonti sieltä oli arvoltaan noin 2 miljardia euroa. Vienti Kiinaan kasvoi viime vuonna huikeat 53 % ja tuonti 24 %.

Jos Suomen tärkeimpien kauppakumppaneiden ulkomaankaupan kasvuvauhti jatkuu viime vuoden kaltaisena, Venäjä ohittaa Saksan tänä vuonna ja siirtyy Suomen suurimmaksi kauppakumppaniksi. Kiina nousisi nykyiseltä seitsemänneltä sijalta neljänneksi.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
13 • 31.3.2005

Kiina

Kiinan lyhytaikainen ulkomainen velka kasvoi nopeasti vuonna 2004. Kiinan ulkomainen velka (pl. Hongkong ja Macao) kasvoi 18 % viime vuonna. Lyhytaikaisen velan osuus kasvoi kansainvälisesti tarkastellen suureksi eli 46 prosenttiin ulkomaisesta velasta. Lyhytaikaisesta velasta kuitenkin lähes puolet oli tavaraluottoja, kun niiden osuus oli 20 % vuonna 2003. Tavaraluottoja pidetään yleisesti riskittömämpinä kuin muita lyhytaikaisia velkoja. Ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) ilmaisi aiemmin huolensa siitä, että yritykset lykkäävät ulkomaanmaksujaan juanin revalvoinnin toivossa.

Vaikka Kiinan ulkomainen velka kasvoi viime vuonna nopeasti, se oli edelleen alle 14 % BKT:stä. Viime vuonna ulkomainen velka oli 35 % tavaroiden ja palvelujen viennistä ja lyhytaikainen ulkomainen velka 17 % valuuttavarannosta. Velat olivat kansainvälisen mittapuun mukaan alhaisella tasolla. Ulkomaisen velan nopea kasvu viime vuonna johtui sekä vilkkaasta talouskasvusta että juanin revalvointiodotuksista.

Kiintiöjärjestelmän poisto vauhditti odotetusti Kiinan tekstiilivientiä. WTO-sopimuksen mukaisesti vuoden 2005 alussa poistuivat vaatteiden ja tekstiileiden tuontikiintiöt, jotka teollisuusmaat ottivat käyttöön 40 vuotta sitten suojellakseen omaa tuotantoaan. Kiintiöiden poiston seurauksena Kiinan vaate- ja tekstiiliviennin arvo dollareina kasvoi tammi-helmikuussa 28 % edellisvuoden vastaavasta ajasta. Viennin kasvu Yhdysvaltoihin ja Eurooppaan on ollut keskimääräistä selvästi nopeampaa. Yhdysvaltojen markkinoilla kiinalaisvaatteiden tuonti on monen tuotteen osalta moninkertaistunut, mikä osaltaan johtuu siitä, että Kiinan aikaisemmat tuontikiintiöt olivat varsin pienet moniin sen kilpailijamaihin verrattuna.

Yhdysvaltojen ja eteläisen Euroopan tekstiiliteollisuus on vaatinut vastatoimia Kiinan-tuonnin hillitsemiseksi, kun taas Pohjois-Euroopan vaateteollisuus on jo aikaisemmin varautunut tekstiili- ja vaatekaupan vapauttamiseen ja pelkää mahdollisten suojatoimien iskevän niiden omiin Aasiassa toimiviin yrityksiin. Kokonaan tai osittain ulkomaalaisten omistamien yritysten osuus Kiinan vaate- ja tekstiiliviennistä on Kiinan tekstiilituottajien järjestön mukaan noin 40 %.

Euroopan unionin kauppakomissaarin Peter **Mandelson**in mukaan EU tulee määrittelemään "vaaravyöhykkeet" tuonnin tasolle. Kyseisen tuonnin ylittäessä määritellyn tason komissio aloittaa sitä koskevan selvitystyön, jossa luvataan ottaa huomioon myös kuluttajien näkökulma. Kiina on itse pyrkinyt jonkin verran tasoittamaan vaate- ja tekstiiliviennin kasvua vaatimattomin vientitullein (1–3 %) sekä ehdottamalla minimihinnan asettamista kiinalaistuottajien vientituotteille.

Pörssikurssit alimmillaan kuuteen vuoteen. Pörssikurssit ovat jatkaneet laskuaan kuluvan vuoden aikana hallituksen useista uudistustoimenpiteistä huolimatta. Kiina on mm. pienentänyt osakekaupan leimaveroa tammikuussa, ja helmikuussa se selkeytti vakuutusyhtiöille syksyllä antamiaan osakesijoitusmääräyksiä (BOFIT 45/2004). Lisäksi valtio on luomassa rahastoa, jonka tarkoitus on turvata sijoittajien oikeuksia, jos arvopaperien välitysyritys menee konkurssiin. Viranomaiset eivät kuitenkaan ole puuttuneet osakemarkkinoiden rakenteellisiin ongelmiin kuten listautuneiden yritysten puutteellisiin tiedonantovelvollisuuksiin ja valvontaan.

Shanghain ja Shenzhenin pörssit, A-osakkeiden indeksit

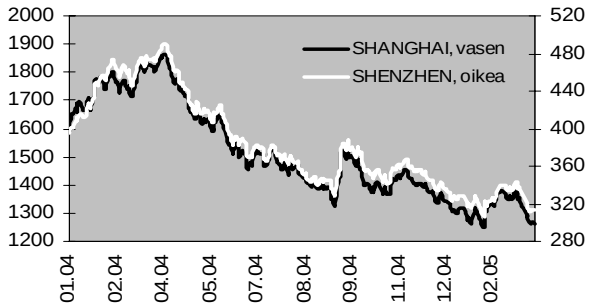

Lähde: Shanghain ja Shenzhenin pörssit

Kiina nosti bensiinin hintaa. Kiinan kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC) nosti viime viikolla bensiinin tukkumyyntihintaa 8 prosentilla. Muutos heijastui odotetusti suoraan vähittäismyyntihintoihin, jotka nousivat 0,25 juania litralta. Litrahinnat ovat nyt noin 3,7 juania (0,34 euroa). Komissio ei muuttanut dieselöljyn tukkuhintaa. Edellisen kerran Kiina nosti polttoaineiden tukkuhintoja elokuun lopussa (ks. BOFIT 36/2004).

Kiina sääntelee polttoaineiden tukkuhintojen avulla vähittäismyyntihintoja niin, että vähittäismyyjät voivat joustaa 8 % valtion antamasta tukkuhinnasta. Kiina ei kuitenkaan ole nostanut tukkuhintoja yhtä nopeasti kuin raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat ovat nousseet. Raakaöljyn hintojen noustessa ja polttoaineiden tukkumyyntihintojen pysyessä ennallaan, pienet öljynjalostajat ovat olleet vaikeuksissa. Sen sijaan Kiinan suurin öljynjalostaja Sinopec kasvatti viime vuonna voittojaan yli 60 % vuotta aiemmasta 36 miljardiin juaniin (3,3 mrd. euroa).

Vaikka autokauppa ei olekaan lisääntynyt Kiinassa yhtä voimakkaasti kuin viime vuoden alussa, polttoaineiden kulutus on vahvassa kasvussa. Kiina pyrkiikin lisäämään kotimaista öljynjalostuskapasiteettiaan ja vähentämään polttoaineiden hukkakäyttöä. Se on mm. ilmoittanut ottavansa kesällä käyttöön tiukemmat polttoaineiden kulutusnormit uusille autoille. Lisäksi valtio on jo pitkään valmistellut polttoaineverolakia, jonka tarkoituksena on kannustaa polttoaineiden säästämiseen. Lain sisällöstä tai valmistumisaikataulusta ei ole annettu tietoa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
14 • 7.4.2005

Venäjä

Venäjän vaihtotaseen ylijäämä 10 % BKT:stä vuonna 2004. Venäjän keskuspankin maaliskuun lopulla julkistamien maksutasetilastojen mukaan Venäjän vaihtotaseen ylijäämä vuonna 2004 oli 60 miljardia dollaria, mikä vastasi noin 10 % BKT:stä. Suuri ylijäämä johtui paljolti ulkomaankaupan ennätyksellisestä lähes 74 miljardin ylijäämästä.

Tilastojen mukaan Venäjälle tehtiin vuonna 2004 suoria sijoituksia 11,7 miljardin dollarin arvosta, missä oli lisäystä 47 % vuotta aiemmasta. Samaan aikaan Venäjältä tehtiin ulos suoria sijoituksia 9,6 miljardin dollarin arvosta, mikä oli 2 % edellistä vuotta vähemmän. Portfoliosijoituksia virtasi maahan 4,7 miljardin dollaria ja maasta ulos 4,1 miljardia dollaria. Muut pääomavirrat osoittivat noin 11 miljardin dollarin alijäämää, ja tilastovirhe oli 6 miljardia dollaria negatiivinen (8 mrd. dollaria negatiivinen vuonna 2003).

Venäjän valuuttavaranto kasvoi viime vuonna 45 miljardilla dollarilla ja oli vuoden lopussa peräti 125 miljardia dollaria, mikä vastasi noin 21 % BKT:stä.

Venäjän vaihtotase 1994–2004 vuosineljänneksittäin

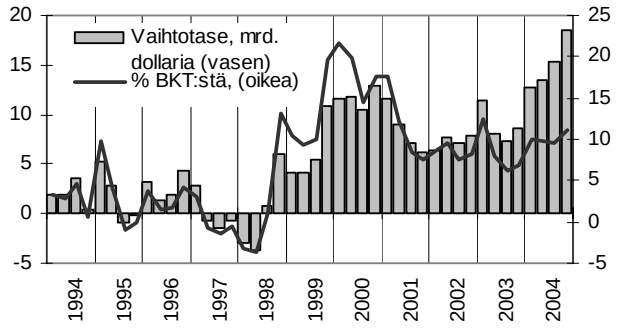

Lähde: Keskuspankki, Rosstat

Venäjän inflaatio edelleen nopeaa. Maaliskuussa vuosi-inflaatio oli 13,3 %. Tammi-maaliskuussa kuluttajahinnat nousivat 5,3 %, mikä oli huomattavasti enemmän kuin Venäjän talousministeriön kuluvan vuoden ennusteessa. Venäjän tavoite on hidastaa inflaatio tänä vuonna 8,5 prosenttiin. Maaliskuussa nopeana jatkunut kuluttajahintojen nousu sai finanssiministeri Aleksei **Kudrin**in varoittelemaan inflaation torjunnan epäonnistumisesta. Palveluhintojen nousu hidastui alkuvuoden nopean vaiheen jälkeen, ja maaliskuussa palveluiden hinnat nousivat vain prosentin verran. Palveluhintojen vuosinousu oli edelleen nopeaa (noin 25 %). Elintarvikkeiden hintojen nousu kiihtyi maaliskuussa ja niiden vuosi-inflaatio oli 13 %. Muiden tavaroiden hintojen nousu on ollut maltillisempaa, eli noin 7 % vuodessa.

Rupla vahvistuu reaalisesti. Keskuspankin pääjohtaja Sergei **Ignatjev** kertoi huhtikuun alussa ruplan efektiivisen reaalikurssin (ulkomaankauppavirtojen suhteen painotetun reaalisen valuuttakurssin) vahvistuneen vuoden ensimmäisellä neljänneksellä peräti 6,2 %. Venäjän nopeahko inflaatio sen kauppakumppaneihin nähden oli jo vuosien 2003–2004 aikana vahvistanut ruplan efektiivistä reaalikurssia 13,4 %. Vahvistuminen on heikentänyt Venäjän kansainvälistä kilpailukykyä. Efektiivisen kurssin laskennassa USA:n painoarvo on vain 4 %, kun euromaiden yhteenlaskettu paino on 36 %. Rupla on vahvistunut reaalisesti dollarin suhteen vuoden 2003 alusta peräti 40 % ja euron suhteen 14 %.

Ruplan reaalinen valuuttakurssi, indeksi, joulukuu 2001=100

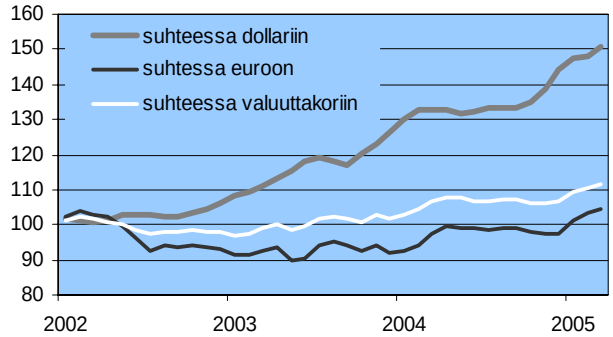

Lähde: Keskuspankki

Yritysten ja pankkien ulkomainen velka kasvussa. Venäjän keskuspankin tilastojen mukaan pankkien ulkomainen bruttovelka kasvoi viime vuonna 25 miljardista dollarista 33 miljardiin dollariin. Samalla pankkisektorin nettovelka kasvoi 6 miljardista dollarista yli 11 miljardiin dollariin. Pankkien ulkomaiset lainat lisääntyivät erityisen nopeasti viime vuoden viimeisellä neljänneksellä. Tähän ilmeisesti vaikutti mm. Rosneftin varautuminen Juganskneftegazin ostoon.

Myös yritysten ulkomainen velanotto lisääntyi merkittävästi vuoden 2004 aikana. Yrityssektorin bruttovelka oli vuoden 2004 lopussa lähes 74 miljardia dollaria, kun se vuotta aiemmin oli 55 miljardia dollaria. Venäjän julkisen sektorin ulkomainen bruttovelka oli vuoden 2004 lopussa 105 miljardia dollaria eli merkittävästi pienempi kuin maan valuuttavaranto.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
14 • 7.4.2005

Kiina

Väärinkäytökset ravistelevat suuria kiinalaispankkeja. Kiinan pankkisektoria hallitsee neljä suurta valtion omistamaa liikepankkia (Industrial and Commercial Bank of China, Bank of China, China Construction Bank ja Agricultural Bank of China), joiden osuus koko pankkisektorin luotonannosta on yli puolet. Kolme viimeksi mainittua on lyhyen ajan sisällä ryvettynyt skandaaleissa, jotka liittyvät pankkien henkilökunnan saamiin lahjuksiin, petoksiin ja epäselviin lainapäätöksiin. Skandaalit ovat jatkoa aiemmille samoissa pankeissa esiintyneille väärinkäytöksille ja ne koskettavat pankkien haarakonttoreiden lisäksi myös pankkien ylintä johtoa. Ongelmien laajuutta kuvaa se, että esimerkiksi BoC on tehnyt pelkästään joulukuun 2000 ja kesäkuun 2002 välillä lähes 200 epäilyttävää lainapäätöstä, joita se joutuu nyt selvittämään. Kyseiset pankit ovat rankaisseet kymmeniä tuhansia työntekijöitä lahjusten otosta ja määräysten vastaisista lainapäätöksistä.

Kiinan pankkivalvontavirasto (CBRC) lupasi viimeisimmän skandaalin yhteydessä aloittaa pankkien lainapolitiikkaan liittyvän erityistarkastuksen, joten on ilmeistä, että esille nousee vielä uusia väärinkäytöstapauksia.

Maan hallitus on suunnitellut vievänsä ensimmäiset liikepankit pörssiin ulkomaisten investoijien ulottuville jo kuluvan vuoden aikana. Pankkien sisäisessä hallinnossa ja valvonnassa esiintyvät ongelmat kuitenkin vaikeuttavat hallituksen suunnitelmia ja laskevat pankkien osakkeista saatavaa hintaa. Pankkien nopeaan uudistamiseen ja niiden kilpailukyvyn kohentamiseen Kiinaa ajavat WTO-sitoumukset, jotka takaavat ulkomaisille pankeille vapaamman pääsyn Kiinan markkinoille vuoden 2006 loppupuolella.

Kiinan viennin esteet lisääntyivät. Kauppaministeriö julkaisi vuosittaisen raporttinsa Kiinan kohtaamista viennin esteistä. Raportin mukaan kiinalaisiin vientituotteisiin ja sijoituksiin ulkomaille kohdistui viime vuonna 57 uutta polkumyynti- ja muuta kotimaisen tuotannon suojaamistutkintaa.

WTO:n kymmenvuotisen historian aikana noin joka seitsemäs polkumyyntitapaus on koskenut kiinalaistuotteita. Raportin tarkoituksena on antaa kiinalaisyrityksille tietoa eri maiden ulkomaankauppakäytännöistä ja kiinalaisten ulkomaille tekemien sijoitusten kohtelusta. Kiina aikoo ottaa viennin esteet esille kahden- ja monenkeskisissä neuvotteluissa.

Yhdysvalloilla oli vuoden 2004 lopussa voimassa 59 polkumyyntimääräystä kiinalaisille tuotteille. Viime vuonna Yhdysvallat aloitti 6 uutta polkumyyntitutkimusta ja 12 kotimaisen tekstiili- ja vaatetuotannon suojaamistutkintaa. Lisäksi Yhdysvaltojen tullimaksut ovat keskimääräistä huomattavasti korkeampia kiinalaisille tärkeillä aloilla kuten tekstiileissä ja vaatteissa. Euroopan unioni käynnisti viime vuonna eniten polkumyyntitutkimuksia (9 kpl). Venäjä puolestaan nosti kaikkien kiinalaistuotteiden tuontitulleja. Lisäksi se esti syyskuusta lähtien kiinalaisten lihatuotteiden tuonnin.

Viljan tuonti Kiinaan kasvoi nopeasti tammi-helmikuussa. Kauppaministeriön mukaan viljan (pl. pavut ja mukulakasvit) tuonnin arvo yli kolminkertaistui vuotta aiemmasta. Tuonnista 70 % oli vehnää ja sen tuonnin arvo kasvoi 800 % vuotta aiemmasta. Kiinan viljantuotanto on vähentynyt, koska viljasadot ovat olleet heikkoja. Myös valtion säännöstelemät ja sen vuoksi alhaiset viljan hinnat ja viljelykelpoisen maan väheneminen ovat pienentäneet tuotantoa. Viime vuonna viljan tuotanto kuitenkin kääntyi kasvuun (9 % vuotta aiemmasta), koska sääolosuhteet olivat suotuisat, valtion tuki viljan tuotantoon kasvoi ja viljan hintojen nousu lisäsi tuotantoa (BOFIT 5/2005). Viljan hinta nousi viime vuonna 26 % vuotta aiemmasta, kun nousu oli 2 % vuonna 2003. Kotimainen viljan tuotanto ei kuitenkaan vastaa vielä kysyntää. Viljan hinta nousi tammi-helmikuussa 12 % vuotta aiemmasta.

Maataloustuotteiden tuonnin arvo oli 1,5 miljardia dollaria (1,1 mrd. euroa) tammi-helmikuussa ja osuus noin 2 % koko tuonnista. Tuonti ja vienti olivat suurin piirtein yhtä suuret. Kauppaministeriö alkoi julkaista maataloustuotteiden ulkomaankaupan kuukausitilastoja tämän vuoden helmikuusta lähtien.

Sähkön hinnoittelumekanismia uudistetaan. Uusi hinnoittelujärjestelmä perustuu valtioneuvoston jo vuonna 2003 julkistamaan uudistussuunnitelmaan. Uudessa järjestelmässä sähkön hinta määräytyy eri tavoin tuotanto-, siirto- ja jakeluvaiheessa. Tuotantovaiheessa sähkön hinta perustuu sähkölaitoksen kiinteisiin investointeihin ja tuotantokustannuksiin, kuten esim. hiilen hintaan (ks. BOFIT 1/2005).

Sähkönsiirtoyhtiöt voivat lisätä tuotantohintaan valtion erikseen määräämän kiinteän osan. Uudessa järjestelmässä sähkön lopullinen myyntihinta voidaan sopeuttaa markkinatilanteeseen. Maataloussektorin ja kotitalouksien sähkön hintaa ei voida kuitenkaan muuttaa yhtä joustavasti, vaan korotukset tulee hyväksyttää viranomaisilla ja niitä voidaan tehdä vain tietyin väliajoin. Uusi hinnoittelumekanismi vaikuttaa eniten teollisuuteen ja kaupalliseen sektoriin. Uusi järjestelmäkin perustuu edelleen hallinnolliseen hinnoitteluun eikä markkinoihin.

Vuoden 2004 lopussa Kiinan sähköntuotantokapasiteetti oli 13 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Lämpövoima (hiili, kaasu ym.) kattaa kapasiteetista noin 75 %. Teollisuus käytti 75 % sähköstä ja sen sähkönkulutus kasvoi 16 % vuotta aiemmasta. Kaupunkien yksityistaloudet käyttivät noin puolet enemmän sähköä kuin maaseudun taloudet. Kiinan sähköpulan arvioidaan olevan kesällä yhtä paha kuin viime kesänä eli noin 20 miljoonaa kilowattituntia. Puolet vajeesta kohdistuu Itä-Kiinaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
15 • 14.4.2005

Venäjä

Venäjän hallitus hyväksyi keskipitkän talousennusteen. Hallitus hyväksyi viime viikolla talousministeriön laatiman talousennusteen vuosiksi 2006–2008. Ennuste esiteltiin hallitukselle ensimmäisen kerran jo viime joulukuussa, mutta hallitus lähetti sen useaan kertaan uuteen valmisteluun. Erityisesti pääministeri Mihail **Fradkov** on arvioinut ennusteen liian pessimistiseksi, koska se ei palvele presidentin esittämää BKT:n kaksinkertaistamistavoitetta. Nyt hyväksytty ennuste sisältää kaksi versiota: perusennusteen, joka perustuu 4,5–4,6 prosentin kasvuun vuosina 2006–2008, ja optimistisen version, joka ennustaa 5,9–6,2 prosentin vuosikasvua vuosina 2006–2008. Ennusteet on laskettu eri oletuksin öljyn hinnasta, investointien kehityksestä ja talouden toiminnan tehostamisesta.

Kummassakin ennusteversiossa oletetaan, että öljyn hinta laskee nopeasti vuonna 2006, mikä myös vähentää viennin nimellistä dollarimääräistä arvoa. Öljyn vientimäärän vuosikasvun arvioidaan hidastuvan 1–2 prosenttiin, mikä on aiempia ennusteita huomattavasti pessimistisempi. Ennustetta esitellessään talousministeri German **Gref** muistutti BKT:n kasvaneen viime vuosina nopeammin kuin budjetteja valmisteltaessa on arvioitu, mihin on vaikuttanut erityisesti öljyn hinnan nopea nousu. Toisaalta myös öljyn hinnan nopeaan laskuun liittyy uhkia. Keskipitkän talousennusteen on tarkoitus toimia pohjana tulevissa budjettivalmisteluissa.

Optimistisen talousennusteen keskeisiä kasvulukuja, %

	2004	2005e	2006e	2007e	2008e
BKT	**7,1**	6,5	5,9	6,15	6,15
Inflaatio	**11,7**	8,5–10	7–8	6–7	4–5,5
Ruplan reaalinen efektiivinen kurssi	**4,7**	8–9	3,2	2,9	2
Vienti (dollariarvon % -muutos)	**35**	16,1	-4,3	4,1	4,1
Urals-öljyn hinta (dollaria/tynnyri)	**34,4**	39	34	33	33,5

Lähde: Talousministeriö

Luottamus Venäjän investointi-ilmapiiriin sai uusia kolauksia. Venäläis-brittiläinen TNK-BP ilmoitti saaneensa Venäjän veroviranomaisilta 770 miljoonan euron vaateen vuoden 2001 maksamattomista veroista. Jo joulukuussa yhtiölle määrättiin 110 miljoonan euron jälkiverot vuosilta 2000–2003. Yhtiö pitää verottajan vaatimuksia aiheettomina. Syyskuussa 2003 toteutuneen British Petroleumin Venäjän-toimintojen sekä Tyumen Oil ja SIDANCO -yhtiöiden yhdistymisen tuloksena syntyneen TNK-BP:n uskottiin olevan erityisessä suojassa verottajan toimilta, sillä yhdistymisellä oli korkean poliittisen tahon hyväksyntä.

Lisäksi tällä viikolla Venäjän kilpailuviranomaiset torjuivat saksalaisen Siemensin aikeet ostaa lähes 75 prosentin osuus venäläisestä Silovye Mashiny -yhtiöstä vedoten yhdistyneen yhtiön monopoliasemaan energiatekniikan valmistajana. Kauppa on ollut vireillä viime kesästä lähtien. Se kohtasi vastustusta mm. duumassa, sillä Silovye Mashiny toimii myös Venäjälle tärkeällä sotateknologisella alalla. Markkinoilla uskottiin kaupan toteutuvan, koska sillä oli mm. talousministeri German **Gref**in ja finanssiministeri Aleksei **Kudrin**in tuki.

Presidentti Putin allekirjoitti lain kansankamarista. Presidentin aloitteesta perustettu kansankamari on neuvoa-antava asiantuntijaelin, jonka toiminta tähtää kansalaisten etujen, oikeuksien ja vapauksien parempaan huomioon ottamiseen valtakunnan politiikassa. Kamariin kuuluu 126 jäsentä, joista presidentti, valtakunnalliset kansalaisjärjestöt ja alueelliset järjestöt kukin nimeävät yhden kolmanneksen. Poliittiset puolueet eivät saa asettaa ehdokkaita, ja kamariin eivät saa kuulua parlamentin tai hallituksen jäsenet eivätkä virkamiehet. Kamarin toiminta rahoitetaan federaatiobudjetista. Nyt hyväksytty laki tulee voimaan heinäkuun alusta.

Euromoney ja Institutional Investor arvioivat maariskejä. *Euromoney*-lehden maaliskuun arviossa oli mukana 185 ja *Institutional Investor* -lehden arviossa 173 maata. Arvioissa mitataan maiden luottokelpoisuutta maariskien kannalta. *Venäjän* sijoitus ja vertailuluku paranivat vuoden aikana kummassakin arviossa, vaikka Venäjän luottojen laadun odotetaan heikkenevän.

Kiinan sijoitus huononi Euromoneyn arviossa kuudella sijalla vuotta aiemmasta, mutta Institutional Investorin vertailussa Kiina paransi sijoitustaan vuoden aikana yhdellä pykälällä. Myös Kiinan vertailuluku Institutional Investorilla parani vuotta aiemmasta, vaikka niiden vastaajien määrä, jotka pitivät Kiinan talouskasvun hidastumista suurimpana maailmanlaajuisena riskinä, kohosi 25 prosenttiin (9 % vuotta aiemmin).

Maiden sijoittuminen maariskiarvioissa maaliskuussa 2005, syyskuussa 2004 ja maaliskuussa 2004

	Euromoney			Institutional Investor		
	3/05	9/04	3/04	3/05	9/04	3/04
Taiwan	24	25	26	24	25	25
Hongkong	26	26	25	26	26	26
Kiina	51	50	45	37	38	38
Venäjä	61	64	66	58	58	59
Bulgaria	63	61	63	60	60	60
Romania	65	66	68	65	67	69
Ukraina	83	85	93	82	80	86
Valko-Venäjä	132	139	134	134	134	134

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
15 • 14.4.2005

Kiina

Kiinan ulkomaankauppa ylijäämäistä ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Tavaroiden ulkomaankauppa kasvoi 23 % vuotta aiemmasta. Ensimmäisellä neljänneksellä vienti jatkoi tasaista kasvuaan (35 % vuotta aiemmasta), kun taas tuonnin kasvu hidastui 12 prosenttiin. Mm. teräksen ja raakaöljyn tuontimäärät supistuivat. Tuonnin kasvun hidastuminen heijastaa osittain vertailuajankohdan tuonnin korkeaa tasoa (42 % vuotta aiemmasta) ja investointien kasvun hidastumista. Kasvun hidastuminen näkyi ulkomaankaupan ylijäämän kasvamisena 17 miljardiin dollariin (13 mrd. euroa), kun viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Kiinan ulkomaankauppa oli 8 miljardia dollaria alijäämäinen. Euroopan unioni oli edelleen Kiinan suurin kauppakumppani (15 % ulkomaankaupasta). Eteläisen Guangdongin provinssin osuus koko Kiinan ulkomaankaupasta oli lähes 30 %.

Ensimmäisellä neljänneksellä sähkömekaanisten laitteiden viennin osuus oli yli puolet koko Kiinan viennistä, kun taas vaatteiden ja tekstiilien oli 14 %. Sähkömekaanisten laitteiden vienti kasvoi ajanjaksolla yli 30 % vuotta aiemmasta ja tekstiilien vienti 16 %. Sekä Yhdysvallat että Euroopan unioni harkitsevat toimenpiteitä kiinalaisten vaatteiden ja tekstiilien tuonnin rajoittamiseksi, koska eräiden tekstiilituotteiden tuonti Kiinasta on kasvanut huomattavasti kansainvälisen kiintiöjärjestelmän poistuttua vuoden alussa.

Viennin ja tuonnin kasvu (% vuotta aiemmasta); kauppatase (mrd. dollaria)

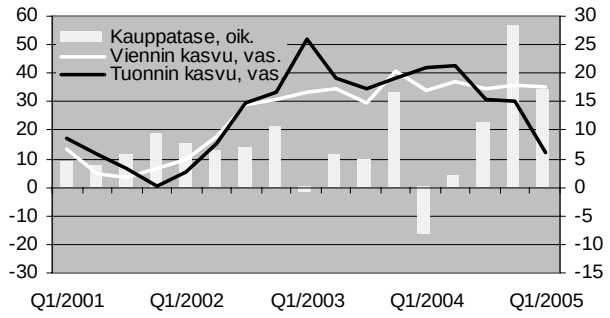

Lähde: Kiinan tulli

Kiina ja Intia vahvistavat yhteistyötään. Kiinan pääministeri **Wen** Jiabao tapasi Intian-vierailullaan pääministeri Manmohan **Singh**in. Pääministerit pääsivät sopuun periaatteista, joilla vuosikymmeniä jatkuneet rajakiistat ratkaistaan. Lisäksi sovittiin maiden välisen kaupan kaksinkertaistamisesta 30 miljardiin dollariin vuoteen 2010 mennessä. Kiinan ja Intian välinen kauppa on kasvanut nopeasti, mutta on edelleen vaatimattomalla tasolla Kiinan koko ulkomaankauppaan verrattuna (ks. BOFIT 53/2004). Yhteisen julkilausuman mukaan maat aikovat mm. vapauttaa lentoliikennettä ja lisätä yhteistyötä energian saannin turvaamisessa. Lisäksi valtiot jatkavat yhteistä tutkimusta kaupan esteiden vähentämiseksi. Tapaamisessa Wen myös osoitti tukensa Intian roolin kasvattamiseksi YK:ssa.

Verotulojen kasvu jatkui odotetusti nopeana. Verotulot kasvoivat ensimmäisellä neljänneksellä 20 % vuotta aiemmasta. Lähes 60 % verotulojen kasvusta oli peräisin arvonlisä-, kulutus- ja elinkeinoverosta. Loput kasvusta johtui tuloveron ja ulkomaisten yritysten voittoveron kertymien kasvusta. Kiinan itäosasta kertyi yli 70 % verotuloista, mutta tulojen kasvu oli ensimmäisellä neljänneksellä nopeinta Länsi-Kiinassa.

Verotulojen vuosikasvu ja osuus BKT:stä, %

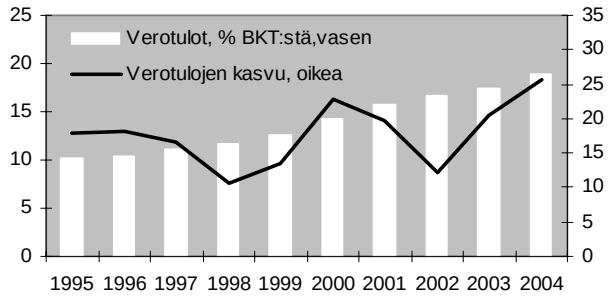

Lähde: Kiinan veroviranomaiset

Ensimmäinen yksityinen lentoyhtiö aloitti liikenteensä Kiinassa. Okay Airways aloitti toimintansa kahden lentokoneen turvin yhdellä reitillä, jolla yhtiö tarjoaa lähinnä charter-lentoja. Kiinan siviili-ilmailuhallinto (CAAC) hyväksyi viime kesänä alustavasti neljän yksityisen lentoyhtiön perustamisen (ks. BOFIT 28/2004). Kolme muuta yhtiötä eivät ole vielä saaneet lupaa aloittaa lentoja. Lisäksi useita yhtiöitä odottaa ilmailuhallinnon alustavaa lupaa lentoyhtiön perustamiseksi.

Kiinan sisäinen lentoliikenne on suljettu ulkomaisilta (ml. Hongkong ja Macao) yhtiöiltä ja sitä hallitsevat lähinnä kolme suurta valtion omistamaa lentoyhtiötä – Air China, China Southern ja China Eastern. Luvan saanut ja lupaa hakeneet lentoyhtiöt ovat ilmoittaneet toimivansa ns. halpalentoyhtiöinä, mutta hintakilpailuun on rajoitetut mahdollisuudet Kiinassa. Vaikka Kiina onkin asteittain vapauttanut lentolippujen hintoja, valtio säätelee edelleen tarkasti mm. lentokenttä- ja reittiverotusta ja lentokoneiden polttoaineen hintaa.

Kiinan siviili-ilmailusektori on ollut viime vuodet nopeassa kasvussa. Viime vuonna matkustajamäärä kasvoi lähes 40 % vuotta aiemmasta ja lentoyhtiöt tekivät voittoa yli 6 miljardia juania (550 milj. euroa). Lentoliikenteen arvioidaan kasvavan vuosittain vähintään 10 % seuraavan kolmen vuoden aikana.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
16 • 21.4.2005

Venäjä

Venäjän teollisuustuotannon kasvu hidastui. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä teollisuustuotanto kasvoi 3,9 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Kaivannaisteollisuudessa sekä sähkön, kaasun ja veden tuotannossa kasvu jäi 2,5 prosenttiin, kun taas tehdasteollisuus kasvoi 5,3 % vuotta aiemmasta. Teollisuustuotannon kasvuvauhti hidastui viime vuodesta, jolloin kasvuvauhti oli koko vuoden 7 % tuntumassa. Kasvun hidastumisen taustalla voi olla mm. tuotantokustannusten voimakas kasvu viime vuosina, ruplan reaalinen vahvistuminen ja joillain aloilla myös kapasiteettirajoitteet.

Öljyntuotannon kasvu hidastui huomattavasti alkuvuodesta. Venäjän raakaöljyn tuotannon vuosikasvu vuoden ensimmäisellä neljänneksellä oli noin 4 %, kun se vuonna 2004 oli 8,6 %. Kolmen ensimmäisen kuukauden aikana raakaöljyn tuotanto oli 9,3 miljoonaa tynnyriä päivässä. Tuotannon hidastuminen oli odotettua, sillä talousministeriökin on ennustanut kuluvan vuoden tuotannon kasvuksi vain 1–2 prosenttia.

Tuotannon kasvun hiipumisesta huolimatta raakaöljystä saatavien vientitulojen kasvu oli huimaa vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Maksutaseen ennakkotietojen mukaan vientitulot olisivat kasvaneet 56 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Vientitulojen kasvu johtuukin paljolti öljyn hinnan nopeasta noususta. Putkimonopoli Transneft raportoi öljyn viennin lisääntyneen alkuvuodesta noin 10 % vuotta aiemmasta. Transneftin putkien kautta kulkee noin kaksi kolmannesta Venäjän raakaöljyn viennistä.

Venäjän suurimpien öljy-yhtiöiden tuotanto 2003–2005, milj. tynnyriä päivässä

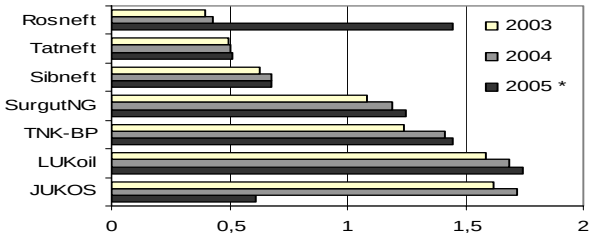

* Tammi-maaliskuu
Lähde: Renaissance Capital, Troika Dialog

Venäläiset yritykset aktivoituvat pääomamarkkinoilla. Venäläisyritykset ovat rohkaistuneet yhä enemmän hakemaan rahoitusta pääomamarkkinoilta listautumalla, ja kuluvasta vuodesta odotetaan kaikkien aikojen vilkkainta. Vuonna 2004 Moskovan RTS- ja MICEX-pörsseissä nähtiin 12 uutta listautumista ja kuluvana vuonna listautumisia on ollut jo yhdeksän, joista merkittävin oli mehuja valmistavan Lebedjanskin 151 miljoonaa euroa kerännyt osakeanti. Merkille pantavaa on listautuvien yritysten sektorijako verrattuna pörssin vanhaan rakenteeseen; mukaan on tullut mm. elintarviketeollisuutta, kiinteistöyhtiöitä ja vähittäiskauppaa.

RTS ja MICEX häviävät yhä useammin kilpailun uusista listautujista ulkomaisille pörsseille mm. hankalan sääntelyn ja kaupankäynnin pienen volyymin vuoksi. Lontoon pörssissä on tällä hetkellä viisi ja New Yorkin pörssissä seitsemän venäläisyhtiötä. Tuoreimman listautumisen ulkomaille suoritti monialayritys Sistema, joka omistaa mm. pääosan teleyhtiö MTS:stä. Sistema listautui Lontoon pörssin päälistalle helmikuussa ja keräsi 1,56 miljardia dollaria uutta pääomaa, mikä oli kaikkien aikojen suurin venäläinen listautumisanti.

Seuravana Lontooseen on listautumassa Venäjän suurin vähittäiskauppaketju Pjatjorotshka, jonka annin arvoksi arvioidaan jopa yli miljardi dollaria. Alumiiniyhtiö SUAL sen sijaan on ilmoittanut peruuttavansa odotetun listautumisensa Lontooseen. Yhtiö totesi, että maan keskusjohdon päätösten mukaisesti strategisten raaka-aineyhtiöiden päätymistä ulkomaisiin käsiin tulee välttää.

Gazprom ja saksalainen BASF aiesopimukseen kaasuputken rakentamisesta Itämeren alitse. Putkea myöten on tarkoitus kuljettaa Keski-Eurooppaan jopa 30 miljardia kuutiometriä kaasua vuosittain. Nykyisellään Gazprom toimittaa EU:n kaasutarpeesta noin 20 % (157 mrd. kuutiometriä vuonna 2004). Lisäksi kumppanit alkavat yhdessä kehittää Juzhno Russkojen kaasukenttää, jonka tuotanto on suunniteltu aloitettavaksi vuonna 2007. Gazpromin suurin kaasukenttähanke on kuitenkin Jamal-Nenetsin alueen Zapoljarnoje, jonka kaasuvaroiksi arvioidaan 3 300 miljardia kuutiometriä.

Alkuvuoden hintakiistojen vuoksi keskeytyksissä olleet Turkmenistanin kaasutoimitukset Venäjälle saatiin Gazpromin pääjohtajan Aleksei **Miller**in ja Turkmenistanin presidentin Saparmurat **Nijazov**in sopimuksella uudelleen käyntiin. Turkmenistanilla on Keski-Aasian toiseksi suurimmat kaasuvarat, ja alueen ainoat tuotantoasteelle kehitetyt kentät. Gazpromin tärkeimpien kenttien tuotannon alkaessa hiipua Turkmenistanin kaasu muodostaa tärkeän puskurin uusien kenttien avaamiseen tarvittavana aikana.

Venäjällä tulossa uusia alueliitoksia. Väestöltään vähäisten mutta runsaasti raaka-aineita tuottavien Taimyrin ja Evenkian asukkaat kannattivat 17.4. kansanäänestyksessä selvällä enemmistöllä autonomisten alueidensa lakkauttamista ja sulauttamista emoalueeseensa, teollisesti kehittyneempään Krasnojarskin lääniin. Uudelleen organisoitu lääni ilmestyy kartalle vuoden 2007 alussa.

Venäjällä on olemassa lisäksi puolisen tusinaa alustavaa alueiden yhdistämissuunnitelmaa. Maan 89 hallinnollista aluetta ovat statukseltaan ja kehitysasteeltaan hyvin erilaisia, ja alueiden lukumäärän vähentämisellä on Kremlin vankka tuki.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
16 • 21.4.2005

Kiina

Kiinan talouskasvu jatkui hyvin nopeana. Reaalinen kokonaistuotanto kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 9,5 % vuotta aiemmasta, mikä oli selvästi enemmän kuin hallituksen koko vuoden tavoite 8 %. Kasvuvauhti pysytteli siten vuoden 2004 tasolla. Myös talouden pääsektoreilla kasvu jatkui vakaana. Tuotannonaloista nopeimmin kasvoi teollisuus ja rakentaminen, joiden tuotanto oli 11 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Maatalous ja muu alkutuotanto lisääntyivät vajaat 5 % ja palvelusektorin tuotanto lähes 8 %.

Talouskasvun painopiste siirtyi hieman investoinneista vientisektorille ja kotimaiseen kulutukseen. Ensimmäisellä neljänneksellä tavaravienti ulkomaille kasvoi 35 %, kun taas tuonnin kasvu hidastui 12 prosenttiin. Tämä merkitsi kauppataseen ylijäämän nousua 17 miljardiin dollariin, kun viime vuoden vastaavana aikana kauppatase oli 8 miljardia dollaria alijäämäinen. Kotimaisen kulutuksen kasvu näyttää alustavien tietojen mukaan kiihtyneen, sillä vähittäiskauppa kasvoi kiintein hinnoin mitattuna 12 % vuotta aiemmasta.

Investointien kasvuvauhti oli edelleen hyvin nopeaa. Tammi-maaliskuussa kiintein hinnoin mitattuna kiinteitä investointeja tehtiin 21 % enemmän kuin vuosi sitten. Kasvu hidastui vuodesta 2004 vain hieman. Hallituksen toimenpiteet investointien kasvun hidastamiseksi näyttävät kuitenkin purreen tietyillä teollisuudenaloilla, sillä esimerkiksi metalliteollisuudessa investointien määrä näyttää lähes pysähtyneen viime vuoden tasolle. Investoinnit ns. pullonkaulasektoreille, kuten energia- ja kuljetussektorille, kasvoivat alkuvuonna nopeasti. Katsauksessaan maan talouskehityksestä tilastoviranomaiset kuitenkin muistuttivat, että investointien kokonaismäärä on edelleen liian suuri.

Elintarvikkeiden ja asumisen hintojen nousu inflaation takana. Kuluttajahinnat nousivat 2,8 % vuotta aiemmasta ensimmäisellä neljänneksellä. Nopeimmin nousivat elintarvikkeiden hinnat (6,1 % vuotta aiemmasta) ja seuraavaksi eniten asumisen hinnat (5,6 %). Asumisen hintoihin huomioidaan vuokrat, sisustus- ja remonttikulut ja kunnallistekniset palvelut. Asuntojen hintoja ei yleensäkään sisällytetä kuluttajahintaindeksiin. Kuluttajahintaindeksin laskemiseen käytettävät painot määräytyvät kotitalouksien viime vuoden kulutuksen mukaan. Viime vuonna kulutuksesta 34 % meni elintarvikkeisiin ja 14 % asumismehoihin. Muita suuria menoeriä olivat alkoholi ja tupakka (14 %), viestintä ja liikenne (9 %) sekä vaatteet (9 %).

Tuottajahinnat nousivat 5,6 % vuotta aiemmasta ensimmäisellä neljänneksellä. Tuottajahintojen nousua vauhditti raaka-aineiden, polttoaineiden ja sähkön hintojen nousu yli 10 % vuotta aiemmasta.

Kuluttaja- ja tuottajahintojen muutos, % vuotta aiemmasta

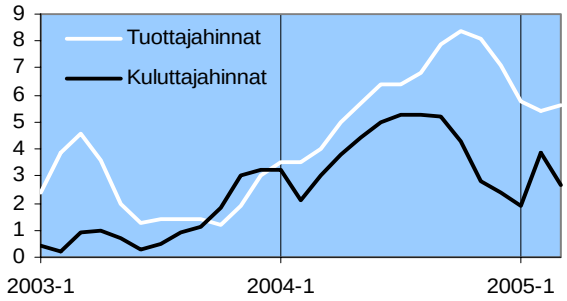

Lähde: Tilastoviranomaiset

Kiina ja Australia aloittivat neuvottelut vapaakauppa-alueesta. Yhteisen selvityksen mukaan kumpikin valtio hyötyisi oleellisesti vapaakauppa-alueesta. Kiina asetti kuitenkin vapaakauppa-alueen muodostamisen ehdoksi markkinatalousstatuksen saamisen, minkä Australia myönsikin maanantaina. Neuvottelujen aikataulusta osapuolet eivät ole tiedottaneet. Australian osuus Kiinan ulkomaankaupasta oli viime vuonna noin 2 % ja kauppa kasvoi 50 % vuotta aiemmasta. Kiina tuo Australiasta etenkin raaka-aineita (lähinnä rautamalmia) ja vie sähköteknisiä laitteita.

Kiina neuvottelee vapaakauppa-alueen muodostamisesta myös mm. Chilen, Uuden-Seelannin ja Saudi-Arabian kanssa. Kiina ja ASEAN ovat jo sopineet vapaakauppa-alueen muodostamisesta ja siirtyminen siihen alkaa jo heinäkuussa (BOFIT 49/2004). Markkinatalousstatuksen Kiinalle on myöntänyt noin 40 valtiota mm. Uusi-Seelanti, ASEAN-maat, Etelä-Afrikka, Brasilia, Venäjä ja Chile.

Kiinan ja Japanin suhteet kiristyivät. Japanin vastaiset mielenosoitukset alkoivat Kiinassa huhtikuun alussa, kun Japani ilmoitti muuttavansa historian oppikirjojaan ja kiinalaisten mielestä muutettu teksti antaa siloitellun kuvan Japanin toimista toisen maailmansodan aikana. Mielenosoitusten aikana Japanin edustustoja ja Kiinassa toimivia japanilaisia yrityksiä on joutunut ilkivallan kohteeksi. Valtioiden ulkoministerit tapasivat viime viikon lopulla laihoin tuloksin.

Valtioiden välejä hiertävät myös erimielisyydet Itä-Kiinan meren kaasuesiintymien omistuksesta. Kumpikin aikoo aloittaa koeporaukset alueella kuluvana vuonna. Japani on myös hakenut pysyvää paikkaa YK:n turvallisuusneuvostossa, mihin se tarvitsee Kiinan suostumuksen. Kiristyneet suhteet Kiinan kanssa ovat osaltaan vaikuttaneet Japanin pörssikurssien laskuun. Kiinan ja Japanin päämiehet todennäköisesti tapaavat Aasia-Afrikka -kokouksessa kuluvan viikon aikana.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
17 • 28.4.2005

Venäjä

Presidentti Putin korosti katsauksessaan kansakunnan tilaan tehokkaan valtion merkitystä. Presidentti viittasi puhtaasti taloutta koskevien aiheiden osalta viime vuoden puheeseensa ja keskittyi valtion, turvallisuuden ja kansalaisyhteiskunnan kehittämiskysymyksiin.

Valtion kehittämisessä Putin korosti siirtymistä tulevaisuuteen katsovaan politiikkaan, jonka ytimenä on valtion tehokkuuden parantaminen, virkamiesten lainkuuliaisuus ja laadukkaat julkiset palvelut. Hän totesi alueliitosten vahvistavan maan yhtenäisyyttä ja lisäävän tehokkuutta. Yksityistä yritystoimintaa on vapautettava edelleen. Putin korosti yksityisten, ml. ulkomaisten, investointien tärkeyttä. Hänen mukaansa lainsäädännössä on yksiselitteisesti määriteltävä toimialat, joihin ulkomaisen pääoman ei sallita osallistuvan. Venäläistä pääomaa tulisi lainmuutosten avulla houkutella ulkomailta takaisin Venäjälle. Putin kritisoi vero- ja tulliviranomaisten toimintaa ja kehotti niitä pyrkimään toiminnassaan ratkaisuihin, jotka vastaavat valtion intressejä, mutta eivät aja yrityksiä ahdinkoon.

Tehokkaan oikeudellisen ja poliittisen järjestelmän luomisessa presidentti korosti Venäjän oman valinnan merkitystä – Venäjä päättää itse, millä tavoin se takaa vapauden ja demokratian periaatteiden toteutumisen. Terrorismin vastaista taistelua jatketaan. IVY-yhteistyö säilyy edelleenkin prioriteettina, mutta Venäjä on valmis yhteistyöhön kaikkien maailman maiden kanssa globaalien ongelmien ratkaisemiseksi.

Kansalaisyhteiskunnan kehittämiseen kuuluu olennaisena osana kansalaisten oikeus objektiiviseen informaatioon. Putin ehdotti puheessaan kansankamarin (ks. BOFIT 15/2005) oikeuksien lisäämistä riippumattoman informaation saannin takaamiseksi ja esitti, että kamariin voitaisiin perustaa asiantuntijoista koostuva julkisen sanan komissio. Presidentti käsitteli myös demografisia ongelmia kuten alhaista syntyvyyttä ja suurta kuolleisuutta, terveydenhoidon ongelmia ja ns. budjettisektorin palkkojen jälkeenjääneisyyttä.

Väestön reaalitulojen kasvu hidastui. Kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana keskimääräinen reaalipalkka kasvoi 7,4 % vuotta aiemmasta. Kasvuvauhti oli maltillisempi kuin vuonna 2004, jolloin reaalipalkka kasvoi keskimäärin 10 %. Maaliskuussa 2005 keskipalkka oli Rosstatin ennakkotietojen mukaan 7 850 ruplaa (218 euroa) kuukaudessa. Palkkaerot eri toimialojen välillä olivat kuitenkin huomattavia. Maataloudessa palkat olivat reilusti alle puolet keskiarvosta, kun taas kaivannais- ja öljyteollisuudessa palkkataso oli jopa kolminkertainen keskiarvoon verrattuna.

Väestön käytettävissä olevat reaalitulot kasvoivat vuoden ensimmäisellä neljänneksellä vain 3,1 %, mikä johtuu osittain asumiskustannusten ja muiden säänneltyjen palveluhintojen voimakkaasta noususta.

Venäjän WTO-neuvottelut etenevät. Liittymistyöryhmän 27. neuvottelukierroksella viime viikonloppuna Venäjä sai päätökseen bilateraaliset tavarakauppaneuvottelut 29 osapuolen kanssa, joista yksi oli Euroopan unioni. Nämä 29 osapuolta kattavat yhdessä lähes 90 % Venäjän tuonnista. Lisäksi EU ja Venäjä pääsivät sopimukseen Siperian ylilennoista perittävistä maksuista. Talousministeri German **Gref** totesi Venäjän tavoitteena olevan, että sen jäsenyysneuvottelut saadaan päätökseen Hongkongissa joulukuussa pidettävään WTO:n ministerikonferenssiin mennessä.

Keskeisimmät ongelmat kuitenkin liittyvät immateriaalioikeuksiin (mm. tekijänoikeudet) ja rahoituspalvelujen kauppaan, erityisesti ulkomaalaisten pankkien rajoitettuihin oikeuksiin toimia Venäjällä. Näillä, samoin kuin lihatuotteiden viennillä ja lentokonetuotannon valtiontuilla, on merkittävä rooli Venäjän ja Yhdysvaltain kahdenkeskisissä neuvotteluissa. Lisäksi neuvotteluja vaativat vielä maataloustukikysymykset suurien maataloustuottajamaiden kanssa. Monenkeskisissä neuvotteluissa avoimia kysymyksiä ovat vielä mm. tullien ulkopuoliset kaupan esteet sekä Venäjän vaatimat siirtymäajat.

Duuman käsittelyssä oleva metsälakiluonnos herättää kritiikkiä. Viimeisten kahden vuoden aikana hallituksen käsittelyssä on ollut puoli tusinaa luonnosta Venäjän uudeksi metsälaiksi. Viime viikolla duuma hyväksyi talousministeriön laatiman lakiluonnoksen ensimmäisessä käsittelyssä äänin 323–99. Näin siitä huolimatta, että monet metsäammattilaiset, kansalaisjärjestöt ja osin myös metsäteollisuus ovat pitäneet luonnosta huonosti valmisteltuna. Ristiriitaisia ajatuksia on herättänyt varsinkin luonnokseen sisällytetty mahdollisuus metsämaan yksityisomistuksesta. Arvostelijoiden mukaan lain hyväksyminen nykymuodossa johtaisi metsäomistusten laajaan uusjakoon. Maahan syntyisi heidän mukaansa järkevästä metsäpolitiikasta vähät välittäviä monopolistisia suurmetsänomistajia, jotka tukahduttaisivat pienemmät yrittäjät ja saattaisivat metsien jokamiehenoikeudet uhatuiksi.

Arvostelijoiden mukaan metsäalan ohjaus- ja valvontajärjestelmä sekä keskuksen ja alueiden oikeuksien ja vastuiden jako on luonnoksessa edelleen puutteellinen. Hallitusta on heidän mukaansa kiinnostanut lähinnä investointien houkuttelu metsäteollisuuteen ja valtion budjettitulojen kasvattaminen. Hallitus puolestaan on korostanut pikaista tarvetta luoda maahan toimivat metsämarkkinat ja saada metsät normaalin tehokkaan liiketoiminnan piiriin.

Luonnos sisältää edelleen ulkomaalaisia koskevia rajoituksia: ulkomaalaiset eivät saa omistaa metsää ja voivat vuokrata niitä enintään vuodeksi kerrallaan. Venäläisiä koskeva metsän vuokra-aika voi pisimmillään olla 99 vuotta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
17 • 28.4.2005

Kiina

Kiinan investointien kasvu jatkui vahvana ensimmäisellä neljänneksellä. Kaupunkialueiden tekemät kiinteät investoinnit kasvoivat reaalisesti 21 % vuotta aiemmasta. Investoinnit pullonkaulasektoreille kasvoivat nopeasti. Sijoitukset hiilen tuotantoon kasvoivat yli 80 % vuotta aiemmasta, sähkön, polttoaineen ja veden tuotantoon 44 % ja rautateihin yli 300 %. Hallituksen hillintätoimista huolimatta investoinnit rakennussektorille kasvoivat hieman keskimääräistä nopeammin. Sen sijaan investoinnit metallien tuotantoon pysyivät lähes ennallaan viime vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Ulkomaiset suorat sijoitukset Kiinaan kasvoivat ensimmäisellä neljänneksellä 9,5 % vuotta aiemmasta. Viime vuonna ulkomaiset suorat sijoitukset kasvoivat 13 %. Nopeimmin (13 % vuotta aiemmasta) ajanjaksolla kasvoivat sijoitukset Euroopasta. Yhdysvalloista tehdyt sijoitukset vähenivät selvästi.

Teollisuustuotanto jatkoi nopeaa kasvuaan. Ensimmäisellä neljänneksellä teollisuustuotanto kasvoi 16 % vuotta aiemmasta ja teollisuustuotannon kasvu pysyi viime vuoden tasolla (17 %). Maaliskuussa teollisuustuotanto kasvoi 15 % vuotta aiemmasta. Ensimmäisellä neljänneksellä investointivetoisten hyödykkeiden tuotanto kasvoi erityisen nopeasti. Esim. teräksen tuotanto yli 20 % vuotta aiemmasta ja sähköntuotantolaitteiden lähes 30 %. Sähköntuotanto kasvoi 13 % vuotta aiemmasta.

Valuuttavarannon kasvu jatkui nopeana 2004. Ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) julkisti maksutasetilastot viime vuodelta. Tilaston mukaan valuuttavaranto oli vuoden 2004 lopussa 610 miljardia dollaria (470 mrd. euroa), kun vuoden 2003 lopussa varanto oli 403 miljardia dollaria. Vuonna 2003 valuuttavarannosta käytettiin 45 miljardia dollaria kahden valtion omistaman pankin rahoittamiseen (ks. BOFIT 2/2004).

Vaihtotaseen ylijäämä muodosti kolmanneksen valuuttavarannon kasvusta viime vuonna. Tavaroiden ulkomaankaupan ylijäämä kasvoi 32 % vuotta aiemmasta, kun palveluiden kaupan alijäämä kasvoi 13 %. Muut tulonsiirrot ulkomailta (pääasiassa yksityisiä rahalähetyksiä) kasvoivat 30 % vuotta aiemmasta. Pääosa valuuttavarannon kasvusta tuli viime vuonna rahoitustaseen ylijäämästä, joka sisältää mm. suorat ulkomaiset sijoitukset.

Juanin revalvointiodotukset ovat olleet suurin syy ulkomaisen valuutan virtaamiselle Kiinaan. Viime vuonna lyhytaikainen ulkomainen velka kasvoi nopeasti ennen kuin viranomaiset puuttuivat asiaan (ks. BOFIT 24/2004). Lisäksi kiinalaisten vientiyritysten saamien ennakkomaksujen kasvu viime vuonna (300 % vuotta aiemmasta) osoittaa, että yritykset käyttävät kauppaluottoja valuuttariskien pienentämiseen ja jopa spekulointiin mahdollisella revalvoinnilla. SAFE julkaisi aiemmin kuluvana vuonna uudet säännöt kauppaluotoille, joiden tavoitteena on estää luottojen väärinkäyttö. Maksutaseen tilastovirhe, jonka usein ajatellaan kuvaavan laittomia valuuttavirtoja, oli positiivinen ja kasvoi 47 % vuotta aiemmasta. Se kattoi valuuttavarannon kasvusta yli 10 %.

Suuren valtion omistaman pankin pääomarakennetta vahvistettiin valuuttavarannosta. Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) sai 15 miljardia dollaria (12 mrd. euroa) Kiinan valuuttavarannosta. Pankin rahoittamisstrategia eroaa kuitenkin huomattavasti vuoden 2003 lopussa China Construction Bankille (CCB) ja Bank of Chinalle (BoC) tehdyistä vastaavan kaltaisista järjestelyistä (ks. BOFIT 2/2004). Silloin Kiinan valtionvarainministeriö käytti koko omistusosuutensa pankkien hoitamattomien luottojen poistamiseen ennen 45 miljardin dollarin lisäpääoman antamista. CCB:n ja BoC:n omistus ja hallinta siirtyivät samalla valtiovarainministeriöltä keskuspankille, vaikka ministeriö jätti itselleen edustuksen pankkien hallitukseen.

ICBC:n kohdalla valtiovarainministeriö käyttää omistuksestaan ainoastaan alle 10 miljardia dollaria (7,5 mrd. euroa) hoitamattomien lainojen poistamiseen, jolloin sille jää edelleen 50 prosentin omistusosuus pankista. ICBC:n vakavaraisuuden odotetaan saavuttavan lisäpääoman myötä 6 prosentin taso. Pääomalainojen avulla pankin arvioidaan vielä kuluvan vuoden aikana pystyvän nostamaan vakavaraisuutensa yli vaaditun 8 prosentin rajan. Järjestelystä huolimatta hoitamattomien lainojen määrä pysyy suurena. Ministeriö haluaa edelleen pysyä omistajana pystyäkseen selvittämään lainojen myöntämisessä tapahtuneet väärinkäytökset

ICBC on Kiinan suurin liikepankki. Sen varat ovat yli kolmannes kaikkien valtion omistamien pankkien varoista. Vuoden 2004 lopussa hoitamattomien luottojen suhde lainakantaan oli 19 %, kun se BoC:lla oli 5 % ja CCB:llä 4 %. BoC:n ja CCB:n vakavaraisuudet ovat yli vaaditun 8 % rajan.

Rahan ja luottojen kasvu tavoitteessaan. Maaliskuun lopussa lavean rahan (M2) tarjonta oli 14 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Pankkisektorin lainakanta oli 13 % suurempi kuin maaliskuun lopussa 2004. Sekä rahan että luottojen kasvuvauhti oli hieman alle keskuspankin tavoitteiden. Tammi-maaliskuussa uusia juanmääräisiä lainoja myönnettiin 12 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
18 • 4.5.2005

Venäjä

Venäjän teollisuuden tuottajahinnat jatkoivat nousuaan. Tuottajahinnat nousivat maaliskuussa 19,4 % vuotta aiemmasta. Edellisestä kuukaudesta hinnat nousivat lähes 2,5 % ja kuluvan vuoden alusta nousua on ollut 4,3 %. Maaliskuussa tuottajahintojen nousu oli erityisen nopea kaivannaisteollisuudessa, jossa vuosinousu oli peräti 30 %. Koko kaivannaisteollisuuden tuottajahintoja nosti erityisesti öljyteollisuuden tuottajahintojen nousu. Kaivannaisteollisuuden tuottajahinnat kuitenkin laskivat tilapäisesti kuluvan vuoden kahden ensimmäisen kuukauden aikana. Tehdasteollisuuden tuottajahintojen nousu maaliskuussa oli 18 % vuotta aiemmasta. Nopeimmin nousivat koksin ja öljytuotteiden tuottajahinnat (yli 50 % vuotta aiemmasta). Sähkön, kaasun ja veden tuottajahinnat nousivat maaliskuussa 13 % vuotta aiemmasta. Teollisuuden tuottajahintojen vuosinousu hidastui hieman viime vuodesta, jolloin teollisuuden tuottajahinnat nousivat 29 % vuodessa.

Keskeisten tuotantoalojen tuottajahintojen % -muutos vuoden 2004 alusta (joulukuu 2003 = 100)

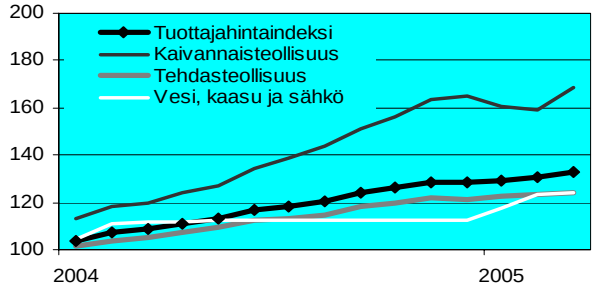

Lähde: Rosstat

Vähittäiskauppa kasvaa edelleen voimakkaasti. Venäjän tilastolaitoksen (Rosstat) mukaan kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä *vähittäiskauppa* kasvoi 9,6 % vuoden 2004 vastaavasta ajankohdasta. Keskeisistä talouden toimialoista vähittäiskauppa olikin ainoa, jossa alkuvuoden kasvu jatkui liki viime vuoden tasolla. Tammi-maaliskuussa 2005 *teollisuustuotannon* vuosikasvu oli 3,9 %, kun se vuotta aiemmin oli noin 7 %. *Rakentamisessa* viime vuoden puolivälissä alkanut kasvuvauhdin hidastuminen näyttäisi jatkuvan, sillä tammi-maaliskuussa alan vuosikasvu oli 5,3 %. Vuosi sitten kasvuvauhti ylitti kymmenen prosenttia. Alkuvuonna 2005 r*ahtikuljetukset* lisääntyivät 2,7 %. Rautatiekuljetukset kasvoivat 2 %, putkikuljetukset 3 % ja tieliikenteen kuljetukset 9 %. Erityisesti merikuljetukset supistuivat. *Maataloustuotanto* pysytteli viime vuoden tasolla.

Venäjällä maailman kuudenneksi suurin valuuttavaranto. Venäjän valuuttavaranto ylitti huhtikuussa 141 miljardia dollaria. Valuuttavaranto kasvoi vuodessa lähes 70 % ja vuoden alusta yli 13 % eli 17 miljardia dollaria. Noin 80 % varannosta on ulkomaanvaluuttamääräistä. Kullan määrä on ollut vakaa eli sen osuus varannosta on pienentynyt alle kolmen prosenttiin. Valuuttavaranto on ylittänyt Venäjän valtion ulkomaisen velan määrän ja johtanut mm. siihen, että maa on päässyt virallisen investointiluokituksen piiriin. Venäjän varantoa suurempi valuuttavaranto on Japanilla, Kiinalla, Taiwanilla, Korealla ja Singaporella. Japanin 840 miljardin ja Kiinan 610 miljardin dollarin valuuttavarannot ovat omaa luokkaansa maailmassa. Suomen valuuttavaranto on lähes 12 miljardia dollaria.

Venäjän hallintouudistus etenee verkkaisesti – virkamiesten määrä lisääntyi vuonna 2004. Rosstatin mukaan Venäjällä oli viime vuoden lopussa valtion ja kuntien virkamiehiä yhteensä vähän yli 1,3 miljoonaa eli lähes 14 000 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Eniten (9,5 %) kasvoi tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen virkamieskunta. Keskushallinnon virkamiehiä oli yhteensä 620 000, aluevirkamiehiä 220 000 ja paikallisvirkamiehiä 470 000. Vuodesta 1994 virkamiesten määrä on kasvanut 310 000 hengellä eli vähän yli kolmanneksella. Samaan aikaan Venäjän julkisen sektorin osuus BKT:stä on jatkuvasti supistunut.

Vuosia jatkuneen hallintouudistuksen keskeisiä tavoitteita on mm. virkamieskunnan supistaminen. Edellinen konkreettinen pyrkimys tähän suuntaan oli presidentti Vladimir **Putin**in asetus maaliskuussa 2004, jolloin Venäjälle luotiin kolmiportainen ministeriöiden, laitosten ja virastojen hallinto. Hallintoelinten ja virkamiesten määrä ei uudessa luomuksessa kuitenkaan vähentynyt, ja monien elinten muutosprosessi oli vuodenvaihteessa vielä kesken. Eräiden asiantuntijoiden mukaan ministeriöiden määrän supistaminen on korostanut finanssiministeriön roolia ja varaministerien määrän vähentäminen hankaloittaa ministeriöiden päivittäistä toimintaa. Myös kuntien määrän lisääntyminen hallinnonuudistuksessa lähes kolminkertaiseksi – yhteensä noin 30 000:een – vaatii suuren määrän uusia paikallisvirkamiehiä.

Virkamiesten toiminnan tehostamiseen tähtää myös presidentin aloitteesta hallituskäsittelyssä oleva siirtyminen ns. kehysbudjettikäytäntöön, jossa valtion budjetti suunnitellaan aina kolmivuotiskaudeksi. Samalla mm. osa hallintoelinten rahoituksesta muuttuu harkinnanvaraiseksi, ja rahoituksen saaminen riippuu ao. elimen saavuttamista tuloksista.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
18 • 4.5.2005

Kiina

Kiinan valtion omistamien osakkeiden myynti pörssiyhtiöistä alkaa. Kiinan arvopaperivalvontakomissio (CSRC) julkisti huhtikuun lopussa säännöt niiden valtion omistamien osakkeiden myymiseksi, joilla ei vielä käydä kauppaa pörssissä. Nämä osakkeet kattavat noin 70 % listautuneiden yritysten osakekannasta. Osakkeiden myynnin odotetaan lisäävän piensijoittajien mahdollisuuksia vaikuttaa yrityksen toimintaan, kun suuret valtion omistusosuudet pilkotaan. Lisäksi valtion on omistajana kiinnitettävä enemmän huomiota pörssikurssin kehitykseen, kun sen omistamat osakkeet lasketaan pörssiin. Valtion osakkeiden myynnin uskotaan myös parantavan yrityshallintokulttuuria pörssiyrityksissä. Tuleva valtion omistamien osakkeiden myynti on jo painanut pörssikursseja alaspäin, kun sijoittajat pelkäävät osakkeiden määrän kasvun pörsseissä laskevan osakkeiden hintaa. Kiinan pörssit ovat kuitenkin pieniä (kaikkien pörssiosakkeiden suhde BKT:hen alle 10 %) moniin muihin siirtymätalouksiin verrattuna.

Viranomaiset ovat ottaneet huomioon sijoittajien huolen. Nykyisten sääntöjen mukaan vasta vuoden kuluttua valtion omistamien osakkeiden listaamisesta myyntiin tulee 5 % osakkeista. Kahden vuoden kuluttua listaamisesta 10 prosentilla osakkeista voidaan käydä kauppaa. Valtion omistamien osakkeiden myynti alkaa ensin muutamissa CSRC:n valitsemassa yrityksessä. Lisäksi osakkeiden myyntiin tarvitaan piensijoittajien suostumus.

Sähkön hintaa nostettiin. Sähkön hinta nousi toukokuun alussa keskimäärin 0,03 juania kilowattia kohden eli noin 5 %. Teollisuuden ja kaupallisen sektorin sähkön hintaa nostettiin enemmän kuin kotitalouksien. Maataloussektorin sähkön hintaa ei sen sijaan muutettu. Sähkön hinnan nostoa osattiin odottaa sen jälkeen, kun uusi hinnan määräytymismekanismi otettiin käyttöön aiemmin tänä vuonna (BOFIT 14/2005). Suurin osa sähköstä Kiinassa tuotetaan hiilivoimaloissa ja uudessa hintamekanismissa hiilen hinnan vaihtelut on otettu aiempaa paremmin huomioon. Sähköntuotantoon käytetyn hiilen hintaa säädellään edelleen. Hiilen tuottajat voivat nostaa voimaloille myytävän hiilen hintaa enintään 8 % vuodessa. Muuhun tarkoitukseen myydyn hiilen hinta nousi viime vuonna yli 40 %. Hintaeron vuoksi hiilen tuottajien ei kannata myydä hiiltä sähkön tuottajille. Hiilipulan ja kuljetusongelmien sekä voimalaitosten huonokuntoisuuden vuoksi monet voimalat käyvät vajaateholla.

Sähkön hinnan nosto oli pieni, koska inflaation ei haluta kiihtyvän. Kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC) julkisti myös hintamekanismin, jolla pyritään säätelemään sähkön kulutusta ja samalla vähentämään sähkökatkoksia tulevana kesänä. Lisäksi NDRC vähensi toukokuusta alkaen terästuotteiden ja hiilen vientitukia ja lopetti vientituen kokonaan monilta paljon energiaa kuluttavilta raaka-aineilta. Myös hiilen tuontitullia laskettiin huhtikuun alussa.

Tulot ja vähittäismyynti jatkoivat vakaata kasvuaan. Ensimmäisellä neljänneksellä asukaskohtaiset käytettävissä olevat reaalitulot kaupunkialueilla kasvoivat 9 % vuotta aiemmasta ja maaseudun reaaliset käteistulot 12 %. Kaupunkialueilla asukkailla oli käytettävissä keskimäärin 1 000 juania (90 euroa) kuukaudessa, mikä oli kolme kertaa enemmän kuin maaseudun asukkailla.

Tulojen lisääntyminen piti ensimmäisellä neljänneksellä myös vähittäismyynnin reaalikasvun yli 10 prosentissa vuotta aiemmasta. Eniten kasvoi polttoaineiden, lihan ja viihdelaitteistojen myynnin arvo.

Nimellistulojen kasvu maaseudulla ja kaupungeissa henkeä kohti, % vuotta aiemmasta

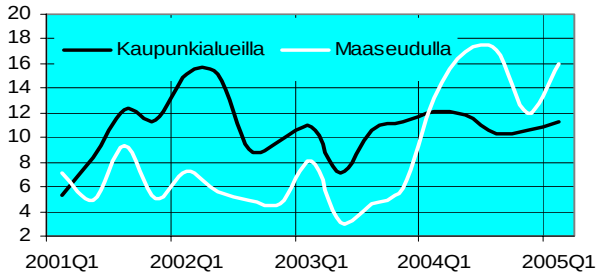

Lähde: Tilastoviranomaiset

Euroopan unioni aloitti vaate- ja tekstiilituotteiden tuontitutkimukset. Ensimmäisen neljänneksen aikana joidenkin Manner-Kiinasta EU-maihin tuotujen vaatteiden ja tekstiilien määrän kasvu ylitti EU:n asettaman "vaaravyöhyketason". Tutkintaan joutuivat mm. miesten housut (lisäystä yli 400 % vuotta aiemmasta) ja neulepuserot (yli 500 %). EU pyrkii toteuttamaan tutkinnan kahden kuukauden kuluessa, jonka perusteella se päättää mahdollisista toimenpiteistä kotimaisen tuotannon suojaamiseksi. WTO-sitoumusten mukaisesti vaate- ja tekstiilituotantoa voidaan suojata vuoden 2008 loppuun asti. Unioni aikoo käydä tutkinnan aikana Kiinan viranomaisten kanssa neuvotteluja, joissa EU yrittää löytää molempia osapuolia tyydyttävän ratkaisun. EU:n kauppakomissaari Peter **Mendelson** on aiemmin toivonut Kiinan rajoittavan vapaaehtoisesti vaate- ja tekstiilivientiään. Kiinan kauppaministeriö vastustaa mahdollisia suojatoimia.

Vaate- ja tekstiilituotteiden tuonnin nopea kasvu Kiinasta on vähentänyt selvästi tuontia muualta EU:n ulkopuolelta useimmissa tuoteryhmissä. Lisäksi lähes kaikkien ryhmien yksikköhinnat laskivat ensimmäisellä neljänneksellä selvästi vuotta aiemmasta. Viime vuonna Euroopan unionin vaate- ja tekstiilituonnista 22 % tuli Kiinasta. Myös Yhdysvalloissa keskustellaan vaate- ja tekstiilituonnin rajoittamisesta Kiinasta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
19 • 12.5.2005

Venäjä

Venäjän inflaatio pysyi huhtikuussa edelleen nopeana. Huhtikuun vuosi-inflaatio oli 13,4 %. Vuoden alusta kuluttajahinnat nousivat 6,5 %, kun koko vuoden inflaatiotavoite on 8,5 %. *Palveluhintojen* nousu jatkoi hidastumistaan alkuvuoden nopean vaiheen jälkeen ja nousi maaliskuusta huhtikuuhun hieman alle prosentin. Palveluhintojen vuosinousu oli kuitenkin edelleen nopeaa (noin 23 %). *Elintarvikkeiden* hintojen nousu jatkui huhtikuussa nopeana ja niiden vuosi-inflaatio oli 14 %. *Muiden tavaroiden* hintojen nousu oli maltillisempaa, eli noin 7 % vuodessa.

Kuluttajahintojen vuosimuutokset 2002–2005, %

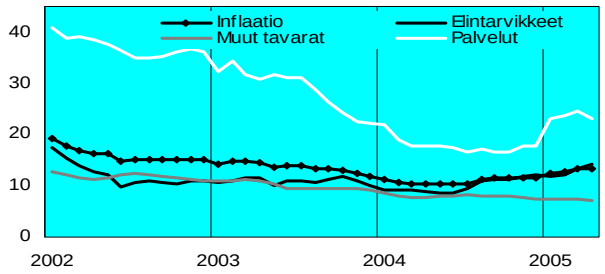

Lähde: Rosstat

EU ja Venäjä sopimukseen laaja-alaisesta yhteistyöstä. Voitonpäivän jälkeen pidetyssä EU:n ja Venäjän huippukokouksessa 10.5. osapuolet allekirjoittivat ns. neljän yhteisen alueen sopimuksen. Ne ovat käytännössä tiekarttoja EU:n ja Venäjän tiivistyvälle yhteistyölle *talouden, ulkoisen turvallisuuden, sisä- ja oikeusasioiden* sekä *koulutuksen ja kulttuurin* aloilla. Talouden alalla pyritään luomaan edellytykset entistä suuremmalle ja monipuolisemmalle kaupalle mm. kaupan ja teollisuuden säädöksien harmonisoinnilla, markkinoille pääsyn esteitä poistamalla sekä muilla investointeja rohkaisevilla toimenpiteillä. Erityishuomiota saavat immateriaalioikeuksien kehittäminen, kilpailu ja maatalous. Muilla aloilla huomiota kiinnitetään mm. organisoidun rikollisuuden vastaiseen toimintaan, opiskelijavaihdon kehittämiseen sekä terrorismin torjuntaan ja joukkotuhoaseiden vähentämiseen. Venäjälle tärkeä neuvottelukysymys viisumivapaudesta ei kuulunut nyt sovittuun pakettiin.

Venäjällä lähes 90 miljoonaa matkapuhelinliittymää. Liittymien määrä jatkoi ripeää kasvuaan alkuvuonna ja ylittänee 100 miljoonan rajan ennen vuoden loppua. Liittymien määrä lisääntyi viime vuonna 104 % ja kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana edelleen 15 %. Vuodesta 2002 liittymien määrä on yksitoistakertaistunut. Liittymätiheys on nyt koko maassa 61 kappaletta 100 henkeä kohti ja Moskovassa peräti 111. Venäläisillä on kuitenkin tyypillisesti useamman eri operaattorin liittymiä, joista monet eivät ole aktiivisesti käytössä. Analyytikoiden mukaan liittymätiheys voikin todellisuudessa olla pienempi. Suurimmat matkapuhelinoperaattorit ovat MTS (markkinaosuus 36 %), Vimpelcom (34 %) ja Megafon (18 %).

Venäläiset ostivat viime vuonna matkapuhelimia 4,5 miljardin dollarin arvosta. Kaupan arvo kasvoi lähes 90 %, ja ostetut puhelimet olivat kalliimpia kuin vuotta aiemmin. Tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kännykkäkaupan arvo oli 1,1 miljardia dollaria. Suurimmat kasvuodotukset kohdistuvat halpoihin ja keskihintaisiin puhelimiin, sillä matkapuhelimen käyttö on nyt kiihtyvällä tahdilla leviämässä suurkaupunkien ulkopuolelle.

Hallitus hyväksyi vuoteen 2020 ulottuvan liikennestrategian. Hallitus hyväksyi liikennestrategian viime viikolla päätöksensä mukaan pilkkua vaille lopullisena. Hallituksen mukaan Venäjän liikenteessä on paljon hallinnollisia, rahoituksellisia ja rakenteellisia ongelmia, jotka aiheuttavat huomattavia esteitä liikenteen maanlaajuiselle kehittämiselle. Liikenneverkko ei palvele parhaalla mahdollisella tavalla kansantaloutta ja kansalaisia, eikä myöskään Aasian ja Euroopan välistä kauttakulkuliikennettä, joka olisi Venäjälle taloudellisesti tuottoisaa.

Strategian on tarkoitus tukea omalta osaltaan yhteiskunnan eri sektoreiden (talous, sosiaalisektori, maanpuolustus, ympäristö ym.) kehittämistä. Strategian ensimmäisen vaiheen aikana vuoteen 2010 mennessä on tarkoitus saattaa loppuun vuonna 2002 aloitettu liikennejärjestelmän modernisointiohjelma, mikä tarkoittaa panostusta tärkeimpiin kohteisiin ja keskeisimpään infrastruktuuriin sekä valtion sääntelyn pysymistä laajana. Tämän vaiheen aikana liikennestrategian toteuttaminen vaatisi liikenneministeri Igor **Levitin**in mukaan rahoitusta vuosittain vähintään 4 % BKT:stä, mikä tarkoittaisi koko sektorin investointien kolminkertaistumista nykyisestä..

Strategian toisessa vaiheessa keskitytään liikennealan markkinoiden kehittämiseen, ympäristönsuojelukysymyksiin, yksityistämiseen ja valtion sääntelyn yleiseen vähentämiseen kuitenkin niin, että valtion ja maanpuolustuksen tarpeet otetaan huomioon. Toisessa vaiheessa on tarkoitus soveltaa myös ns. julkis-yksityistä kumppanuutta, jonka puitteissa laajoja liikennekohteita rakennetaan yksityisin varoin, ja tietyn ajan taloudellisen hyödyn valmiista kohteesta saa investoija.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
19 • 12.5.2005

Kiina

Kiinteistöjen hinnat jatkoivat nousuaan Kiinassa. Ensimmäisellä neljänneksellä tilastoviranomaisten mukaan kiinteistöjen hinnat kaupungeissa nousivat keskimäärin 10 % vuotta aiemmasta. Hintojen nousu oli 3 prosenttiyksikköä nopeampaa kuin edellisellä neljänneksellä. Asuntojen hinnat nousivat 11 % vuotta aiemmasta. Nopeimmin asuntojen hinnat nousivat Shanghaissa (20 % vuotta aiemmasta). Vuokramaan hinta nousi koko maassa keskimäärin 8 % vuotta aiemmasta. Maan yksityisomistus ei ole mahdollista. Asuntorakennusmaan hinta nousi 10 % vuotta aiemmasta, kun nousu vielä edellisellä neljänneksellä oli 2 %. Koillis-Kiinan varakkaassa Dalianin satamakaupungissa vuokramaan hinta nousi ensimmäisellä neljänneksellä yli 50 % vuotta aiemmasta.

Maan hinnan nousu johtui pääasiassa hallituksen toimista vähentää rakennusmaan tarjontaa rakentamisen hillitsemiseksi. Hallitus myös nosti aiemmin asuntolainojen korkoa ja kiristi pankkien luotonantoa kiinteistöjen rakennushankkeisiin. Kuluvalla viikolla julkistettiin uusia sääntöjä kiinteistöjen hintojen nousun hillitsemiseksi. Uusien sääntöjen mukaan maa pitää palauttaa viranomaisille, jos rakennustyöt eivät ala kahden vuoden kuluessa vuokrakauden alusta. Mikä tärkeintä, kesäkuusta lähtien asuntokaupan voitosta täytyy maksaa veroa, jos omistus ei ole kestänyt kahta vuotta. Lisäksi omistajuus voidaan rekisteröidä vasta, kun kiinteistö on valmistunut.

Maan ja kiinteistöjen hintojen noususta huolimatta asumisen hinta pysyi lähes ennallaan. Vuokrat nousivat 2 % vuotta aiemmasta ja hoitovastikkeet pienenivät. Vuokrat ja hoitovastikkeet sisältyvät kuluttajahintaindeksiin. Kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC) ja tilastoviranomaiset ovat vuodesta 1997 koonneet kiinteistöhintaindeksin 35 suuresta kaupungista vuosineljänneksittäin. Järjestelmä muuttuu heinäkuussa siten, että tilastot kattavat 70 kaupunkia ja hintaindeksi julkistetaan kuukausittain.

Taiwanin oppositiojohtajat Manner-Kiinassa. Vierailujen tarkoitus oli kohentaa kiristyneitä suhteita osapuolien välillä. **Lien** Chan Kansallispuolueesta (Kuomintang) ja **Song** Chuyu pienemmästä Kansa Ensin -puolueesta tekivät kumpikin vierailun Manner-Kiinaan tavaten mm. presidentti **Hu** Jintaon Pekingissä. Tapaamisessa keskusteltiin nykyisten vihamielisyyksien lopettamisesta ja rauhanomaisen ratkaisun löytämisestä sekä myös kaupasta. Kiina lupautui keventämään taiwanilaisten maataloustuotteiden tullia ja edistämään matkailua ja kuljetuksia. Lupausten toteuttamiseksi tarvitaan kuitenkin suostumus vallassa olevalta Taiwanin itsenäisyyttä ajavalta Demokratian edistämispuolueelta. Viime vuonna Kiina oli Taiwanin toiseksi suurin kauppakumppani Japanin jälkeen. Sekä Taiwanin että Manner-Kiinan tilastojen mukaan kauppa kasvoi yli kolmannekseen viime vuonna. Taiwanin ja Manner-Kiinan välillä ei kuitenkaan ole virallista kuljetusreittiä.

Hongkongin ja Macaon erityishallintoalueet hyötyvät maailmantalouden ja Manner-Kiinan talouskasvusta. Hongkongin reaalisen kokonaistuotannon (BKT) kasvu kiihtyi selvästi edellisvuosien vaatimattoman kasvun jälkeen 8 prosenttiin vuonna 2004. Macaossa tuotannon kasvu kiihtyi yli 10 prosentin tasolle jo 2002–03, ja viime vuonna kasvuvauhti ylsi huikeaan 28 prosenttiin. Manner-Kiinan kokonaistuotanto kasvoi viime vuonna 9,5 %. Kovasta kasvusta huolimatta hintakehitys on ollut maltillista. Maaliskuussa kuluttajahintojen vuosi-inflaatio oli Hongkongissa 0,8 % ja Macaossa 3,7 %, kun Manner-Kiinassa inflaatio oli 2,8 %. Hyvä taloustilanne on auttanut Hongkongia tasapainottamaan julkisen taloutensa. Macaon julkinen talous on ollut ylijäämäinen jo vuosia eikä sillä ole velkaa rasitteenaan.

Hongkong (1997) ja Macao (1999) liitettiin Kiinan kansantasavaltaan erityishallintoalueina, ja niiden talouksien koko ja rakenne poikkeavat täysin emämaasta. Kummankin erityishallintoalueen talouden perusta on palvelusektori. Hongkongissa palvelut muodostavat lähes 90 % kokonaistuotannosta, ja tärkeimmät palvelualat ovat kauppa ja ravintolatoiminta (27 % BKT:stä) sekä rahoitus- ja vakuutuspalvelut (22 %). Macaon kokonaistuotannosta palvelusektorin osuus on yli 90 % ja ylivoimaisesti tärkein palveluala on viime vuosina voimakkaasti rooliaan kasvattanut uhkapelitoiminta, jonka osuus kokonaistuotannosta on jo yli kolmannes. Molemmat erityishallintoalueet ovat hyvin avoimia talouksia ja siten riippuvaisia Manner-Kiinan ja maailmantalouden kehityksestä. Tavara- ja palveluviennin määrä suhteessa kokonaistuotantoon on Hongkongissa lähes kaksinkertainen ja Macaossakin vienti vastaa määrältään suunnilleen kokonaistuotantoa, kun Manner-Kiinassa vastaava suhde on alle 40 %.

Macaon pankki- ja rahoitusjärjestelmä on läheisesti sidoksissa Hongkongiin ja siellä käytetään paikallisen rahan patacan lisäksi laajasti Hongkongin dollareita. Patacan kurssi on sidottu Hongkongin dollariin, joka puolestaan on sidottu Yhdysvaltojen dollariin.

Pekingin poliittiset suhteet Hongkongin kanssa ovat olleet silmiinpistävästi kireämmät kuin Pekingin ja Macaon suhteet.

Manner-Kiina, Hongkong ja Macao vuonna 2004

	Manner-Kiina	Hongkong	Macao
Asukasluku, milj.	1 300	6,8	0,44
BKT/asukas, USD	1 300	23 900	22 500
Valuutta	1 USD = 8,28 CNY	1 USD = 7,80 HKD	1 USD = 8,03 MOP

Lähde: Kansalliset tilastoviranomaiset, BOFIT

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
20 • 19.5.2005

Venäjä

Venäjä sopi Pariisin klubin velan kuolettamisesta osittain etuajassa. Osapuolet sopivat 15.5., että Venäjä maksaa Pariisin klubin kaikkiaan lähes 32 miljardin euron velastaan etuajassa 12 miljardia euroa 20.8. mennessä. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin**in mukaan Venäjä käyttää maksuun öljynvientituloista kerättyä vakautusrahastoa, johon oli kuluvan kuun alkuun mennessä kertynyt 858 miljardia ruplaa (24 mrd. euroa). Kudrin on ajanut voimakkaasti, mm. inflaation hillitsemiseksi, vakautusrahaston käyttämistä mieluummin velkojen lyhentämiseen kuin juokseviin budjettimenoihin. Venäjä laskee säästävänsä ennakkolyhennyksen avulla miljardeja euroja velanhoitokustannuksissa vuoteen 2020 mennessä. Finanssiministeriön osastopäällikön Sergei **Stortshak**in mukaan ennakkolyhennyksestä 65 % maksetaan euroina, 22 % dollareina ja loput muina velkojamaiden valuuttoina.

Venäjän kauppataseen ylijäämä kasvoi edelleen. Keskuspankin mukaan Venäjän kauppataseen ylijäämä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä oli 28 miljardia dollaria ja kasvoi 37 % vuotta aiemmasta. Viennin arvo oli 53 miljardia dollaria ja kasvoi 41 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Viennistä suuntautui IVY-maiden ulkopuolelle 87 %, mikä oli joitakin prosenttiyksiköitä enemmän kuin aiempina vuosina. Alkuvuoden viennistä raakaöljyn osuus oli 35 %, öljyjalosteiden 11 % ja kaasun 15 %. Öljyn korkeasta maailmanmarkkinahinnasta huolimatta kaikkien tuoteryhmien viennin arvo kasvoi suunnilleen yhtä paljon. Tuonnin arvo oli 25 miljardia dollaria, jossa oli kasvua 24 % vuotta aiemmasta. Tuonnista lähes 20 % tuli IVY-maista.

Venäjän ulkomaankauppa neljännesvuosittain 2002–2005, miljardia dollaria

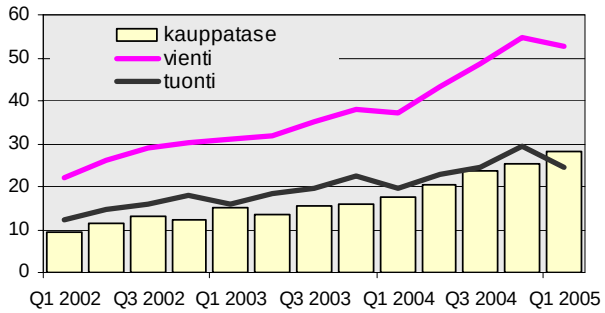

Lähde: Venäjän keskuspankki

Euron osuutta ruplan valuuttakorissa nostettiin. Keskuspankki muutti maanantaina 16.5. euron ja dollarin suhdetta ruplan markkina-arvon ohjaamiseen käytetyssä valuuttakorissa. Euron painoarvo kasvoi 0,3:een ja dollarin laski 0,7:ään. Päätös oli odotettu. Sen taustalla on euron edelleen kasvanut merkitys Venäjän ulkomaankaupan valuuttana. Maaliskuussa euron osuus yksityishenkilöiden ulkomaanvaluutan kysynnästä oli 22 %. Valuuttapankkien valuutan tuonnista euron osuus oli jo lähes puolet mutta viennistä vain pari prosenttia.

Venäjä ja Viro allekirjoittivat rajasopimuksen. Maiden ulkoministerit allekirjoittivat vuosia valmiina olleen sopimuksen 18.5. Viro pyrki alun perin vuoden 1920 Tarton rauhan rajoihin, mutta nyt allekirjoitetulla sopimuksella vahvistettiin Viron neuvostoaikaiset rajat. Sopimus on vielä vahvistettava maiden parlamenteissa.

IVY-maiden talouskasvu nopeaa, elintasoerot suuret. Vuonna 2004 IVY-maiden talouskasvu jatkui nopeana. Nopean kasvun taustalla olivat alueen pääasiallisten vientituotteiden eli raaka-aineiden korkeat maailmanmarkkinahinnat ja vahva kotimainen kysyntä. Kasvun odotetaan hiipuvan vuonna 2005 mutta säilyvän edelleen kohtuullisen nopeana. Väkiluvultaan suurimpien IVY-maiden – Venäjän, Ukrainan ja Kazakstanin – vaihtotaseet olivat ylijäämäisiä. Pienissä IVY-maissa vaihtotaseet olivat alijäämäisiä. Inflaatio on IVY-maissa viime vuosina hidastunut selvästi, mutta jatkossa raha- ja finanssipolitiikan on inflaation hillitsemiseksi oltava entistä kireämpää. Maiden elintasoerot ovat suuret. Keskipalkka oli vuonna 2004 korkein Venäjällä ja alhaisin Tadzhikistanissa, jossa se oli alle 10 % Venäjän keskipalkasta.

IVY-maiden keskeisiä tunnuslukuja vuonna 2004 [1)]

Maa	BKT, % [2)]	Infl., % [2)]	Vaihtotase, % BKT:stä	Budjetin yli/alijäämä, % BKT:stä [3)]	Keskipalkka, USD
Armenia	10,1	7	-5,8	-1,4	79
Azerbaidzhan	10,1	7	-27,3	1,3	98
Georgia	8,5	6	-7,5	-	-
Kazakstan	9,4	7	2,3	-0,5	207
Kirgisia	6,0	4	-3,0	1,0	52
Moldova	7,0	12	-7,1	-0,3	90
Tadzhikistan	10,6	7	-3,9	-0,3	22
Valko-Venäjä	11,0	18	-3,0	1,6	162
Venäjä	7,1	12	10,2	5,8	237
Ukraina	12,1	9	11,0	-0,8	111

1) Turkmenistanin ja Uzbekistanin tilastotiedot puutteelliset tai tietoja ei saatavilla.
2) % edellisestä vuodesta
3) konsolidoidut budjetit, tammi-syyskuu 2004
Lähde: World Economic Outlook 2004, IVYn tilastolaitos

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
20 • 19.5.2005

Kiina

Kiinan inflaatio hidastui selvästi huhtikuussa, rahan tarjonnan kasvu lähes ennallaan. Kuluttajahinnat nousivat huhtikuussa 1,8 % vuotta aiemmasta, mikä oli hitainta puoleentoista vuoteen ja odotettua vähemmän. Kuluttajahintaindeksin kasvun hidastuminen johtui pitkälti elintarvikkeiden hintojen nousun hidastumisesta 3,1 prosenttiin vuotta aiemmasta. Ensimmäisellä neljänneksellä elintarvikkeiden hinnat nousivat yli 6 %. Vaatteiden ja kuljetusten hinnat jatkoivat laskuaan, mutta asuntojen hoitovastikkeet kääntyivät nousuun. Toukokuussa inflaation odotetaan kiihtyvän, kun sähkön hintaa nostettiin toukokuun alussa (ks. BOFIT 18/2005). Kiinan kuluvan vuoden inflaatiotavoite on 4 %.

Lavean rahan (M2) tarjonta oli huhtikuun lopussa 14,1 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvu oli huhtikuussa yhtä nopeaa kuin maaliskuussa. Lainojen kasvu hidastui maaliskuusta hieman, 12,5 prosenttiin. Lavean rahan ja lainojen kasvu on jonkin verran alle keskuspankin tavoitteiden (ks. BOFIT 3/2005).

Ulkomaiset suorat sijoitukset supistuivat huhtikuussa. Huhtikuussa sijoitukset olivat 4 miljardia dollaria ja ne supistuivat lähes 16 % vuotta aiemmasta, vaikka Kiina tarkisti viime vuoden lukuja alaspäin alkuvuoden osalta. Kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa sijoitukset kasvoivat ainoastaan 2,2 % vuotta aiemmasta ja olivat 17,5 miljardia dollaria. Tarkistettujen tilastojen mukaan ulkomaiset suorat sijoitukset supistuivat viime vuoden tammi-huhtikuussa 4 % vuoden 2003 vastaavasta ajasta. Kuluvan vuoden suorat sijoitukset ovat olleet edelleen pienemmät kuin vastaavana aikana vuonna 2003.

Tammi-huhtikuussa suoria ulkomaisia sijoituksia tehtiin edelleen eniten Hongkongista (lähes 5 mrd. dollaria). Hongkongin sijoitukset kuitenkin supistuivat vuotta aiemmasta. Tammi-huhtikuussa nopeimmin kasvoivat suorat sijoitukset veroparatiiseista ja Euroopan unionista.

Ulkomaankauppa jatkoi vahvaa kasvuaan. Tavaroiden vienti kasvoi huhtikuussa 32 % vuotta aiemmasta. Kasvu oli suurin piirtein yhtä nopeaa kuin viime vuonna ja kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä (noin 35 % vuotta aiemmasta molemmilla ajanjaksoilla). Tavaroiden tuonti kasvoi huhtikuussa 16 % vuotta aiemmasta eli hieman nopeammin kuin ensimmäisellä neljänneksellä. Huhtikuussa tuontia vauhdittivat raakaöljyn tuontimäärän kasvun kiihtyminen 23 prosenttiin vuotta aiemmasta. Ensimmäisellä neljänneksellä raakaöljyn tuonti supistui 2 %. Myös hiilen tuontimäärä kasvoi nopeasti (50 % vuotta aiemmasta). Toisaalta huhtikuussa teräksen tuonti supistui lähes 40 % vuotta aiemmasta. Viime vuoden aikana Kiina lisäsi teräksen tuotantokapasiteettia huomattavasti. Teräksen kotimaisen kysynnän hidastuessa teräksen tuottajat ovat lisänneet vientiä. Ensimmäisellä neljänneksellä teräksen vienti kasvoi 220 % vuotta aiemmasta.

Huhtikuussa kaupan ylijäämä oli 5 miljardia dollaria, mikä oli hieman vähemmän kuin maaliskuussa. Kuluvana vuonna ylijäämää on kertynyt jo 21 miljardia dollaria, kun viime vuoden vastaavana ajankohtana ulkomaankauppa oli 11 miljardia dollaria alijäämäinen. Kiinassa jatkojalostettavien tuotteiden (esim. maahantuotujen komponenttien kokoaminen) ulkomaankauppa muodostaa lähes puolet koko tavarakaupasta. Suurin osa ulkomaankaupan ylijäämästä tulee jatkojalostuksesta.

Yhdysvallat ja Euroopan unioni ottavat käyttöön tuontikiintiöitä Kiinan tekstiili- ja vaatetuotteille. Euroopan unioni kohdistaa suojatoimet nopeasti tuontiaan Kiinasta ensimmäisellä neljänneksellä nostaneisiin T-paitoihin (160 % vuotta aiemmasta) ja pellavalankaan (50 %). Yhdysvallat puolestaan käynnistää suojatoimet useaan, ensimmäisellä neljänneksellä tuonnin määrää voimakkaasti kasvattaneeseen tuotteeseen. Näitä ovat puuvillaiset ja tekokuituiset paidat, puserot ja housut sekä alusvaatteet ja puuvillalanka. Jos neuvottelut Kiinan kanssa tilanteen ratkaisemiseksi alkavat vielä toukokuussa, sekä Euroopan unioni että Yhdysvallat rajoittavat kyseisten tuotteiden tuonnin määrän kasvun 7,5 prosenttiin, jossa kantavuotena käytetään maaliskuun 2004 alun ja kuluvan vuoden helmikuun lopun tuontimäärää. Osapuolet neuvottelevat 90 päivän ajan. Jos ne eivät pääse sopimukseen, kiintiöt pysyvät voimassa vähintään kuluvan vuoden loppuun asti. WTO-sitoumusten mukaan suojatoimia voidaan käyttää vuoden 2008 loppuun. Lisäksi sekä Euroopan unionilla että Yhdysvalloilla on vielä kesken joidenkin tuotteiden tutkinta. Uusia päätöksiä odotetaan lähiaikoina.

Pyynnöt kotimaisen tekstiili- ja vaateteollisuuden suojaamiseksi Yhdysvalloissa ja Euroopassa alkoivat jo ennen WTO-sitoumusten mukaista tuontikiintiöiden poistoa vuoden vaihteessa. Kiina vastustaa Euroopan unionin sekä Yhdysvaltojen toimia, koska Kiinan mielestä kolmen kuukauden perusteella tehdyt päätökset ovat hätiköityjä. Kiinan tullin tilastojen mukaan tekstiili- ja vaatetuotteiden vienti Kiinasta kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 19 % vuotta aiemmasta. Kasvu oli 6 prosenttiyksikköä hitaampaa kuin vuoden 2004 vastaavana ajanjaksona. Kiinassa 18 miljoonaa ihmistä työskentelee tekstiiliteollisuudessa. Vientituotteista yli kolmannes valmistetaan yrityksissä, joissa on ulkomaista pääomaa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
21 • 26.5.2005

Venäjä

Suorat sijoitukset Venäjälle kasvoivat 30 prosenttia ensimmäisellä neljänneksellä. Suorat ulkomaiset sijoitukset olivat Rosstatin mukaan ensimmäisellä neljänneksellä 1,9 miljardia dollaria eli peräti 30 % enemmän kuin vuosi sitten. Kokonaisuutena ulkomaiset investoinnit kuitenkin vähenivät pari prosenttia, mihin oli syynä lähinnä ulkomaisten luottojen määrän merkittävä lasku.

Suurimmat sijoitusvirrat tulivat tuttuun tapaan Kyprokselta, Luxemburgista ja Hollannista. Raaka-aineiden tuotanto- ja jalostusteollisuus keräsivät puolet sijoituksista. Tukku- ja vähittäiskauppasektori oli nyt jalostusteollisuutta houkuttelevampi kohde yli 22 prosentin osuudella sijoituksista. Ulkomainen sijoituspääoma Venäjällä oli ensimmäisen neljänneksen lopussa arvoltaan 85 miljardia dollaria eli alle 15 % BKT:stä. Tästä pääomasta reilu puolet on erilaisia luottoja ja loput suoria sijoituksia. Portfoliosijoitusten osuus kokonaisuudesta on mitätön.

Venäjän yleisötalletusten suoja käyttöön vähitellen. Talletussuojan piiriin sopiviksi on tähän mennessä hyväksytty yli 800 Venäjän yli 1 200 pankista. Yleisötalletuksia vastaanottavan pankin on joulukuussa 2003 hyväksytyn talletussuojalain mukaan kuuluttava talletussuojarekisteriin. Pankissa olevat talletukset saavat lain mukaisen suojan siitä päivästä, kun talletussuojavirasto liittää pankin rekisteriinsä. Suojajärjestelmän ulkopuolelle jäävän pankin konkurssitapauksessa talletuksista vastaa keskuspankki 100 000 ruplaan asti talletukselta (laki 29.7.2004).

Vuoden 2005 alussa lähes kaikki yleisötalletukset olivat suojan piiriin tulevia ja täysin korvattavia eli enintään 100 000 ruplan (2 800 euroa) suuruisia. Talletussuojaviraston päällikön Aleksandr **Turbanov**in mukaan takuurahastossa on tällä hetkellä lähes 6 miljardia ruplaa, ja rahasto kasvanee vuoden loppuun mennessä 15 miljardiin ruplaan. Tavoitteena on Turbanovin mukaan se, että viiden vuoden kuluttua rahaston arvo olisi noin 5 prosenttia katettavien talletusten määrästä. Järjestelmä on Turbanovin mukaan jo lisännyt tallettajien luottamusta pankkeihin ja parantanut yksityisten liikepankkien asemaa kilpailussa talletusmarkkinoita noin 60 prosentin osuudella hallitsevan Sberbankin kanssa.

Uusi pankkistrategia hyväksyttiin. Hallitus ja keskuspankki hyväksyivät 5.4. pitkään hiotun vuoteen 2008 ulottuvan pankkisektorin kehitysstrategian. Sen keskeisiä tavoitteita ovat luottolaitosten valvonnan ja riskienhallinnan tehostaminen, pankkisektorin kilpailukyvyn parantaminen sekä tasapuolisen kilpailuympäristön luominen pankkisektorille. Luottolaitosten valvontaa ja kilpailuympäristöä pyritään kehittämään täydentämällä lainsäädäntöä vastaamaan kansainvälisiä normeja.

Erityistä huomiota kiinnitetään luottolaitosten siirtymiseen kansainväliseen kirjanpitokäytäntöön, terrorismin rahoittamisen ja rahanpesun estämiseen sekä luottolaitosten toiminnan avoimuuden lisäämiseen. Luottolaitosten riskienhallinnan ja kilpailukyvyn parantamisen keskeisinä keinoina pidetään laitosten pääomakannan kasvattamista ja velkarakenteen tasapainottamista sekä luotonantajien oikeusturvan kohentamista.

Keskuspankki säilyttää edelleen määräävän omistuksen Sberbankissa ja selvittelee mahdollisuuksia siirtää ulkomailla sijaitsevien venäläispankkien omistuksensa Vneshtorgbankille. Valtion rooli Vneshtorgbankissa pidetään merkittävänä ja Vneshekonombankin asemaa valtion ulkomaisen velan hoidossa on tarkoitus vahvistaa.

Gazpromin ja Rosneftin yhdistymisaikeista luovuttiin. Viime syyskuussa sovittu maailman suurimman kaasuntuottajan Gazpromin ja Venäjän valtion omistaman öljyyhtiön Rosneftin yhdistyminen peruttiin viime viikolla. Päätös lopetti puoli vuotta jatkuneet kiistelyt sopimuksesta, jonka tavoitteena oli nostaa valtion omistusosuus Gazpromissa yli 50 prosenttiin ennen Gazpromin osakkeilla käytävän kaupan vapauttamista. Tavoiteltuun 50 prosenttiin päästäkseen valtion tulee hankkia Gazpromista vielä 10,7 prosentin osuus, jonka markkina-arvo on noin 7 miljardia dollaria. Valtio aikoo ostaa osakkeet Gazpromin tytäryhtiöltä.

Koko duuma valitaan puoluelistoilta. Presidentti **Putin** vahvisti 18.5. uuden duuman vaalilain, jonka mukaan duuman kaikki 450 edustajaa valitaan suhteellisella vaalitavalla valtakunnallisilta puoluelistoilta. Ns. yhden ehdokkaan vaalipiirit jäävät pois käytöstä. Uusi laki tulee voimaan joulukuussa 2006. Sen mukaan ehdokkaita voivat asettaa vain puoluelain mukaisesti rekisteröidyt poliittiset puolueet. Seuraavat säännönmukaiset duuman vaalit ovat joulukuussa 2007. Presidentin aloitteesta hyväksytyn uuden lain on arvioitu entisestään heikentävän opposition ääntä duumassa.

Duuma ratifioi Kiinan rajasopimuksen. Venäjä ja Kiina allekirjoittivat nyt ratifioidun lisäsopimuksen viime lokakuussa. Se koskee Amur- ja Ussuri-jokien kahta aluetta, joista osapuolet ovat hieroneet sopua varsinaisen rajasopimuksen allekirjoittamisesta lähtien vuodesta 1991.

Baku–Tbilisi–Ceyhan -öljyputki otettiin käyttöön. Azerbaidzhanista Georgian kautta Turkin etelärannikolle kulkevan putken avajaiset pidettiin Bakussa 25.5. Uusi putki, jonka vuosikapasiteetti on 85 miljoonaa tonnia, tuo Kaukasuksen ja Kaspian alueen valtioille Venäjän ja Iranin ohittavan reitin maailmanmarkkinoille. Valtioiden kiinnostuksesta uutta putkea kohtaan kertoo tarkkailijoiden mukaan Kazakstanin presidentin Nursultan **Nazarbajev**in osallistuminen avajaisiin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
21 • 26.5.2005

Kiina

Kiinan teollisuustuotannon nopea kasvu jatkui. Teollisuustuotanto oli huhtikuussa kiintein hinnoin 16,0 % ja tammi-huhtikuussa 16,2 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Huhtikuussa tuotantoa kasvatti varsinkin vienti, sillä teollisuustuotteita vietiin ulkomaille 30 % enemmän kuin huhtikuussa 2004.

Energiasektorin vahva kehitys lisäsi sähkön tuotantoa tammi-huhtikuussa 13 % vuotta aiemmasta samalla, kun myös sähkögeneraattoreiden tuotannon kasvuvauhti jatkui hyvin nopeana. Terästä tuotettiin alkuvuonna 25 % ja terästuotteita 23 % enemmän kuin vuotta aiemmin, eli kasvuvauhti säilyi viime vuoden tasolla. Alumiinin tuotannon kasvu kiihtyi rajoittavista toimista huolimatta hieman, 22 prosenttiin. Viennin kasvu näkyi erityisesti elektroniikka-alalla sekä vaate- ja tekstiiliteollisuudessa. Matkapuhelimia ja kannettavia tietokoneita tuotettiin kaksinkertainen määrä viime vuoden tammi-huhtikuuhun verrattuna. Vaatteissa kasvua oli 20 %. Autoteollisuuden tuotanto palasi huhtikuussa kasvu-uralle, kun autoja valmistui 7 % enemmän kuin vuosi sitten. Tammi-huhtikuussa autoja valmistettiin 0,8 % vuotta aiempaa enemmän.

Tuottajahintojen nousu edelleen nopeaa. Huhtikuussa tuottajahinnat nousivat 5,8 % vuotta aiemmasta. Tuottajahintojen nousua nopeuttivat pääasiassa raaka-aineiden, polttoaineiden ja sähkön hinnat, jotka nousivat 10 % vuotta aiemmasta. Raakaöljyn hinta oli huhtikuussa 37 % ja hiilen hinta 26 % korkeampi kuin vuosi sitten.

Investoinnit eivät osoita hiipumisen merkkejä. Kiinteät investoinnit kasvoivat tammi-huhtikuussa nimellisesti lähes 26 % vuotta aiemmasta. Vaikka valtiojohtoisten yhtiöiden osuus investoinneista on noin puolet, investointien kasvuvauhti julkisessa omistuksessa olevissa yhtiöissä (9 %) on selvästi yksityissektoria hitaampaa.

Rautatierakentamisen (78 %) lisäksi investoinnit kasvoivat erityisen nopeasti hiilentuotannossa (69 %) sekä sähkön, kaasun ja veden tuotannossa ja jakelussa (38 %). Hallitus on kannustanut investointeja energiasektorille, sillä Kiinaa uhkaa kesällä vaikea energiapula. Pääosa uudesta kapasiteetista tulee käyttöön kuitenkin vasta vuoden loppupuolella eikä ehdi helpottamaan kesäkuukausien energiapulaa.

Kiina jatkaa asteittaista pääomaliikkeiden vapauttamista. Valtion ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) helpotti 23.5. kiinalaisyritysten etabloitumista ulkomaille korottamalla niiden yhteenlaskettua kiintiötä ostaa ulkomaanvaluuttaa ulkomaille tehtäviä sijoituksia varten runsaasta 3 miljardista dollarista 5 miljardiin dollariin. Samalla investointimahdollisuutta laajennettiin koskemaan koko maata aikaisempien 24 maakunnan sijaan. Alueellisten viranomaisten päätösvaltaa lisättiin niin, että jatkossa alueviranomaiset voivat myöntää luvat alle 10 miljoonan dollarin sijoituksille (aikaisemmin alle 3 milj. dollaria).

Kiinan suuren valuuttavarannon ja sisään virtaavan pääoman määrän huomioon ottaen ulosvietävän pääoman kiintiön kasvattaminen muutamalla miljardilla dollarilla on vaatimaton toimenpide. Se osoittaa kiinalaisviranomaisten kuitenkin jatkavan lupaustensa mukaisesti pääomaliikkeiden varovaista vapauttamista (ks. BOFIT 9/2005).

Kiina nosti vapaaehtoisesti tekstiili- ja vaatetuotteiden vientitulleja. Kiina ilmoitti nostavansa 74 tekstiili- ja vaatetuotteen vientitulleja keskimäärin 400 %. Noston jälkeen suurimmasta osasta vaatteita ja tekstiilejä joutuu maksamaan vientitullia yhden juanin (noin 0,10 euroa) yksiköltä. Vientitullit tulivat voimaan takautuvasti kuluvan vuoden alusta. Eniten nostettiin naisten puuvillapukujen vientitullia (2 000 %), joka on nyt 4 juania (noin 0,40 euroa) yksikköä kohden. Viime viikolla Euroopan unioni ja Yhdysvallat ilmoittivat ottavansa käyttöön tuontikiintiöitä (ks. BOFIT 20/2005).

Kiina kohentaa rautateitään. Kiinan rautateiden kuljetuskapasiteetti ei ole tällä hetkellä riittävä ja etenkin raaka-ainekuljetuksissa on ongelmia. Rautatieministeriön mukaan vain kolmannes potentiaalisesta kysynnästä pystytään kattamaan. Tilanteen korjaamiseksi Kiina sijoittaa kuluvana vuonna rautateiden rakentamiseen 100 miljardia juania (10 mrd. euroa), mikä on yli kaksi kertaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Tavoitteena on saada valmiiksi 2 000 kilometriä uutta rataa ja käynnistää yli 1 000 ratakilometrin rakentaminen. Viisivuotissuunnitelman mukaan rautatieministeriö aikoo rakentaa 10 000 km uutta rataa vuoteen 2010 mennessä. Mittavan rakennusurakan rahoittamiseksi ministeriö pyrkii lisäämään yksityistä pääomaa rautateiden rakentamisessa. Ensimmäinen osittain yksityisellä pääomalla rakennettu hiilen kuljetukseen tarkoitettu rata valmistuukin jo kuluvana vuonna. Yksityisen pääoman osuus investoinnista on noin kolmannes. Ministeriö ilmoitti keväällä, että rautateiden rakentaminen tullaan avaamaan myös ulkomaisille sijoituksille.

Rautatierahtia liikkui kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 640 miljoonaa tonnia. Rahtikuljetukset rautateillä kasvoivat vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 8 % vuotta aiemmasta, kun viime vuoden vastaavana ajankohtana kasvua oli yli 11 %. Ensimmäisen neljänneksen matkustajamäärät sen sijaan pysyivät viime vuoden tasolla noin 300 miljoonassa. Matkustajamäärissä on selvät piikit viikon mittaisten kansallisten lomien aikana (kiinalainen uusi vuosi, vappu ja kansallispäivä 1.10.). Mm. viime uudenvuodenlomien aikana rautateillä kulki lähes 150 miljoonaa matkustajaa eli noin puolet koko ensimmäisen neljänneksen määrästä. Rahtiliikennettä ulkomaille on parannettu, sillä keväällä avattiin rautatiereitti Kiinasta Venäjän kautta Saksaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
22 • 2.6.2005

Venäjä

Venäjän keskeisten tuotantoalojen kasvu hidastui. Kuljetus- ja rakennussektorin tuotannon kasvu hidastui tammi-huhtikuussa huomattavasti vuotta aiemmasta. *Kuljetuspalveluiden* tuotanto kasvoi tammi-huhtikuussa 2,7 % vuotta aiemmasta, kun se vielä vuotta aiemmin kasvoi 7,8 %. *Rakentaminen* kasvoi alkuvuodesta 5,6 %, kun se vuosi sitten kasvoi vielä 14,4 %. Myös *teollisuustuotannon* kasvu hidastui tammi-huhtikuussa 4,2 prosenttiin vuoden takaisesta 6,9 prosentista. Kuljetussektorin ja teollistuotannon kasvun hidastuminen johtui osin öljyntuotannon kasvun hiipumisesta. Muiden keskeisten tuotantoalojen kasvu pysyi aiempien vuosien tasolla. *Maatalouden* tuotanto väheni tammi-huhtikuussa 0,2 % vuotta aiemmasta, ja *vähittäiskauppa* kasvoi 10,3 %.

Keskeisten tuotantoalojen kasvun hidastuminen on alkanut heijastua myös kuluvan vuoden BKT ennusteisiin. Venäjän talousministeriö laski toukokuun lopulla kuluvan vuoden kasvuennusteen 6,5 prosentista 5,8 prosenttiin, vaikka kasvuennustetta oli juuri huhtikuussa nostettu. Talousministeriön arvioi BKT:n kasvavan kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 4,9 %, mikä on huomattavasti vähemmän kuin edellisen vuoden ensimmäisen neljänneksen 7,3 prosentin kasvu.

Keskeisten tuotantoalojen kuukausimuutokset 2004–2005, %

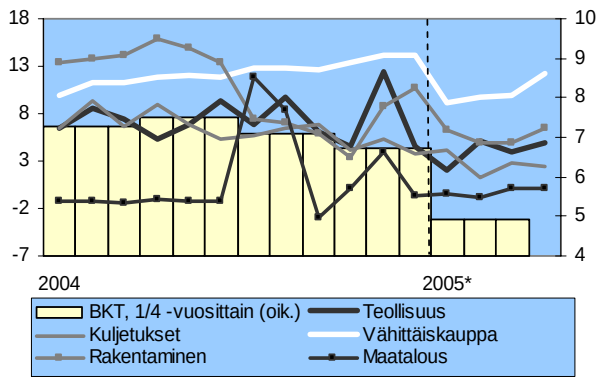

Lähde: Rosstat

Transitokuljetusten määrä kasvoi, mutta arvo väheni. Suomen tullin tilastojen mukaan maantietransitokuljetusten määrä Suomen kautta Venäjälle kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 4 % vuotta aiemmasta ja oli 550 000 tonnia. Samalla kuitenkin transitokuljetusten arvo väheni 5 prosentilla vuotta aiemmasta ja jäi 4,6 miljardiin euroon. Suomi on ollut arvotavaroiden kauttakulkumaa Venäjälle, kun taas bulkkitavara on kulkenut Baltian satamien kautta tai maanteitse suoraan Euroopasta Venäjälle. Alkuvuoden aikana koneiden ja laitteiden kuljetusmäärä Suomen kautta väheni, mutta autojen kuljetusmäärä lisääntyi miltei 60 prosentin vuosivauhdilla, mikä osaltaan selittää koko transitokuljetusten määrän kasvua. Rautatietransito tilastoidaan erikseen.

Presidentti Putin piti vuosittaisen budjettipuheensa parlamentille. Puheensa aluksi presidentti totesi, että Venäjän talouden vakaus on säilynyt hyvänä mutta inflaatio on aivan liian nopeaa. Presidentin mukaan vakautusrahaston varoja käytetään ensi vuonna vain ulkomaisen velan kuoletuksiin, vaikka hallituksella on ollut suunnitelmia käyttää varoja myös juokseviin budjettimenoihin ja investointeihin. Presidentti mainitsi myös arvonlisäveron alentamisen olevan edelleen ajankohtainen, vaikka se tarkkailijoiden mukaan onkin ristiriidassa hallituksen aiemman päätöksen kanssa jättää vero 3 vuodeksi ennalleen.

Presidentti ehdotti, että kiinteistövero otettaisiin pikaisesti käyttöön, että perintöverosta luovuttaisiin ehkä kokonaan ja että valtionbudjetilla olisi duumassa vuodesta 2007 alkaen nykyisten neljän käsittelyn sijasta vain kolme käsittelyä. Presidentti peräänkuulutti myös nykyistä täsmällisempiä sääntöjä yrityksissä tehtäviin verotarkastuksiin.

Tarkkailijoiden mukaan presidentin puhe oli ristiriitainen inflaatiotavoitteen ja hallituksen jo tekemien linjausten kanssa. Kommentaattoreiden mukaan nimenomaan presidentin ajamat budjettisektorin, virkamiesten ja sotilaiden palkkojen sekä valtion eläkkeiden roimat korotukset eivät sovi inflaation hidastamistavoitteeseen. Lisäksi hallituksen päätös suurentaa ensi vuoden alusta budjettiin ja vastaavasti pienentää vakautusrahastoon tuloutettavaa osuutta öljytuloista on omiaan kiihdyttämään inflaatiota.

Hodorkovskille yhdeksän vuoden vankeustuomio. Öljyyhtiö Jukosin perustaja Mihail **Hodorkovski** ja hänen liikekumppaninsa Platon **Lebedev** tuomittiin 31.5. puolitoista vuotta jatkuneen oikeudenkäynnin jälkeen yhdeksäksi vuodeksi vankeuteen mm. petoksista ja veronkierrosta. Lisäksi Venäjän valtio vaatii heiltä lähes 500 miljoonan euron korvauksia. Tuomio herätti arvostelua sekä Venäjällä että ulkomailla. Pääsyyttäjänvirasto ilmoitti myös, että miehiä vastaan on jo valmisteilla uusia syytteitä. Jukos-oikeudenkäyntiä on pidetty osana presidentti Vladimir **Putin**in valtataistelua oligarkkien kanssa. Tarkkailijoiden mukaan pitkittynyt oikeusprosessi on lisännyt epävarmuutta Venäjän investointi-ilmapiirissä, mikä on heijastunut mm. öljyntuotannon hidastumisena.

Suurten verovelkojen (n. 23 mrd. euroa) rasittama Jukos on nostanut kanteen, jossa se vaatii Juganskneftegazin pakkohuutokaupan peruuttamista. Jukosin mukaan valtion omistama Rosneft sai Juganskneftegazin liian halvalla, ja Jukos vaatii lisäksi 9,3 miljardin euron korvausta menetyksestään.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
22 • 2.6.2005

Kiina

Kiina poistaa asettamansa tekstiilien ja vaatteiden vientitullit. Kiina päätti poistaa vientitullit 81 tekstiili- ja vaatekategorialta. Vientitulleja korotettiin aiemmin takautuvasti vuoden alusta, joten tekstiili- ja vaateviejille jää maksettavaksi korotettu tulli takautuvasti tammi-toukokuun viennistään. Kiina päätti poistaa tullit, koska Euroopan unioni sekä Yhdysvallat pysyivät kannassaan suojatoimien aloittamisesta. Kiina toivoo edelleen, että kiistassa EU:n ja Yhdysvaltojen kanssa päästään neuvotteluratkaisuun. Kiinan laskelmien mukaan EU:n ja Yhdysvaltojen suojatoimet aiheuttaisivat Kiinalle yli 2 miljardin dollarin ja yli 300 000 työpaikan menetyksen. Lisäksi nopeat sääntömuutokset vaikeuttavat tekstiili- ja vaatekauppaa käyvien yritysten toimintaa.

Ulkomaankaupan maksuvalvonta tiukentuu. Valtion ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) julkisti uudet menettelytavat ulkomailta saatujen kauppaan liittyvien maksujen hyväksymiseksi. Uusien sääntöjen mukaan 200 000 dollaria ylittävät maksut Kiinaan talletetaan ensin erilliselle valuuttatilille kolmen erityyppisten maksujen osalta (viennin ennakkomaksut, kauttakulkukaupan maksut ja vientimaksut epäselvissä tilanteissa). Kun maksu on hyväksytty, se välitetään eteenpäin. Muutos johtuu siitä, että viime vuoden aikana kauppaluottojen ja muiden em. maksukanavien väärinkäyttö lisääntyi (ks. BOFIT 17/2005). Valuuttaa pyritään tuomaan Kiinaan, jotta tuoja voisi hyötyä juanin mahdollisesta arvonnoususta. Spekuloinnin muodostamien valuuttavirtojen uskotaan lisäävän talouden ylikuumenemista. Juan on vapaasti vaihdettava vaihtotaseeseen liittyvien maksujen osalta.

Sääntömuutos on myös osa hallituksen jatkuvia toimia vähentää valuuttavirtaa Kiinaan ja mieluummin rohkaista valuuttavirtaa ulos maasta. Toukokuussa SAFE helpotti kiinalaisten ulkomaille suuntautuvien sijoitusten sääntöjä. Huhtikuussa virasto asetti 60 miljardin dollarin kokonaiskiintiön Kiinassa toimivien pankkien lyhytaikaiselle ulkomaiselle lainanotolle.

Keski-Aasian rooli Kiinan energiahuollossa kasvaa. Toukokuun lopulla Kiinan ja Uzbekistanin kansalliset öljy-yhtiöt allekirjoittivat 600 miljoonan dollarin sopimuksen 23 Uzbekistanissa olevan öljyesiintymän hyödyntämisestä. Viime vuonna Kiina sopi Kazakstanin kanssa Kiinan länsiosaan johtavan öljyputken rakentamisesta. Putken on määrä valmistua jo joulukuussa 2005 ja sen kapasiteetti on aluksi 200 000 tynnyriä päivässä, mutta se on tarkoitus kaksinkertaistaa lähivuosina.

Kiina jatkaa aktiivisesti uusien energiatoimittajien etsimistä turvatakseen talouskasvunsa jatkumisen ja vähentääkseen nykyistä riippuvuuttaan Lähi-idän öljystä. Uzbekistanin kanssa tehdyn sopimuksen lisäksi kiinalaisyritykset ovat pelkästään kuluvana vuonna tehneet öljytoimituksiin liittyviä uusia avauksia jo ainakin Venezuelan ja Kanadan kanssa.

Kansainvälisen energiajärjestö IEA:n mukaan Kiinan raakaöljyn kokonaiskysyntä oli ensimmäisellä neljänneksellä noin 6,5 miljoonaa tynnyriä päivässä, ja kysynnän kasvu (5 %) on huomattavasti hidastunut viime vuoden alkupuolesta (19 %). Kiinan oma öljyntuotanto kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 3,6 miljoonaan tynnyriin päivässä, mikä on noin 5 % enemmän vuotta aiemmin. Tuontiöljyn osuus Kiinan öljynkysynnästä on noussut nopeasti ja on jo yli 40 %.

Kiina oli maailman neljänneksi suosituin matkakohde viime vuonna. Maailman matkailujärjestön tilastojen mukaan Kiina ohitti turistimäärissä Italian ja Kiinaa suositumpia olivat vain Ranska, Espanja ja Yhdysvallat. Viime vuonna Kiinassa kävi yli 40 miljoonaa matkailijaa, mikä oli 27 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Matkailu Manner-Kiinaan on ollut nopeassa kasvussa lukuun ottamatta vuotta 2003, jolloin matkailu kärsi SARS-epidemian puhkeamisesta. Kiinaakin nopeammin järjestön mukaan kasvoi matkailu Hongkongiin (40 % vuotta aiemmasta), jossa vieraili 22 miljoonaa matkailijaa. Matkailijoiden määrä oli noin kolminkertainen Hongkongin asukaslukuun verrattuna.

Voimakas talouskasvu on lisännyt mannerkiinalaisten ulkomaanmatkailua viime vuosina. Kiinan viranomaisten mukaan vuonna 2004 ulkomailla kävi noin 23 miljoonaa mannerkiinalaista matkailijaa. Kiinan viranomaisten toukokuisen päätöksen sallia virallisesti matkailu Taiwanille odotetaan lisäävän matkailua edelleen. Aiemmin mannerkiinalaiset saattoivat vierailla saarella ainoastaan työ- tai opiskelumatkalla.

Hongkongin BKT:n kasvu edelleen vahvaa. Hongkongin tilastoviranomaisten mukaan ensimmäisellä neljänneksellä BKT kasvoi reaalisesti 6 % vuotta aiemmasta. Verrattuna viime vuoden viimeiseen neljännekseen reaalista kasvua oli 1,5 %. Manner-Kiinan nopea talous kasvu pitää yllä myös Hongkongin talouskasvua, ja vienti kasvoikin reaalisesti 9 % vuotta aiemmasta. Vuoden 2004 alussa voimaan tulleen Manner-Kiinan kanssa solmitun CEPA-sopimuksen (Closer Economic Partnership Arrangement) uskotaan lisänneen alueiden välistä kauppaa etenkin, kun laajennettu sopimus astui voimaan vuoden 2005 alussa. Myös yksityinen kulutus jatkoi vahvaa kasvuaan (reaalisesti lähes 5 % vuotta aiemmasta). Kuluttajahintojen kasvu pysyi hyvin alhaisena 0,4 prosentissa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
23 • 9.6.2005

Venäjä

Venäjän inflaatio hidastui hieman toukokuussa. Vuosi-inflaatio oli toukokuussa 13,7 %. Huhtikuusta toukokuuhun inflaatiovauhti oli 0,8 %, mikä oli alkuvuoden kuukausia hieman hitaampaa. Vuoden viiden ensimmäisen kuukauden kuluttajahintojen 7,3 prosentin nousu oli edelleen nopeampaa kuin vuotta aiemmin, ja hallituksen 8,5–10 prosentin inflaatiotavoite näyttää yhä vaikeammalta saavuttaa. Loppuvuoden kuukausi-inflaation pitäisi olla keskimäärin 0,3 %, jotta hallituksen 10 prosentin tavoite toteutuisi. *Elintarvikkeiden* vuosi-inflaatio kiihtyi toukokuussa 15,1 prosenttiin. *Palveluiden* vuosi-inflaatio hidastui 22,4 prosenttiin ja *muiden tavaroiden* inflaatio 6,8 prosenttiin.

Venäjän kuluttajahintojen nousu vuoden alusta, %

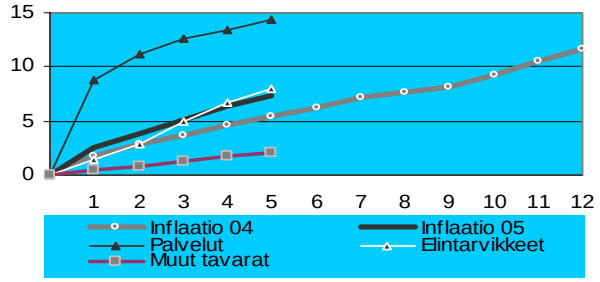

Lähde: Rosstat

Ruplan reaalinen vahvistuminen jatkui. Venäjän keskuspankin mukaan (ulkomaankauppavirtojen suhteen painotettu ja inflaatioprosentilla korjattu) ruplan efektiivinen reaalikurssi on vahvistunut tammi-toukokuussa 7,4 %. Tammi-toukokuussa kurssi vahvistui 6,3 % vuotta aiemmasta. Nykyisellä vahvistumisvauhdilla hallituksen huhtikuussa hyväksymän talousennusteen 8–9 prosentin efektiivinen vahvistuminen kuluvana vuonna näyttää epätodennäköiseltä. Alkuviikosta keskuspankin varapääjohtaja Aleksei **Uljukajev** totesi efektiivisen reaalikurssin todennäköisesti vahvistuvan jopa 10 % kuluvana vuonna. Reaalikurssin vahvistuminen heikentää Venäjän kansainvälistä kilpailukykyä. Vuoden alusta rupla on vahvistunut reaalisesti euron suhteen 11,3 % ja dollarin suhteen 4,1 %.

Osakemarkkinoilla ei suuria muutoksia. Alkuvuonna Venäjän osakemarkkinoiden RTS-indeksi oli nousussa ja huhtikuun alkupuolella se saavutti kuluvan vuoden huippunsa noustuaan vuoden alusta 18,5 % tasolle 720. Sen jälkeen indeksi on kääntynyt lievään laskuun ja päätyi kesäkuun alussa tasolle 673. RTS-listatuista yrityksistä suurin painoarvo indeksissä on edelleen Lukoililla (33 % osakkeiden markkina-arvosta), Surgutneftegazilla (17 %), Norilsk Nikelillä (9 %) ja Sberbankilla (10 %). Öljy-yhtiö Jukosiin liittyvät ongelmat eivät ole kuluvana vuonna heilutelleet RTS-indeksiä, sillä Jukosin painoarvo indeksissä on jo pitkään ollut vain puolen prosentin tuntumassa. Osakekauppaa Venäjällä käydään myös Moskovan valuuttapörssissä MICEXissä.

Presidentti moitti sähköyhtiö UES:n johtoa ja rakenneuudistusten toteutusta. Presidentti **Putin** arvioi turvallisuusneuvoston kokouksessa varsin jyrkkäsanaisesti Moskovassa ja sen ympäristössä toukokuun lopulla sattuneita poikkeuksellisen laajoja sähkökatkoja. Presidentin mukaan UES:n johto on keskittynyt liikevoittoihin ja varsinaiseen toimintaan panostaminen on yhtiön hyvästä rahatilanteesta huolimatta jäänyt liian vähälle. Yhtiön rakenneuudistukset ovat välttämättömiä mutta tuovat Putinin mukaan hyötyjä vain, jos ne kyetään tekemään oikein. Presidentti kehotti myös tutkimaan UES:n verotusta. Veroviranomaiset puolestaan ovat jo esittäneet UES:lle 3,7 miljardin ruplan (yli 100 milj. euroa) vaateet vuoden 2001 veroista. Voimassa olevan ohjelman mukaisesti UES:n rakenneuudistusten pitäisi olla valmiina vuoteen 2007 mennessä.

Suomi nousi Venäjän kahdeksanneksi tärkeimmäksi kauppakumppaniksi. Venäjän tullin tilastojen mukaan Suomi nousi kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Venäjän kahdeksanneksi tärkeimmäksi kauppakumppaniksi ohi USA:n ja Sveitsin. Suomen osuus Venäjän kauppavaihdosta oli 3,6 %. Suomi tosin oli myös viime vuoden vastaavana aikana seitsemännellä sijalla, mutta putosi loppuvuonna 2004 kymmenenneksi.

Vuodesta 2002 lähtien Suomen vienti Venäjälle on kasvanut hitaammin kuin Venäjän koko tuonti, mutta tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kehitys kääntyi päinvastaiseksi. Venäjän koko tuonti kasvoi 25 %. Suomen tullin mukaan Suomen vienti Venäjälle kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 32 % ja tuonti Venäjältä 18 %. Venäjä on noussut kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana viime vuoden kolmannelta sijaltaan Ruotsin ohi Suomen toiseksi tärkeimmäksi kauppakumppaniksi.

Suomen kauppavaihto Venäjän kanssa 2002–2005, miljoonaa euroa

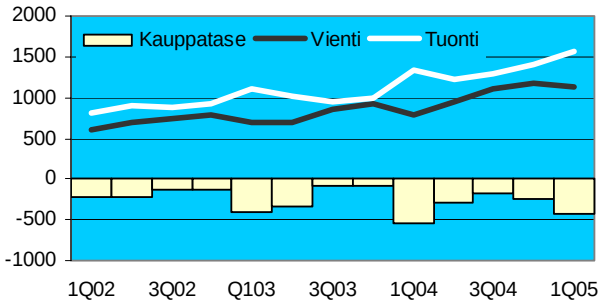

Lähde: Suomen tulli

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
23 • 9.6.2005

Kiina

Kiinan ulkomainen velka kasvoi edelleen. Maaliskuun lopussa Kiinalla oli ulkomaista velkaa 230 miljardia dollaria ja velkakanta oli 15 % suurempi kuin vuotta aiemmasta. Lyhytaikaisen velan osuus koko kannasta oli lähes 50 % ja osuus on kasvanut nopeasti. Maaliskuun lopussa yli puolet ulkomaisesta velasta oli valtion ja valtion omistamien pankkien velkaa. Kiinan ulkomainen velkakanta on kuitenkin pieni verrattuna esimerkiksi valuuttavarantoon, joka oli maaliskuun lopussa 660 miljardia dollaria.

Pörssin alamäki jatkui. Kiinan pörssi-indeksit sukelsivat viime viikolla alimmalle tasolleen kahdeksaan vuoteen. Indeksien arvo on laskenut lähes 15 % toukokuun alusta, jolloin Kiinan arvopaperivalvontaviranomainen (China Stock Regulatory Commission) julkisti valtion omistusosuuksien myymissuunnitelman listautuneista yrityksistä. Omistusosuuksien myynnin uskotaan olevan välttämätöntä osakemarkkinoiden kehittämiseksi. Viranomaiset ovat edenneet suunnitelmassa varovasti vähentääkseen kielteisiä vaikutuksia markkinoihin (ks. BOFIT 18/2005). Uudistus ei kuitenkaan voi toimia, ellei sijoittajan suojaa paranneta huomattavasti.

Toista vuosineljännestä koskevan keskuspankin selvityksen mukaan alle 6 % kaupunkilaisista oli halukkaita sijoittamaan pörssiosakkeisiin, mikä oli 5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Noin 17 % kaupunkilaisista sijoittaa mieluiten valtion velkakirjoihin. Lisäksi 20 % uskoi ostavansa asunnon kuluvan neljänneksen aikana.

Shanghain ja Shenzhenin pörssit, A-osakeindeksit

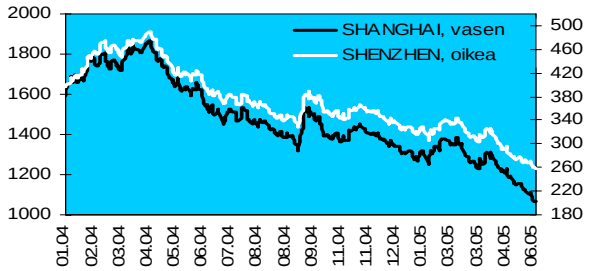

Lähde: Shanghain ja Shenzhenin pörssit

Pankkisektorilla hoitamattomien luottojen määrä ennallaan, voitot kasvoivat. Kiinan pankkivalvontaviranomaisten mukaan hoitamattomien luottojen määrä maan liikepankeissa oli maaliskuun lopussa runsaat 1 800 miljardia juania (170 mrd. euroa) eli suunnilleen saman verran kuin vuoden 2004 lopussa. Hoitamattomien luottojen määrä suhteessa kaikkiin luottoihin kuitenkin supistui luottojen kasvun seurauksena hieman, 12,4 prosenttiin. Tuoreita pankkikohtaisia lukuja ei ole saatavilla, mutta hoitamattomien luottojen määrän tiedetään vaihtelevan pankeittain huomattavasti. Toukokuun 2004 alussa neljästä suuresta pankista vähiten hoitamattomia luottoja oli China Construction Bankissa (3,5 % kaikista luotoista). Eniten hoitamattomia luottoja oli Agricultural Bank of Chinassa (27 %), jossa uudistustoimet ovat vasta alkamassa. Valtion tilintarkastusviraston toukokuussa aloittama selvitys pankin tileistä valmistunee marraskuussa.

Vuonna 2004 Kiinan pankkisektorin voitot kaksinkertaistuivat vuodesta 2003 runsaaseen 90 miljardiin juaniin (9 mrd. euroa). Näistä neljän suuren valtion pankin osuus oli yli 60 miljardia juania. Vuonna 2003 suurten pankkien yhteenlaskettu tulos oli tappiollinen osittain hoitamattomien luottojen alaskirjauksen vuoksi. Perinteisesti Kiinan pankkien tuotot ovat koostuneet suurelta osin talletus- ja luottokoron välisestä erotuksesta. Viime vuoden tietoja tuottoerittäin ei ole vielä saatavilla.

Kesäviljojen satonäkymät hyvät. Maatalousministeriön mukaan kesäviljojen määrän uskotaan lisääntyvän viime vuodesta, jos olosuhteet jatkuvat vielä viikon normaaleina. Ministeriö kertoi hyvien sato-odotusten johtuvan mm. valtion lisäämistä maataloustuista, suotuisista sääolosuhteista ja viljelypinta-alan lisääntymisestä. Lisäksi hallitus vaati toukokuussa paikallisvirkamiehiä lisäämään viljelijöiden avustamista hyvän sadon turvaamiseksi. Viljelijöille on kevään aikana myös annettu huomattavasti teknistä tukea etenkin lannoitteiden käytössä. Kesäviljat kattavat noin viidenneksen koko vuoden viljasadosta.

Tänä vuonna viljan hinta on noussut maltillisesti eli alle 6 % vuotta aiemmasta, kun koko viime vuoden aikana hinta nousi 26 %. Hallitus on huolestunut mahdollisesta viljan hinnan nousun kiihtymisestä ja päättänyt rajoittaa nousua, kun kesäviljojen myynti alkaa. Kiinan kuluttajahintaindeksistä noin kolmannes koostuu elintarvikkeista.

Sähköntuotannon kasvu liian hidasta. Tammi-huhtikuussa Kiinan sähkövaje kasvoi entisestään, kun tuotannon kasvu ei riittänyt kattamaan kysynnän kasvua. Viranomaiset arvioivat vajeen alkavan pienentyä vasta syksyllä, johon mennessä lisää tuotantokapasiteettia saadaan käyttöön. Energiapulan odotetaan pahenevan viime kesästä ja tiettävästi pulasta eniten kärsivät alueet ovat jo laatineet suunnitelmia yritysten toiminnan rajoittamiseksi. Kiinan sähkön kulutus kasvaa huomattavasti, kun kuuman sään aikana ilmastointilaitteet kytketään päälle.

Riittävän energian saannin turvaamiseksi tulevaisuudessa Kiina perusti korkean tason energiatyöryhmän, jonka tehtävänä on kehittää energiastrategiaa ja -politiikkaa. Ryhmän ensisijaisena tavoitteena on turvata voimaloiden hiilensaanti. Lisäksi Kiina neuvottelee Venäjän sähkömonopolin kanssa mahdollisesta sähkön tuonnista. Tarvittavan siirtoverkon rakentaminen vie kuitenkin vuosia. Tällä hetkellä sähkökauppa maiden välillä on lähes olematonta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
24 • 16.6.2005

Venäjä

Venäjän bruttokansantuotteen kasvu hidastui vuoden alussa. Venäjän tilastolaitos julkaisi alkuviikosta uudet arviot BKT-kehityksestä, joiden mukaan BKT kasvoi kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 5,2 % vuotta aiemmasta. Viime vuoden vastaavalla ajanjaksolla BKT kasvoi 7,6 % ja koko vuoden 2004 kasvu oli 7,2 %. Alkuvuoden BKT:n kasvun hidastuminen johtui erityisesti teollisuustuotannon hitaammasta kasvusta vuoden alussa, mutta kasvu hidastui myös muilla keskeisillä tuotantoaloilla. Talousministeriö ennustaa kuluvan vuoden BKT:n kasvuksi 5,8 %.

Pitkäaikaisten talletusten osuus kasvussa. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä yksityishenkilöiden tekemien talletusten arvo kasvoi 1605 miljardiin ruplaan (45 miljardiin euroon). Vuosikasvua talletuksille kertyi 30 % vuoden 2004 vastaavasta ajankohdasta. Valuuttatileille tehtyjen talletusten arvo kasvoi 20 prosenttia 539 miljardiin ruplaan (15 miljardiin euroon). Rupla- ja valuuttamääräisten talletusten arvo vastaa nyt noin 12 % BKT:sta. Koko rahamäärän kasvu (M2-agregaatti) maaliskuun lopussa oli vuositasolla 31 %.

Myönteinen piirre viimeaikaisessa kehityksessä on pitkien (yli vuoden mittaisten) talletusten osuuden kasvu lyhyisiin nähden. Sekä rupla- että valuuttamääräisiä pitkiä talletuksia tehtiin alkuvuonna selkeästi enemmän kuin alle vuoden mittaisia talletuksia. Pitkien talletusten osuus kaikista talletuksista on nyt 57 %, mikä on 12 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Ruplatalletusten keskikorko oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 5,6 %. Koska vuosi-inflaatio toukokuussa oli 13,7 %, on talletusten reaalikorko selkeästi negatiivinen. Keskimääräinen yksityishenkilön talletus on arvoltaan noin 700 euroa.

Luottotietolaki astui voimaan kesäkuun alussa. Luottotietolain mukaan kaikkien pankkien täytyy luovuttaa asiakkaidensa luottotiedot vähintään yhdelle luottotietotoimistolle. Toimistot myyvät keräämistään tietokannoista luottotietoja edelleen muiden pankkien käyttöön. Keskuspankin ylläpitämästä luettelosta pankit saavat selville, minkä toimiston hallusta niitä kiinnostavat asiakastiedot löytyvät. Lain voimaantulo parantaa pankkien kykyä arvioida asiakkaidensa luottokelpoisuutta. Duuman pankki- ja rahoitusmarkkinakomitean puhemies Vladislav **Reznik** totesi lain vähentävän riskejä lainamarkkinoilla ja uskoi sen lisäävän lainanantoa. Pankkiirien keskuudessa odotetaan kuluttajaluottojen korkojen laskevan luottoriskin vähentyessä.

Venäjän suurin luotonantaja, Sberbank, ilmoitti viime viikolla perustavansa oman luottotietotoimiston. Markkinoilla jo toimivat toimistot olivat ilmoitukseen pettyneitä, sillä Sberbankin 51 %:n osuus Venäjän kulutusluotoista olisi tarjonnut huomattavan kilpailuedun sen kanssa yhteistyössä toimivalle luottotietotoimistolle.

Listautumisbuumi jatkuu. Venäläiset yhtiöt ovat tänä vuonna keränneet Lontoon pörssistä listautumisanneilla yhteensä 2,4 miljardia dollaria uutta pääomaa. Esimerkiksi venäläisen viestintäyhtiön Rambler Median viime viikolla toteutunut osakeanti toi yritykselle 40 miljoonaa dollaria (n. 33 miljoonaa euroa) uutta pääomaa. Yhtiö on rekisteröitynyt Jersey-saarelle välttääkseen venäläisen lainsäädännön vaatimuksen kotimaisesta listautumisesta ennen ulkomaista. Toissaviikolla Lontooseen listautui puolestaan teräsyhtiö Evrazholding.

Yleistynyt pääoman haku ulkomaisista pörsseistä on saanut Venäjän rahoitusmarkkinaviranomaiset valmistelemaan listautumista säätelevien lakien muutosta. Edellyttämällä yrityksien listautumista kotimaan pörsseihin halutaan edistää kotimaan arvopaperimarkkinoiden kehittymistä. Kuukausittain venäläisten yhtiöiden osakkeilla käydään kauppaa noin 25 miljardin dollarin arvosta, mutta vain noin kolmannes kaupasta tapahtuu venäläisissä pörsseissä. Kriitikoiden mielestä ensisijaista olisi kuitenkin kehittää rahastoyhtiö- ja vakuutustoimintaa, jotta kotimaan pörssiin saataisiin lisää volyymiä ja pääomaa.

Venäläisyhtiöiden osakeannit ja joukkovelkakirjojen liikkeellelaskut, miljardia dollaria

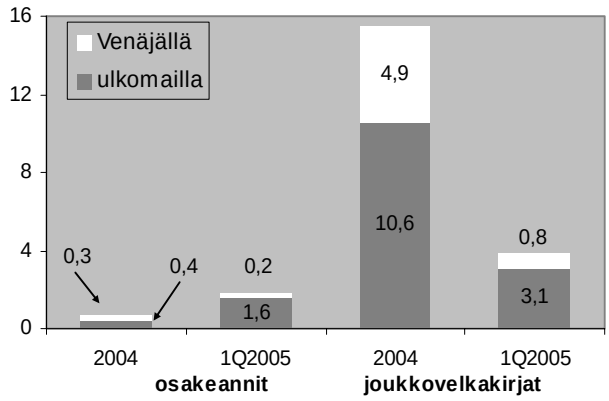

Lähde: MICEX

Venäjä tiivistää talousyhteistyötä Kiinan kanssa. Viime viikolla Pietarissa pidetyn venäläis-kiinalaisen investointifoorumin tuloksena allekirjoitettiin kahdeksan investointiprojektin alustavat sopimukset. Projektien yhteenlaskettu arvo on noin 1,5 miljardia dollaria. Suurin niistä on Pietarin kaupungin ja Shanghai International Investmentsin välinen noin 1,3 miljardin dollarin arvoinen sopimus Pietariin rakennettavasta uudesta laajasta asuinalueesta. Lisäksi investointisopimuksia solmittiin metsäteollisuudessa ja maataloudessa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
24 • 16.6.2005

Kiina

Euroopan unioni ja Kiina sopivat tekstiilikaupan rajoituksista. EU:n kauppakomissaari Peter Mandelson ja Kiinan kauppaministeri Bo Xilai sopivat 10. kesäkuuta 2005, että osapuolet rajoittavat kiinalaisten tekstiilituotteiden tuonnin määrän kasvun 8,0 - 12,5 prosenttiin vuositasolla. Tältä osin sopimus koskee 10 tuoteryhmää (mm. T-paidat, liinavaatteet, miesten housut, erilaiset puserot jne.) ja se kattaa ajanjakson sopimushetkestä vuoden 2007 loppuun. Laskelmien perustasona käytetään kuluvan vuoden helmi- tai maaliskuun loppua edeltäneen 12 kuukauden tuonnin tasoa. Muiden tekstiiliryhmien sekä vuoden 2008 osalta EU lupaa olla pidättyväinen WTO-sopimuksen mahdollistamien suojatoimien käytössä.

Sopimus lopetti koko kevään jatkuneen EU:n ja Kiinan välisen kiistelyn, mikä johtui Kiinasta tulevan tekstiilituonnin voimakkaasta kasvusta sen jälkeen, kun 40 vuotta voimassa ollut teollisuusmaiden tuotantoa suojaava tekstiilikaupan kiintiöjärjestelmä lakkautettiin WTO-sopimuksen mukaisesti. Tekstiilikaupan rajoittamista ajoi Euroopan Unionin eteläisten maiden tekstiiliteollisuus, joka ei ole kyennyt sopeutumaan muuttuneeseen tilanteeseen huolimatta siitä, että kiintiöiden poisto on ollut tiedossa jo 10 vuotta. Esimerkiksi Suomen tekstiiliteollisuus, joka on siirtänyt tuotantoaan Aasiaan, on ollut rajoituksia vastaan. Toisaalta nyt tehty järjestely takaa Kiinalle paremmat ehdot verrattuna siihen, että EU olisi yksipuolisesti ottanut käyttöön WTO-sopimuksen sallimat tuonnin rajoitukset (kasvun rajoittaminen 7,5 prosenttiin).

Nykysopimusten mukaan vuoden 2008 jälkeen kaikki tekstiilikauppaa koskevat rajoitukset poistuvat.

Viennin kasvu lisäsi kauppataseen ylijäämää toukokuussa. Kiinan viennin kasvuvauhti pysyi alkuvuonna lähes viime vuoden tasolla, kun tavaravienti ulkomaille oli tammi-toukokuussa 33 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan tuonnin kasvu hiipui 15 prosenttiin, kun viime vuonna tuonti Kiinaan kasvoi 36 %. Nopean viennin kasvun ja hidastuneen tuonnin kasvun seurauksena vuoden 2004 tammi-toukokuun noin 9 miljardin dollarin kauppataseen alijäämä kääntyi kuluvan vuoden vastaavana ajankohtana yli 30 miljardin dollarin ylijäämäksi. Toukokuussa vuoden ensimmäisten kuukausien trendi säilyi lähes muuttumattomana, kun vienti kasvoi vuotta aiemmasta 30 % ja tuonti vain 16 %. Pelkästään toukokuussa kaupan ylijäämä oli 9 miljardia dollaria, kun se toukokuussa 2004 oli 2 miljardia dollaria.

Sähkömekaanisten laitteiden osuus koko viennistä oli toukokuussa 58 % ja laitteiden viennin kasvuvauhti (34 % vuotta aiemmasta) pysytteli alkuvuoden tasolla. Esimerkiksi tietokoneiden ja oheislaitteiden vienti kasvoi 32 % ja matkapuhelimien ja niiden varaosien vienti 39 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Tuonnin puolella raakaöljyn tuonnin määrä oli tammi-toukokuussa 52 miljoonaa tonnia eli 5 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan öljytuotteiden tuonti supistui 21 %. Lisääntynyt kotimainen tuotanto on supistanut kuluvana vuonna muun muassa teräksen ja jalostetun kuparin tuontia Kiinaan.

Kiinan inflaatio ennallaan toukokuussa. Kuluttajahinnat nousivat toukokuussa 1,8 % vuotta aiemmasta. Elintarvikkeiden hintojen nousu hidastui edelleen. Toukokuussa niiden hinnat nousivat 2,8 %. Asuntojen hoitovastikkeet pysyivät ennallaan. Vuositasolla kotitalouksien veden, sähkön ja polttoaineen hinnat jopa laskivat hieman, vaikka niitä korotettiin toukokuussa. Keskuspankki alensi äskettäin kuluvan vuoden inflaatiotavoitteen 3 prosenttiin.

Toukokuussa tuottajahinnat nousivat 5,9 % vuotta aiemmasta. Tuottajahintojen nousua nopeuttivat pääasiassa raaka-aineiden, polttoaineiden ja sähkön hinnat, jotka nousivat 10 % vuotta aiemmasta. Raakaöljyn hinnan vuosinousu kiihtyi 43 prosenttiin.

Kuluttaja- ja tuottajahinnat, % vuosimuutos

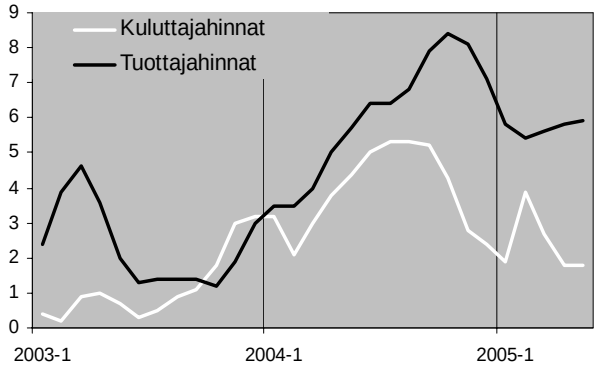

Lähde: NBS

Vähittäismyynnin kasvu vakaata. Toukokuussa vähittäismyynnin arvo nimellisesti kasvoi 13 % vuotta aiemmasta. Myynnin kasvu oli yhtä nopeaa kuin huhtikuussa sekä ensimmäisellä neljänneksellä. Öljytuotteiden myynti kasvoi 45 % vuotta aiemmasta. Toukokuussa vähittäismyynti kaupunkialueilla kasvoi 14 % vuotta aiemmasta ja maaseudulla 11 %.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
25 • 22.6.2005

Venäjä

Venäjän teollisuustuotannon kasvu supistui huomattavasti toukokuussa. Teollisuustuotanto kasvoi kuluvan vuoden tammi-toukokuussa 3,6 % vuotta aiemmasta, kun se viime vuonna kasvoi 6,9 %. Teollisuustuotanto supistui toukokuussa 6,4 % huhtikuusta, ja toukokuun vuosikasvu jäi 1,4 prosenttiin. Toukokuun teollisuustuotannon kasvu on useimmiten hieman muita kuukausia hitaampi toukokuun monien pyhäpäivien takia. Kun otetaan huomioon, että tänä vuonna toukokuussa oli 20 työpäivää ja viime vuonna 18, vuosikasvun hidastuminen oli merkittävä. Kasvun hidastuminen oli huomattavasti odotettua suurempi. Esim. Bloombergin ylläpitämä keskeisten investointipankkien konsensusennuste arvioi toukokuun vuosikasvuksi 5,1 %.

Tammi-toukokuussa *kaivannaisteollisuuden* vuosikasvu oli 1,9 %, *tehdasteollisuuden* 4,9 % ja *veden, sähkön ja kaasun* 2,1 %. Kaivannaisteollisuudessa erityisesti alkuvuoden öljyntuotannon kasvun hidastuminen oli merkittävä. Tammi-toukokuussa öljyn tuotanto kasvoi 3,2 % vuotta aiemmasta, kaasun tuotanto 1,2 % ja kivihiilen tuotanto 2,9 %. Tehdasteollisuuden kasvun hidastuminen oli myös merkittävä.

Teollisuustuotannon vuosikasvu kuukausittain ja keskeiset komponentit 2004–2005, %

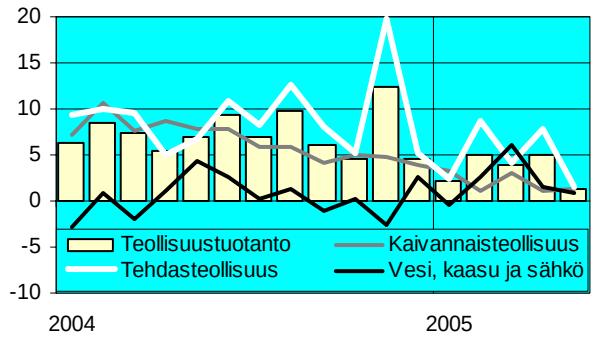

Lähde: Rosstat

Investointien kasvu jatkoi hidastumistaan. Viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä alkanut investointien kasvun hidastuminen jatkui. Rosstatin kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen lukujen mukaan investoinnit kiinteään pääomaan kasvoivat vuoden takaisesta 9,2 %. Ensimmäisen vuosineljänneksen pääomainvestointien arvo oli 410 miljardia ruplaa (noin 11,5 mrd. euroa). Investointien kasvun hiipumista pidetään yhtenä jo viime vuoden lopussa alkaneen ja kuluneen vuoden alussa voimistuneen teollisuustuotannon kasvun hidastumisen selittäjä.

Investointien jakauma eri teollisuudenalojen kesken ei ole muuttunut. Eniten investoivat suuruusjärjestyksessä metalliteollisuus, öljy- ja hiiliteollisuus ja auto- ja kuljetusteollisuus. Asuinrakennukset vastasivat kahdeksan prosentin osuudesta investoinneista ja muut rakennukset lähes 50 prosentista. Kiinteistä investoinneista laitteisiin ja teknologiaan osoitettiin 36 %.

Kiinteiden investointien vuosikasvu ja osuus BKT:stä neljän vuosineljänneksen liukuvana keskiarvona, %

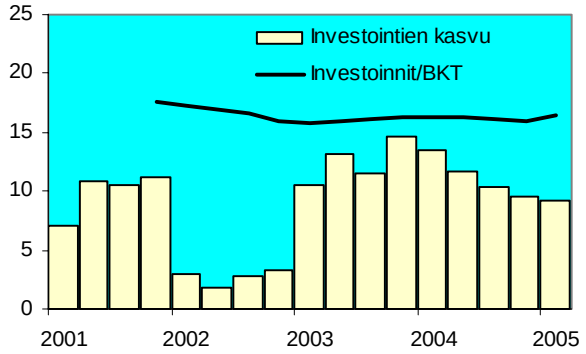

Lähde: Rosstat

Duuma hyväksyi lisäbudjetin. Lisäbudjetti hyväksyttiin suoraan kolmessa käsittelyssä ja selvällä äänten enemmistöllä. Lisäbudjetin mukaan vuoden 2005 budjettitulot kasvavat 8 % (+272 mrd. ruplaa) ja -menot 11 % (+348 mrd. ruplaa), mikä supistaa vuodelle 2005 budjetissa ennakoidun ylijäämän 1,5 prosentista alle prosenttiin BKT:stä. Federaatiobudjetin tuloja ovat lisänneet mm. korkeiden energianhintojen ansiosta kasvaneet verotulot sekä eräiden öljy-yhtiöiden maksamat verorästit ja Juganskneftegazin huutokaupasta saadut tulot. Lisämenot käytetään valtaosin eläkkeiden, budjettisektorin palkkojen ja stipendien korotuksiin.

Keskuspankki julkisti valuuttavarannon koostumuksen. Keskuspankin varapääjohtaja Aleksei **Uljukajev** kertoi maanantaisessa lehdistötilaisuudessa Venäjän keskuspankin valuuttavarannon ohjeellisen koostumuksen. Investointidirektiivin mukainen valuuttavaranto sisältää 65 % dollareita, 30 % euroja ja viisi prosenttia puntia. Lisäksi kultaa tulee direktiivin mukaan olla varannossa neljän prosentin osuus varannon kokonaisarvosta. Näistä ohjeellisista arvoista voidaan Uljukajevin mukaan kuitenkin jossakin määrin poiketa. Pankin tilastojen mukaan kullan laskennallinen osuus koko varannosta on nyt dollareina laskettuna 2,5 prosenttia. Valuuttavaranto on kasvanut vuoden alusta noin 18 % ja ylitti kesäkuun alussa 147 miljardia dollaria.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
25 • 22.6.2005

Kiina

Kiinan teollisuustuotannon kasvu edelleen nopeaa. Toukokuussa teollisuustuotanto kasvoi 17 % kiintein hinnoin vuotta aiemmasta. Monien raaka-aineiden tuotanto kasvoi nopeasti. Esim. terästuotteiden tuotannon kasvu kiihtyi ja oli toukokuussa keskimäärin 36 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Vaatteiden tuotanto kasvoi 18 %. Kuluvan vuoden tammi-toukokuun aikana teollisuustuotanto on kasvanut 16 % vuotta aiemmasta.

Teollisuustuotannon vuosikasvu, %

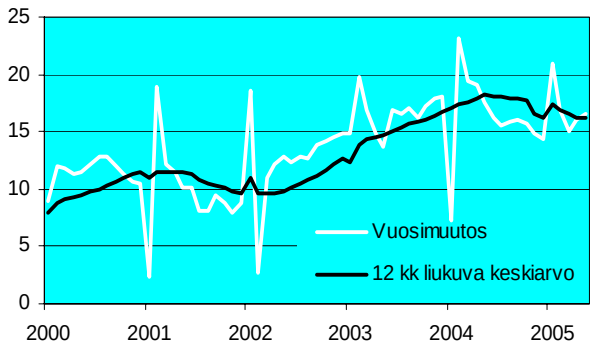

Lähde: NBS

Ulkomaiset suorat sijoitukset pysyivät aiemmalla tasolla. Tammi-toukokuun aikana ulkomaiset suorat sijoitukset Kiinaan olivat yhteensä 22 miljardia dollaria, mikä oli yhtä paljon kuin vuotta aiemmin. Uusia ulkomaisia yrityksiä perustettiin kuitenkin hieman vähemmän kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona.

Kiinan investointivauhti ei osoita hidastumisen merkkejä. Kiinan tilastoviraston mukaan kaupunkialueiden kiinteät investoinnit kasvoivat tammi-toukokuussa arvoltaan 26 % edellisvuoden vastaavasta ajasta. Investoinnit pullonkaula-aloille kuten hiilen tuotantoon (kasvua 83 %), rautateiden rakentamiseen (58 %), sähkön, polttoaineiden ja veden tuotantoon sekä jakeluun (34 %) kasvoivat keskimääräistä enemmän.

Vaikka investointien kasvu on selvästi hidastunut vuoden 2004 alusta, se on edelleen nopeampaa kuin hallituksen 16 prosentin tavoite vuodelle 2005. Hallitus on viimeisen runsaan vuoden aikana pyrkinyt hillitsemään investointien kasvua kiristämällä luotonantoa ja rajoittamalla tonttimaan tarjontaa. Intoa rakentaa uutta vientikapasiteettia energia- ja raaka-ainevaltaisille aloille on pyritty vähentämään myös verokannustimien poistolla (teräs) ja uusilla vientiveroilla (alumiini).

Tuloerot kaupunkiväestön keskuudessa kasvavat. Maaseudun ja kaupunkien sekä sisämaan ja rannikkoalueiden välisten tuloerojen kasvu on toistaiseksi herättänyt eniten päättäjien ja tutkijoiden kiinnostusta. Samaan aikaan tuloerot ovat kuitenkin kasvamassa myös kaupunkiväestön sisällä. Äskettäin julkaistun Kiinan tilastoviraston selvityksen mukaan tällä hetkellä kaupungeissa parhaiten ansaitsevan viidenneksen tulotaso on keskimäärin 5,3 kertaa suurempi kuin vähiten ansaitsevan viidenneksen. Vuonna 2002 eniten ansaitsevien tulot olivat 5,1 kertaa vähiten ansaitsevaa tuloluokkaa suuremmat. Joissakin kaupungeissa parhaiten ansaitseva viidennes hankkii jo 11 kertaa enemmän kuin vähiten ansaitseva viidennes. Työ- ja sosiaaliministeriön tilastojen mukaan rikkain kymmenesosa kotitalouksista omistaa 45 % kaupunkiväestön varallisuudesta ja köyhin kymmenes vain runsaan prosentin. Kaupunkiköyhälistö koostuu kolmesta ryhmästä: perheettömät vanhukset ja sairaat, työttömät sekä siirtotyöläiset.

China Construction Bankista myytiin osuus. Kiinan valtio myi maan kolmanneksi suurimmasta pankista China Construction Bankista (CCB) 9 prosentin omistusosuuden yhdysvaltalaiselle Bank of Americalle. Osuuden myyntihinnaksi sovittiin 2,5 miljardia dollaria. Bank of America lupautui lisäksi merkitsemään osakkeita 500 miljoonan dollarin arvosta myöhemmin tänä vuonna toteutettavassa CCB:n listautumisannissa ja sillä on optio kasvattaa omistustaan CCB:ssä 19,9 prosenttiin vuoden 2010 loppuun mennessä. Uusi omistaja saa paikan CCB:n hallituksessa ja tuo pankkiin 50 asiantuntijaansa. Kyseessä on merkittävin ulkomaisen pankin tähänastinen omistusosuuden hankinta kiinalaisesta pankista ja samalla ensimmäinen omistusosuuden myynti Kiinan neljästä suuresta, aiemmin täysin valtion omistamasta pankista.

CCB:n uskotaan olevan Kiinan suurpankeista parhaassa kunnossa. Valtio vahvisti pankin pääomaa vuoden 2003 lopussa 22,5 miljoonalla dollarilla ja pankin julkaisemasta vuosikertomuksesta kävi äskettäin ilmi, että sille myönnettiin vuonna 2004 verohelpotuksia 1,9 miljardin dollarin edestä. Pankkia on uudistettu puolittamalla konttoreiden määrä 14 400 konttoriin ja supistamalla työntekijöiden määrää viidenneksellä noin 330 000 henkilöön. Hoitamattomien luottojen osuus kaikista pankin luotoista oli viime vuoden lopussa alle 4 % ja vakavaraisuusaste runsaat 11 % eli selvästi yli vaaditun 8 prosentin rajan. Yrityshallinnon heikkoudesta kertovat kuitenkin useat pankissa viimeisen vuoden aikana paljastuneet kavallus- ja lahjustapaukset.

CCB valmistelee listautumistaan ulkomaiseen, todennäköisesti Hongkongin pörssiin vielä tämän vuoden lopulla. Kiinalaisista pankeista ensimmäisenä ehätti listautumaan ulkomaiseen pörssiin maan viidenneksi suurin pankki, Bank of Communications, jonka osakkeilla aloitetaan kaupankäynti Hongkongin osakemarkkinoilla 23.6.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
26 • 30.6.2005

Venäjä

Venäjän keskeisten tuotantoalojen kasvu jatkui hitaana. Neljä viidestä keskeisestä tuotantoalasta kasvoi tammi-toukokuussa viime vuoden vastaavaa ajankohtaa hitaammin. *Rakentamisen* vuosikasvu tammi-toukokuussa oli 5,3 % (vuotta aiemmin 14,5 %). *Teollisuustuotannon* vuosikasvu oli 3,6 % (6,9 %). *Vähittäiskauppa* kasvoi 11 % (11,4 %) ja *kuljetukset* 2,8 % (7,8 %). Vain maataloustuotannon kasvu oli viime vuotta nopeampaa. *Maataloustuotannon* vuosikasvu tammi-toukokuussa oli 0,1 % (vuotta aiemmin -1,3 %). Talousministeriö arvioi, että BKT:n vuosikasvu tammi-toukokuussa oli 5,4 %.

IMF huolissaan Venäjän talouspolitiikan höltymisestä. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n asiantuntijaryhmä vieraili kesäkuun alussa Moskovassa vuosittaisessa artikla 4:n mukaisessa konsultaatiossa. Loppulausunnossaan IMF esitti erityisen huolensa suunnitellusta budjettimenojen kasvattamisesta. Valuuttarahasto muistuttaa, että menojen lisäys kasvattaa entisestään inflaatiopaineita. Lisäksi menolisäykset on kohdennettu pysyvien menojen (kuten palkkojen ja eläkkeiden) kasvattamiseen, eikä esimerkiksi välttämättömien rakenneuudistusten rahoittamiseen. Loppulausunnossa painotetaankin voimakkaasti, että Venäjä keskittyisi toimiin, jotka luovat edellytyksiä talouskasvun jatkumiselle pidemmällä aikavälillä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää investointi-ilmapiirin kohentamiseen sekä koulutus- ja terveydenhuoltosektoreiden uudistamiseen.

Rahapolitiikan tavoitteeksi tulee IMF:n mukaan ottaa yksinomaan inflaation hillitseminen. Nykyisessä tilanteessa ruplan nimelliskurssin pitäisi antaa vahvistua, jotta keskuspankki voisi keskittyä inflaatiotavoitteen saavuttamiseen.

Venäjän oikeusjärjestelmä uudistunut hitaasti verrattuna muihin transitiomaihin. Maailmanpankin raportissa vertailtiin mm. oikeusjärjestelmien toimivuutta ja tuomioiden täytäntöönpanoa Keski- ja Itä-Euroopan sekä IVY-alueen maissa. Olennaisimmaksi parannukseksi Venäjällä mainittiin IT-järjestelmien käyttöönotto oikeusistuimissa, mikä on auttanut tuomareita saamaan paremmin tietoa uusista laeista ja päätöksistä. Raportin mukaan Venäjän pitäisi kuitenkin vielä lisätä oikeusjärjestelmän itsenäisyyttä ja kansalaisten luottamusta siihen. Oikeusjärjestelmän avoimuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi suositeltiin oikeuden päätösten julkistamista ja oikeuslaitoksen työntekijöiden palkkojen nostamista.

Venäjän lainsäädäntöä kevätkaudella 2005. (TH) Kevätkauden tärkein uusi laki oli joulukuussa 2006 voimaan tuleva duuman vaalilaki, jonka mukaan seuraavissa vaaleissa kaikki duuman edustajat valitaan valtakunnallisilta puoluelistoilta. Duuma ja liittoneuvosto hyväksyivät myös luvanvaraisten liiketoimien määrän vähentämisen edelleen sekä kevennykset perintö- ja lahjaverotukseen.

Duuma hyväksyi toisessa käsittelyssä mm. vaaliliitot kieltävän muutoksen vaalilakiin, täsmennyksiä valuuttalakiin ja maalakiin liittyvän tonttien lunastusmenettelyn.

Ensimmäisessä käsittelyssä duuma hyväksyi mm. metsälain, vesilain, pienyritysten verotuksen kehittämisen, erityistalousaluelain, lain Kaliningradin erityistalousalueesta sekä kiistanalaisia yksityistämiskauppoja koskevien kanteiden vanhenemisajan lyhentämisen siviililaissa 10 vuodesta 3 vuoteen.

Suurimpana lainsäädäntöongelmana asiantuntijat pitävät julkis-yksityistä kumppanuutta koskevan lakiesityksen viivästymistä, sillä kumppanuutta kaivattaisiin kipeästi mm. sähkö- ja televerkkoja, rauta- ja maanteitä sekä kuntien teknisiä palveluita koskevissa hankkeissa.

Gazpromin yhtiökokouksessa ei yllätyksiä. Viime viikon kokouksessa presidentinhallinnon päällikkö ja Gazpromin johtokunnan puheenjohtaja Dmitri **Medvedjev** ilmoitti Venäjän hallituksen allekirjoittaneen kaikki tarvittavat asiakirjat, joilla 10,7 % Gazpromin osakkeista siirtyy Gazpromin tytäryhtiöiltä valtion omistukseen 5,8 miljardin euron hintaan (kts. BOFIT 21/2005). Osakkeiden on tarkoitus siirtyä valtiolle 1. heinäkuuta. Kauppa nostaa valtion omistuksen Gazpromissa yli 50 prosenttiin. Tämän jälkeen Gazpromin osakkeilla käytävä kauppa on tarkoitus vapauttaa myös ulkomaisille sijoittajille, jotka ovat toistaiseksi joutuneet tyytymään kotimaan pörssissä noteerattuja osakkeita huomattavasti kalliimpiin ADR-todistuksiin. Vapauttamiseen tarvitaan kuitenkin vielä eräitä lakimuutoksia, joiden aikataulu ei ole toistaiseksi tiedossa.

Analyytikkojen mukaan osakekaupan vapauttamisen myötä Gazpromin osakkeet muuttuvat yhdeksi kehittyvien markkinoiden eniten vaihdetuimmista. Vapauttamisen seurauksena Gazpromin vapaasti vaihdettavien osakkeiden määrä 13-kertaistuisi. Tämän seurauksena Gazpromin painoarvo Venäjää ja kehittyviä markkinoita seuraavissa eri indekseissä kasvaisi merkittävästi.

Venäjä jätti Viron rajasopimuksen ratifioimatta. Venäjän ulkoministeriö totesi Virolle toimittamassaan nootissa, että Venäjä peruuttaa ulkoministeri Sergei **Lavrov**in allekirjoituksen 18.5.2005 tehdyssä rajasopimuksessa. Viron parlamentti ratifioi rajasopimuksen 20.6., mutta muotoili ratifiointilakiin sellaisia poliittisia viittauksia vuoden 1920 Tarton rauhaan ja Viron itsenäisyyden menetykseen, joita Venäjä ei voinut hyväksyä. Allekirjoituksen peruuttaminen tarkoittaa sitä, että rajasopimus ei enää sido Venäjää.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
26 • 30.6.2005

Kiina

Osakemarkkinauudistus etenee nopeasti. Kiinan arvopaperivalvontakomissio (CSRC) lisäsi viime viikolla niiden yhtiöiden määrää, joiden valtion omistamien osakkeiden myynti markkinoilla sallitaan. Komissio aloitti uudistuksen neljässä pienessä yrityksessä toukokuussa ja nyt listalla on 46 yhtiötä, joista tunnetuin on maailman suurimpiin teräksen tuottajiin lukeutuva Baosteel. Viranomaisten mukaan valtion osakkeiden myynti on nykyisen osakemarkkinauudistuksen tärkein osa.

Aiemmin tässä kuussa valtiovarainministeriö julkisti uudet säännöt, joilla poistettiin leimavero ja tulovero valtion osakkeiden kaupoista. Lisäksi pörssiin listautuneiden yritysten osingoista enää 50 prosentista joutuu maksamaan pääomaveroa. Keskuspankki puolestaan ilmoitti tässä kuussa harkitsevansa kahden likviditeettiongelmissa olevan investointipankin rahoittamista.

Edellä mainitut toimet viittaavat siihen, että valtio kiihdyttää osakemarkkinauudistusta. Uudistuksen onnistuminen kuitenkin riippuu ratkaisevasti listattujen yritysten laadusta ja sijoittajien suojasta, joiden kehittäminen on huomattavasti vaikeampi tehtävä kuin valtion osakkeiden myynti.

Shanghain ja Shenzhenin pörssit, A-osakeindeksit

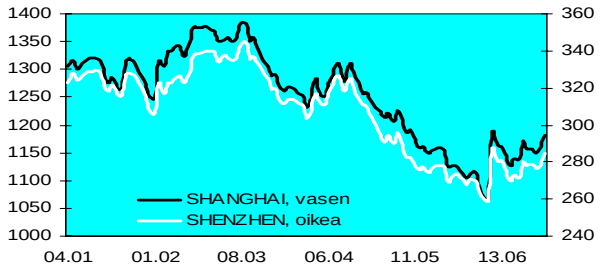

Lähde: CSRC

Kiinan ja ASEANin välinen kauppa alkaa vapautua. Kiina ja ASEAN sopivat jo viime talvena asteittaisesta siirtymisestä vapaakauppaan. Osapuolet vahvistivat sopimuksen viime viikolla ja yli 7 000 tuotteen tulleja tullaan alentamaan heinäkuun 20. päivästä alkaen. Vuoteen 2010 mennessä Kiinan ja ASEANin perustajamaiden (Brunei, Filippiinit, Indonesia, Malesia, Singapore, Thaimaa) välinen kauppa tulee olemaan lähes kaikkien tuotteiden osalta tullivapaata. Muiden ASEAN-maiden (Kambodzha, Laos, Myanmar ja Vietnam) osalta vapaakauppaan siirrytään vuoteen 2015 mennessä. ASEAN-maat myönsivät Kiinalle viime vuonna markkinatalousmaa-aseman, mikä oli vapaakauppa-aluetta koskevien neuvottelujen ehtona.

Viime vuonna Kiinan ja ASEAN-maiden välinen ulkomaankauppa oli 110 miljardia dollaria eli noin 10 % Kiinan koko ulkomaankaupasta. Kauppa on ollut pitkään alijäämäistä Kiinalle ja viime vuonna alijäämä kasvoi 20 miljardiin dollariin. Kiina tuo ASEAN-maista erityisesti raaka-aineita, komponentteja ja puolivalmisteita ja vie koneita ja laitteita.

Kiinalaiset haalivat öljyvaroja. Valtion omistama, Kiinan kolmanneksi suurin öljy-yhtiö CNOOC on jättänyt tarjouksen yhdysvaltalaisen Unocal öljy-yhtiön ostamisesta lähes 20 miljardilla dollarilla. Kauppa olisi toteutuessaan yli kymmenen kertaa suurempi kuin tähän mennessä suurin kiinalaisen yhtiön tekemä hankinta ulkomailta (Lenovo-IBM kauppa). Unocalin todetut reservit ovat yhteensä 1,75 miljardia tynnyriä, joista 56 % on Aasiassa, pääasiassa Thaimaassa ja Indonesiassa. Jos kauppa toteutuu, CNOOCin tuotannon odotetaan kaksinkertaistuvan ja varantojen kasvavan 80 %.

Myös yhdysvaltalainen öljy-yhtiö Chevron on jo aiemmin jättänyt, tosin hieman pienemmän tarjouksen Unocalista. Tarjoukset ovat Unocalin hallituksen käsiteltävänä ja vaativat hyväksynnän yhdysvaltain viranomaisilta. Lisäksi yhdysvaltain kongressi voi estää kaupan syntymisen.

Kiinalaiset öljy-yhtiöt ovat tehneet viime vuosina huomattavia ulkomaisia öljysijoituksia. Suurimmasta osasta on vastannut Kiinan suurin öljy-yhtiö CNPC (PetroChinan emoyhtiö), joka omistaa yhteensä yli 8 miljardia tynnyrin reservit mm. Pohjois-Afrikassa, Keski-Aasiassa ja Etelä-Amerikassa.

Kiina ja Venäjä perustivat uuden yhteistyöelimen. Kiinan kansankongressin pysyväiskomitean puheenjohtaja **Wu** Bangguo ja Venäjän duuman puhemies Boris **Gryzlov** sopivat jälkimmäisen Kiinan-vierailun aikana kesäkuun puolivälissä, että maiden parlamentit lisäävät yhteistyötään ja perustavat vuosittain kokoontuvan yhteistyökomitean. Tapaamisen aikana Kiinan osapuoli korosti maiden yhteistyön viimeaikaisia saavutuksia nostamalla esille maiden välisen lopullisen rajasopimuksen ratifioinnin toukokesäkuussa sekä yhteistyön tiivistämisen turvallisuus- ja energiakysymyksissä. Kiina kiitti Venäjää myös poliittisesta tuesta Taiwania, Tiibetiä ja ihmisoikeuksia koskevissa asioissa ja lupasi jatkaa tukeansa Venäjän terrorismin vastaiselle taistelulle.

Lehtihaastatteluissa duuman puhemies puolestaan korosti taloudellisten suhteiden kehittämistä. Venäjä ei ole tyytyväinen maiden välisen kaupan nykyrakenteeseen vaan haluaa ennen kaikkea kehittää korkean teknologian yhteistyötä ja vaihtoa. Kiinan ja Venäjän yhteistyökysymykset ovat näkyvästi esillä myös Kiinan presidentin **Hu** Jintaon 30.6. alkaneella nelipäiväisellä virallisella Moskovan-vierailulla. Venäjältä Hu jatkaa Kazakstanin, Kiinan, Kirgisian, Tadzhikistanin, Uzbekistanin ja Venäjän muodostaman Shanghain yhteistyöryhmän kokoukseen Kazakstaniin.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
27 • 7.7.2005

Venäjä

Venäjän Inflaatio hidastui hieman kesäkuussa. Kesäkuussa Venäjän vuosi-inflaatio oli 13,5 % hidastuen hieman toukokuusta. Vuoden alusta kuluttajahinnat nousivat 8 %. *Palveluhintojen* nousu on hidastunut alkuvuoden nopean vaiheen jälkeen. Kesäkuussa palveluhintojen vuosinousu oli 22,4 %. *Elintarvikkeiden* hintojen nousu kiihtyi alkuvuonna, mutta kesäkuussa hintojen nousuvauhti hidastui hieman ja oli 14,9 %. Erityisesti lihan ja hedelmien hintojen nopea nousu nosti elintarvikkeiden inflaatiota. *Muiden tavaroiden* hintojen nousu on hidastunut kevään aikana ja oli 6,4 % vuodessa.

Venäjän vaihtotaseen ylijäämä 14 % BKT:sta vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Venäjän keskuspankin mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli 22 miljardia dollaria (18,5 miljardia euroa) vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, eli noin 14 % BKT:sta. Vaihtotaseen ylijäämä oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 72 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Tavarakaupan ylijäämä oli 26,9 miljardia ja palvelukaupan alijäämä 2,5 miljardia dollaria. Vaihtotaseen ylijäämän kasvu johtui pitkälti öljyn maailmanmarkkinahinnan jyrkästä noususta ja siitä seuranneesta vientitulojen kasvusta.

Suorat sijoitukset Venäjälle kasvoivat ensimmäisellä neljänneksellä 5,4 miljardiin dollariin edellisen vuoden 4,7:sta. Portfolioinvestoinnit olivat 2,2 miljardia, kasvaen edellisen vuoden 1,4 miljardista dollarista. Yksityisen sektorin nettovirta ulkomaille väheni selkeästi vuoden takaisesta ollen vain 200 miljoonaa dollaria vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Vuotta aiemmin pääomavirta ulkomaille oli 4,2 miljardia dollaria. Keskuspankin reservit kasvoivat 14,4 miljardilla dollarilla. Maksutaseen tilastovirhe-erä oli 4,8 miljardia dollaria negatiivinen.

Basic Elementille vihreätä valoa Silovye Mashinyn ostossa. Venäjän kilpailuviranomaiset antoivat kesäkuun lopussa luvan miljardööri Oleg **Deripaska**n omistamalle Basic Element -sijoitusyhtiölle ostaa 80 prosentin osuus Silovye Mashiny -voimalaitos- ja turbiiniyhtiöstä. Huhtikuussa sama viranomainen torjui saksalaisen Siemensin vastaavan tarjouksen (kts. BOFIT 15/2005) huolimatta siitä, että kaupasta sovittiin alustavasti Saksan ja Venäjän valtionpäämiestasolla. Kilpailuviranomaisten perusteluna Siemensin kaupan estämiselle oli, että yhdistynyt yhtiö olisi saanut hallitsevan markkina-aseman toimialallaan. Venäläinen Basic Element toimii samalla myös energia- ja metallialalla kuin Siemens.

Asiantuntijat arvioivat Siemensin kaupan peruuntumisen syyksi, että Silovye Mashinylla on myös strategisena pidetyn sotateollisuuden tuotantoa.

Venäjän tavoitteena edelleen WTO-jäsenyys joulukuussa. Genevessä kesäkuun lopulla järjestetyssä liittymistyöryhmän 28. kokouksessa osa jäsenmaista oli huolissaan Venäjän neuvottelujen hitaasta etenemisestä. Tärkeimmät edelleen avoinna olevat kysymykset liittyvät maataloustukiin, Venäjän rahoitussektorin avaamiseen ja tekijänoikeuksiin. Talousministeri German **Gref** pyysi jäsenmailta ymmärrystä Venäjän vaikeuksille siirtyä nopeasti markkinatalouteen ja toivoi, että Venäjä saisi neuvottelut päätökseen ennen joulukuun ministerikokousta. Gref myös vahvisti, että Venäjä ei vaadi siirtymäaikaa noudattaakseen teknisiä kaupanesteitä sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevia sopimuksia. Useiden jäsenmaiden kritisoimasta energiatuotteiden kaksoishinnoittelusta Venäjä ei kuitenkaan aio luopua, sillä Venäjän mukaan se ei kuulu WTO:n sääntelyn piiriin. Liittymistyöryhmä jättää seuraavan raporttinsa hakijamaiden tilanteesta syyskuussa.

Suomalaisyritykset kohtaavat eniten kaupanesteitä Venäjällä. Suomen ulkoasiainministeriön heinäkuun alussa julkaistussa kyselyssä tarkasteltiin suomalaisten yritysten ulkomaankauppaan liittyviä esteitä. Kyselyyn vastanneiden kohtaamista ongelmista yli puolet ilmeni Venäjällä. Yritykset olivat kohdanneet melko paljon esteitä myös Kiinan ja Yhdysvaltain markkinoilla.

Eniten vaikeuksia Venäjän-kaupassa aiheutuu tullausmenettelyistä. Suomalaiset yritykset ovat valittaneet erityisesti tullauskäytäntöjen hitaudesta ja niiden jatkuvista muutoksista. Myös Venäjän korkeat tullitariffit nähtiin ongelmana lähes kaikilla toimialoilla. Tekniset kaupanesteet vaikeuttavat Venäjän-kauppaa erityisesti elektroniikka-, kone- ja metalliteollisuudessa. Lisäksi yritykset kokivat tekijänoikeudet ja niiden valvonnan puutteellisiksi. Verotuksen osalta mainittiin useilla toimialoilla hankaluudet ALV-palautusten saamisessa. Ongelmia suomalaisyritysten liiketoiminnassa Venäjällä aiheutuu kyselyn mukaan erityisesti korruptiosta sekä lainsäädännön vaihtelevasta tulkinnasta ja puutteellisuudesta.

Kiinan markkinoilla kohdatut esteet ovat pitkälti samankaltaisia kuin Venäjälläkin. Suurimpia ongelmia ovat korkeat tullitariffit ja vaihtelevat tullauskäytännöt, tekniset kaupanesteet sekä tekijänoikeuksiin liittyvät ongelmat.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
27 • 7.7.2005

Kiina

Kiina allekirjoitti Venäjän kanssa poliittisen julistuksen, Kazakstanin kanssa yhteistyö konkreettisempaa. Presidentti **Hu** Jintaon virallisella Venäjän-vierailulla 1.-2. heinäkuuta hän ja presidentti Vladimir **Putin** korostivat maiden strategista kumppanuutta ja allekirjoittivat yhteisen kommunikean koskien terrorismia, YK:n reformia, Korean niemimaan ydinaseettomuutta sekä rauhan ylläpitämistä Keski- ja Tyynenmeren Aasian alueella. Julistuksessa korostetaan monenkeskisyyden tärkeyttä kansainvälisessä politiikassa sekä tuomitaan kaksoisstandardit terrorismin vastaisessa taistelussa. Tiedostusvälineiden mukaan edellinen maininta on suunnattu Yhdysvaltoja ja jälkimmäinen Iso-Britannian Tshetshenian kysymyksessä noudattamaa linjaa vastaan. Vaikka Venäjän valtiollinen öljyyhtiö Rosneft sopi Kiinan valtiollisten öljy-yhtiöiden kanssa siitä, että ne selvittävät mahdollisuuksia lisätä öljynvientiä Kiinaan, tarkkailijoiden mukaan tulokset Kiinalle keskeisen energiayhteistyön osalta jäivät laihoiksi.

Venäjältä presidentti Hu jatkoi Kazakstaniin, jossa maat sopivat tähtäävänsä strategiseen kumppanuuteen. Vierailun aikana maat allekirjoittivat aiesopimuksen rautatien rakentamisesta Kaspian mereltä Länsi-Kiinaan, mikä mahdollistaisi öljytoimitukset Kaspian meren alueelta. Maat allekirjoittivat aiesopimuksen myös uuden kaasuputken rakentamisesta Kazakstanista Kiinaan. Vuonna 2004 Kazakstanin öljyntuotanto kasvoi 15 % edellisvuodesta 60 miljoonaan tonniin ja huomattavien reservien ansiosta se on nousemassa tärkeäksi tuottajamaaksi. Maalla on ollut tarve avata uusia vientireittejä energialleen ja jo kuluvan vuoden lopulla valmistuu uusi öljyputki Kazakstanista Kiinaan.

Terästuotanto kasvaa nopeasti. Tammi-toukokuussa Kiinan teräksen ja terästuotteiden tuotanto kasvoi lähes 30 % vuotta aiemmasta. Teräksen kulutus sen sijaan on hidastunut tärkeimmillä sektoreilla, etenkin rakennussektorilla, sillä hallitus on yrittänyt hillitä investointeja. Kiinan kuluvan vuoden terästuotannon odotetaankin lähentelevän 350 miljoonaa tonnia ja kysynnän jäävän noin 300 miljoonaan tonniin. Teräsylijäämä on vähentänyt Kiinan tuontia ja useat Kiinan ulkopuoliset tuottajat ovat joutuneet supistamaan tuotantoaan. Kiinan terästuotantokapasiteetin odotetaan kasvavan edelleen, vaikka hallitus on estänyt useita uusia terästehdashankkeita.

Nopea teräsylijäämän kasvu on aiheuttanut huolestusta sekä Kiinassa että ulkomailla, koska Kiinan teräsviennin pelätään kasvavan nopeasti ja sekoittavan markkinat. Vientiä hillitäkseen valtio päättikin heinäkuun alussa palauttaa 6 vuotta poissa käytöstä olleen arvonlisäveron vientiin tarkoitetuille korkealaatuisille teräksentuotteille. Arvonlisäveroa näistä tuotteista joutuu nyt maksamaan 17 %. Vero poistettiin aikanaan juuri viennin kasvattamiseksi. Myös heikompilaatuisien vientiin tarkoitettujen terästuotteiden verotusta nostettiin jo aiemmin keväällä.

Kiinan teräksen kulutuksen nopea kasvu on nostanut teräksen maailmanmarkkinahintaa nopeasti viime vuosina. Hinnan nousu jatkui kuluvan vuoden alussa, jolloin rautamalmin suurimmat tuottajat nostivat hintojaan kerralla yli 70 % (ks. BOFIT 10/2005). Kiinan teräsylijäämä ja teräksen viennin supistamistoimenpiteet ovat laskeneet hintoja voimakkaasti Kiinassa. Joidenkin terästuotteiden hinta on laskenut jopa tuotantokustannusten alapuolelle.

Kiinan strategisten öljyvarastojen täyttö alkaa vuoden lopulla. Turvatakseen energian riittävyyden poikkeusoloissa, Kiina aloitti kaksi vuotta sitten strategisten öljyvarastojen rakentamisen. Kiinalaislähteiden mukaan rakennustyöt ovat edistyneet niin, että itärannikon Zhejiangin maakuntaan valmistuvan varaston ensimmäisten säiliöiden täyttäminen voidaan aloittaa kuluvan vuoden lopussa. Zhejiangin varaston kokonaiskapasiteetti tulee valmistuessaan olemaan 5.2 miljoonaa tonnia. Kiinan strategiset varastot tullaan sijoittamaan neljään kohteeseen itärannikolle, joista kaksi sijaitsee Zhejiangin maakunnassa sekä kaksi muuta Liaoningin ja Shandongin maakunnissa. Ensivaiheessa strategisten öljyvarastojen määrä kasvatetaan vastaamaan 14 päivän öljyntuontia, mutta myöhemmin kapasiteetti on tarkoitus nostaa 90 päivän tuontia vastaavalle tasolle. Tällä hetkellä Kiina tukeutuu vain valtion yhtiöiden olemassa oleviin varastoihin.

Vuonna 2004 Kiinan raakaöljyn tuonti oli 120 miljoonaa tonnia, jossa kasvua edellisvuodesta oli 35 %. Sen oma tuotanto oli noin 175 miljoonaa tonnia (kasvua yli 3 %). Pääosa Kiinan tuonnista tulee Lähi-idästä, mutta se on viime vuosina pyrkinyt erittäin aktiivisesti hajauttamaan energian tuontiaan muille alueille.

Kaupunkipankkien tukeminen kiihtyi viime vuonna. Paikallishallinnot myönsivät yhteensä 23 miljardia juania (2 mrd. euroa) pääasiassa paikallishallinnon omistuksessa olevien ja paikallisesti toimivien kaupunkipankkien hoitamattomien lainojen selvittämiseen. Määrä oli peräti kaksinkertainen verrattuna kymmeneen edellisen vuoden yhteenlaskettuun määrään. Tämän vuoden ensimmäisen neljänneksen lopussa kaupunkipankeilla oli hoitamattomia lainoja 110 miljardia juania (10 mrd. euroa) eli 12 % niiden lainakannasta. Kaupunkipankkeja on Kiinassa noin 110 kappaletta ja niiden osuus koko pankkisektorin pääomasta on reilu 5 %.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
28 • 14.7.2005

Venäjä

Venäjä käytti kolmasosan vakautusrahastosta Pariisin klubin velkojen lyhennykseen. Venäjä lyhensi kesäheinäkuun vaihteessa ennenaikaisesti velkojaan Pariisin klubille. Lyhennyksistä sovittiin toukokuussa (kts. BOFIT 20/2005). Lehtitietojen mukaan Venäjä lyhensi velkaa 430 miljardilla ruplalla (12 miljardilla eurolla), josta suurin osa maksettiin vakautusrahastoa käyttäen. Finanssiministeriön budjettitietojen mukaan vakautusrahasto kutistui heinäkuun ensimmäiseen päivään mennessä 618 miljardiin ruplaan (18 miljardiin euroon), kun se vielä kesäkuun alussa oli 955 miljardia ruplaa (28 miljardia euroa). Venäjän kokonaisvelka Pariisin klubin maille oli ennen velan lyhennystä lähes 32 miljardia euroa. Velkojen nopea ennenaikainen takaisinmaksu parantaa Venäjän luottokelpoisuutta. Kansainväliset luokituslaitokset ovatkin ilmoittaneet harkitsevansa Venäjän valtion luottoluokituksen nostamista.

Venäjä valmistautuu G8-maiden puheenjohtajuuteen. Venäjän presidentti Vladimir **Putin** osallistui viime viikolla rikkaiden teollisuusmaiden ja Venäjän muodostaman G8-ryhmän huippukokoukseen Gleneaglesissä Skotlannissa ja allekirjoitti G8-ryhmän julkilausuman. Julkilausuma käsittelee köyhimpien Afrikan maiden velkojen anteeksiantoa ja ilmaston muutoksen vastaisia toimia sekä öljyn ja kaupan merkitystä maailmantaloudelle. Venäjä harkitsee Neuvostoliiton aikaisten noin 625 miljoonan euron velkojen anteeksiantoa maailman köyhimmille maille sen jo aiemmin lupaamien ja osittain toteuttamienkin vajaan 9,5 miljardin euron arvoisten lainojen anteeksiannon lisäksi. Kokouksen kuluessa Venäjä paljasti, että se tulee priorisoimaan energiaan liittyviä kysymyksiä vuoden 2006 G8-puheenjohtajuuskaudellaan. Presidentti Putinin mukaan Venäjän energiapolitiikan rooli on tukea maailmantalouden kestävää kasvua. Putin lupasi lisäksi Venäjän lisäävän öljyn ja kaasun tuotantoaan. Seuraava G8-maiden huippukokous pidetään Pietarissa kesällä 2006.

Gazpromin tähtäimessä Sibneft. Valtion kaasuyhtiö Gazprom suunnittelee laajennusta myös öljytoimialalle. Lehtitietojen mukaan nyt tähtäimessä on miljardööri Roman **Abramovitshin** kontrolloima Sibneft, jonka osakkeista Gazprom suunnittelee saavansa haltuunsa määräysvallan takaavan kolmen neljäsosan osuuden. Sibneft puolestaan omistaa mm. osuuden Slavneftistä yhdessä TNK-BP:n kanssa. Presidentti Vladimir Putinin mukaan valtiolla ei ole kaupan kanssa mitään tekemistä, vaan Gazprom on liikkeellä itsenäisenä liikeyrityksenä. Tarkkailijoiden mukaan toimen taustalla on valtion halu kansallistaa merkittävä osa energia-alasta. Gazprom on aiemmin laajentanut toimintaansa sähköenergian puolelle ja omistaa merkittävän osuuden ainakin RAO UES:stä ja Mosenergosta. Talousministeri, liberaaleihin lukeutuva German **Gref**, on vastustanut Gazpromin öljyhankkeita.

Venäjän duuma hyväksyi lain erityistalousalueista. Heinäkuun alussa toisessa ja kolmannessa käsittelyssä hyväksytyn erityistalousaluelain mukaan alueet voivat olla teknisiin innovaatioihin tai teolliseen toimintaan keskittyneitä, mutta suunnitteilla on jo lisäys turismi- ja virkistysalueista. Erityistalousalueilla toimiville yrityksille myönnetään helpotuksia verotuksessa ja tullimaksuissa. Kaivannaisten louhinta on kuitenkin kiellettyä näillä alueilla ja metalliteollisuuden sekä valmisteveron alaisten tuotteiden valmistukselle on voimassa rajoituksia.

Heinäkuun alussa hyväksyttiin kolmannessa käsittelyssä myös muutokset vaalilakiin. Uudistusten mukaan äänikynnys puolueiden duumaan pääsylle nousee viidestä seitsemään prosenttiin, mutta vaaliliittojen muodostaminen kynnyksen ylittämiseksi on kielletty. Toisessa käsittelyssä duuma hyväksyi mm. lain pienyritysten verotuksen kehittämisestä ja lakimuutokset alkoholituotannon sääntelyyn. Duuman kevätkausi loppui viime viikolla ja duuma kokoontuu seuraavan kerran syyskuussa.

Venäjän puolustusmenot noin 3% BKT:sta 2000-luvulla. Pohjois-Atlantin puolustusliitto Nato julkaisi kesäkuussa selvityksen 25 jäsenmaansa ja Venäjän puolustusmenoista. Vuonna 2004 Venäjän *puolustusmenot* vastasivat 3,1 % BKT:sta. Korkeimmat puolustusmenot olivat Yhdysvalloilla (3,9 %) ja Turkilla (3,5 %). Naton tietojen mukaan Venäjä käytti 16,7 miljardia dollaria puolustusmenoihin vuonna 2004. Venäjän puolustusmenoista 45 % meni *henkilöstökuluihin*, kun samanaikaisesti Yhdysvallat käytti 35 % samaan menoerään. *Kalustomenoihin* Venäjä käytti 17 % menoistaan, kun Yhdysvallat käytti 25 %. Jotkut maat (Belgia, Saksa, Liettua ja Puola) käyttivät yli 70 % puolustusmenoistaan henkilöstökuluihin.

Muutamien Nato-maiden ja Venäjän puolustusmenot osuutena BKT:stä 1995–2004, %

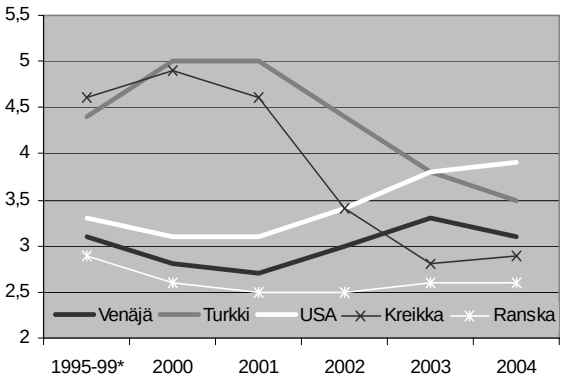

Lähde: Nato
*keskiarvo

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
28 • 14.7.2005

Kiina

Kiina julkisti luonnoksen uudesta omistusoikeuslaista. Kiinan ensimmäinen yksityiskohtainen omistusoikeuslaki pyrkii selventämään etenkin kiinteistöjen ja maan omistukseen liittyviä oikeuksia. Lakia valmisteltiin pitkään ja lainsäätäjien odotetaan hyväksyvän sen ensi vuoden aikana. Kansalaisilla on mahdollisuus kommentoida lakiehdotusta syksyyn asti.

Lakiluonnos esittää suuria muutoksia etenkin maanviljelijöiden oikeuksiin. Nykyisin maanviljelijöille ei välttämättä ole korvattu mitään, jos viranomaiset ovat ottaneet viljelijöiden hallinnassa olevaa omaisuutta haltuunsa. Tätä omaisuutta (yleensä maata) on voitu myydä tai vuokrata eteenpäin esimerkiksi teollisuuden ja kaupunkilaisten loma-asuntojen tarpeisiin. Lakiluonnoksen mukaan viranomaiset ovat jatkossa velvoitettuja maksamaan kohtuullisen korvauksen tällaisista maan haltuunotoista. Luonnos esittää myös, että yhteiset alueet (esim. ruohomaa ja parkkipaikka-alueet) tulee jakaa alueen asukkaiden eikä rakennusyhtiöiden kesken.

Lakiluonnos pyrkii myös vähentämään valtion kärsimiä tappiota valtion yritysten yksityistämisen yhteydessä. Luonnoksen mukaan valtion omistaman yrityksen siirtyessä yksityiseen omistukseen liian alhaisella hinnalla voidaan ostajalta vaatia korvausta tai asettaa hänet syytteeseen. Joidenkin arvioiden mukaan valtio menettää jopa 40 miljardia juania (noin 4 mrd. euroa) vuosittain, kun omaisuutta siirtyy yksityisille joko ilmaiseksi tai pilkkahintaan.

Vienti jatkoi nopeaa kasvuaan. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla vienti kasvoi 33 % vuotta aiemmasta ja oli 340 miljardia dollaria. Tuonti kasvoi vastaavalla ajanjaksolla ainoastaan 14 % ja oli 300 miljardia dollaria. Kiinan ulkomaankauppa oli 40 miljardia dollaria ylijäämäinen kuuden ensimmäisen kuukauden aikana. Kesäkuussa sekä viennin että tuonnin kasvu oli samalla tasolla kuin alkuvuonna.

Tammi-kesäkuussa koneiden ja laitteiden vienti kasvoi 33 % vuotta aiemmasta ja niiden osuus koko viennistä oli 55 %. Nopeimmin kasvoi teräksen vienti (80 % vuotta aiemmasta), kun taas paljon keskustelua herättänyt tekstiileiden ja vaatteiden sekä kenkien vienti kasvoi keskimääräistä hitaammin (23 %). Tuonnin kasvua hidastivat autojen tuonnin supistuminen yli 30 % vuotta aiemmasta sekä teräksen tuonnin supistuminen 26 %. Raakaöljyn tuonti kasvoi 4 % vuotta aiemmasta ja hiilen 56 %.

Kiinan suurin kauppakumppani oli edelleen Euroopan unioni, jonka osuus ulkomaankaupasta oli noin 16 %. Seuraavina tulivat Yhdysvallat, Japani ja ASEAN. EU:n ja Yhdysvaltojen kanssa käydyn kaupan odotetaan hidastuvan, kun toimenpiteet tekstiilien ja vaatteiden tuonnin rajoittamiseksi Kiinasta otettiin käyttöön. Toisaalta Kiinan ja ASEAN-maiden välisen kaupan odotetaan saavan nostetta osapuolten siirtyessä asteittain vapaakauppa-alueeseen.

Kiina ja Yhdysvallat keskustelivat markkinoillepääsystä ja kaupan ongelmista. Kuluvan viikon alussa Pekingissä käydyssä vuosittaisessa korkean tason kauppatapaamisessa valtuuskuntia johtivat Yhdysvaltojen kauppasihteeri Carlos **Gutierrez** ja Kiinan varapääministeri **Wu** Yin. Gutierrezin mukaan Kiina lupasi uusia toimia maassa rehottavan tuotteiden väärentämisen vähentmiseksi. Yhdysvaltojen mukaan Kiina sanoi myös harkitsevansa muutosta määräyksiin, joiden mukaan hallituksen alaisia organisaatioita kiellettäisiin hankkimasta amerikkalaisia ohjelmistoja. Vaikka Yhdysvallat suhtautuu epäilevästi Kiinan kauppapoliittisten lupauksien toimeenpanoon, myönteisenä kehityksenä amerikkalaiset nostivat esille sen, että Kiinan hallitus yrittää siirtyä pelkästään lisensioitujen tietokoneohjelmien käyttöön sen alaisissa yksiköissä kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Tapaamisessa keskusteltiin myös Kiinan nopeasti kasvaneesta tekstiiliviennistä Yhdysvaltoihin, mutta tältä osin keskusteluissa ei saavutettu uusia tuloksia. Yhdysvalloissa tekstiiliteollisuus vaatii voimakkaasti kiinalaistuonnin uusia rajoittamistoimia jo toukokuussa hyväksyttyjen kiintiöiden lisäksi.

Kiina aloitti tehdasteollisuuden ostopäällikköindeksin (PMI) julkaisemisen. Kesäkuun PMI-indeksin arvo oli 51,7. Vaikka indeksiä ei aikaisemmin ole julkaistu, Kiinan tilastolaitoksen (NBS) mukaan indeksin arvo on laskenut koko alkuvuoden ajan, mikä viittaa tuotannon kasvun hidastumiseen.

Uusi indeksi kattaa 20 teollisuustoimialaa ja se perustuu yli 700 yritykselle suunnattuun kyselyyn, jossa tiedustellaan yritysten uusien tilausten määrää, tuotantoa, työllisyyttä, hintakehitystä ja varastotilannetta. Yhdistetyssä PMI-indeksissä suurin paino on uusilla tilauksilla (30 %), tuotannolla (25 %) ja työllisyydellä (20 %). Mitä enemmän indeksin pisteluku on arvon 50 yläpuolella, sitä paremmalta lähiajan talouskehitys näyttää, kun taas pistelukua 50 pienemmät arvot viittaavat normaalisti taantumaan. Kuukausittain julkaistava PMI-indeksi on käytössä parissakymmenessä maassa (ml. Venäjä).

Muista luottamusindikaattoreista myös liiketoimintailmastoa kuvaava neljännesvuosi-indeksi (BCI) osoitti kesäkuun lopussa taloudellisen aktiviteetin hienoista hidastumista. Toisen neljänneksen BCI indeksi laski edellisestä neljänneksestä 0,8 % ja vuoden takaisesta 2,8 %. Kuluttajien luottamusta kuvaava neljännesvuosi indeksi (CCI) puolestaan säilyi toisella neljänneksellä edellisen neljänneksen tasolla.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
29 • 21.7.2005

Venäjä

Venäjän teollisuustuotannon kasvu kiihtyi jälleen kesäkuussa. Venäjän tilastolaitoksen mukaan teollisuustuotannon vuosikasvu oli kesäkuussa 6,9 %. Kasvu kiihtyi toukokuun merkittävän hidastumisen jälkeen ja oli nopeinta sitten viime vuoden marraskuun. Tammi-kesäkuussa teollisuustuotanto kasvoi 4 % verrattuna viime vuoden vastaavaan ajankohtaan. Teollisuustuotannon kasvua kiihdytti erityisesti *tehdasteollisuuden* kesäkuinen nopea 11 prosentin vuosikasvu. Tehdasteollisuuden vuosikasvu vuoden ensimmäisellä puoliskolla oli 5,6 %. Tammi-kesäkuussa kaivannaisteollisuuden vuosikasvu oli 1,4 % ja *sähkön, kaasun ja veden* vuosikasvu 1,8 %. Sekä öljyn että kivihiilen tuotanto kasvoi 3 % ja kaasun tuotanto 1 %. Venäjän talousministeriö laski hiljattain tämän vuoden teollisuustuotannon kasvuennustettaan 5,2 prosentista 4,6 prosenttiin erityisesti öljyn ja öljytuotteiden tuotannon kasvun hidastumisen vuoksi.

Teollisuustuotannon vuosikasvu neljännesvuosittain ja keskeiset komponentit 2004–2005, %

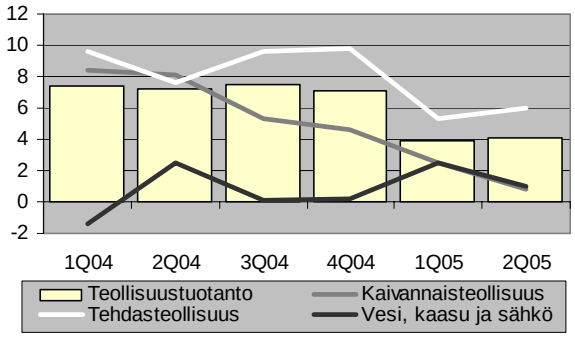

Lähde: Rosstat

Talousministeriö julkisti vuoden 2006 yksityistämissuunnitelman. Venäjä suunnittelee yksityistävänsä 415 osaksi tai kokonaan omistamaansa osakeyhtiömuotoista tuotantolaitosta vuoden 2006 aikana. Yksityistämisellä jatketaan valtion omistuspolitiikan tervehdyttämistä. Yksityistämisen tuotoiksi on arvioitu noin 31 miljardia ruplaa (900 miljoonaa euroa). Tällä hetkellä valtio omistaa lähes 8300 valtion laitoksen lisäksi yli 3700 osakeyhtiön osakkeita. Näiden joukossa on esimerkiksi leipomoita ja terveyskylpylöitä. Osakeomistuksien myynnin lisäksi yli tuhat valtionyhtiötä on tarkoitus muuttaa osakeyhtiöiksi.

Talousministeriön suunnitelman mukaan valtaosa nyt yksityistettävistä yrityksistä toimii maatalouden ja elintarviketeollisuuden aloilla. Yrityksiä yksityistetään myös maantiekuljetus-, puolustus-, lämpö- ja energia-, rakennus- ja kemianteollisuuden aloilla. Lisäksi suunnitelmassa on mukana muutamien alueellisten lentokenttien sekä pienten pankkien täydellinen yksityistäminen. Hallitus ottaa kantaa ministeriön suunnitelmaan elokuussa.

Venäjän markkinat houkuttelevat autojättejä. Länsimaisten ja aasialaisten henkilöautojen myynti Venäjällä on kasvanut nopeasti. Viime vuonna kasvua kertyi 80 % ja maassa myytiin 280 000 ulkomailta tuotua uutta autoa, mikä oli vajaa viidennes uusien henkilöautojen kokonaismyynnistä. Lisäksi lännestä tuotiin yli 300 000 käytettyä autoa. Kuluneen vuoden ensimmäisen puoliskon aikana uusia autoja on tuotu jo 225 000.

Viime vuonna maassa tuotettiin miljoona autoa, joista lähes 80 % edusti venäläistä suunnittelua. Kasvavan tuonnin myötä venäläiset valmistajat ovat joutuneet vaikeuksiin, sillä venäläisten autojen laatu ei entistä vaativampien kuluttajien mielestä vastaa pyydettyä hintaa. Autoteollisuuden vastustuksesta huolimatta teollisuus- ja energiaministeriöllä on vireillä lakimuutos, joka poistaisi autojen tiettyjen osien kotimaisuusvaatimukset. Toisaalta käytettyjen autojen tuontia pyritään rajoittamaan uusilla tiukemmilla tulliasetuksilla. Näillä keinoin pyritään estämään Venäjän muuttuminen eurooppalaisten vanhojen autojen hautausmaaksi.

Venäjällä koottujen ulkomaisten autojen kysynnän arvioidaan kasvavan 900 000:een vuoteen 2010 mennessä. Autoteollisuuden jättiläisistä DaimlerChrysler, Toyota ja Volkswagen suunnittelevat parhaillaan kokoonpanotehtaiden rakentamista Venäjälle. Kiinalaiset valmistajat suunnittelevat myös laajenemista länteen aloittamalla autojen kokoonpanon Venäjällä. Venäjällä kootaan jo Renaulteja, sekä Fordin, Kian, BMW:n ja Huyndain malleja, joita myytiin viime vuonna yhteensä lähes 130 000.

Venäjän-viennin yritysrakenne vastaa Suomen koko viennin yritysrakennetta. Suomen tilastokeskuksen heinäkuussa julkaisemien tietojen mukaan vuonna 2004 vientiä Venäjälle harjoitti noin 4 400 suomalaisyritystä ja tuontia noin 1 200. Viiden suurimman yrityksen osuus Suomen koko Venäjän-viennin arvosta oli kolmannes ja 100 suurimman hieman yli 70 %. Tuonti oli hieman vientiä keskittyneempää. Viisi suurinta yritystä vastasi peräti kahdesta kolmasosasta ja 100 suurinta 97 prosentista Suomen tuonnin arvosta Venäjältä. Venäjän-viennin keskittyminen yrityksittäin oli suunnilleen samanlainen kuin Suomen koko viennin. Sen sijaan tuonti Venäjältä oli selvästi keskittyneempää kuin Suomen kokonaistuonti.

Kiinan kanssa ulkomaankauppaa harjoitti noin 2000 yritystä vuonna 2004. Viisi suurinta yritystä hoiti hieman yli puolet ja 100 suurinta noin 93 % viennistä Kiinaan. Tuonnista Kiinasta viisi suurinta yritystä hoiti hieman yli 40 % ja 100 suurinta lähes 80 %.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
29 • 21.7.2005

Kiina

Kiinan talouskasvu jatkui nopeana. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla reaalinen kokonaistuotanto kasvoi 9,5 % vuotta aiemmasta. Kasvu oli tarkkailijoiden ennusteita nopeampaa ja ylittää selvästi hallituksen 8 - 8,5 % tavoitekasvun koko vuodelle. Tuotannonalojen kasvurakenne ei muuttunut ensimmäisestä neljänneksestä. Aloista teollisuus ja rakentaminen kasvoi edelleen nopeimmin (11 % vuotta aiemmasta) ja se kattoi noin 60 % kokonaistuotannosta. Palvelusektori kasvoi 8 % ja sen osuus tuotannosta oli 30 %. Maatalous ja muu alkutuotanto kasvoi 5 %.

Talouden nopeaa kasvua edisti ensimmäisellä vuosipuoliskolla tavaraviennin nopea kasvu (33 % vuotta aiemmasta). Kotimainen kulutus jatkoi vahvaa kasvuaan, kun vähittäiskauppa kasvoi tammi-kesäkuussa reaalisesti 12 % vuotta aiemmasta.

Kiinteät investoinnit kasvoivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla reaalisesti 23 % vuotta aiemmasta. Kasvu oli hieman hitaampaa kuin vuotta aiemmin. Toisella neljänneksellä investointien kokonaiskasvu kiihtyi ensimmäisestä neljänneksestä, mutta mm. kiinteistösektorille tehdyt investoinnit hidastuivat. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla investoinnit kasvoivat nopeasti hallituksen kannustamille tuotannonaloille. Niistä nopeimmin kasvoivat investoinnit hiilentuotantoon (82 % vuotta aiemmasta) ja rautateiden rakentamiseen (lähes 50 %). Myös investoinnit polttoaineentuotantoon ja sähkön-, kaasun- ja vedenjakeluun ja -tuotantoon kasvoivat keskimääräistä nopeammin. Kiinan entistäänkin korkea investointiaste kasvoi edelleen.

Kiinan valuuttavarannon kasvu kiihtyi alkuvuonna. Kiinan keskuspankin mukaan maan valuuttavaranto oli kesäkuun lopussa 711 miljardia dollaria, mikä on 100 mrd. dollaria enemmän kuin vuoden alussa ja noin 240 miljardia dollaria enemmän kuin vuosi sitten. Valuuttavarannon kasvu oli tammi-kesäkuussa selvästi nopeampaa kuin samaan aikaan edellisvuonna. Kiinan valuuttavaranto on Japanin jälkeen toiseksi suurin maailmassa.

Valuuttavarannon nopeaan kasvuun on vaikuttanut ennen kaikkea se, että Kiinan viennin kasvu (33 % edellisvuodesta) on ollut selvästi nopeampaa kuin tuonnin kasvu (14 %), minkä seurauksena tammi-kesäkuun ulkomaankaupan ylijäämä kasvoi 40 miljardiin dollariin. Ulkomaisten suorien sijoitusten arvo alkuvuonna oli 29 miljardia dollaria, mikä on noin 3 % vähemmän kuin edellisvuonna. Juanin revalvointiodotuksiin liittyvä pääomantuonti on arvioiden mukaan ollut viime kuukausina selvästi vähäisempää verrattuna viime vuoden lopun tilanteeseen.

Kiinan valuuttavarannon kehitys

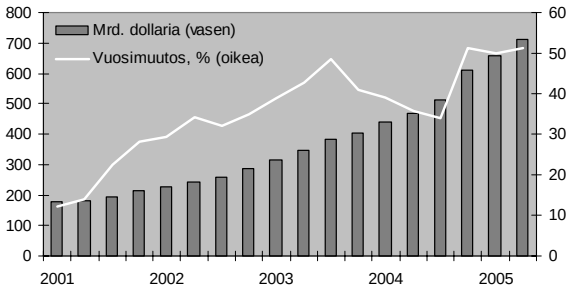

Lähde: Keskuspankki

Inflaatio hidastui kesäkuussa. Kuluttajahinnat olivat kesäkuussa 1,6 % korkeammalla kuin vuosi sitten, kun vuosi-inflaatio huhti- ja toukokuussa oli 1,8 %. Elintarvikkeiden, asumisen sekä kulttuuripalveluiden hinnat ovat vuoden aikana nousseet keskimääräistä enemmän, kun taas esimerkiksi tekstiilien, kodinkoneiden ja liikenne- ja tietoliikennepalveluiden hinnat ovat laskeneet. Tuottajahintainflaatio oli kesäkuussa 5,2 %. Raaka-aineiden hinnat olivat kesäkuussa 9 % korkeammat kuin vuosi sitten.

Kuluttaja- ja tuottajahinnat, vuosimuutos (%)

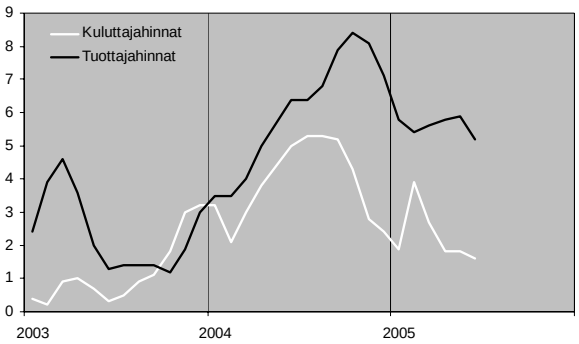

Lähde: Kiinan tilastovirasto

Standard & Poor's nosti Kiinan luottoluokitusta. Kiinan luottoluokitus on nyt A- (aikaisemmin BBB+)ja näkymät ovat S&P:n mukaan positiiviset eli maalla on edelleen hyvät mahdollisuudet nostaa luottoluokitustaan. Korotuksen taustalla on vakaa talouskasvu ja ennakoitava talouspolitiikka. S&P korostaa saavutuksia pankkijärjestelmän vahvistamisessa ja se onkin on alentanut arviotaan pankkijärjestelmän hoitamattomista luotoista kuluvan vuoden lopussa 25-28 prosenttiin BKT:sta. Luottoluokituslaitos muistuttaa kuitenkin, että sen arvion mukaan Kiinan hallituksen velka ja pankkien pääomittaminen nostavat julkisen velan määrän 44 prosenttiin BKT:sta vuoden loppuun mennessä, ja velkasuhde uhkaa jatkossa kasvaa nopeasti.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
30 • 28.7.2005

Venäjä

Venäjän keskeisten tuotantoalojen kasvu kiihtyi jälleen kesäkuussa. Rosstatin julkaisemien tilastojen mukaan keskeisten tuotantoalojen tuotannon kasvu on edelleen huomattavasti edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa hitaampaa, mutta kiihtyi hieman kesäkuussa kevään huomattavan hidastumisen jälkeen. Tammi-kesäkuussa *rakennustuotannon* vuosikasvu oli 5,8 % ja *teollisuustuotannon* 4,0 %. *Maataloustuotannon* vuosikasvu vuoden ensimmäisen puoliskon aikana oli 0,2 %. *Kuljetukset* kasvoivat tammi-kesäkuussa 2,8 %. Keskeisistä tuotantoaloista tammi-kesäkuussa nopeimmin kasvoi *vähittäiskauppa* 11,3 prosentin vuosikasvulla.

Talousministeriön ennakkotietojen mukaan BKT:n vuosikasvu tammi-toukokuussa oli 5,4 %. Venäjän talousministeriö nosti heinäkuun alussa kuluvan vuoden BKT:n kasvuennusteensa 5,9 prosenttiin.

Keskeisten tuotantoalojen vuosikasvu 2004–2005, neljännesvuosittain, %

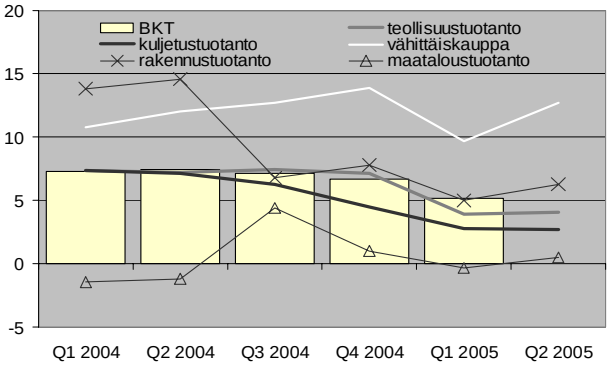

Lähde: Rosstat, Venäjän talousministeriö

Vakautusrahaston varoja sijoitetaan G8-maiden velkakirjoihin. Venäjän finanssiministeri Aleksei **Kudrin** ilmoitti viime viikolla suunnitelmista aloittaa vakautusrahaston varojen sijoittaminen G8-maiden velkakirjoihin vuonna 2006. Kudrinin mukaan G8-maiden arvopapereihin on päädytty maiden talouksien vakauden johdosta. Tähän asti rahaston varat ovat maanneet tuottamattomina keskuspankissa niiden hallinnointia koskevan lainsäädännön epäselvyyksien vuoksi. Vakautusrahaston koko oli heinäkuun alussa 618 miljardia ruplaa (noin 18 miljardia euroa) kutistuttuaan kesäkuusta kolmanneksella Pariisin Klubin velkojen maksun takia (kts. BOFIT 28/05).

Keskuspankki veti pois pankkilisenssin talletustakuujärjestelmään hyväksytyltä pankilta. Venäjän keskuspankki joutui poistamaan pankkioikeudet ensimmäiseltä talletustakuujärjestelmään kuuluneelta pankilta viime viikolla. Kyseisen pienen pankin omavaraisuusaste oli laskenut alle kahden prosentin, joka on Venäjän pankkilainsäädännön määrittelemä kynnysraja pankin konkurssitilalle. Lisenssin poistaminen on herättänyt analyytikot kyseenalaistamaan keskuspankin suorittamien tarkastusten laadun, sillä kyseinen pankki oli hyväksytty mukaan talletustakuujärjestelmään vasta 1.3.2005.

Talletustakuulain mukaisesti keskuspankki korvaa pankin asiakkaille heidän talletuksensa 100 000 ruplaan asti. Talletustakuulain tarkoituksena on kohentaa kansalaisten luottamusta pankkeihin, ja sen piirissä on nyt 841 pankkia. Kuluvan kesän aikana keskuspankki on vetänyt pois lisenssejä muutamilta muiltakin pankeilta omavaraisuusasteen puutteellisuuden, kirjanpitoepäselvyyksien ja rahanpesuepäilyjen vuoksi.

Standard & Poor's vahvisti Venäjän luottoluokituksen. Pariisin klubin velkojen ennenaikaisten lyhennysten ja valtiontalouden korkean ylijäämän on markkinoilla spekuloitu johtavan Venäjän luottoluokituksen paranemiseen. Standard & Poor's kuitenkin vahvisti viime viikolla Venäjän luottoluokituksen säilyvän ennallaan ennen kaikkea poliittisen riskin ja hitaiden uudistusten sekä korkean korruption takia. Lisäksi talouskasvu on hidastunut, mutta talouspolitiikka on silti osoittanut höllentymisen merkkejä. Inflaatio on samalla ylittänyt hallituksen tavoitteen. Nyt vahvistettu luottoluokitus on S&P:n asteikon mukaan matalin investointiluokitus. Investointiluokituksen Venäjälle S&P myönsi tammikuussa 2005.

Korruptio lisääntynyt voimakkaasti Venäjän liike-elämässä. Venäläisen Indem-säätiön viime viikolla julkaiseman kyselytutkimuksen mukaan Venäjällä maksettujen lahjusten yhteissumma on kasvanut huomattavasti viimeisen neljän vuoden aikana nousten noin 260 miljardiin euroon. Lahjusmarkkinat ovat keskittyneet lähes täysin liike-elämään. Yritysten antamien lahjusten lukumäärä väheni, mutta keskimääräisen lahjuksen arvo on kasvanut yli kymmenkertaiseksi 111 000 euroon. Valtaosa lahjuksista maksettiin toimeenpanovaltaa käyttäville viranomaisille. Indemin johtajan Georgi **Satarov**in mukaan tämä heijastaa Venäjän epätasaista vallanjakoa ja talouden edelleen kireää sääntelyä. Tutkimuksesta ilmeni myös, että eniten korruptiota kohdattiin erilaisten tarkastusviranomaisten ja lisensiointiviranomaisten kanssa asioitaessa.

Yksityishenkilöiden osalta kehitys oli positiivisempaa. Raportin mukaan venäläisten halukkuus maksaa lahjuksia on vähentynyt ja he myös pystyvät useammin hoitamaan asiansa ilman lahjontaa. Lahjuksista suurin osa suuntautuu edelleen koulutusjärjestelmään ja terveydenhuoltoon, mutta armeijan osuus on kasvanut huomattavasti ihmisten pyrkiessä välttämään asepalvelukseen joutumista mm. Tshetshenian epävakaan tilanteen vuoksi.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
30 • 28.7.2005

Kiina

Kiina muutti valuuttakurssijärjestelmäänsä 21.7. Kiinan keskuspankin antaman tiedotteen mukaan renminbin (juanin) kurssi ei ole enää sidottu dollariin vaan se seurailee useamman valuutan liikkeitä. Seurattavia valuuttoja tai niiden painoarvoja keskuspankki ei julkaissut. Tiedotteen mukaan renminbin kurssi voi muuttua suhteessa dollariin päivittäin 0,3 %. Uudistuksen yhteydessä renminbi revalvoitiin suhteessa dollariin 2,1 prosentilla, jolloin keskuspankki ilmoitti yhden dollarin arvoksi 8,11 renminbiä.

Keskuspankin johdon antamassa tiedotteessa painotettiin joustavuuden lisäämisen tärkeyttä valuuttakurssijärjestelmässä. Pankin mukaan uusi järjestelmä lisää myös Kiinan rahapolitiikan itsenäisyyttä sekä kykyä mukautua muuttuvaan taloustilanteeseen. Vaikka renminbin kurssin kerrotaan määräytyvän suhteessa useisiin muihin valuuttoihin, ei se pankin johdon mukaan tarkoita renminbin varsinaista sitomista valuuttakoriin. Uudistuksen jälkeisellä viikolla kurssi on pidetty lähes muuttumattomana (8,11) suhteessa dollariin. Keskuspankin mukaan uudistuksen jälkeenkään suuria muutoksia renminbin kurssissa ei sallita, ja yleisesti renminbin liikkeiden suhteessa dollariin uskotaan jäävän melko vähäisiksi ainakin lähikuukausien aikana. Nyt tehdyn pienen revalvoinnin vaikutukset ulkomaankauppaan jäänevät hyvin vähäisiksi. Pitkällä aikavälillä uusi järjestelmä sallii kuitenkin merkittävätkin liikkeet renminbin arvossa ja avaa mahdollisuudet joustavampaan valuuttakurssipolitiikkaan. Kiinan vanavedessä myös Malesia luopui valuuttansa dollarisidoksesta 21.7.

Kotitalouksien tulot kasvoivat nopeasti. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla kotitalouksien henkeä kohti lasketut tulot kasvoivat kaupungeissa 9,5 % vuotta aiemmasta ja olivat keskimäärin 900 juania (90 euroa) kuukaudessa. Maaseudulla henkeä kohti lasketut käteistulot kasvoivat hieman nopeammin (12,5 %), mutta ne olivat edelleen alhaiset. Kuukausikohtainen tulo oli 200 juania (20 euroa). Tulojen määrä nousee vuoden loppua kohti, sillä maaseudulla yleensä noin 40 % vuosituloista ansaitaan ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Maaseutu- ja kaupunkikotitalouksien nimellistulojen vuosikasvu henkeä kohti, %

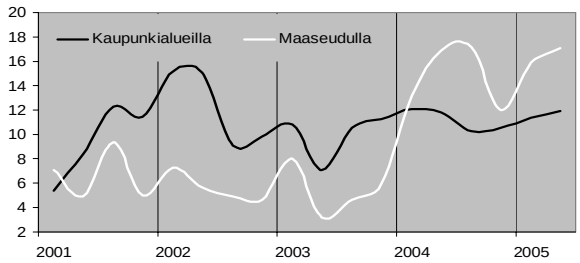

Lähde: NBS

Teollisuustuotannon kasvu edelleen nopeaa. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla teollisuustuotanto kasvoi 16,4 % vuotta aiemmasta. Tuotanto ei ole osoittanut hidastumisen merkkejä, sillä se kasvoi nopeasti sekä toukokuussa (16,6 % vuotta aiemmasta) että kesäkuussa (16,8 %). Kiinan tilastoviranomaiset ottavat teollisuustuotantotilastoihin mukaan yksityiset yritykset, joiden myynti on yli 5 miljoonaa juania (noin 500 000 euroa) ja kaikki valtion omistamat yritykset.

Nopeimmin ensimmäisellä vuosipuoliskolla kasvoi tietokoneiden tuotanto (yli 60 % vuotta aiemmasta). Tuotannon kasvu lähes kaksinkertaistui viime vuodesta. Raakaöljyn tuotannon kasvu kiihtyi 5 prosenttiin vuotta aiemmasta. Öljyjalosteiden tuotannon kasvu sen sijaan hidastui alle 10 prosenttiin. Hiilen tuotanto kasvoi tammi-kesäkuussa lähes 10 % vuotta aiemmasta, mikä oli noin 5 prosenttiyksikköä hitaampaa kuin viime vuoden aikana. Sähkögene-raattoreiden tuotanto kasvoi lähes 50 % ja sähkön tuotanto kasvoi 13 % vuotta aiemmasta. Teräksen tuotanto jatkoi vahvaa kasvuaan (lähes 30 % vuotta aiemmasta) ja tuotannon kasvu on kiihtynyt selvästi viime vuodesta. Myös muiden metallien tuotanto kasvoi nopeasti.

Teollisuustuotannon vuosikasvu, %

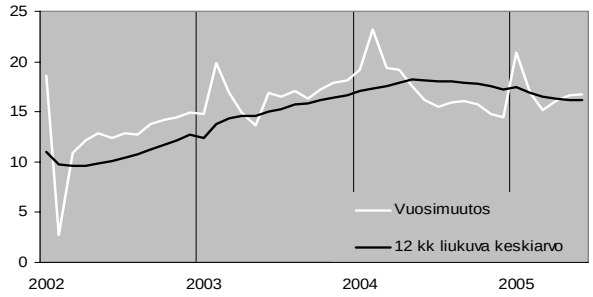

Lähde: NBS

CNOOCin öljy-yhtiökauppa vastatuulessa. Yksi Kiinan suurimmista öljy-yhtiöistä, valtion omistama CNOOC teki yhdysvaltalaisesta Unocal -öljy-yhtiöstä lähes 20 miljardin dollarin käteistarjouksen kesäkuun lopulla. Unocalin hallitus päätti kuitenkin puoltaa yhdysvaltalaisen Chevronin hieman alhaisempaa tarjousta heinäkuun alussa. Lisäksi CNOOCin tarjous tarvitsee hyväksynnän Yhdysvaltojen viranomaisilta. Tältä osin Chevronin tarjous sai tällä viikolla tukea Yhdysvaltain kongressilta, joka päätti lykätä CNOOCin tarjousta koskevien tutkimusten valmistumista lähes kahdella kuukaudella pitkälle syksyyn. Unocalin yhtiökokous pidetään elokuun 10. päivänä, jolloin osakkeenomistajien odotetaan päättävän kumman tarjouksen he hyväksyvät. Jos osakkeenomistajat päätyvät kannattamaan CNOOCin tarjousta, Yhdysvaltain hallinnolla on vielä mahdollisuus estää kaupan syntyminen. Unocal on CNOOCille erityisen kiinnostava kohde, sillä Unocalin todetuista varannoista yli puolet on Aasiassa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
31 • 4.8.2005

Venäjä

Euron painoa ruplan valuuttakorissa nostettiin. Venäjän keskuspankki ilmoitti, että elokuun alusta lukien euron paino ruplan ulkoisen arvon ohjailuun käytettävässä valuuttakorissa on 0,35. Ennen muutosta euron paino oli 0,3 ja dollarin 0,7. Kahdesta valuutasta muodostuva kori otettiin virallisesti käyttöön helmikuun alussa. Tuolloin euron ja dollarin osuudet olivat 0,1 ja 0,9 ja euron osuutta on sen jälkeen kasvatettu kolmesti. Muutosten tavoitteena on entistä paremmin tasapainottaa ruplan ulkoisen arvon lyhyen aikavälin vaihteluita.

Venäläisten keskipalkka 250 euroa. Rosstatin mukaan venäläisten keskipalkka oli heinäkuun alussa 8655 ruplaa, missä oli nousua 22 % vuoden takaisesta. Reaalisesti palkat nousivat hieman yli kahdeksan prosenttia. Palkkataso nousi merkittävästi mm. julkisella sektorilla, jossa palkkataso tosin on tyypillisesti paljon Venäjän keskiarvoa matalampi. Korkeapalkkaisten rahoituspalveluiden sekä öljy- ja hiiliteollisuuden palkkakehitys ylitti myös keskimääräisen palkkojen kasvun.

Palkkatilaston mukaan venäläiset palkanmaksajat olivat heinäkuun alussa velkaa työntekijöilleen lähes 330 miljoonaa euroa. Tämä on vain puolet viime vuoden vastaavan ajankohdan luvusta ja palkkasaatavia on enää vain alle kahdella prosentilla työllisistä. Vajaat kymmenen prosenttia palkkarästeistä oli kertynyt eri tason budjettilaitoksille ja näistä alueellisen tason hallinnon alaisuuteen lähes kaksi kolmannesta.

Venäjän rahoitusmarkkinoilla kesäbuumi. Venäjän RTS-pörssin indeksi saavutti tällä viikolla historiansa korkeimman lukeman. Tiistain (2.8.) päätösluku 790,63 oli 30 % korkeammalla kuin vuoden alun lukema. Edellinen huippu saavutettiin huhtikuussa 2004. Kurssinousu on osoitus sijoittajien palautuvasta uskosta Venäjään. Venäjän markkinat ovat analyytikkojen arvioiden mukaan olleet aliarvostettuja, mutta poliittiset epävarmuustekijät ovat hillinneet sijoittajien intoa. Mihail **Hodorkovski**n tuomitsemisen jälkeen seuranneen suhteellisen rauhallisen kauden ansiosta poliittisen riskin koetaan nyt laskeneen. Tiedot talouskasvun voimistumisesta toisella vuosineljänneksellä ovat tukeneet nousujohdetta pörssissä. Öljyn hinnan kääntyminen nousuun alkuviikosta oli viimeinen sysäys pörssikurssien nousulle.

Venäläisten yhtiöiden pääoman kerääminen ulkomailta sai jatkoa, kun Venäjän toiseksi suurin kaasun tuottaja, yksityinen Novatek, listautui Lontoon pörssiin heinäkuun loppupuolella. Novatekin listautumisanti herätti suurta kiinnostusta, ja yritys keräsi vaivatta hieman yli 800 miljoonaa euroa uutta pääomaa.

Vakuutussektori pieni mutta kasvussa. Venäjän vakuutussektori on edelleen varsin hajanainen. Venäjällä on reilut tuhat vakuutusyhtiötä ja lisäksi 45 jälleenvakuuttajaa. Koko sektorin pääoman suhde BKT:een on vajaat kolme prosenttia, kun se esimerkiksi Suomessa on 9 %. Vakuutusmarkkinat kasvavat väestön reaalitulojen kasvun ja varallisuuden karttumisen myötä, ja vakuutusmaksutulot kasvoivat vuosina 2000–2004 reaalisesti 17 % vuodessa. Suurin tekijä kasvussa on ollut kuitenkin tammikuussa 2004 voimaan tullut laki pakollisesta liikennevakuutuksesta, minkä ansiosta liikennevakuutus tuottaa nykyisin 15 % vakuutusyhtiöiden maksutuloista. Muut suuret erät ovat vapaaehtoiset henki- ja omaisuusvakuutus noin neljänneksillä.

Venäjän vakuutusmarkkinat ovat kohtalaisen keskittyneet: viisikymmentä suurinta vakuutusyhtiötä keräsi vuonna 2004 peräti 71 % vakuutusmaksuista. Valtio omistaa neljänneksen alan suurimmasta toimijasta, Rosgosstrakhista, jolla on ainoana maanlaajuinen konttoriverkko. Rosgosstrakhin osuus vakuutusmaksuista v. 2004 oli reilut seitsemän prosenttia. Tammikuusta 2004 voimassa ollut uusi vakuutuslaki sallii ulkomaisen omistuksen Venäjällä vakuutuksia tarjoavassa yhtiössä. Ulkomaalaisten kiinnostus on kuitenkin toistaiseksi ollut vähäistä ja ulkomaisen pääoman osuus on alle neljä prosenttia koko sektorin pääomasta.

Venäjän hallitus hyväksyi pääpiirteissään avaruusohjelman vuosille 2006 - 2015. Ohjelman tavoitteena on turvata maan avaruusteknologiaan liittyvät perustarpeet, mutta toisaalta myös kehittää huippuluokan avaruusteknologisia tuotteita (mm. Clipper-sukkula). Lisäksi Venäjä haluaa mm. saattaa päätökseen Kansainvälisen avaruusaseman (ISS) rakentamisessa Venäjälle kuuluvan osuuden ja osallistua COSPAS/SARSAT- hätäjärjestelmän ylläpitoon. Kymmenvuotiseen ohjelmaan suunnitellaan käytettävän noin 300 mrd. ruplaa (10-11 mrd. dollaria), mikä on vähemmän kuin USA käyttää vuosittain omaan avaruusohjelmaansa, mutta huomattavasti enemmän kuin Venäjän nykyisen avaruusohjelman kustannukset ovat.

Venäjän presidentti vieraili Suomessa. Presidentti Vladimir **Putin** vieraili alkuviikosta Suomessa.Vierailun päätteeksi presidentti Putin ja Suomen presidentti Tarja **Halonen** korostivat Suomen ja Venäjän välisten suhteiden olevan erinomaisia. Vierailun aikana presidentit keskustelivat yhteistyöstä mm. teknologiateollisuudessa, innovaatioalalla, rajavalvonnassa ja infrastruktuurihankkeissa. Putin toivoi enemmän suomalaisia investointeja Venäjälle ja Putin lupasi edistää investointisuojasopimuksen syntyä Suomen ja Venäjän välille.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
31 • 4.8.2005

Kiina

Kiina helpotti valuuttamääräyksiä jälleen. Viranomaiset jatkoivat pääomaliikkeiden asteittaista vapauttamista nostamalla jälleen ylärajaa valuutan määrälle, jonka kiinalainen yksityishenkilö voi ostaa matkalle lähtöä varten. Jos matka kestää alle kuusi kuukautta, yläraja on nyt 5 000 dollaria aiemman 3 000 dollarin sijaan. Lokakuussa 2003 asetettua 5 000 dollarin ylärajaa yli puoli vuotta kestäviä matkoja varten nostettiin 8 000 dollariin. Lisäksi yksityishenkilöiden ulkomaanvaluutan ostokäytäntöä sekä luottokorttien käyttöä ulkomailla helpotettiin.

Valtion ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) nosti ylärajaa myös sille valuutan määrälle, jonka kiinalainen yritys voi pitää hallussaan. Uusien sääntöjen mukaan kiinalainen yritys, pankki tai muu laitos voi pitää 80 % ulkomaankaupasta saamastaan valuutasta omalla tilillään. Aiemmin yrityksen oli myytävä vähintään 50 % saamastaan ulkomaanvaluutasta erikseen määrätyille pankeille. Muutoksella virasto pyrkii vauhdittamaan juanin valuuttamarkkinoiden kehittymistä sekä antaa yrityksille enemmän määräysvaltaa valuuttakauppaa koskevissa toimenpiteissä. Ylärajaa on korotettu viime vuosina useita kertoja. Edellisen kerran määräystä muutettiin toukokuussa 2004.

Terästeollisuuteen uudistuksia. Kesäkuussa julkistetun terästeollisuuden uudistusohjelman mukaan Kiina (maailman suurin teräksen tuottaja) pyrkii vähentämään pienten teräsyhtiöiden määrää yhdistämällä niitä maan suurimpiin teräsyhtiöihin. Tällä hetkellä kymmenen suurimman teräsyhtiön tuotanto on 30 % teräksen kokonaistuotannosta ja tavoitteena on nostaa luku 50 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä. Pienet teräsyhtiöt eivät ole juurikaan kiinnostaneet suuria yhtiöitä, sillä suurin osa niistä on tehottomia ja valtion omistamia, jonka vuoksi tarpeettoman henkilöstön irtisanomisessa on rajoituksia. Uusien sääntöjen mukaan ainoastaan suuret ulkomaiset yhtiöt voivat sijoittaa Kiinan terästeollisuuteen, mutta ne eivät voi edelleenkään omistaa teräsyhtiöistä määräävää osuutta.

Uudistusten on tarkoitus hillitä ja asteittain tehostaa nopeasti kasvanutta terästeollisuutta. Terästuotannon odotetaan kasvavan kuluvan vuoden aikana lähes 30 % vuotta aiemmasta ja lähentelevän 350 miljoonaa tonnia. Viime vuonna valtio alkoi rajoittaa investointeja terästeollisuuteen tuotannon kasvun hillitsemiseksi. Investointien kasvu onkin hidastunut selvästi kuluvana vuonna, sillä ne kasvoivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla noin 20 % vuotta aiemmasta, mikä oli 30 prosenttiyksikköä vähemmän kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona.

Terästeollisuuden ylikapasiteetti on nopeasti supistanut teräksen tuontia ja kasvattanut vientiä. Viime vuoden viimeisinä kuukausina teräskauppa kääntyi Kiinalle ylijäämäiseksi. Tämän vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla Kiina oli teräksen nettoviejä yli 2 miljoonalla tonnilla, kun se vuotta aiemmin oli nettotuoja noin 13 miljoonalla tonnilla. Vuoden toisella puoliskolla kaupan ylijäämän odotetaan kasvavan edelleen. Ulkomaiset teräsyhtiöt ovat huolissaan Kiinan ylikapasiteetista ja pelkäävät halvan kiinalaisen teräksen romahduttavan varsinkin heikkolaatuisen teräksen maailmanmarkkinahinnat.

Kovaa kilpailua Kiinan autosektorilla. Viime vuosina nopeasti kasvanut autokauppa sai kiinalaiset autonvalmistajat kasvattamaan tuotantoaan ja lähes kaikki merkittävät ulkomaiset autonvalmistajat siirtämään tuotantoaan Kiinaan. Viime vuonna Kiinan hallitus päätti hillitä autojen luotonantoa, mikä johti kysynnän kasvun hidastumiseen. Kun samaan aikaan autojen tuotantokapasiteetti on kasvanut nopeasti, viime vuonna alkanut hintojen lasku on jatkunut myös tänä vuonna. Lisäksi raaka-ainekustan-nusten nousu on pienentänyt autonvalmistajien katetta entisestään. Autonvalmistajat ovatkin varoittaneet ensimmäisen vuosipuoliskon voiton olevan jopa puolet pienempi kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona. Kiinan autotuotanto kasvoi kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla vain 5 % vuotta aiemmasta.

Kilpailun kiristyessä ja tuotannon kasvaessa kiinalaiset autonvalmistajat ovat pyrkineet lisäämään vientiä ulkomaille. Viime vuonna henkilöautojen vienti kasvoi yli kolminkertaiseksi edellisvuodesta. Määrä oli kuitenkin vielä vaatimaton 9 300 autoa ja suurin osa vientimaista oli kehittyviä talouksia. Kuluvan vuoden aikana kuitenkin yhä enemmän kiinalaisia autoja on alettu viedä myös länsimaihin. Autojen tuonti Kiinaan on sen sijaan kääntynyt laskuun vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

CNOOC luopui Unocal-tarjouksesta. Kiinan kolmanneksi suurin öljy-yhtiö CNOOC ilmoitti luopuvansa yhdysvaltalaisen Unocal öljy-yhtiön ostoaikeista vedoten Yhdysvaltain poliittiseen ilmapiiriin. CNOOCin tarjous kohtasi huomattavaa vastustusta Yhdysvaltain kongressin taholta ja tällä viikolla tehdyn tutkimuksen mukaan osakkeenomistajat olisivat kallistuneet yhdysvaltalaisen Chevronin riskittömämmän tarjouksen puoleen. Unocalin osakkeenomistajien odotetaan vahvistavan myynti Chevronille ensi viikon yhtiökokouksessa. Markkinat vaikuttivat tyytyväisiltä CNOOCin päätökseen luopua tarjouksesta ja yhtiön osakekurssi New Yorkin pörssissä nousi ennätyskorkealle.

CNOOC tarjosi lähes 20 miljardia dollaria Unocalista ja kauppa olisi ollut ylivoimaisesti suurin kiinalaisen yhtiön tekemä ulkomainen suora sijoitus. Kiinan hallitus alkoi vuonna 2003 kannustaa kiinalaisia suoria sijoituksia ulkomaille. Lenovon ostamaa IBM-tietokonetuotantoa lukuunottamatta, sijoitukset ovat olleet pieniä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
32 • 11.8.2005

Venäjä

Venäjän inflaatio hidastui edelleen heinäkuussa. Venäjän vuosi-inflaatio jatkoi hidastumistaan ja oli heinäkuussa 13 %. Vuoden alusta kuluttajahinnat ovat nousseet 8,5 %, mikä oli hallituksen tämän vuoden inflaatiotavoitteen alkuperäinen alaraja. Talousministeriön arvion mukaan koko vuoden inflaatio kiihtynee 10–11 prosenttiin. *Palvelujen* hinnannousu hidastui heinäkuussa hieman ja oli 21,9 %. Myös *elintarvikkeiden* hinnat nousivat hitaammin kuin aiempina kuukausina ja niiden vuosi-inflaatio oli 14,1 %. Alkuvuodesta nopeasti nousseet vihannesten ja hedelmien hinnat laskivat heinäkuussa, mikä hillitsi elintarvikkeiden hinnannousua. *Muiden tavaroiden* vuosi-inflaatio oli 6,1 %.

Fitch nosti Venäjän luottoluokitusta. Kolmen merkittävimmän luottokelpoisuutta arvioivan yrityksen joukkoon kuuluva Fitch nosti viime viikolla Venäjän valtion luottoluokitusta yhdellä asteella. Luokitus on nyt Fitchin investointiasteikon toiseksi alhaisin (BBB). Korotuksen taustalla on Fitchin mukaan tasapaino valtiontalouden kiitettävän tilanteen ja kansantalouden rakenteellisten ongelmien kuten raaka-aineriippuvuuden ja heikon pankkisektorin välillä.

Venäjän parantunut luottokelpoisuus on osaltaan alentanut velkakirjojen luottoeroa eli riskipreemiota. Venäjän valtion pitkien dollarimääräisten velkakirjojen tuottoero Yhdysvaltain valtion velkakirjoihin on supistunut jo usean vuoden ajan ja saavuttanut nyt historiallisen matalan tason. Samaa trendiä ovat noudattaneet myös muut Venäjän julkisen sektorin velkakirjat sekä yrityslainat.

Venäjän vuoden 2018 ja Yhdysvaltain vuoden 2020 velkakirjojen tuottokäyrät (kk-keskiarvot, %)

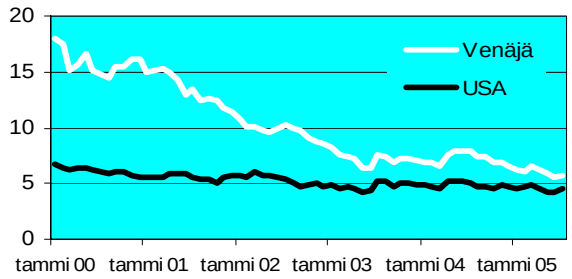

Lähde: Bloomberg

Tuottajahintojen nousu hidastui hieman. Rosstatin mukaan teollisuuden tuottajahinnat eivät kesäkuussa nousseet juuri lainkaan. Tuottajahintojen vuosi-inflaatio oli kesäkuussa 20 %. Vuoden alusta tuottajahinnat nousivat 10 % eli hieman kuluttajahintoja nopeammin. Erityisen nopeasti hinnat ovat edelleen nousseet kaivannaisteollisuudessa, missä hintojen vuosinousu kesäkuussa oli 46 %. Myös teollisuuden rahtikuljetusten tariffit ovat vuodessa nousseet 20 %.

Öljyntuotannon kasvu hidastuu, vientitulot kasvavat. Talousministeriön mukaan Venäjän raakaöljyntuotannon kasvu on hidastunut sitten viime kesän nopean yli 10 prosentin vuosikasvun ja tuotannon vuosikasvu vuoden ensimmäisellä puoliskolla oli 2,9 %. Kesäkuussa tuotanto kasvoi vain 1,4 % vuotta aiemmasta ja ylsi 9,4 miljoonaan tynnyriin päivässä. Öljynvientitulot ovat kasvaneet vuoden ensimmäisellä puoliskolla 50 % vuotta aiemmasta öljyn korkean maailmamarkkinahinnan takia. Alkuvuonna raakaöljyä vietiin 38 miljardin dollarin arvosta, mikä vastasi 34 % kokonaistavaraviennin arvosta. Raakaöljyn viennin määrällinen vuosikasvu oli vain 0,5 % kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Urals-öljyn hinta on vuodessa noussut lähes 60 %.

Öljyntuotannon hidastuessa talousministeri German **Gref** on ehdottanut progressiivisen raakaöljyn vientiverotuksen lieventämistä. Grefin mukaan nykyinen raskaasti öljy-yhtiöitä verottava järjestelmä on vähentänyt yhtiöiden halua lisätä öljyn tuotantoa korkean öljyn hinnan aikana. Talousministeri Gref kertoi viime viikolla, että hallitus tarkistaa nykyistä vientiverojärjestelmää syksyn aikana.

Raakaöljyn tuotanto ja vientihinta kauden keskiarvona 2001–2005

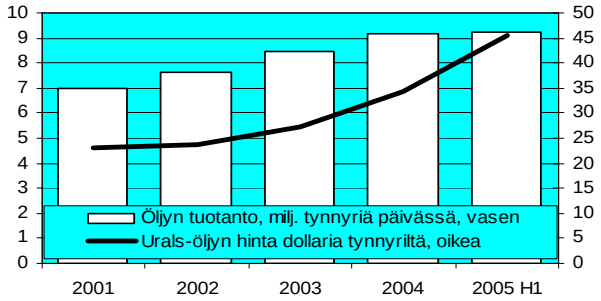

Lähde: Venäjän talousministeriö

Venäjälle investointirahasto julkis-yksityisten hankkeiden rahoittamiseen. Talousministeri German **Gref**in mukaan investointirahastosta rahoitetaan pääasiassa kansallisesti merkittäviä infrastruktuurihankkeita. Rahaston tukea voivat anoa kaikkien tasojen viranomaiset ja sekä kotimaisessa että ulkomaisessa omistuksessa olevat yritykset. Talousministeriö valitsee rahoitusta hakevista hankkeista lupaavimmat ulkomaisten konsulttiyhtiöiden avulla, mutta lopullisen rahoituspäätöksen tekee hallituksen erityiskomissio. Investointirahaston koko tulee seuraavien kolmen vuoden aikana olemaan noin 70 miljardia ruplaa (n. 2 mrd. euroa) ja se rahoitetaan öljynvientituloilla ja ulkomaisen velan ennenaikaisista lyhennyksistä koituvilla korkosäästöillä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
32 • 11.8.2005

Kiina

Kiinan keskuspankin pääjohtaja antoi lisätietoja valuuttakorin koostumuksesta. Keskuspankki ilmoitti 21.7. lopettavansa juanin kytkennän dollariin ja määrittävänsä valuuttansa arvon usean eri valuutan pohjalta (ks. BOFIT 29 ja 30/2005). Toimenpiteen jälkeen juanin on annettu vahvistua vain aavistuksen dollariin nähden. Keskuspankin pääjohtaja **Zhou** Xiaochuan totesi 10.8. Kiinan juanin arvoa määrittävän valuuttakorin heijastavan paitsi Kiinan kaupan myös ulkomaanvelan, ulkomaisten suorien sijoitusten ja vaihtotaseen tulonsiirtojen valuuttarakennetta. Suurimmat painoarvot ovat siten Yhdysvaltain dollarilla, eurolla, Japanin jenillä ja Korean wonilla. Myös Singaporen, Iso-Britannian, Malesian, Venäjän, Australian, Thaimaan ja Kanadan valuuttojen arvot vaikuttavat juanin kurssin kehitykseen. Valuuttojen painoarvoja ei julkistettu, ja pääjohtaja korosti puheessaan, ettei juania kytketä varsinaisesti valuuttakoriin, mutta valuutan arvoa määrättäessä otetaan huomioon em. valuuttojen kehitys. Yleisesti arvioidaan, että selvästi suurin paino korissa on dollarilla.

Kiinan suurin pankki siirsi hoitamattomia luottoja omaisuudenhoitoyhtiöihin. Industrial and Commercial Bank of China (ICBC), myi järjestämättömiä saamisiaan neljälle valtion omistamalle omaisuudenhoitoyhtiölle kesäkuun lopussa 459 miljardin juanin (46 mrd. euroa) arvosta. Myynti toteutettiin keskuspankin omaisuudenyhtiöille myöntämän luoton avulla. Yhtiöt maksoivat ICBC:lle 26 % hoitamattomien luottojen nimellisarvosta. Toimi oli jatkoa huhtikuussa aloitetulle ICBC:n uudistukselle, jolloin pankille annettiin valtion valuuttavarannosta lisäpääomaa 15 miljardia dollaria (ks. BOFIT 17/2005).

Lähes yksinomaan ICBC:n nyt tekemän kaupan ansiosta neljän suurimman pankin hoitamattomien luottojen määrä supistui vuoden toisella neljänneksellä merkittävästi. Pankkivalvontaviranomaisten mukaan kesäkuun lopussa niillä oli hoitamattomia luottoja runsaan 1 010 miljardin juanin (100 mrd. euroa) arvosta, kun huhtikuun lopussa määrä oli vielä 1 570 miljardia juania. Samalla hoitamattomien luottojen osuus kaikista luotoista supistui 15 prosentista runsaaseen 10 prosenttiin. Pienemmissä pankeissa hoitamattomien luottojen määrä on selvästi pienempi ja pysyi huhtikuusta kesäkuuhun lähes ennallaan.

Sähköpula jatkuu. Huolimatta sähkön tuotantokapasiteetin merkittävästä lisäyksestä ja siirtoverkon parantamisesta sähköpulaa on edelleen monin paikoin. Tilanne on vaikeimmillaan kesän aikana, jolloin lämpö lisää mm. ilmastoinnin käyttöä. Viranomaiset ovat pyrkineet rajoittamaan sähkön kulutuksen kasvua jakamalla ohjeita sähkön säästämiseksi sekä rajoittamalla tuotantolaitosten toimintaa erityisesti päivisin.

Sähköä tuotettiin vuoden ensimmäisellä puoliskolla 13 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Sähkön tuotantokapasiteettia lisättiin 20 miljoonalla kilowattitunnilla yhteensä 460 miljoonaan kilowattituntiin. Nopeimmin (22 %) kasvoi vesivoiman määrä, kun runsaat sateet ja uudet patohankkeet lisäsivät vesivoiman osuutta 14 prosenttiin koko sähköntuotannosta. Ydinsähköä tuotettiin 15 % enemmän kuin vuotta aiemmin, mutta sen osuus koko tuotannosta on vain runsaat 2 %. Pääosa sähköstä tuotettiin edelleen fossiilisilla polttoaineilla. Kuluvana vuonna voimaloiden määrää on tarkoitus lisätä niin, että sähkön tuotantokapasiteetti ylittää vuoden lopussa 500 miljoonaa kilowattituntia. Sähköpulan odotetaankin vähenevän merkittävästi kuluvan vuoden lopulla.

Eläkejärjestelmässä ongelmia. Kiinassa työeläkkeeseen oikeutettuja on Maailmanpankin arvion mukaan vain noin 25 % tämänhetkisestä työikäisestä väestöstä (alle 200 miljoonaa henkilöä). Eläkkeeseen oikeutetuista 15 % on virkamiehiä, 30 % maanviljelijöitä ja 55 % yritysten työntekijöitä. Kullekin ryhmälle on olemassa omat eläkejärjestelmänsä. Tosin yhä suurempi osa virkamiehistä kuuluu yritysten työntekijöiden kanssa samaan järjestelmään. Virkamiesjärjestelmään kuuluvat eivät maksa eläkemaksuja, mutta pitkään palvelleiden eläke saattaa olla jopa 90 % työuran lopun palkasta. Varat tulevat joko valtiolta tai työyhteisöltä. Yrityksissä toimivien, yli 15 vuotta eläkemaksuja maksaneiden eläke koostuu yritysten rahoittamasta perusosasta ja pääasiassa työntekijän rahoittamasta henkilökohtaisesta osuudesta. Eläkkeen suuruus on heillä noin 30 % palkasta.

Kaikissa eläkejärjestelmissä on myös mahdollisuus vapaaehtoisiin eläkkeisiin. Valtio jakoi elokuussa oikeuksia vapaaehtoisten eläkkeiden hallintaan mm. ulkomaisille omaisuudenhoitoyhtiöille. Vapaaehtoisia eläkkeitä kannustetaan, koska valtion järjestelmä on riittämätön turvaamaan eläkkeelle jäävien hyvinvointia. Vapaaehtoisia eläkkeitä oli vuoden 2003 lopussa maksanut kuitenkin vain noin 7 miljoonaa ihmistä.

Eläkesäästöjen hallinnointi siirrettiin vuonna 1997 periaatteessa kunnista ja kaupungeista provinssitasolle, mutta muutos on edennyt hitaasti ja toteutunut kokonaan vain neljässä provinssissa (mm. Peking ja Shanghai). Lisäksi teollisuudessa työskentelevien eläkesäästöjä hallinnoi edelleen kyseinen teollisuudenala itse.

Kiinan väestö alkaa ikääntyä nopeasti 1970-luvun lopulla aloitetun yhden lapsen politiikan vuoksi. Arvioiden mukaan yli 60-vuotiaiden osuus väestöstä nousee nykyisestä 11 prosentista 28 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä. Eläkejärjestelmän piiriin kuulumattomat tukeutuvat yleensä lapsiltaan saamaansa avustukseen, mutta yhden lapsen politiikka on tuonut tähän ongelmia, sillä ainoan lapsen tulee elättää sekä eläkeläisvanhempansa että mahdollisesti isovanhempansa. Eläkeikä on tällä hetkellä miehillä 60 ja naisilla yleensä 50 vuotta. Eläkeongelmien helpottamiseksi on esitetty mm. eläkeiän nostoa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
33 • 18.8.2005

Venäjä

Venäjän ulkomaankauppa kasvoi nopeasti. Keskuspankin mukaan Venäjän *tavaraviennin* arvo oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla 112 miljardia dollaria ja *tavaratuonnin* 54 miljardia dollaria. Vienti kasvoi lähes 40 % ja tuonti 28 % vuotta aiemmasta. Viennin nopea kasvu johtui lähinnä energiatuotteiden ja metallien hintojen nopeasta noususta maailmanmarkkinoilla. Venäjän tullitilastojen mukaan EU:n osuus Venäjän kauppavaihdosta kasvoi tammi-kesäkuussa jo yli puoleen, kun taas IVY-maiden osuus supistui 13 prosenttiin. Venäjän tärkeimpänä kauppakumppanina säilyi Saksa. Suomi putosi kahdeksannelta sijalta yhdeksänneksi.

Keskuspankin ennakkotietojen mukaan *palveluvienti* kasvoi vuoden ensimmäisellä puoliskolla 17 % vuotta aiemmasta ja nousi 10,4 miljardiin dollariin. *Palvelutuonti* kasvoi 14 % ja sen arvo oli 16,6 miljardia dollaria.

Investoinnit kasvussa. Rosstatin ennakkotietojen mukaan investoinnit kiinteään pääomaan ylsivät noin 1 250 miljardiin ruplaan (noin 44 mrd. dollaria) tammikesäkuussa. Kasvua investoinneissa oli 9,4 % vuotta aiemmasta. Investointien kasvu kiihtyi hieman toisella neljänneksellä, mutta tänä vuonna kasvuvauhti on ollut hitaampaa kuin viime vuonna. Talousministeriön mukaan kasvun hidastumisen syynä ovat olleet mm. luottojen kalleus ja rahoitusmarkkinoiden kehittymättömyys.

Ulkomaisia suoria sijoituksia tehtiin Venäjälle tammikesäkuussa 4,5 miljardin dollarin arvosta, mikä oli runsas neljännes kaikista ulkomaisista sijoituksista. Suorat sijoitukset lisääntyivät 31 % vuotta aiemmasta., mutta kokonaisuudessaan ulkomaiset investoinnit kuitenkin vähenivät 13 %. Ulkomaisten suorien sijoitusten kanta Venäjällä oli kesäkuun lopussa 91 miljardia dollaria eli noin 10 % kiinteistä investoinneista.

Hallitus tyytymätön talouden kasvuvauhtiin tammikesäkuussa. Pääministeri Mihail **Fradkov** totesi olevansa tyytyväinen talouden yleiseen kehitykseen, mutta BKT:n kaksinkertaistamistavoite vaatii vielä paljon työtä. Tyytymättömyyttä hallituksessa herätti talouden kasvuvauhdin hidastuminen. Talousministeri German **Gref**in mukaan kasvun hidastuminen johtui pääosin öljy- ja kaasusektorin kasvuvauhdin laantumisesta. Hallitus kiinnitti huomiota myös investointiaktiivisuuden vähenemiseen ja yksityistämisten hitauteen.

Talousministerin yllätykseksi keskuspankin pääjohtaja Sergei **Ignatjev** ehdotti raakaöljyn ja öljytuotteiden vientimaksujen määräytymiseen muutoksia, joiden avulla inflaation kannalta oleellinen bensiinin kotimainen hinnannousu pysyisi Ignatjevin mukaan hallinnassa. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin** varoitteli taas kerran ruplan liiallisesta vahvistumisesta. Hallitus ei ole vielä ratkaissut, miten se aikoo turvata talouskasvun ja pitää samalla ruplan vahvistumisen ja inflaation kurissa.

Hallitus hyväksyi lakiluonnoksen harmaan rahan laillistamisesta. Lakiluonnoksen mukaan tulojaan verottajalta salanneet henkilöt voivat rangaistuksetta laillistaa pimitetyn varallisuutensa maksamalla siitä 13 prosentin veron. Esityksen mukaan laki on voimassa ainoastaan tammikesäkuun ajan 2006. Analyytikoiden mukaan tehokkaampi tapa kotiuttaa venäläistä pääomaa olisi investointiilmapiirin parantaminen. Lain tehokkuutta on epäilty, koska sen voimassaoloaika on lyhyt, varat pitää tallettaa venäläispankkeihin ja veroaste on korkeahko. Lakiluonnoksen tulee vielä läpäistä duuman käsittelyt ja saada presidentin hyväksyntä.

Kaasuntuotannon kasvu hidasta. Venäjällä kaasuntuotannon kasvuvauhti on jäänyt selvästi jälkeen muun teollisuustuotannon vauhdista. 2000-luvun kaasuntuotannon vuosikasvu oli 1,3 %, kun öljyntuotannon vuosikasvu samaan aikaan oli 8,5 % ja koko teollisuustuotannon 6,7 %. Merkittävä syy kaasuntuotannon hitaaseen kasvuun ovat olleet säännöstellyt kotimarkkinahinnat, jotka eivät ole luoneet kannustimia investoida vanhentuneeseen kaasuntuotanto- ja kuljetusinfrastruktuuriin. Venäjän hallitus suunnittelee puuttuvansa ongelmaan korottamalla teollisuuden kaasun hintoja asteittain nykyisestä noin 23 eurosta 30–34 euroon/1 000 m^3 vuonna 2006 ja jopa kaksinkertaiseksi vuoteen 2010 mennessä.

Lisäksi valtionyhtiö Gazpromin monopoliasema on hidastanut tuotantoinvestointeja. Gazprom ja sen tytäryhtiöt vastasivat viime vuonna 86 prosentista Venäjän koko kaasuntuotannosta. Gazprom on viime aikoina hajauttanut kiinnostustaan myös muuhun energiantuotantoon ja jättänyt sivuun tärkeimmän toimialansa kehittämisen. Pienet yksityiset tuottajat ja öljy-yhtiöt tuottavat yhteensä 14 % Venäjän kaasusta. Merkittävin pieni tuottaja on Novatek, jonka osuus kaasuntuotannosta on vajaat neljä prosenttia. Valtaosa itsenäisistä tuottajista valittelee heikkoa pääsyä kuljetusinfrastruktuurin piiriin sekä tästä seuraavia rajoituksia kaasun vientimahdollisuuksiin.

Kaasun- ja teollisuustuotannon vuosikasvu 2000–2005, %

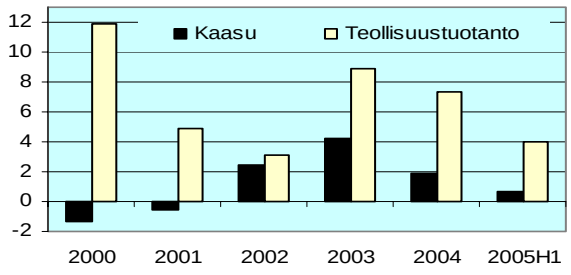

Lähde: Rosstat

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
33 • 18.8.2005

Kiina

Kiinan kuluttajahintojen nousu hidasta. Kuluttajahinnat nousivat heinäkuussa 1,8 % vuotta aiemmasta. Vuosiinflaatio on ollut keväästä asti osapuilleen yhtä nopeaa. Heinäkuussa inflaatiota pitivät yllä elintarvikkeiden hintojen nousu 2,3 % vuotta aiemmasta ja palvelujen hintojen nousu lähes 4 % vuotta aiemmasta sekä polttoaineenhinnan nousu. Muiden hyödykkeiden hinnat pysyivät lähes ennallaan tai laskivat. Viime kesänä kuluttajahinnat nousivat yli 5 % vuotta aiemmasta. Nousu oli nopeinta moneen vuoteen. Tuottajahinnat nousivat heinäkuussa 5,2 % vuotta aiemmasta.

Kuluttajahintojen nousua hidastaa yritysten välinen kova kilpailu, jota mahdollisesti lisää eräiden alojen ylikapasiteetti. Kauppaministeriön tekemän tutkimuksen mukaan kuluvan vuoden jälkimmäisellä puoliskolla ylitarjontaa on 70 prosentissa tärkeimmistä kulutustavaroista. Lisäksi mistään tavarasta ei pitäisi ilmetä pulaa. Kiristyneeseen kilpailuun viittaa myös teollisuuden voittojen kasvun selvä hidastuminen kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Joidenkin arvioiden mukaan kunnallispalvelujen (vesi, sähkö ym.), polttoaineen ja valtion tukema viljan hinnan nousu riittää kuitenkin pitämään kuluttajahintaindeksin nousussa vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.

Investointien kasvu jatkui nopeana. Heinäkuussa kiinteät investoinnit nousivat lähes 28 % vuotta aiemmasta ja kasvu on pysynyt lähes ennallaan kesäkaudella. Tammi-heinäkuun investointien kasvu nousi reiluun 27 prosenttiin. Kasvu oli vain hieman heikompaa kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona (31 %). Tammi-heinäkuussa nopeinta kiinteiden investointien kasvu oli edelleen teollisuudessa ja rakentamisessa (35 % vuotta aiemmasta), kun taas investoinnit palvelusektorille ja maatalouteen nousivat noin 20 %. Toimialoista investointien kasvu oli edelleen nopeinta hiilen tuotannossa (83 % vuotta aiemmasta). Investoinnit kunnallispalveluihin jatkoivat nopeaa 35 prosentin kasvua ja öljyn ja kaasun tuotantoon hidastuivat alle 30 prosentin. Investointien kasvu on edelleen huomattavasti nopeampaa kuin hallituksen asettama 16 prosentin kasvutavoite kuluvalle vuodelle.

Kaupan ylijäämä lisääntyi edelleen. Kiinan vienti kasvoi 29 % ja tuonti 13 % heinäkuussa vuotta aiemmasta. Kauppataseen ylijäämä nousi runsaaseen 10 miljardiin dollariin, kun viime vuoden heinäkuussa ylijäämä oli alle 2 miljardia dollaria. Tammi-heinäkuun ylijäämä nousi peräti 50 miljardiin dollariin viime vuoden vastaavan ajankohdan 5 miljardin dollarin kaupan alijäämästä. Kaupan ylijäämä on seurausta viennin nopeasta kasvusta (32 % vuotta aiemmasta) ja tuonnin kasvun hidastumisesta 14 prosenttiin tammi-heinäkuussa. Eniten Kiinalla on ylijäämää Yhdysvaltojen ja EU:n kanssa, kun taas useimmat muut Aasian maat vievät Kiinaan enemmän tuotteita kuin tuovat sieltä.

Ulkomaankaupan kehitys, miljardia dollaria

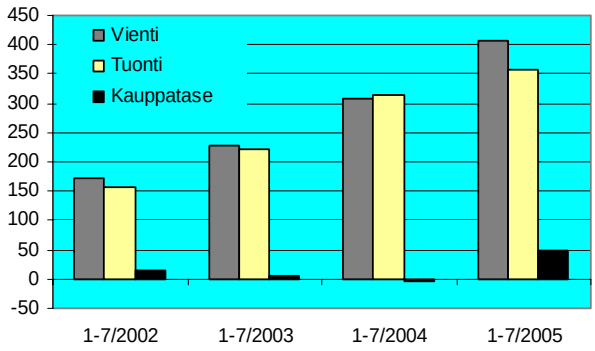

Lähde: Kiinan tulli

Viennin vakaa kehitys kasvattaa teollisuustuotantoa. Teollisuustuotanto kasvoi heinäkuussa 16,1 % ja tammi-heinäkuussa 16,3 % vuotta aiemmasta. Nopean kasvun tärkeänä taustatekijänä oli ulkomaanviennin suotuisa kehitys. Teollisuustuotteiden ulkomaanvienti kasvoi tammi-heinäkuussa 30 % vuotta aiemmasta. Viennin kasvu näkyi useiden sähkölaitteiden, kuten tietokoneiden, ja tekstiilien ja vaatteiden valmistusmäärän selvänä kasvuna. Investointien kasvu metalliteollisuuteen kasvatti teräs- ja alumiinisektorin tuotantoa tammi-heinäkuussa runsaalla neljänneksellä vuotta aiemmasta. Sähkön tuotannon lisääminen näkyy mm. hiilen ja raakaöljyn tuotannon lisäyksenä. Heinäkuussa myös autosektorin tuotanto kääntyi kasvuun, ja henkilöautojen tuotanto oli heinäkuussa peräti 55 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Lavean rahan tarjonnan kasvu voimistui heinäkuussa. Heinäkuun lopussa lavean rahan (M2) tarjonta oli 16,3 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvu oli 0,6 prosenttiyksikköä voimakkaampaa kuin kesäkuussa, ja ylitti keskuspankin asettaman 15 prosentin tavoitteen lavean rahan kasvulle vuodeksi 2005. Samaan aikaan suppean rahan (M1) vuosikasvu hidastui 11 prosenttiin, vaikka juanmääräisten talletusten määrä oli 18 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Lainojen vuosikasvu hidastui 13 prosenttiin, mikä on alhaisempi kuin keskuspankin tavoite kuluvalle vuodelle (14 %), ja 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin kesäkuussa. Heinäkuu on kuitenkin edellisinäkin vuosina ollut lainojen kasvun kannalta rauhallisempaa aikaa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
34 • 25.8.2005

Venäjä

Venäjän keskeisten tuotantoalojen kasvu kiihtyi hieman heinäkuussa. Viiden keskeisen tuotantoalan vuosikasvu kiihtyi heinäkuussa alkuvuoden hitaamman kauden jälkeen. Nopeimmin kasvoivat rakentaminen ja vähittäiskauppa, joiden vuosikasvu tammi-heinäkuussa oli 11,4 %. Kuljetukset lisääntyivät tammi-heinäkuussa 3 % ja maataloustuotanto 1,3 %. Teollisuustuotannon kasvu kiihtyi tammi-heinäkuussa 4,1 prosenttiin.

Viiden keskeisen tuotantoalan vuosikasvu, kuukausittain 2004–2005, %

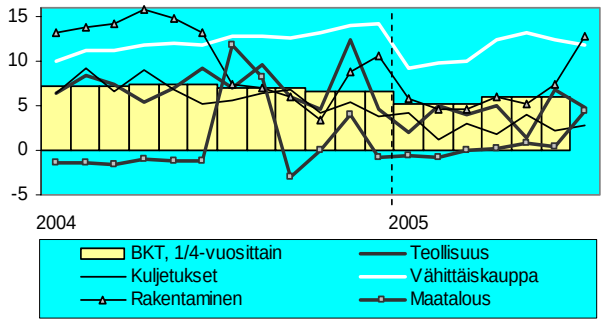

Lähde: Rosstat

Hallitus käsitteli vuoden 2006 budjettia. Venäjän hallitus hyväksyi viime viikolla vuoden 2006 budjettiluonnoksen, jonka mukaan vuoden 2006 budjettitulot ovat 5 046 miljardia ruplaa (noin 21 % ennakoidusta BKT:stä) ja menot 4 270 miljardia ruplaa. Budjetin ylijäämä on 3,2 % BKT:stä. Turvallisuusalan määrärahat kasvavat 21 % ja niiden osuus on 28 % budjettimenoista. Lisäksi Venäjä suunnittelee jatkavansa vakautusrahaston kasvattamista ja lyhentävänsä edelleen ulkomaista velkaa ennenaikaisesti. Budjettiluonnoksen mukaan valtion ulkomaisen velan kanta kutistuu kuluvan vuoden lopun ennakoidusta 12 prosentista 9 prosenttiin BKT:stä ensi vuoden loppuun mennessä. Budjetti on laskettu Urals-öljyn 40 dollarin tynnyrihinnalla. Budjetti on ylijäämäisyydestään huolimatta löysempi kuin kuluvan vuoden budjetti. Finanssiministeriö arvioi kuluvan vuoden budjettiylijäämäksi 7 % BKT:stä.

Hallitus käsitteli myös tulevien vuosien talousennustetta. Hallitus nosti kuluvan vuoden BKT-ennusteensa 5,9 prosenttiin. Hallituksen hyväksymän optimistisen ennusteen mukaan BKT kasvaa 5,8–6 % vuosina 2006–2008. Ennusteen mukaan öljyn hinta laskee 36 dollariin tynnyriltä vuoteen 2008 mennessä. Hallitus arvioi öljyntuotannon vuosikasvun olevan maltillinen, noin 3 % kuluvana ja ensi vuonna, ja hidastuvan 1,6 prosenttiin 2007–2008.

Venäjä maksoi loput ennenaikaisesta velanlyhennyksestään Pariisin klubille. Venäjä maksoi toukokuussa sovitun mukaisesti heinä- ja elokuun aikana yhteensä yli 12 miljardia euroa Pariisin klubin veloistaan ennen niiden erääntymistä. Nyt velkaa on jäljellä runsaat 23 miljardia euroa. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin**in mukaan ennenaikaisia lyhennyksiä suunnitellaan myös ensi vuodeksi. Lyhentäessään velkojaan etuajassa Venäjä säästää miljardeja euroja korkomaksuissa ja parantaa luottokelpoisuuttaan. Velan lyhennykset rahoitetaan jatkossakin vakautusrahaston varoista. Elokuun alussa vakautusrahaston koko oli hieman yli 20 miljardia euroa, mutta finanssiministeriö arvioi sen lähes kaksinkertaistuvan vuoden loppuun mennessä.

Hallitus sopuun Svjazinvestin yksityistämisestä. Hallitus hyväksyi jo vuosia keskusteluissa olleen alueellisia lankapuhelinverkkoja ja kaukopuhelumonopoliyhtiö Rostelekomia hallinnoivan *Svjazinvest*in yksityistämisen. Myytäväksi tulevan 75 % osuuden arvoksi on arvioitu runsaat 2 miljardia euroa. Kauppa on suurin Venäjän yksityistämishistoriassa. Hallituksen suunnitelma vaatii presidentin hyväksynnän.

Hallituksen vuoden 2005 yksityistämissuunnitelma on edennyt hitaasti ja siitä oli kesäkuun loppuun mennessä toteutunut vasta vajaat kahdeksan prosenttia, mistä tuloja budjettiin oli kirjattu 5,6 miljardia ruplaa (160 milj. euroa).

Pk-sektorin toimintaympäristö kehittyy hitaasti. Pk-yritysten edunvalvoja OPORA Rossii -yhdistys julkisti jäsenistölleen tekemänsä kyselytutkimuksen tulokset. Ne eivät pääsääntöisesti mairittele venäläistä liiketoimintaympäristöä. Parhaimmiksi pk-yritysten liiketoimintaympäristöiksi nousivat Jamalo-Nenetsian autonominen piirikunta, Bashkortostanin tasavalta ja Stavropolin lääni. Moskova jäi 80 alueen vertailussa sijalle 78.

Säännösten määrä ja muutokset haittaavat edelleen yrittäjiä. Viime vuonna pienyrittäjä joutui erilaisten tarkastusten kohteeksi keskimäärin viisi kertaa. Kuusi kymmenestä yrittäjästä ei konfliktitilanteessa turvaudu oikeuslaitokseen. Pienyrittäjä maksaa kyselyn tulosten mukaan viranomaisille lahjuksina keskimäärin 8,5 % yrityksensä tuloista ongelmien välttämiseksi tai ratkaisemiseksi.

Yritysten taloudellinen tilanne oli kyselyyn vastanneiden omistajien mukaan tyydyttävä huolimatta investointirahoituksen saamisen ongelmista. Rahoitustilannetta kuvattiin ilmauksella "riittää liiketoiminnan ylläpitämiseen, mutta ei kasvuun". Yli 60 % vastaajista käytti kertomansa mukaan investointeihin pääasiassa tai pelkästään yrityksen omia ja joskus myös henkilökohtaisia varoja. Vain 26 prosentilla oli kokemusta pankkiluotoista. Pienyrittäjien arkea ovat myös liiketilojen puute ja paikoin kohtuuttomiksi nousseet vuokrat. Ehkä yllättäen suurimpana riskinä omalle liiketoiminnalle nähtiin kuitenkin makrotaloudellisen tilanteen jyrkkä heikkeneminen.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
34 • 25.8.2005

Kiina

Etelä-Kiinassa pulaa polttoaineista. Eteläisessä Guangdongin maakunnassa on viime viikkoina kärsitty bensiini- ja dieselöljypulasta. Pulan aiheuttivat lähinnä viranomaisten säätelemät polttoaineiden hinnat, jotka ovat selvästi liian alhaisia nopeasti nousseisiin raakaöljyn maailmanmarkkinahintoihin nähden. Viranomaiset ovat nostaneet polttoaineiden hintoja kuluvan vuoden aikana kolme kertaa, ja hinnat ovat nyt noin 15 % korkeammalla kuin vuoden alussa. Raakaöljyn korkea hinta ja säädellyt liian alhaiset polttoaineiden hinnat aiheuttavat ongelmia öljynjalostajille, jotka eivät halua myydä polttoaineita eteenpäin tappiolla. Asiantuntija-arvioiden mukaan kiinalaiset öljynjalostajat ovat kuluvan vuoden aikana kärsineet jo noin 500 miljoonan euron tappiot.

Viranomaiset ovat syyttäneet polttoainepulasta lähinnä luonnonilmiöitä, jotka ovat viivyttäneet merikuljetuksia. Tilanne Guangdongissa on helpottumassa, sillä alueen tärkein polttoainetoimittaja, valtion omistama Sinopec, lisäsi tarjontaa alueella. Myös Shanghaissa on joidenkin lähteiden mukaan ollut ongelmia polttoaineiden saatavuudessa. Viranomaiset ja tärkeimmät öljysektorin johtajat kokoontuivat viime viikolla miettimään polttoaineiden hinnoittelujärjestelmän muuttamista. Kokouksen päätöksistä ei ole toistaiseksi kerrottu.

Valtionosakeuudistus kattamaan kaikki listautuneet yritykset. Toukokuussa alkanut ja myöhemmin 46 listautuneeseen yritykseen ulotettu valtionosakkeiden muuntaminen pörsseissä kaupattaviksi osakkeiksi ulotetaan koskemaan kaikkia listautuneita yrityksiä. Listautuneita yrityksiä on yli 1 300 ja arviolta kaksi kolmasosaa näiden yritysten osakekannasta on valtionosakkeita. Valtionosakkeiden muuntaminen kaupattaviksi osakkeiksi vaatii sijoittajien hyväksynnän. Tähän mennessä monet aiemmin valitut yritykset ovat hyväksyneet muuntamisen. Usein kuitenkin sijoittajat ovat olleet erimielisiä muuntamismekanismista, joka on pitkälti sijoittajien päätettävissä. Pörssiosakkeiden haltijat vaativat yleensä kompensaatiota, sillä osakkeiden määrän lisääntymisen pelätään laskevan osakkeiden hintoja. Elokuun puolivälissä suurin 46 aiemmin valitusta yrityksestä, Kiinan suurin teräsyhtiö Baosteel, hyväksyi osakkeiden muuntamisen. Kiina yritti valtionosakkeiden muuntamista jo vuosina 1999 ja 2001, mutta joutui pyörtämään päätöksensä osakekurssien romahdettua.

Bank of Chinasta myytiin osuus. Bank of China ilmoitti 18.8. myyvänsä 10 % omistusosuuden Royal Bank of Scotlandin (RBS) johtamalle yhteenliittymälle. Kaupan kokonaishinta on 3,1 miljardia dollaria. RBS:n oma osuus Bank of Chinasta on 5 %, mistä se maksaa 1,6 miljardia dollaria. Yhteenliittymän muut jäsenet ovat investointipankki Merrill Lynch ja liikemies **Li** Ka-Shingin yhdistys. Kauppa vaatii vielä viranomaisten hyväksynnän.

RBS saa yhden edustajan Bank of Chinan hallitukseen. RBS:n ja Bank of Chinan strateginen yhteistyö kattaa mm. omaisuudenhallinnan, luottokortit, yrityspankkitoiminnan ja henkilökohtaiset vakuutukset. Bank of Chinan omistusosuuden myynti edeltää pankin listautumisantia, jonka on määrä tapahtua vuonna 2006.

Bank of China on Kiinan suurimpia pankkeja, jonka hallussa on 12 % maan pankkilainoista ja 14 % talletuksista. Sillä on yli 11 000 konttoria. Kiinan pankkimarkkinoiden valtava koko ja talouden nopea kasvu houkuttelevat tällä hetkellä useita ulkomaisia sijoittajia. Jo aiemmin myytiin 9 prosentin osuus toisesta suuresta pankista, China Construction Bankista. Riskeinä pidetään yleisesti pankkien heikkoa taloudellista kuntoa, etenkin hoitamattomien luottojen suurta määrää. Ulkomaiset omistajat tuovat kiinalaisille pankeille tarvittavaa teknologista ja hallinnollista osaamista.

Kiinalaisyhtiö ostamassa Kazakstanissa toimivan öljyyhtiön. Kiinan suurin öljyntuottaja, China National Petroleum Corporation (CNPC), on sopinut ostavansa kanadalaisen Kazakstanissa operoivan öljy-yhtiön PetroKazakhstanin noin 4,2 miljardilla dollarilla. CNPC maksaa kanadalaisyrityksen osakkeista viidenneksen sopimusta edeltänyttä markkinahintaa korkeamman hinnan, jolla se voitti Intian kansallisen öljy-yhtiön tarjouksen. Kauppa on toteutuessaan selvästi suurempi kuin viime vuoden lopulla julkistettu kauppa, jolla Lenovo osti IBM:n tietokoneliiketoiminnot noin 1,3 miljardilla dollarilla. Lenovon kauppa on toistaiseksi suurin kiinalaisyrityksen ulkomainen hankinta. PetroKazakhstanin kauppa vaatii vielä osakkeenomistajien hyväksynnän lokakuun yhtiökokouksessa.

Vaikka kauppahintaa pidetään korkeana ja PetroKazakhstanin öljyreservit tuovat vain parin prosentin lisän CNPC:n olemassa oleviin varantoihin, kauppa kuvaa hyvin Kiinan strategista halua laajentaa toimintaansa ja turvata energian ja raaka-aineiden saatavuus. Kiina ja Kazakstan ovat jo ennestään sopineet energiakuljetuksiin liittyvistä suurhankkeista (rautatie ja kaasuputki) ja kuluvan vuoden lopulla valmistuu Kazakstanista Kiinaan johtava öljyputki. PetroKazakhstanin öljykentät ovat lähellä rakenteilla olevaa öljyputkea.

Kiina panostaa voimakkaasti myös kotimaiseen öljyn- ja kaasunetsintään. Kuluvalla viikolla uutisoitiin, että CNPC ja sen tytäryritykset ovat alkuvuoden aikana paikantaneet uusia kotimaisia raakaöljyesiintymiä noin 300 miljoonan tonnin edestä. Mikäli esiintymät osoittautuvat todellisiksi ja hyödynnettäviksi, niiden määrä vastaa karkeasti Kiinan nykyistä vuotuista öljynkulutusta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
35 • 1.9.2005

Venäjä

Venäjällä öljyn hinta noussut voimakkaasti. Alkuvuodesta erityisesti öljyn kotimarkkinahinta on noussut maailmanmarkkinahintaa nopeammin, vaikka Venäjä on vientikiintiöiden avulla pyrkinyt rajoittamaan hinnan kohoamista. Kotimarkkinahinta oli elokuussa keskimäärin 39 dollaria ja kansainvälisillä markkinoilla myytävä Urals-öljyn hinta lähes 58 dollaria tynnyriltä. Venäläisen öljyn keskimääräinen vientihinta on hieman Urals-hintaa alhaisempi, koska Venäjä vie edelleen raakaöljyä IVY-maihin alle markkinahinnan. Raakaöljyn tuottaja- ja vientihinnan suhde oli kesäkuussa noin 50 % (vuotta aiemmin 40 %). Öljyn korkea hinta on nostanut kuluttajahintoja. Bensiinin kuluttajahinnat nousivat heinäkuussa 18 % vuotta aiemmasta.

Keskeisten raakaöljyhintojen kehitys 2003–2005, dollaria tynnyriltä

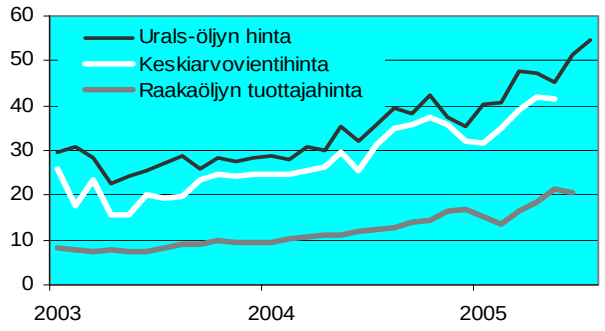

Lähde: Rosstat, BEA

Ruplan vahvistuminen jatkuu. Korkean öljynhinnan tuoma valuuttavirta maahan on vahvistanut myös ruplan reaalista valuuttakurssia odotettua enemmän. Venäjän keskuspankin mukaan reaalinen efektiivinen (eli ulkomaankauppaosuuksilla painotettu) valuuttakurssi vahvistui tammi-heinäkuussa 9,2 %. Euroon nähden rupla on vahvistunut tämän vuoden aikana 15,4 % ja dollariin nähden 3,1 %. Ruplan efektiivinen reaalikurssi saavutti alkukesästä saman tason kuin se oli ennen vuoden 1998 devalvoitumista.

Keskuspankki ilmoitti viime viikolla alkavansa käydä Moskovan valuuttapörssissä MICEXissä kauppaa myös euroilla. Tähän asti keskuspankki on rajoittanut markkinatoimensa dollarioperaatioihin. Keskuspankin mukaan dollarioperaatiot tulevat jatkossakin olemaan ensisijaisia sen valuuttakurssipolitiikassa.

Venäjän työttömyysprosentti ennätyksellisen alhaalla. Rosstatin mukaan työttömyys oli heinäkuussa pienimmillään sitten vuoden 1991. Heinäkuun lopussa työttömänä oli hieman yli viisi miljoonaa henkeä eli työttömyysaste laski ILOn menetelmällä laskettuna 6,8 prosenttiin. Lasku on jatkunut tasaisena vuoden 1998 kriisistä lähtien. Työttömyyden väheneminen samalla kun teollisuustuotanto on kärsinyt kasvun hidastumisesta viittaa talouden rakenteiden monipuolistumiseen. Työvoiman määrä oli heinäkuussa 75 miljoonaa henkeä.

Vuoden 2004 tilastojen mukaan julkinen sektori työllisti 36 % työllisistä, mistä koulutuksen osuus oli neljännes ja terveys- ja sosiaalihuollon viidennes. Yksityissektorin suurimmat työnantajat olivat teollisuus (21 %) ja vähittäiskauppa (17 %). Maataloudesta elantonsa sai kymmenen prosenttia työllisistä.

Venäjän väestökehitys huolestuttavaa. Neuvostoliiton hajoamista seuranneissa oloissa syntyvyys ja keskimääräinen elinikä romahtivat, eikä tilanne ole elintason nousunkaan myötä kääntynyt parempaan. Venäjän tilastolaitoksen mukaan venäläinen nainen synnyttää keskimäärin 1,3 lasta. Lasten kuolleisuus on myös hälyttävän suurta. Vuoden 2002 tilaston mukaan Venäjällä syntyneistä tuhannesta lapsesta 12,4 kuoli ennen yksivuotispäiväänsä. Naisten keskimääräinen elinikä vuonna 2003 oli 72 vuotta ja miesten 58,8 vuotta. Venäjällä oli vuoden 2002 väestönlaskennan mukaan runsaat 145 miljoonaa asukasta. Arvioiden mukaan väestö supistuu 9 miljoonalla hengellä vuoteen 2015 mennessä.

IVYn ja CESin huippukokoukset Kazanissa. Turkmenistanin presidentti Saparmurat **Nijazov** ei osallistunut 26.8. pidettyyn IVY-huippukokoukseen, ja maa ilmoitti toimivansa jatkossa vain IVYn liitännäisjäsenenä. Venäjän presidentti Vladimir **Putin** puolestaan totesi yhä uskovansa IVYn tulevaisuuteen ja ehdotti asiantuntijaryhmän muodostamista pohtimaan IVYn uudistamista. Venäjän ulkoministeri Sergei **Lavrov** totesi, että IVY-maiden tulee järjestää keskinäiset suhteensa enemmän kansainvälisten käytäntöjen mukaisesti. Asiantuntijat tulkitsivat tämän pyrkimykseksi houkutella entisiä neuvostotasavaltoja pysymään edelleenkin Venäjän vaikutuspiirissä. Kokous hyväksyi mm. rajayhteistyöpöytäkirjan ja sopi turvallisuutta edistävistä toimista.

Yhteisen talousalueen CESin muodostaneiden IVY-maiden (Kazakstan, Ukraina, Valko-Venäjä ja Venäjä) presidentit pitivät 27.8. CESin huippukokouksen. Kazakstan, Valko-Venäjä ja Venäjä sopivat allekirjoittavansa ensi vuoden maaliskuuhun mennessä yli 40 asiakirjaa talousalueen muodostamiseksi. Ukraina harkitsee erikseen kunkin asiakirjan allekirjoittamista ja vastustaa aiemman linjansa mukaisesti ylikansallisten elinten muodostamista CESiin. Ukraina perustelee erilaista suhtautumistaan perustuslakinsa ja kolmansien maiden kanssa tekemiensä sopimusten määräyksillä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
35 • 1.9.2005

Kiina

Kiinan keskuspankki nosti valuuttamääräisten talletusten korkoa. Kiinan keskuspankki päätti 22. elokuuta nostaa Yhdysvaltain ja Hongkongin dollarin määräisten talletusten korkoa. Vuoden mittaisten talletusten koron ylärajaa nostettiin 0,375 prosenttiyksikköä 2,0 prosenttiin Yhdysvaltain dollarin ja 1,875 prosenttiin Hongkongin dollarin määräisille talletuksille. Kiinassa toimivien liikepankkien oli määrä ottaa uudet korot käyttöön 23. elokuuta lähtien. Kyseessä oli jo kolmas vuoden 2005 aikana tapahtunut ulkomaanvaluuttamääräisten talletusten koronnosto, joista edellinen sijoittui juanin revalvoinnin yhteyteen heinäkuun 21. päivä. Koronnostojen oletetaankin liittyvän Kiinan valuuttakurssiuudistuksiin, sekä osittain Kiinan valuuttaa koskevan revalvaatiospekulaation hillitsemiseen.

Kiinan keskuspankin tilastojen mukaan ulkomaanvaluuttamääräisten talletusten määrä väheni kesäkuusta heinäkuuhun 4,8 miljardia Yhdysvaltain dollaria 160 miljardiin dollariin. Koronnoston seurauksena ulkomaiset yritykset saattavat säilyttää suuremman osan liikevoitoistaan ulkomaisina valuuttoina. Lisäksi asteittaiset koronmuutokset voivat edesauttaa kiinalaisten yritysten sopeutumista korko- ja valuuttariskien hallintaan.

Yritysten voittojen kasvu edelleen nopeaa. Tammikesäkuussa teollisuusyritysten voitot ovat kasvaneet 20 % vuotta aiemmasta. Vuonna 2004 voitot kasvoivat paljon nopeammin eli 40 % vuodesta 2003. Kuluvana vuonna yksityisyritysten ja osakeyhtiöiden voittojen kasvu oli selvästi nopeampaa kuin muissa yritystyypeissä. Hidastunut voittojen kasvu viittaa koventuneeseen kilpailuun sekä raaka-aineiden hintojen nousun ja säännösteltyjen vähittäismyyntihintojen aiheuttamaan paineeseen. Koventunut kilpailu näkyi selvästi etenkin autoteollisuudessa, jonka voitot pienenivät ensimmäisellä vuosipuoliskolla puoleen vuotta aiemmasta. Kohonneet polttoainekustannukset ja kilpailu puolestaan ovat aiheuttaneet lentoyhtiöille raskaita tappioita. Polttoainekustannusten arvioidaan kattavan jo noin kaksi kolmasosaa lentoyhtiöiden kuluista. Myöskään vuoden kolmas neljännes ei näytä valoisalta, sillä pörssiyhtiöille tehdyn kyselyn perusteella 40 % odottaa tappioita ja 15 % voittojen supistumista.

Öljysektorilla voittojen kasvu on jakautunut raakaöljyn hinnan nousun myötä epätasaisesti, sillä öljyn hinta on noussut huomattavasti nopeammin kuin valtion säännöstelemien polttonesteiden hinnat. Raakaöljyn etsintään ja tuotantoon keskittyneet suuret valtion omistamat yhtiöt PetroChina ja CNOOC kasvattivat voittojaan nopeasti. Sen sijaan jalostukseen pääasiassa keskittyneen Sinopecin jalostustoiminta oli tappiollista, mutta yhtiö teki silti voittoa raakaöljyntuotannolla ja kemikaaleilla. Suurimmissa vaikeuksissa ovat olleet pienet öljynjalostajat, joilla ei ole muuta liiketoimintaa. Öljynjalostajien tilannetta ei myöskään helpota verotuen poistaminen vientiin tarkoitetuilta polttonesteiltä loppuvuodeksi.

Tekstiilikauppaneuvottelut tuloksettomia. Kiina ja Euroopan unioni neuvottelivat Euroopan satamiin kertyneiden kiinalaisvaatteiden kohtalosta tällä viikolla ilman tulosta. Satamissa on huomattavia määriä vaatteita, joiden pääsy Euroopan markkinoille on estetty, koska kyseisten tuotteiden kesäkuussa asetetut tuontikiintiöt koko tälle vuodelle ovat jo täynnä. EU:n kanta on ollut, että osa satamiin jääneistä vaatteista voitaisiin vapauttaa ja ottaa huomioon ensi vuoden kiintiöissä. Kiinalaiset vastustavat tätä ajatusta. Vaatteiden jääminen satamiin on aiheuttanut ongelmia etenkin pienille vaatekauppiaille, jotka eivät pysty vaihtamaan tuotantopaikkoja yhtä joustavasti kuin suuret vaateyritykset. Joidenkin arvioiden mukaan vaatteiden hinnat saattavat nousta Euroopassa jo syksyllä, jos satamissa olevia vaatteita ei päästetä kauppoihin.

Euroopan sisällä on huomattavia erimielisyyksiä vaatetuonnista Kiinasta. Vaateteollisuutensa uuteen ympäristöön jo sopeuttaneet pääasiassa pohjoiset maat ovat vaatetuonnin rajoituksia vastaan, kun taas lähinnä eteläiset valtiot pitävät niitä tarpeellisina oman tuotantonsa suojaamiseksi. Tekstiilikauppa avattiin tammikuun alussa WTO-sitoumusten mukaisesti. Kiinalaisvaatteiden tulviessa Euroopan ja Yhdysvaltojen markkinoille maat päättivät toukokuussa rajoittaa tuontia. Kiina ja EU pääsivät sopuun rajoituksista kesäkuussa, mutta Yhdysvaltojen kanssa asia on auki kuluneen viikon neuvottelujenkin jälkeen.

Hongkongin talous kasvoi edelleen nopeasti. Hongkongin erityishallintoalueen reaalinen kokonaistuotanto (BKT) kasvoi vuoden 2005 toisella neljänneksellä 6,8 % vuositasolla. Lisäksi ensimmäisen neljänneksen kasvuluku on tarkistettu ylöspäin 6,2 prosenttiin. Erittäin avoimen Hongkongin talouden vientiluvut kasvoivat vuoden toisella neljänneksellä ja heijastavat nopeaa talouskasvua sekä Manner-Kiinassa että maailmantaloudessa yleisestikin. Tavaroiden vienti kasvoi 11 % vuotta aiemmasta, ja palveluiden viennin kasvu ylsi lähes 8 prosenttiin. Seitsemän miljoonan asukkaan erityishallintoalueen taloudessa useita vuosia jatkunut kuluttajahintojen lasku on ohi. Vuoden ensimmäisen seitsemän kuukauden aikana kuluttajahinnat nousivat kuitenkin keskimäärin vain 0,7 % vuotta aiemmasta.

Hongkongin hallinnon mukaan kuluvan vuoden BKT:n kasvuennuste pysyy muuttumattomana 4,5–5,5 prosentissa, ja korkea öljynhinta tuo epävarmuutta talouskasvuun. Nopea kasvu vuoden ensimmäisellä puoliskolla osoittaisi kuitenkin BKT:n kasvun päätyvän tänä vuonna lähemmäksi ennusteen ylärajaa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
36 • 8.9.2005

Venäjä

Venäjän kuluttajahinnat laskivat hieman elokuussa. Rosstatin mukaan kuluttajahinnat laskivat 0,1 % heinäkuusta elokuuhun ensimmäisen kerran kahteen vuoteen. Hintojen aleneminen johtui hedelmien ja vihannesten hintojen nopeasta 13 prosentin laskusta. Vuosi-inflaatio oli 12,4 % eli edelleen nopeampaa kuin vuotta aiemmin. Vuoden alusta hinnat ovat nousseet 8,3 %. Venäjän keskuspankin varapääjohtaja Aleksei **Uljukajev** uskoo tämän vuoden inflaation pysyvän keskuspankin tavoitteessa eli 8,5–10 prosentissa. Hänen mukaansa kuluttajahintojen lasku jatkunee myös syyskuussa. Venäläiset ekonomistit pitävät hintojen laskua kuitenkin kausiluontoisena.

Elintarvikkeiden vuosi-inflaatio hidastui elokuussa 12,8 prosenttiin, kun hedelmät ja vihannekset halpenivat edelleen. *Palveluiden* hintojen vuosinousu oli 21,7 % ja *muiden tavaroiden* 6,2 %.

Tammi-kesäkuun budjettiylijäämä historiallisen suuri. Nopeasti nousseet raaka-aineiden hinnat kasvattivat Venäjän budjettituloja. Kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla federaatiobudjettiin kertyi tuloja 2 386 miljardia ruplaa (68 mrd. euroa, 26 % BKT:stä), mikä oli huomattavasti budjetoitua enemmän. Menot pysyivät maltillisina 1 444 miljardissa ruplassa (15,6 % BKT:stä), ja budjettiylijäämää kertyi 942 miljardia ruplaa (10,2 % BKT:stä).

Arvonlisäverotulot muodostivat tammi-kesäkuussa lähes kolmanneksen kaikista budjettituloista. Osuus oli kutakuinkin sama kuin vuotta aiemmin. Tullituloja ja luonnonvaramaksuja, jotka ovat valtaosin raaka-aineisiin liittyviä tuloja, kerättiin selvästi enemmän kuin viime vuonna. Tullitulojen osuus kaikista tuloista oli yli neljännes ja luonnonvaramaksujen 15 %.

Menoista yli neljännes oli siirtoja aluebudjetteihin, ja niiden osuus kaikista menoista kasvoi selvästi. Muiden merkittävien menoerien – puolustus (17 %), sosiaalisektori (14 %) ja turvallisuus (13 %) – osuudet eivät juuri muuttuneet. Velkojen korkomenot muodostivat 7 % kaikista menoista. Niiden osuus on viime vuosina supistunut selvästi.

Suomen Venäjän-kauppa kasvoi voimakkaasti. Suomen tullin mukaan Venäjän-kauppa kasvoi vuoden ensimmäisellä puoliskolla 29 % vuotta aiemmasta. Venäjästä tuli Suomen toiseksi suurin kauppakumppani, ja ero suurimpaan kauppakumppaniin Saksaan on supistunut lähes olemattomaksi. Venäjän-viennin arvo oli tammi-kesäkuussa 2,5 miljardia euroa, jossa oli kasvua 33 % vuotta aiemmasta. Tuonti oli arvoltaan 3 miljardia euroa ja kasvoi 25 %.

Venäjän-vienti koostui edelleen investointi- ja kulutustavaroista. Erityisesti puhelinlaitteiden 26 prosentin osuus oli merkittävä. Henkilöautojen vienti kasvoi tammi-kesäkuussa 41 % ja niiden osuus viennin arvosta oli 7 %. Tuonnissa energiatuotteiden osuus oli edelleen huomattava, noin kaksi kolmasosaa. Raakaöljyn tuonti yksinään kattoi tammi-kesäkuussa 39 % Venäjän-tuonnista. Muu tuonti koostui enimmäkseen raaka-aineista, kuten raudasta (7 %), muista metalleista (7 %) ja raakapuusta (9 %).

Transitoliikenne Suomesta Venäjälle lisääntyi. M*aantietransiton* arvo oli tammi-kesäkuussa 9,3 miljardia euroa, ja se kasvoi 4 %. Maantietransiton arvo oli 3,7 kertaa Suomen omaa vientiä suurempi. Autojen maantietransiton osuus koko maantietransitosta oli tammi-kesäkuussa 23 %. Autojen transitokuljetukset lisääntyivät peräti 89 % vuotta aiemmasta. Myös sähkölaitteiden transitokuljetukset lisääntyivät nopeasti.

Rautatietransiton osuus oli tammi-kesäkuussa noin 7 prosenttia Venäjälle suuntautuneen transitoliikenteen määrästä, ja se supistui tonnimääräisesti 4 prosenttia.

Luottotietoyhtiöt aloittivat toimintansa. Kesäkuussa voimaan tulleen luottotietolain mukaan venäläisten pankkien oli 1.9. mennessä tehtävä sopimus ainakin yhden luottotietoyhtiön kanssa. Lain voimaantulon jälkeen erityisesti kotitalouksien lainansaannin odotetaan helpottuvan ja korkojen alenevan, kun pankkien luottoriski pienenee. Toistaiseksi maahan on perustettu neljä luottotietoyhtiötä, joista kaksi on kansainvälisiä yhteisyrityksiä, yksi valtiollisen Sberbankin ja yksi suurehkojen yksityispankkien ryhmittymän omistama. Markkinoiden jakamisella usean luottotietoyhtiön kesken on tarkoitus estää palvelun monopolisoituminen. Toisaalta usean eri pankin asiakkaana olevan henkilön tai yrityksen luottotietojen hajaantumisen eri rekistereihin epäillään aiheuttavan käytännön hankaluuksia.

Presidentti Putin tarttui yllättäen hyvinvointiongelmiin. Hallituksen, parlamentin ja valtioneuvoston kanssa 5.9. pidetyssä tilaisuudessa presidentti keskittyi terveydenhoidon, koulutuksen, asumisen ja maaseudun ongelmiin. Tarkkailijoiden mukaan presidentti oli – ehkä vaalitaktisista syistä – valinnut alat, joiden uudistamisessa hallitus on pahoin epäonnistunut. Aiemmin öljytulojen käyttämistä investointeihin kannattanut presidentti kannusti nyt kuluttamaan öljyrahoja sosiaalisektorin juokseviin menoihin. Presidentti kehotti kuulijoita huolehtimaan siitä, että arvioiden mukaan 115 miljardia ruplaa (3,2 mrd. euroa, 0,5 % BKT:stä) maksavat lisärahoitushankkeet toteutuvat, mutta eivät vaaranna talouden tasapainoa, eivätkä kiihdytä inflaatiota.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
36 • 8.9.2005

Kiina

Kiinan ja Euroopan unionin johtajat tapasivat. Vuosittain järjestettävässä huippukokouksessa Euroopan unionin puheenjohtajamaan Iso-Britannian pääministeri Tony **Blair** ja EU-komission puheenjohtaja Jose Manuel **Barroso** tapasivat alkuviikolla Kiinan pääministeri **Wen** Jiabaon. Osapuolet allekirjoittivat sopimuksia mm. yhteistyöstä avaruushankkeissa ja ympäristöasioissa, neuvottelujen lisäämisestä energia- ja kuljetussektorilla sekä aikaisempien sopimusten ulottamisesta EU:n uusiin jäsenmaihin. Lisäksi päätettiin lisätä osapuolten varaulkoministerien tapaamisia. Kokouksen jälkeen julkistettiin useita kokouksen aikana julkistettuja yritysten tekemiä kauppoja. Niistä suurin oli Kiinan suurimman lentoyhtiön, valtion omistaman China Southern Airlinesin päätös ostaa mm. kymmenen lentokonetta Euroopasta lähes 2 miljardilla dollarilla. Koneet toimitetaan vuosina 2007–2008.

Kiina ja EU sopuun vaatteista. Kiina ja Euroopan unioni sopivat tällä viikolla Euroopan satamiin jääneiden vaatteiden ja tekstiilien vapauttamisesta markkinoille. Sopimuksen mukaan puolet jo satamissa olevista vaatteista ja tekstiileistä vapautetaan ilman seuraamuksia ja toinen puoli vähennetään kiinalaistuotteiden ensi vuoden tuontikiintiöstä. Kaikki satamiin jääneet vaatteet päästetään markkinoille viimeistään marraskuun loppuun mennessä. Lisäksi sopimuksessa todetaan, että kuluvana vuonna käyttämättä jääneet tekstiili- ja vaatekiintiöt voidaan siirtää ensi vuodelle. Satamiin juuttuneiden tekstiilien ja vaatteiden arveltiin nostavan hintoja Euroopassa jo syyskaudella, jos sopimukseen ei olisi päästy. Lähes kaikki Euroopan unionin jäsenmaat hyväksyivät sopimuksen. Ainoastaan Liettua vastusti järjestelyä.

Eurooppalaiset yritykset tyytyväisiä Kiinan kehitykseen. Euroopan unionin kauppakamarin Kiinan-yksikön tekemän tutkimuksen mukaan eurooppalaiset yritykset olivat tyytyväisiä Kiinan kehitykseen viime vuonna. WTO-sitoumusten toteuttaminen eteni yritysten mielestä suunnitelmien mukaisesti. Kauppakamarin mukaan useat yritykset ovat kuitenkin huomauttaneet, että kiinalaiset yrittivät tarkoituksellisesti välttää tai viivästyttää sitoumusten toimeenpanoa käyttämällä hyväksi sopimukseen jääneitä aukkoja.

Yritykset kiittivät Kiinan toimia teollis- ja tekijänoikeuksien (*intellectual property rights*, IPR) kehittämisessä. Viime vuoden aikana Kiina mm. madalsi oikeuksia koskevaa syyttämiskynnystä. Eurooppalaiset yritykset kuitenkin huomauttavat, että oikeuksien valvonta on edelleen puutteellista, eivätkä säännöt ole läheskään riittäviä. Siitä esimerkkinä on mm. tekijänoikeusloukkausten lisääntyminen viime vuonna. Suurin osa viime vuonna käräjille päätyneistä teollis- ja tekijänoikeusloukkauksista oli kuitenkin kiinalaisten keskinäisiä riitoja.

Kiina on vähentänyt valtion toimintaa taloudessa, mutta eurooppalaisten yritysten mukaan paljon pitää vielä tehdä ennen kuin Kiinalle voidaan myöntää markkinatalousmaan asema. Kiinan pitäisi mm. luopua hintasäännöstelystä. Lisäksi yritykset toivovat, että ulkomaisten ja kotimaisten yritysten kohtelu olisi yhdenmukaista ja Kiina ottaisi käyttöön enemmän kansainvälisiä standardeja.

Pääomatukea valtiolta arvopaperinvälittäjille. Kiinan keskuspankki on lisännyt viime kuukausina pääomatukea vaikeuksissa olevalle arvopaperinvälitysalalle. Kiinan keskuspankin heinäkuussa järjestämässä seminaarissa kerrottiin, että lisäpääoma ohjautuu arvopaperivälittäjille pääosin kahden keskuspankin sijoitusyrityksen kautta. Lisäpääomaa on myös ohjattu matalakorkoisten lainojen muodossa valtiojohtoisilta pankeilta (mm. China Construction Bank ja Industrial and Commercial Bank) arvopaperinvälittäjille.

Kiinalainen luokituslaitos Xinhua Far East julkaisi toukokuussa tutkimusraportin Kiinan arvopaperinvälitysalasta. Alan tilaa kuvaa se, että hieman yli sadasta arvopaperinvälittäjästä 50 parasta teki viime vuonna yhteensä lähes 5 miljardin juanin (500 milj. euroa) tappiot. Yksistään näiden välittäjien joukossa 23 toimijaa on lähes 22 miljardin juanin (2,2 mrd. euroa) lisäpääoman tarpeessa. Kiinan arvopaperinvälittäjien huonot tulokset ovat osaltaan seurausta osakemarkkinoiden heikosta kehityksestä. Viimeisten neljän vuoden aikana pörssin markkina-arvo on laskenut 1 000 miljardia juania (100 mrd. euroa) huolimatta maan nopeasta taloudellisesta kasvusta. Toinen mahdollinen syy arvopaperinvälittäjien vaikeuksiin on riskeiltä suojautumista auttavien instrumenttien puute Kiinan pääomamarkkinoilla. Arvioiden mukaan lisäpääoma voi kuitenkin vain lisätä moraalikatoa, ja tärkeämpää olisikin puuttua heikkoon riskienhallintaan ja sisäisen valvonnan puutteeseen arvopaperinvälitysalalla. Valtion viimeaikaiset yritykset parantaa alan valvontaa ja vapauttaa pääomamarkkinoita voivat edesauttaa alan uudelleenjärjestelyjä, kuten myös ulkomaiset sijoitukset Kiinan paikallisiin arvopaperinvälittäjiin.

Shanghain ja Shenzhenin pörssit, A-osakeindeksit

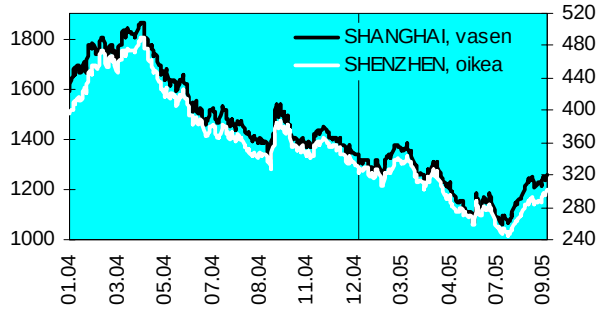

Lähde: CSRC

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
37 • 16.9.2005

Venäjä

Venäjän BKT:n kasvu kiihtyi hieman. Rosstatin mukaan bruttokansantuote kasvoi kuluvan vuoden toisella neljänneksellä 6,1 % eli hieman ensimmäisen neljänneksen 5,2 prosentin kasvua nopeammin. Ensimmäisen vuosipuoliskon 5,7 prosentin kasvu oli kuitenkin selvästi viime vuoden vastaavaan ajankohdan 7,6 prosentin kasvua hitaampaa. Talousministeriö ennustaa koko kuluvan vuoden BKT:n kasvuksi 5,9 %, mikä tarkoittaisi kasvun kiihtymistä edelleen hieman loppuvuodesta. Keskeisten investointipankkien konsensusennuste heinäkuulta ennakoi talouskasvun vuonna 2005 jäävän 5,7 prosenttiin.

BKT:n vuosikasvu neljännesvuosittain 2004–2005, %

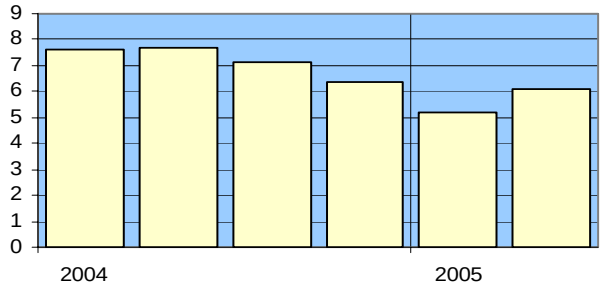

Lähde: Rosstat

Keskuspankki suunnittelee muutoksia raha- ja valuuttakurssipolitiikkaan. Varapääjohtaja Aleksei **Uljukajev**in mukaan keskuspankki harkitsee nykyisen valuuttakurssipolitiikkansa muuttamista siten, että se kohdistuisi ensisijaisesti inflaation hillitsemiseen. Nykyinen politiikka, joka ensisijaisesti pyrkii ruplan nimellisen kurssin vakauteen, ei palvele hallituksen inflaatiotavoitteita. Venäjän runsaat vientitulot ovat pitäneet ruplan kysynnän suurena. Estääkseen ruplan vahvistumista keskuspankki on ostanut dollareita painamalla lisää ruplia, mikä on tuonut talouteen lisälikviditeettiä.

Toisaalta Uljukajev kertoi keskuspankin harkitsevan jälleenrahoituskoron laskua vuoden lopussa puolella prosenttiyksiköllä, jos inflaatiotavoite (8,5–10 %) toteutuu. Korko on pidetty muuttumattomana 13 prosentissa kesäkuusta 2004. Lisäksi keskuspankki suunnittelee luopuvansa määräyksestä, joka velvoittaa vientiyritykset myymään kymmenen prosenttia valuuttatuloistaan markkinoilla.

Duuma aloitti syyskautensa. Ennen kesälomaa duuma ehti hyväksyä lait mm. julkis-yksityisestä kumppanuudesta ja kiistanalaisia yksityistämiskauppoja koskevien kanteiden vanhenemisajan lyhentämisestä kolmeen vuoteen. Duuma sai valmiiksi myös alkoholin, tupakan ja polttonesteiden valmisteverojen sekä kaivannaisveron muutokset vuodeksi 2006. Samoin hyväksyttiin täsmennyksiä pienyritysten verotukseen.

Syksyn työ aloitetaan 2006 budjetista, jota duuma käsittelee 22.9. Sitä seuraavat mm. kaivannaislain muutokset, joilla rajoitetaan ulkomaalaisten osallistumista strategisten esiintymien hyödyntämiseen, sekä jo pitkään duumassa olleet metsälaki ja vesilaki. Listalla ovat myös tonttien lunastushinnoittelua koskevat maalain muutokset.

Rosneftegazille suurlaina. Valtion öljy-yhtiön Rosneftin osakkeita hallinnoiva, puhtaasti rahoitusjärjestelyjä varten alkukesästä perustettu Rosneftegaz neuvotteli viime viikolla ennätyksellisen 7,5 miljardin dollarin kolmivuotisen syndikoidun lainan. Lainasyndikaattiin osallistuu neljä suurta länsimaista pankkia. Lainan ensisijaisena vakuutena on 49 prosentin osuus Rosneftin osakkeista. Rosneftegaz tarvitsee rahoitusta suoriutuakseen aiemmin ostamiensa Gazpromin osakkeiden maksusta.

Rosneftin ja Gazpromin yhdistymisen kariuduttua viime keväänä Rosneftin koko osakepääoma siirrettiin aluksi uudelle Rosneftegaz-yhtiölle, joka hankki omistukseensa 10,74 % Gazpromin osakkeista. Tämän myötä valtion omistusosuus Gazpromissa nousi yli 50 prosentin, mikä mahdollistaa Gazpromin osakkeilla käytävän kaupan vapauttamisen. Ensi vuonna osa Rosneftistä on tarkoitus tuoda pörssiin, mistä saatavilla tuloilla vankistetaan velkaisen yhtiön tasetta ja maksetaan pois nyt sovittu laina. Rosneftillä on velkaa Jukosin tuotantoyhtiön Juganskneftegazin ostosta alkukeväällä.

Sopimus Venäjän ja Saksan välisestä kaasuputkesta. Gazprom sekä saksalaiset Eon ja BASF allekirjoittivat periaatesopimuksen yhteisesti toteutettavasta kaasuputkesta. Putki kulkee Suomenlahden pohjukasta Itämeren alitse Saksaan. Yli 1 200 kilometriä pitkän ja vuosikapasiteetiltaan 55 miljardin kuutiometrin kaasuputken investointikustannuksiksi on arvioitu 4 miljardia euroa. Kaasuputken on tarkoitus olla toiminnassa vuonna 2010.

Venäjän ja Kiinan elintaso noussut YK:n vertailussa. YK:n kehitysohjelman UNDP:n tämänvuotisessa elintasovertailussa *Venäjä* oli Malesian jälkeen 62. tilalla. Vertailussa tarkasteltiin 177 maan asukkaiden odotettavissa olevaa elinikää, koulutusta ja tulotasoa vuonna 2003. Positiivinen vaikutus Venäjän sijoitukseen vertailussa oli lukutaitoisten suurella osuudella, mutta negatiivisesti vaikutti odotettavissa olevan eliniän lyhyys. Vertailun mukaan Venäjän elintaso on viimeisen vuosikymmenen aikana hieman noussut.

Kiinan elintaso on vertailun maista noussut viime vuosina nopeimmin. Tänä vuonna Kiinan sijoitus oli Filippiinien jälkeen 85. Kiinan myönteiseen kehitykseen on vaikuttanut erityisesti nopea talouskasvu, joskin sosiaaliset uudistukset ovat edenneet hitaammin. Hongkong oli vertailussa sijalla 22.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
37 • 16.9.2005

Kiina

Kiinan kuluttajahintojen nousu hidastui edelleen elokuussa. Kuluttajahinnat olivat elokuussa vain 1,3 % korkeampia kuin vuotta aiemmin, kun heinäkuussa hintojen vuosinousu oli 1,8 %. Elokuun inflaatio oli hitainta sitten vuoden 2003 syyskuun. Suurin yksittäinen tekijä inflaatiovauhdin muutoksissa on viime vuosina ollut elintarvikkeiden hintojen heilahtelu. Niiden nousu on hidastunut merkittävästi, kun vuoden 2004 sato oli hyvä ja ennusteet lupaavat myös kuluvan vuoden sadosta hyvää. Elokuussa elintarvikkeet olivat vain 0,9 % kalliimpia kuin vuotta aiemmin. Inflaatiota hidasti myös vaatteiden, puhelujen, kodinkoneiden ja autojen hintojen lasku. Palvelut kallistuivat 4 %.

Tuottajahintojen nousu sen sijaan on jatkunut vuonna 2005 tasaisena. Elokuussa tuottajahinnat olivat 5,3 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Eniten hintoja ovat nostaneet polttoaineiden kohonneet hinnat. Myös hiilen hinta on noussut vuoden takaisesta selvästi.

Kuluttaja- ja tuottajahintojen sekä rahamäärän vuosimuutos, %

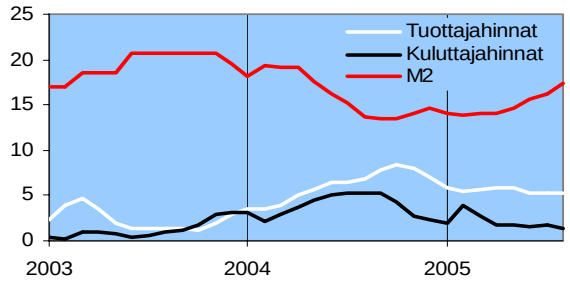

Lähde: NBS ja PBoC

Rahamäärän kasvu kiihtyi kesällä. Keskuspankin tämän vuoden tavoitteena on pitää lavean rahan (M2, joka sisältää kierrossa olevan setelistön ja pankkitalletukset) vuosikasvu 15 prosentissa. Rahamäärä kasvoi tasaisesti hieman alle 15 prosentin vauhtia kesästä 2004 aina tämän vuoden loppukevääseen, mutta kesällä kasvu kiihtyi keskuspankin tavoitetta nopeammaksi. Elokuussa lavean rahan määrä oli 17,3 % suurempi kuin vuosi sitten. Rahamäärän kasvu johtui suurelta osin alkuvuonna kasvaneesta ulkomaankaupan ylijäämästä ja pääomantuonnista, joiden vaikutusta rahamäärän kasvuun keskuspankki ei ole täysimääräisesti steriloinut. Rahamarkkinat ovat tällä hetkellä erittäin likvidit, mikä näkyy matalina rahamarkkinakorkoina.

Ulkomaankaupan ylijäämä kasvoi edelleen. Elokuussa Kiinan ulkomaankauppa oli 10 miljardia dollaria ylijäämäinen ja paisutti kuluvan vuoden ylijäämän jo 60 miljardiin dollariin. Määrä on lähes puolet suurempi kuin koko vuoden 2004 ylijäämä, ja ylijäämän odotetaan kasvavan tänä vuonna jopa 100 miljardiin dollariin. Kaupan ylijäämän kasvu johtui lähinnä tuonnin kasvun hidastumisesta tammi-elokuussa 15 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun taas vienti jatkoi nopeaa yli 30 prosentin kasvuaan. Tuonnin kasvun kiihtymisestä oli merkkejä elokuussa, kun tuonti kasvoi lähes 24 % vuotta aiemmasta. Tuonnin kasvua on hidastanut mm. investointien kasvun hidastuminen.

IMF suositteli Kiinalle valuuttakurssin jouston lisäämistä. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF tiedotti johtokuntansa elokuun alussa pitämästä Kiinaa koskevasta artikla IV -konsultaatiosta. IMF ennustaa Kiinan kokonaistuotannon kasvavan tänä vuonna 9 % ja keskimääräisen inflaation hidastuvan 3 prosenttiin. Vaihtotaseen ylijäämän odotetaan kasvavan merkittävästi 114 miljardiin dollariin.

IMF:n johtokunta onnitteli Kiinaa viime vuonna uhanneen ylikuumenemisen jälkeen tapahtuneesta tilanteen paranemisesta. Merkittävimmät riskit Kiinan taloudessa liittyvät valuuttarahaston mukaan investointien kasvun uudelleen kiihtymiseen, johon pankkijärjestelmän suuri likviditeetti saattaa johtaa. Lisäksi mahdolliset protektionistiset toimet, joita muut maat voivat kiinalaistuotteisiin soveltaa, voivat hidastaa viennin kasvua. Myös öljyn hinnan heilahtelut ja maailmantalouden epätasapainon hallitsematon purkautuminen voivat heikentää Kiinan talouskehitystä.

Kiinan valuuttakurssijärjestelmää koskevissa kommenteissaan johtokunta oli varovainen. Se suositteli Kiinaa mieluummin lisäämään valuuttansa joustavuutta kuin turvautumaan kertarevalvaatioihin sekä kannusti Kiinaa käyttämään uuden valuuttajärjestelmän joustomahdollisuuksia hyväkseen. Useat johtokunnan jäsenet kuitenkin tukivat asteittaisia ja varovaisia liikkeitä valuuttakurssin suhteen. IMF painotti rakenneuudistusten tärkeyttä varsinkin pankkisektorilla, valtion omistamissa yrityksissä ja julkistaloudessa. Vaikka IMF näkee rahapolitiikassa hallinnollisen säätelyn vielä välttämättömäksi, Kiinan pitäisi sen mukaan siirtyä aktiivisempaan korkopolitiikan ja muiden markkinapohjaisten mekanismien käyttöön. IMF:n mukaan hallituksen pitäisi rahapolitiikan tehostamiseksi lisätä keskuspankin toimintavapautta.

Macaon talouskasvu hidastui lievästi. Macaon erityistalousalueen kokonaistuotannon kasvu vuoden toisella neljänneksellä oli 8,2 % vuositasolla. Lisäksi ensimmäisen neljänneksen kasvulukua korjattiin ylöspäin 8,6 prosenttiin. Investointien kasvu oli toisella neljänneksellä lukuisten suurten rakennusprojektien vuoksi erittäin voimakasta, ja kiinteiden investointien vuosikasvu ylsi 61 prosenttiin. Samaan aikaan tavaroiden vienti kuitenkin supistui yli 30 % vuotta aiemmasta. Lisäksi Macaossa vierailevien matkailijoiden kulutus (pois luettuna alueelle tärkeän uhkapelisektorin kulutus) väheni lähes 5 % vuositasolla vuoden toisella neljänneksellä. Vahvasti palvelutuotantoon keskittyvän Macaon kasvu on hidastunut selvästi vuoden 2004 vauhdista (28 %), joskin tämänhetkinen kasvuvauhti on lähellä 2000-luvun keskiarvoa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
38 • 22.9.2005

Venäjä

Venäjän teollisuustuotannon kasvu hidastui heinä-elokuussa. Teollisuustuotannon vuosikasvu hidastui elokuussa 3,4 prosenttiin. Tammi-elokuun teollisuustuotannon vuosikasvu oli 3,7 % eli vain noin puolet vuodentakaisesta kasvuvauhdista. *Kaivannaisteollisuuden* kasvu on kuluvana vuonna ollut hidasta öljyntuotannon kasvun huomattavan hiipumisen johdosta. Tammi-elokuussa kaivannaisteollisuuden vuosikasvu oli vain 1,2 % ja öljytuotannon 2,2 %. *Tehdasteollisuuden* vuosikasvu on myös ollut viimevuotista hitaampaa. Tammi-elokuussa kasvu oli 5,7 %, kun se vuotta aiemmin oli 9 %. Tehdasteollisuuden tuotannon kasvua vetää elektroniikkateollisuuden sekä teollisuuden koneiden ja laitteiden tuotanto. *Kaasun, veden ja sähkön tuotannon* vuosikasvu oli tammi-elokuussa 2,1 %.

Teollisuustuotannon vuosikasvu ja keskeiset komponentit 2004–2005, %

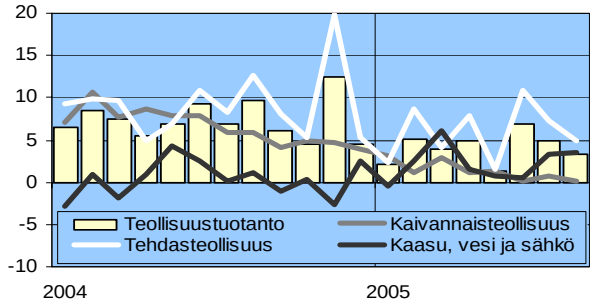

Lähde: Rosstat

Öljy-yhtiöt sopivat bensiinin vähittäishintojen vakauttamisesta. Venäjän suurimmat öljy-yhtiöt sopivat alkuviikosta bensiinin kotimarkkinahinnan jäädyttämisestä vuoden loppuun. Venäjän energiaministerin Viktor **Hristenko**n mukaan öljy-yhtiöiden päätöksellä ei ole yhteyttä Venäjän hallituksen aiempiin päätöksiin. Hallitus on viime aikoina useaan otteeseen keskustellut mahdollisuuksista hillitä bensiinin kotimarkkinahintoja, jotka ovat kuluvana vuonna nousseet kansainvälisiä hintoja nopeammin. Suurten öljy-yhtiöiden päätös jäädyttää vähittäishinta kuitenkin rajoittaa kilpailua bensiinimarkkinoilla ja vaikeuttaa pienten jakeluyhtiöiden toimintaa, koska hintojen jäädyttämissopimus ei koske bensiinin tukkukauppaa.

Maailmanpankin mukaan liiketoiminnan harjoittaminen Venäjällä helpottunut. Vuotuisessa *Doing Business* -vertailussa Venäjä sijoittui vuoden 2004 tilanteen mukaan 155 maan joukossa sijalle 79. Maailmanpankki kehui Venäjän hallitusta uudistusten nopeasta toimeenpanosta, minkä ansiosta mm. yritystoiminnan aloittaminen on hieman yksinkertaistunut ja tullut halvemmaksi. Veroviranomaisten toimintatavat sen sijaan ovat muuttuneet kielteisempään suuntaan, ja myös lisensiointikäytännöt saivat negatiivista palautetta. Venäjä sijoittui Maailmanpankin vertailussa paremmin kuin muut suuret kehittyvät taloudet Kiina, Intia ja Brasilia.

Kanadalainen *Fraser*-instituutti puolestaan vertaili vuoden 2003 tilannetta. Sen raportti maailman talouksien vapauden vertailusta antoi Venäjälle huomattavasti heikomman sijoituksen 115/127. Kiina, Intia ja Brasilia sijoittuivat Venäjää paremmin. Erityisen huonosti (124.) Venäjä sijoittui rahoitusmarkkinoita, kuten rahamäärän kasvua, inflaation tasoa ja vaihtelua sekä ulkomaanvaluuttojen käyttörajoituksia, kuvaavilla mittareilla. Positiivista muutosta vuodesta 2002 oli havaittavissa omistusoikeuksien kehittymisessä, yritysten ja lainamarkkinoiden sääntelyssä sekä työvoimalainsäädännössä.

Gazpromille suurlaina Sibneftin ostoon. Uutistietojen mukaan kaasujätti Gazprom on sopimassa ainakin kuuden kansainvälisen pankin kanssa jopa 12 miljardin dollarin syndikoidusta lainasta Venäjän viidenneksi suurimman öljy-yhtiön Sibneftin ostamiseksi. Osa lainasta toteutettaisiin Gazpromin velkakirja-annilla. Roman **Abramovitsh**in omistaman Sibneftin arvoksi on arvioitu 11,7 miljardia dollaria. Kauppaa on spekuloitu heinäkuusta lähtien, jolloin presidentti Vladimir **Putin** kertoi Gazpromin käyvän neuvotteluja Sibneftin ostosta. Kauppa-aikeiden puolesta puhuvat myös Sibneftin syyskuun yhtiökokouksessaan päättämät 2,3 miljardin dollarin ennätysosingot nykyisille omistajilleen. Laina on toteutuessaan jo toinen energiasektorin yritysjärjestelyihin tarkoitettu valtionyhtiön ottama suurlaina lyhyen ajan sisällä. Viime viikolla Rosneftgaz ilmoitti sopineensa 7,5 miljardin dollarin lainasta Gazpromin osakkeiden ostamiseksi.

Lähes kolmannes Venäjän kuvernööreistä presidentti Putinin nimittämiä. Kuluvan vuoden alusta voimaan tulleen lain mukaan aluejohtajien ehdokasasettelu kuuluu presidentille. Lain myötä kuvernöörien valinta siirtyi käytännössä presidentille, vaikka muodollinen nimitysoikeus on edelleen alueparlamenteilla. Aiemmin kuvernöörit valittiin suorilla kansanvaaleilla. Kuvernöörit mm. nimittävät puolet parlamentin ylähuoneen, federaationeuvoston, jäsenistä. Presidentti voi erottaa kuvernöörin, joka ei nauti hänen luottamustaan. Ensimmäisenä presidentin erottamaksi joutui Korjakian autonomisen piirin kuvernööri Vladimir **Loginov** viime maaliskuussa alueen laajojen lämmönjakeluongelmien jälkeen.

Syyskuun alkuun mennessä 27 Venäjän 89 alueesta oli saanut presidentin nimittämän kuvernöörin. Jo nimitetyistä 20 istuvaa kuvernööriä jatkaa virassaan ja 7 on uusia. Uutta nimityskäytäntöä on kiitelty siitä, että ulkopuolelta tulevalla aluejohtajalla ei ole kytkentää esim. alueen talouseliittiin. Toisaalta kytkennän puutteen on arveltu joissain tapauksissa heikentävän johtajan menestymistä alueellaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
38 • 22.9.2005

Kiina

OECD uskoo Kiinan talouskasvun jatkuvan nopeana. Viime viikolla julkistetun OECD:n ensimmäisen Kiinan maatutkinnan mukaan järjestö arvioi reaalisen bruttokansantuotteen kasvavan kuluvana vuonna 9,0 % vuotta aiemmasta ja kasvun kiihtyvän 9,2 prosenttiin vuonna 2006. Vaihtotaseen ylijäämän OECD odottaa olevan lähellä 100 miljardia dollaria sekä kuluvana vuonna että vuonna 2006. OECD näkee yksityisten yritysten roolin kasvaneen talouskasvussa merkittävästi ja arvioi niiden kattavan jo yli puolet Kiinan kokonaistuotannosta sekä vielä suuremman osan viennistä. OECD kiitti Kiinaa erityisesti hallituksen onnistuneista politiikkavalinnoista, joilla talouskasvun hyötyä on pystytty ohjamaan myös köyhyyden vähentämiseen.

OECD toivoi Kiinalta joustavampaa valuuttapolitiikkaa rahapolitiikan toteuttamisen helpottamiseksi ja piti heinäkuun valuuttakurssiuudistusta hyvänä alkuna. Pankkisektorilla tehtyjen uudistusten järjestö totesi onnistuneen uusien hoitamattomien luottojen määrän vähentämisessä, mutta järjestön mielestä Kiinan toimet eivät ole olleet vielä riittäviä. Etenkin pankkisektorin hallintoa pitäisi kehittää. Lisäksi OECD:n mukaan Kiinan tulisi avata lisää ja kehittää pääomamarkkinoita pääoman käytön tehostamiseksi.

Kiinteiden investointien ripeä kasvu jatkui. Tammi-elokuussa investointien kasvu oli kaupungeissa nimellisesti yli 27 % vuotta aiemmasta ja on pysynyt vakaana koko kuluvan vuoden. Elokuussa kiinteiden investointien kasvu vaikutti hieman kiihtyneen. Viime vuoden tammi-elokuussa investoinnit kasvoivat nimellisesti 30 % vuotta aiemmasta. Investointihyödykkeiden hintaindeksin nousu on kuitenkin kuluvana vuonna hidastunut noin 5 prosenttiyksikköä eli reaalisesti investointien kasvu on ollut kuluvana vuonna hieman nopeampaa kuin viime vuonna. Kiinan hallituksen alkuvuonna asettama tavoite kuluvan vuoden investointien vuosikasvulle on 15 %.

Tuotannonaloista investoinnit ovat kasvaneet tammi-elokuussa nopeimmin hiilikaivoksiin (82 % vuotta aiemmasta), sähkön, veden ja kaasun tuotantoon ja jakeluun (35 %) sekä rautateiden rakentamiseen (39 %). Viime vuonna hyvin nopeasti kasvaneiden raudan ja teräksen tuotantoon tehtyjen investointien kasvuvauhti on tänä vuonna hidastunut 25 prosenttiin. Investoinnit muiden metallien tuotantoon sen sijaan kasvoivat edelleen lähes 40 % vuotta aiemmasta.

Ulkomaiset suorat sijoitukset Kiinaan vähenemässä. Suorat sijoitukset supistuivat 3 % vuotta aiemmasta tammi-elokuussa ja olivat 38 miljardia dollaria. Sijoitusten määrä kääntyi laskuun jo kuluvan vuoden huhtikuussa. Joidenkin arvioiden mukaan supistuneet sijoitukset heijastavat pääasiassa ulkomaisten yritysten heikentynyttä kannattavuutta Kiinassa. Ulkomaisten suorien sijoitusten kasvu on kuluvana vuonna ollut negatiivinen, vaikka Kiina on tarkistanut viime vuoden tilastoja alaspäin kuukausittain. Näyttää siltä, että koko viime vuoden toteutuneet suorat sijoitukset Kiinaan olivat lähempänä 55 miljardia dollaria kuin viranomaisten aiemmin ilmoittamaa alustavaa lukua eli reilua 60 miljardia dollaria.

Ulkomaiset sijoitukset ovat supistuneet erityisesti Yhdysvalloista (28 % vuotta aiemmasta) ja Aasiasta (9 %). Sen sijaan eurooppalaiset sijoitukset ovat lisääntyneet voimakkaasti (30 % vuotta aiemmasta), kuten myös sijoitukset veroparatiiseista (29 %). Aasian osuus sijoituksista oli supistumisesta huolimatta selvästi suurin.

Neljästä suurpankista jo kolmella ulkomaisia omistajia. Uusin ulkomainen suurinvestointi Kiinan pankkisektorille on yhdysvaltalaisten Goldman Sachsin ja American Expressin sekä saksalaisen Allianzin kolmen miljardin dollarin sijoitus Industrial and Commercial Bank of Chinaan (ICBC) elokuun lopulla. Yhdessä näiden sijoittajien osuus on 10 % valtio-omisteisesta ICBC:stä. Elokuun lopussa myös toinen suurpankki sai ulkomaisia sijoittajia, kun Singaporen valtion holding-yhtiö Temasek ilmoitti ostavansa 10 prosentin osuuden Bank of Chinasta (BOC). Sopimukseen kuuluu 0,5 miljardin dollarin sijoitus BOC:n osakkeisiin sen myöhemmin tapahtuvan listautumisen yhteydessä. Kymmenen prosentin osuuden samasta suurpankista olivat aikaisemmin elokuussa hankkineet Royal Bank of Scotlandin, Merrill Lynchin ja liikemies Li Ka-Shingin muodostama yhteenliittymä. Bank of America sijoitti n. 3 miljardia dollaria China Construction Bankiin kuluvan vuoden kesäkuussa, mitä seurasi Temasekin miljardin dollarin investointi samaan pankkiin heinäkuussa. Kolmen suurpankin lisäksi eräät pienemmät liikepankit ovat myös saaneet ulkomaisia sijoittajia. Suurista pankeista ainoastaan Agricultural Bank of Chinalla ei vielä ole ulkomaisia omistajia.

Kiinan voimakas talouskasvu tarjoaa suuret potentiaaliset markkinat vähittäispankkitoiminnalle, mm. luottokorttien, lainojen ja vakuutusten tarjonnalle. Hoitamattomien luottojen suuri määrä (kesäkuun lopussa yli 100 miljardia euroa), heikko riskienhallinta ja sisäinen kontrolli taas ovat selkeitä riskitekijöitä. Sijoittajat näyttävät kuitenkin uskovan, että suurpankkien kansantaloudellisen merkityksen vuoksi niihin tehdyt sijoitukset ovat suhteellisen turvattuja. Joidenkin arvioiden mukaan sijoitukset valtion omistamiin pankkeihin ovat myös kustannustehokkaampi tapa tunkeutua Kiinan pankkisektorille kuin oman konttoriverkoston rakentaminen.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
39 • 29.9.2005

Venäjä

Venäjän kokonaistuotannon kasvu kiihtyi hieman alkusyksystä. Rosstatin mukaan keskeisten tuotantoalojen kasvu on hieman kiihtynyt alkusyksystä vuoden ensimmäisen puoliskon hitaamman kasvun jälkeen. Kokonaistuotannon elpymistä vetää erityisesti v*ähittäiskaupan* nopea kasvu. Sen vuosikasvu tammi-elokuussa oli 11,6 %. *Rakennustuotannon* vuosikasvu tammi-elokuussa oli 8,0 %. Rakennustuotannon kasvu on kiihtynyt alkuvuodesta mutta on kuitenkin jäänyt selvästi jälkeen viime vuoden vastaavan ajan huikeasta 12 prosentin kasvusta. *Teollisuustuotanto* kasvoi tammi-elokuussa 3,7 %, kun se vielä vuosi sitten kasvoi yli kaksinkertaisella vauhdilla. *Kuljetustuotanto* kasvoi tammi-elokuussa 2,6 % ja *maatalous-tuotanto* 2,2 %.

Venäjä talousministeriön arvion mukaan bruttokansantuote kasvoi tammi-elokuussa 5,8 %, mikä oli 0,1 prosenttiyksikköä ensimmäisen vuosipuoliskon kasvua nopeampaa. Venäjän hallituksen kasvutavoite kuluvalle vuodelle on 5,9 %.

Viidennes pankeista jäi talletustakuujärjestelmän ulkopuolelle. Venäläisten säästöjen suojaksi rakennettu talletustakuujärjestelmä astui käytännössä voimaan, kun keskuspankin asettama takaraja järjestelmään pääsemiseksi meni umpeen 27.9. Talletustakuujärjestelmään hyväksyttiin jäsenyyttä hakeneista 1 150 pankista kaikkiaan 927. Näissä pankeissa on 99 % yksityishenkilöiden talletuksista. Lisäksi talletustakuuvirasto on kertonut suunnitelmista korottaa takuukatto kahden vuoden kuluessa 100 000 ruplasta 280 000 ruplaan.

Keskuspankin tiukkaa otetta pankkien tarkastamisessa on kiitetty laajasti, sillä heikoimpien pankkien jättämisen järjestelmän ulkopuolelle odotetaan kohottavan kansalaisten luottamusta järjestelmään hyväsyttyjä pankkeja kohtaan. Pankkien välisen kilpailun odotetaan tehostuvan. Kun aiemmin talletuspäätökseen vaikutti pääasiassa pankin maine, nyt päätös tehdään todennäköisesti korkotarjousten perusteella. Toisaalta talletustakuu voi houkutella pankkeja ottamaan ylimääräisiä riskejä.

Paikallishallinnon uudistus lykkääntyy. Alkuperäisten suunnitelmien mukaan uudistuksen toimeenpano oli tarkoitus aloittaa vähitellen vuoden 2006 alusta. Duumassa hyväksytty muutos paikallishallintolakiin kuitenkin antaa alueille mahdollisuuden siirtää uudistuksen aloitusajankohtaa vuoteen 2009 saakka. Lakimuutosta perusteltiin sillä, että monet Venäjän 89 alueesta eivät ole riittävän valmiita paikallishallinnon uudistuksiin. Toisaalta epävirallisten tietojen mukaan noin puolet alueista on kuitenkin ilmoittanut aloittavansa lain soveltamisen jo vuoden 2006 alusta. Laki määrittelee mm. paikallishallinnon tehtävät ja niiden rahoituslähteet.

Gazprom osti Sibneftin. Strategiseksi määritellyn energiasektorin keskittyminen valtion käsiin sai jatkoa, kun Gazprom osti 28.9. enemmistön Sibneftin osakkeista 10,8 miljardin euron hintaan. Venäjän historian suurimmassa yrityskaupassa Gazpromin omistusosuus Sibneftistä nousi yli 75 prosentin. Samalla Gazpromista tuli maan viidenneksi suurin öljyntuottaja. Öljy-yhtiön osto vahvistaa Gazpromin strategiaa, jonka mukaan yhtiö pyrkii maailman johtavien energiayhtiöiden joukkoon ja aikoo laajentaa toimintaansa kaasun tuotannon lisäksi öljyn tuotantoon ja jalostamiseen sekä sähköntuotantoon. Kaiken lisäksi Gazpromin omistama Gazprombank omistaa osuuden ydinvoimayhtiö Atomstroiexportista, ja pankin huhutaan nyt suunnittelevan ydinvoimalalaitteita valmistavan yrityksen ostamista. Gazpromin tuottavuuskehitys on ollut erittäin vaatimatonta, eikä toiminnan hajauttaminen usealle toimialalle ainakaan paranna tehokkuutta. Tästä huolimatta Gazpromin osakkeet käyvät hyvin kaupaksi. Osakkeiden kurssi on noussut melkoisesti niin kotimaassa kuin Lontoon pörssissäkin, jossa ADS-todistuksen hinta on lähes kaksinkertaistunut kolmessa kuukaudessa.

Viime viikolla Gazprom julkisti listan yhteistyökumppaniehdokkaista, jotka osallistuvat aikanaan mittavan Shtokmanin kaasukentän kehittämiseen. Listalle pääsivät norjalaiset Norsk Hydro ja Statoil, yhdysvaltalaiset ConocoPhillips ja Chevron sekä ranskalainen Total. Tältä listalta valitaan kaksi tai kolme partneria lopulliseen konsortioon, josta 51 % tulee Gazpromin omistukseen.

Venäjän yrityskulttuuri on avoiminta telealalla. Luottotietotoimisto Standard & Poor's julkisti viime viikolla vuosittaisen Venäjän 54 suurimman pörssilistatun yrityksen toimintakulttuuria vertailevan tutkimuksen tulokset. Telealan yritykset menestyivät hyvin: MTS oli vertailun kärjessä, ja 10 parhaan joukossa oli kuusi teleyhtiötä. Huonoimmin menestyneet yritykset löytyivät pääasiassa energiasektorilta.

Kaiken kaikkiaan yrityskulttuuri Venäjällä on kehittynyt tasaisesti kuluneiden neljän vuoden aikana, jolloin vertailuja on tehty. Rahoituksen hankkiminen listautumalla New Yorkin pörssistä näyttää toimivan tehokkaimpana yrityskulttuurin kehittäjänä, koska newyorkilaiset standardit ovat erittäin tiukat. Yritykset tiedottavat aiempaa kattavammin englannin kielellä, ovat lisänneet internetin käyttöä tiedottamisessaan ja siirtyneet käyttämään länsimaisia kirjanpitomenetelmiä. Toisaalta vertailtujen yritysten omistussuhteet eivät ole kovin avoimia ja jokaisella on ainakin yksi omistaja, jolla on hallussaan 25 % äänivallasta. Lisäksi vain alle puolet vertailluista yrityksistä julkisti tilinpäätöksensä lain mukaisesti ennen yhtiökokousta. Vain kaksi yritystä julkisti täydelliset tiedot hallituksen ja johdon palkkioista.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
39 • 29.9.2005

Kiina

Kiinan valuuttakurssiuudistus etenee. Kiinan keskuspankki ilmoitti 23. syyskuuta laajentavansa juanin vaihteluväliä muihin ulkomaanvaluuttoihin kuin dollariin nähden ±3 prosenttiin aiemmasta ±1,5 prosentista. Juanin päivittäinen vaihteluväli Yhdysvaltain dollariin nähden pysyy ennallaan ±0,3 prosentissa suhteessa Kiinan keskuspankin julkaisemaan keskikurssiin. Lisäksi Kiinan pankit saavat nyt vapaasti asettaa valuutan myynti- ja ostokurssit asiakkaitaan varten muille ulkomaanvaluutoille kuin dollarille. Myös dollarikurssien asettamista koskevia määräyksiä on lievennetty laajentamalla myynti- ja ostokurssien sallittua kurssieroa. Valuuttakurssiuudistukset ovat jatkoa heinäkuussa tapahtuneelle juanin revalvoinnille, jolloin myös valuutan tiukasta dollarikytkennästä luovuttiin. Juanin dollarikurssi on kuitenkin pidetty suhteellisen vakaana myös revalvoinnin jälkeen. Aiempi ±1,5 prosentin vaihteluväli ei välttämättä ollut riittävän suuri, kun dollarin eurokurssin päivittäiset vaihtelut olivat suuria.

Juanin dollari- ja eurokurssi, huhti-syyskuu 2005

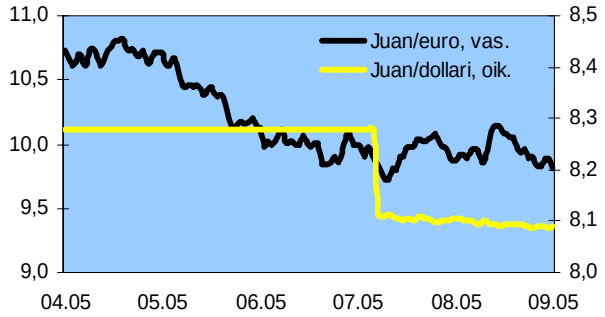

Lähde: EKP, Federal Reserve

Teollisuustuotannon nopea kasvu jatkui. Teollisuustuotanto kasvoi elokuussa 16,0 % vuotta aiemmasta. Kasvuvauhti on pysytellyt kuluvana vuonna tasaisena, ja tammi-elokuussa tuotanto kasvoi 16,3 %. Ripeää tuotannon kasvua on kuluvana vuonna ylläpitänyt nopea viennin ja kotimaisen kulutuksen lisääntyminen. Teollisuustuotantotilasto ei anna aivan täsmällistä kuvaa tuotannon kehityksestä, sillä tilastossa huomioidaan yritykset, joiden myynti on yli 5 miljoonaa juania (500 000 euroa) vuodessa ja kaikki valtion omistamat yritykset.

Elokuussa nopeasti kasvoivat traktorien valmistus (80 % vuotta aiemmasta), paperintuotanto (25 %) sekä raudan, teräksen ja muiden metallien tuotanto (noin 28 %). Lisäksi henkilöautojen tuotanto kasvoi elokuussa 46 % vuotta aiemmasta. Heinä-elokuussa kiihtyneen autojen tuotannon kasvun arvioidaan heijastelevan osittain viime vuoden heinä-elokuun tuotannon matalaa tasoa. Autokaupan kasvun odotetaan myös hieman kiihtyvän loppuvuonna. Tuotannon kasvun kiihtyminen nosti tammi-elokuun autotuotannon kasvun 15 prosenttiin viime vuoden vastaavasta ajasta, kun kasvu ensimmäisellä vuosipuoliskolla oli vain noin 5 %.

Kotimainen kulutus kasvaa tasaisesti. Vähittäiskaupan arvo kasvoi elokuussa nimellisesti 12,5 % vuotta aiemmasta ja oli hieman yli 500 miljardia juania (noin 50 mrd. euroa). Myynnin arvon nimellinen kasvu on hieman hidastunut kuluvan vuoden aikana, mutta samalla myös inflaatio on hidastunut. Reaalisesti vähittäismyynnin kasvu onkin pysytellyt samalla runsaan 10 prosentin tasolla koko vuoden. Elokuussa nopeimmin kasvoi polttoaineiden (41 % vuotta aiemmasta), viestintälaitteiden (18 %) ja vaatteiden (21 %) myynnin arvo. Lisäksi ravintola-alan myynti kasvoi 16 % vuotta aiemmasta, ja ala kattaa jo lähes 15 % koko vähittäismyynnistä. Kulutusta kasvattaa enimmäkseen kotitalouksien tulojen nopea kasvu. Kiina asetti vuoden alussa tavoitteeksi 13 prosentin vähittäismyynnin arvon kasvun.

Vähittäiskaupan arvon ja hintaindeksin muutos, % vuotta aiemmasta

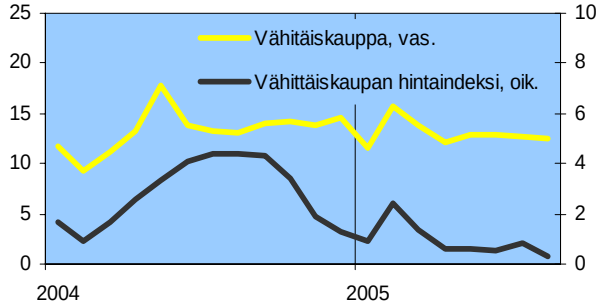

Lähde: NBS

Kiinan sijoitus kilpailukykyvertailussa laski. World Economic Forumin (WEF) vuosittain julkaiseman kilpailukykyvertailun mukaan Kiinan sijoitus laski kolme pykälää sijalle 49. Vuonna 2002 Kiina oli sijalla 33. Sijoituksen laskeminen johtui osittain tutkittavien maiden määrän lisääntymisestä. Lisäksi Kiinan sijoitus laski huomattavasti inflaatiovertailussa, kun inflaatio kiihtyi viime vuonna 4 prosenttiin. Tutkimuksessa arvioidaan useilla eri mittareilla yli sadan valtion taloudellisen toimintaympäristön laatua, julkisten instituutioiden tilaa ja teknologian tasoa. WEF:n mukaan Kiinan nousua kilpailukykyisimpien valtioiden joukkoon hidastaa julkisten instituutioiden heikkous. Kiina sijoittui parhaiten taloudellisen toimintaympäristön vertailussa, jossa se oli sijalla 33.

Suomi oli tutkimuksen perusteella edelleen maailman kilpailukykyisin valtio. Taiwanin kilpailukyky laski sijan viidenneksi, Hongkongin seitsemän sijaa 27:nneksi ja Venäjän viisi sijaa 75:nneksi. Järjestö ei arvioinut Macaon kilpailukykyä.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
40 • 5.10.2005

Venäjä

Venäjän vaihtotaseen ylijäämä jatkoi kasvuaan. Vaihtotaseen ylijäämä kasvoi keskuspankin maksutasetilaston mukaan vuoden ensimmäisellä puoliskolla 45 miljardiin dollariin, jossa oli kasvua peräti 70 % vuotta aiemmasta. Ylijäämä vastasi noin 13 prosenttia 1H05 arvioidusta BKT:stä (n. 329 mrd. dollaria). Kauppataseen ylijäämä ylsi samaan aikaan 58 miljardiin dollariin. Tavaravienti oli arvoltaan 112 miljardia, josta energiaraaka-aineiden ja -jalosteiden osuus oli 60 %. Tavaratuonnin arvo oli 54 miljardia dollaria. Palvelutase oli noin 6 miljardia dollaria alijäämäinen.

Osakemarkkinoiden nousu jatkui. Venäjän seuratuin pörssi-indeksi RTS nousi 30.9. kymmenvuotisen historiansa aikana ensimmäisen kerran yli tuhannen pisteen. Indeksin nousu jatkui edelleen kuluvan viikon alussa, eikä tyypillistä kvartaalin päättyessä ilmenevää voittojen kotiuttamiseen liittyvää laskua ollut havaittavissa. Maanantain päätöslukemalla 1037 mitattuna kurssit ovat nousseet vuoden alusta 71 prosenttia, josta lähes puolet on tapahtunut elokuun alun jälkeen. RTS-pörssin markkina-arvo on nyt yli 57 miljardia dollaria. Painoarvoltaan indeksin suurin yritys on *Lukoil* (yli 16 %). Sen osake on noussut 42,5 % elokuun alusta. Myös muiden öljy-yhtiöiden osakekurssit ovat nousseet rivakasti loppukesän aikana öljyn maailmanmarkkinahintojen noustua ja vakiinnuttua korkeimmalle tasolleen vuosiin. Öljy-yhtiö *Tatneftin* osakkeen arvo nousi peräti 73 %. Energiasektorin ulkopuolella suosittu sijoituskohde on ollut valtionenemmistöinen *Sberbank* (painoarvo indeksissä lähes 13 %), jonka osakkeen arvo nousi kahdessa kuukaudessa 25 %.

Pörssikurssien raju nousu on osittain Venäjän runsaiden öljynvientitulojen ansiota. Lisäksi ulkomaiset sijoittajat ovat kasvattaneet sijoituksiaan kaikille kehittyville markkinoille. Venäjän poliittisen riskin arvioidaan pienentyneen, vaikka investointi-ilmapiiri ei suoria sijoituksia edelleenkään rohkaise. Näin pääomat päätyvät pörssiin eivätkä reaalitalouden investointeihin. Lisäksi valtiontalous on erinomaisessa kunnossa ja välittömät valuuttakurssiriskit ovat pienet. Päinvastoin ruplamääräiset sijoitukset voivat kasvattaa arvoaan, jos keskuspankki, eräiden lausuntojensa mukaisesti, päästää ruplan vahvistumaan.

Suorat sijoitukset Suomesta Venäjälle kasvoivat nopeasti vuonna 2004. Suomen Pankin alkuviikosta julkistamien maksutasetilastojen mukaan suorien sijoitusten kanta Suomesta Venäjälle kasvoi 33 % vuonna 2004. Vuoden 2004 lopussa sijoitusten kanta oli 500 miljoonaa euroa. Pankin tilastojen mukaan suomalaiset sijoittivat Venäjälle 80 miljoonaa euroa vuonna 2004 ja kurssimuutosten johdosta kanta vahvistui edelleen 45 miljoonalla eurolla.

Venäläisten Suomeen suuntautuneiden suorien sijoitusten kanta kasvoi 8 % vuonna 2004 ja kannan arvo vuoden lopussa oli 370 miljoonaa euroa. Suomen Pankin tilastot perustuvat yritysten vapaehtoisiin ilmoituksiin, eikä niissä ole otettu huomioon tytäryhtiöiden kautta Venäjälle tehtyjä investointeja.

Suorien sijoitusten kanta 2003–2004, miljoonaa euroa

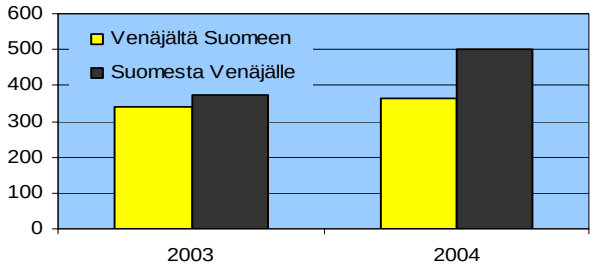

Lähde: Suomen Pankki

Yritysten voitot kasvoivat tammi-heinäkuussa 41 % vuoden takaisesta. Rosstat raportoi, että kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa venäläiset yritykset (lukuun ottamatta pankkeja, vakuutusyhtiöitä ja maatalousyrityksiä) tekivät voittoa 1 570 miljardia ruplaa (46 mrd. euroa), joka oli 41 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Toisaalta voitot kasvoivat viime vuonna vuodesta 2003 vielä enemmän. Voittojaan kasvattivat eritoten energiasektorin yritykset, lähes 90 prosentilla, ja niiden vaikutus keskiarvoon oli merkittävä. Keskiarvokasvun ylittivät myös vähittäiskauppa (50 %) ja kiinteistöalan palvelut (45 %). Voitot supistuivat alle viimevuotisen tason vain rakennusalalla, jossa muutos oli vajaat kaksi prosenttiyksikköä negatiivinen.

Kaikista yrityksistä voitollisia oli tammi-heinäkuussa 62 %. Vähiten tappiollisia yrityksiä toimi kuljetusalalla ja vähittäiskaupassa. Eniten tappiollisia yrityksiä, peräti puolet, oli veden, sähkön ja kaasun jakelussa. Yllättäen myös kaivannaisteollisuuden yrityksistä peräti 46 % oli tuottanut tappiota.

Venäjän viljankorjuu etenee pääosin hyvin. Rosstatin mukaan Venäjällä oli syyskuun alkuun mennessä korjattu viljaa nettomääräisesti (puituna ja kuivattuna) lähes 60 miljoonaa tonnia, mikä on parisen prosenttia viimevuotista enemmän. Samaan aikaan kylvöalasta oli korjattu lähes 65 %. Uralin ja Siperian federaatiopiireissä sadonkorjuuta ovat haitanneet sateet, mutta yleisesti sadonkorjuu on sujunut ongelmitta. Vuonna 2004 Venäjän nettoviljasato oli 78 miljoonaa tonnia ja kuluvan vuoden sadosta arvioidaan yhtä suurta. Hyvät viljasadot 2000-luvulla ovat mahdollistaneet viljan viennin, jonka uskotaan satovuonna 2005–2006 ylittävän 9 miljoonaa tonnia.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
40 • 5.10.2005

Kiina

Kiinan tilintarkastajat moittivat vuoden 2004 julkisten varojen käyttöä. Kansallisen tilintarkastustoimiston vuosittaisessa tarkastuksessa havaittiin väärinkäytöksiä kaikissa tarkastetuissa 32 ministeriössä ja valtionvirastossa. Suuri osa väärinkäytöksistä koski kulujen väärin ilmoittamista, asiakkaiden liiallista veloittamista sekä varojen piilottamista ja kavallusta. Vuonna 2004 tarkastettuja kohteita oli 55 ja myös silloin jokaisesta löytyi samankaltaisia väärinkäytöksiä. Tilintarkastustoimiston oikeuksia on viime vuosina lisätty, mutta toimiston vaikutusmahdollisuudet ovat edelleen hyvin rajalliset.

Tänä vuonna tarkastettujen ministeriöiden joukossa olivat mm. ulkoministeriö, valtiovarainministeriö, ulkomaankauppaministeriö sekä kansallinen kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC). NDRC käytti mm. 7,5 miljardia juania (750 milj. euroa) investointeihin myönnettyä rahaa muihin, täsmentämättömiin tarkoituksiin. Ulkomaankauppaministeriö jätti käyttämättä 600 miljoonan juanin lisäbudjetistaan yli 90 %. Maatalousministeriö ja opetusministeriö eivät pystyneet ilmoittamaan, mihin yhteensä yli 6 miljardia juania oli käytetty. Matkailuhallinto oli veloittanut matkatoimistoilta lähes 6 miljardin juanin arvosta ylimääräisiä maksuja. Kansallinen urheiluvirasto oli puolestaan maksanut yhteistyöyritykselleen 550 miljoonaa juania ylimääräistä. Kiinan arvioiden mukaan viime vuosina yli 4 000 valtion virkamiestä on paennut ulkomaille ja vienyt mukanaan valtion varoja yhteensä noin 5 miljardia juania (500 milj. euroa).

Pankkien luottoluokitukset nousivat. Luottoluokituslaitos Standard & Poor's nosti viiden kiinalaisen pankin ulkomaanvaluuttamääräisten luottojen luokitusta yhdellä pykälällä. Käytännössä se tarkoittaa, että pankit saavat lainaa ulkomailta pienemmällä korolla. Pankkien joukossa olivat suuret lähes kokonaan valtion omistamat *Bank of China*, *Industrial and Commercial Bank of China* ja *China Construction Bank*, joiden pitkäaikaisten luottojen luokitus nousi tasolle BBB+ ja lyhytaikaisten tasolle A-2. S&P:n mukaan kiinalaispankkien riskienhallintaprosessit ovat kehittyneet merkittävästi ja pankkien varojen laatu on parantunut. Lisäksi pankit saavat tukea valtiolta, eikä S&P odota keskipitkällä aikavälillä tuen pienenevän, vaikka pankeista siirtyy osuuksia ulkomaisille sijoittajille. S&P näkee ongelmiksi mm. valvonnan vaikeutumisen nopeasti muuttuvalla pankkisektorilla ja valtion politiikkamuutosten vaikutuksen varojen laatuun. Pankeilla oli maaliskuun lopussa ulkomaista velkaa yhteensä 460 miljardia juania (46 mrd. euroa), mikä oli 12 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kiinan kuljetussektori kasvaa vahvasti. Kiinan nopeasti kasvava ulkomaankauppa ja kotimainen kysyntä ovat kasvattaneet kuljetuspalveluita viime vuosina. Kuljetettu rahtimäärä kasvoi viime vuonna 10 % vuotta aiemmasta, ja kasvu on jatkunut yhtä nopeana kuluvankin vuoden aikana. Kuljetussektorin kasvusta ovat hyötyneet monet kiinalaiset yritykset. Esimerkiksi laivanvarustamo COSCOsta on tullut maailman toiseksi suurin varustamo, ja yhtiö teki kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla voittoa yli 10 miljardia juania (n. miljardi euroa). Kasvavat markkinat ovat saaneet myös lähes kaikki suuret ulkomaiset logistiikkayhtiöt rakentamaan verkostoja Kiinaan. Ulkomaalaisten yritysten tilanne helpottuu joulukuussa, kun Kiina WTO-sitoumustensa mukaisesti sallii kokonaan ulkomaalaisten omistamat yritykset logistiikka-alalla. Tällä hetkellä logistiikkayritykset toimivat yhteisomistuksessa kiinalaisten kanssa. Koko kuljetussektorin toiminta on helpottunut, kun valtio on viime vuosina parantanut ja lisännyt kuljetusreittejä huomattavasti. Lisäksi Kiina jatkaa infrastruktuurin kohentamista ja aikoo vuoteen 2020 mennessä sijoittaa mm. 100 miljardia juania rautatieverkon parantamiseen.

Rahtimäärien kasvu, % vuotta aiemmasta

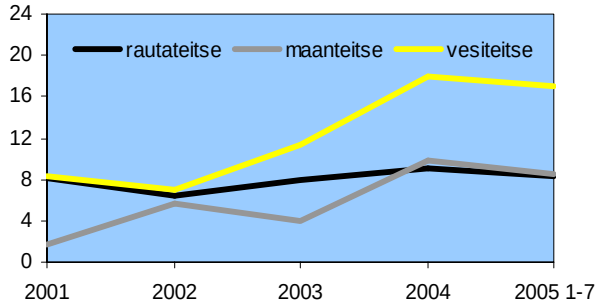

Lähde: NBS

Kiinan talouden vapaus lisääntynyt. Kanadalaisen Fraser-instituutin vuosittaisen maailman talouksien vapautta koskevan vertailun mukaan Kiinan talouden vapaus kasvoi hieman vuonna 2003. Kiinan sijoitus vertailussa kuitenkin heikkeni kaksi sijaa ja oli 86:s. Sijoituksen heikennys johtui lähinnä vertailtavien valtioiden määrän kasvusta 127:ään. Vertailussa mitataan julkisen hallinnon kokoa, oikeusjärjestelmän rakennetta, rahoitussektorin toimivuutta, säännöstelyä ja ulkomaankaupan vapautta. Kiina menestyi parhaiten ulkomaankaupan vapaudessa, jossa se oli 38:s. Sen sijaan säännöstely Kiinan luottomarkkinoilla oli vertailun maista neljänneksi laajinta. Huonommin sijoittuivat ainoastaan Mosambik, Syyria ja Myanmar. Instituutin arvioiden mukaan Kiinan oikeuslaitoksen riippumattomuus lisääntyi, kaupan esteet vähenivät ja liiketoiminnan säännökset helpottuivat. Hongkong on ollut tutkimuksen mukaan maailman avoin talous jo vuodesta 1980 ja oli sitä edelleen. Taiwan oli sijalla 24.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
41 • 13.10.2005

Venäjä

Venäjän kuluttajahinnat nousivat jälleen syyskuussa. Syyskuussa Venäjän vuosi-inflaatio oli 12,2 % ja kuukausi-inflaatio 0,3 %. Kuluttajahinnat laskivat elokuussa ensimmäisen kerran kahteen vuoteen, mutta kääntyivät syyskuussa jälleen nousuun. Vuoden alusta kuluttajahinnat nousivat 8,6 %. *Palveluhinnat* nousivat syyskuussa 22 % vuotta aiemmasta, mutta hintojen nousuvauhti hidastui alkuvuodesta. *Elintarvikkeiden* hintojen nousu on myös hidastunut alkuvuodesta, ja hinnat laskivat nyt jo toisena peräkkäisenä kuukautena. Elintarvikkeiden vuosi-inflaatio oli syyskuussa 12,1 %. *Muiden tavaroiden* hintojen vuosinousu oli 5,9 %. Merkittävimmin kallistui edelleen bensiini.

Nopeana jatkunut inflaatio on saanut hallituksen ja keskuspankin nostamaan koko vuoden inflaatioennusteensa 10–11 prosenttiin.

Kuluttajahintojen vuosimuutokset 2003–2005, %

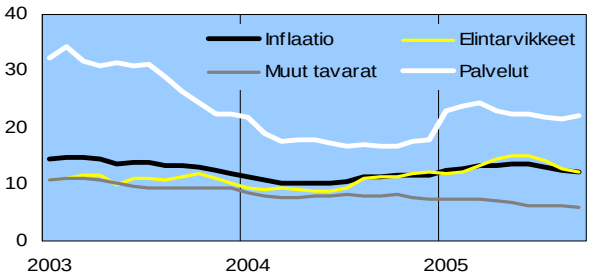

Lähde: Rosstat

Vneshtorgbank ostaa keskuspankilta ulkomailla sijaitsevat venäläispankit. Hallitus päätti viime viikolla myöntää Venäjän toiseksi suurimmalle pankille, valtion omistamalle Vneshtorgbankille (VTB) 37,5 miljardia ruplaa (n. 1,1 mrd. euroa) viiden ulkomailla sijaitsevan pankin ostoon. Neuvostoajalta peräisin olevat pankit, joista VTB omistaa nyt jo osia, sijaitsevat Lontoossa, Pariisissa, Frankfurtissa, Luxemburgissa ja Wienissä. Kauppasummasta 14 miljardia ruplaa menee osakkeiden ostoon ja loppu korvauksena keskuspankille talletuksista, jotka sen on jätettävä ko. pankkeihin paikallisten valvontaviranomaisten vaatimuksesta. VTB aikoo kaupan jälkeen yhdistää pankit yhteen holding-yhtiöön, jonka pääkonttori tulee Lontooseen.

Venäjä ei liity WTO:hon huonoilla ehdoilla, toteaa finanssiministeri Aleksei Kudrin. Venäjä on tähän mennessä saanut kahdenkeskiset jäsenyysneuvottelut valmiiksi 33 jäsenmaan kanssa, ja vajaan 20 maan kanssa neuvottelut ovat kesken. Vaikeimmat avoimet kysymykset ovat edelleen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja, rahoitusmarkkinoiden avaaminen, lentokoneiden tuontitullit, maataloustukien taso ja maakaasun kotimaiset hinnat. Ministeri Kudrin arvioi Venäjän jäsenyyden toteutuvan vuonna 2006.

Hallitus kiistelee arvonlisäverosta. Venäjän pääministeri Mihail **Fradkov** suunnittelee arvonlisäveron laskemista nykyisestä 18 prosentista 13 prosenttiin vuonna 2007. Fradkovin esitys on sisällytetty hallituksen vuoteen 2007 ulottuvaan talouspoliittiseen strategiaan, joka julkaistiin viikko sitten. Fradkovin tarkoituksena on edistää talouskasvua laskemalla veroja ja lisäämällä budjettimenoja. Ehdotus ei kuitenkaan ole saanut koko hallituksen siunausta. Erityisesti finanssiministeri Aleksei **Kudrin** ja talousministeri German **Gref** vastustavat jyrkästi esitystä, joka heidän mielestään ei tue talouskasvua, mutta lisää inflaatiopaineita. Kiistely hallituksen talouspolitiikasta Fradkovin johtaman vanhoillisen ja Kudrinin johtaman liberaalin siiven välillä on viime aikoina lisääntynyt. Kudrinin siipi sai tukea toissa viikolla, kun 11 arvostettua ekonomistia varoitti hallituksen finanssipolitiikan löyhentymisen negatiivisista seurauksista.

EU ja Venäjä sopivat viisumijoustoista ja laittomien rajanylittäjien takaisinotosta. Viime viikolla Lontoossa pidetyn huippukokouksen aikana neuvoteltu sopimus viisumikäytäntöjen joustoista Schengen-maiden ja Venäjän välillä vahvistettiin 12.10. Sopimus sinetöidään virallisin allekirjoituksin myöhemmin tänä vuonna, ja se tulee voimaan käytännössä vuoden 2006 aikana. Yli viiden vuoden neuvottelujen jälkeen Venäjä myöntyi laittomasti rajan ylittäneiden takaisinottoon, mikä oli EU-maiden asettama ehdoton edellytys. Sopimuksen myötä viisumin hinta kumpaankin suuntaan on 35 euroa. Lähisukulaiset, opiskelijat ja invalidit vapautetaan viisumimaksuista kokonaan, ja erityisryhmien monikertaviisumin saantia helpotetaan. Myös rekisteröintimenettelyjä yksinkertaistetaan.

Venäjä menetti viisi sijaa kilpailukykyvertailussa. *World Economic Forum*in vuosittaisessa 117 maan kilpailukykyvertailussa Venäjän sijoitus huononi viisi pykälää viimevuotisesta. Venäjän sijoitus oli nyt 75:s, jolla se jäi mm. Brasilian, Intian ja Kiinan taakse. Vertailu mittaa maiden talouskasvun edellytyksiä arvioimalla maan julkishallinnon toimivuutta, makrotalouden tilaa, oikeuslaitoksen riippumattomuutta, yhteiskunnan tietoteknologisia valmiuksia ja yritysten innovaatioympäristöä. Venäjän sijoitus heikkeni arvioitaessa julkisen sektorin ja valtionhallinnon toiminnan tehokkuutta ja oikeudenmukaisuutta, minkä lisäksi vertailun uusista maista neljä tuli listalle suoraan Venäjän edelle. Näiden joukossa olivat mm. Venäjän naapurit Kazakstan ja Azerbaidzhan. Venäjän valtti vertailussa oli valtiontalouden ylijäämäisyys.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell

Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

BOFIT Viikkokatsaus
41 • 13.10.2005

Kiina

Kiinan uusi viisivuotissuunnitelma valmistui. Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitea hyväksyi yhdennentoista viisivuotissuunnitelman vuosille 2006–2010. Suunnitelmaan kirjattiin ensimmäistä kertaa, että pelkkä talouden nopea kasvu ei ole Kiinan päämäärä, vaan pyrkimyksenä on hyödyntää talouskasvua kansalaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Tuloerojen tasoittamiseksi Kiina pyrkii etenkin vahvistamaan sosiaalipalveluita, mitkä ovat varsin puutteelliset erityisesti maaseudulla. Lisäksi talouskasvun tulee jatkossa perustua enemmän tehokkuuden ja rakenteen paranemiseen kuin tuotantopanosten määrän lisäämiseen. Suunnitelmassa korostetaan myös ympäristönsuojelun tärkeyttä ja energian käytön tehostamista sekä suurien kansainvälisten kiinalaisyritysten muodostamista. Uusi viisivuotissuunnitelma hyväksytään lopullisesti vasta ensi keväänä kansankongressin kokouksessa, mutta suunnitelmaan ei odoteta suuria muutoksia.

Ulkomaankaupan kasvu ei näytä hidastumisen merkkejä. Kiinan tavaravienti ulkomaille oli syyskuussa arvoltaan 26 % suurempi kuin vuosi sitten. Viennin kasvuvauhti hidastui hieman elokuusta, mutta heilahtelut kuukausittaisissa kasvuluvuissa ovat yleisiä. Neljännesvuositasolla katsottuna vienti on kasvanut kuluvana vuonna tasaisesti. Tammi-syyskuun vienti nousi lähes 550 miljardiin dollariin ja oli 31 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Tuonti on kasvanut vientiä selvästi hitaammin. Syyskuussa tuonnin kasvu kuitenkin piristyi 23 prosenttiin. Tammi-syyskuun tuonnin arvo oli noin 480 miljardia dollaria eli 16 % suurempi kuin vuosi sitten.

Ulkomaankaupan ylijäämä oli syyskuussa vajaat 8 miljardia dollaria. Vaikka ylijäämä oli pienempi kuin edellisinä kuukausina, se kuitenkin ylitti selvästi syyskuun 2004 ylijäämän. Tammi-syyskuussa Kiinan kauppataseen ylijäämä oli 68 miljardia dollaria, kun se vuotta aiemmin oli vain 4 miljardia dollaria. Kauppaministeriö ennakoi tuoreessa raportissaan ylijäämän nousevan 90–100 miljardiin dollariin koko vuonna 2005 viime vuoden 32 miljardista dollarista (1,9 % BKT:stä). Keskuspankin pääjohtaja puolestaan ennakoi haastattelussa nopeasti kasvavan kaupan ylijäämän lisäävän kitkaa Kiinan ja sen kauppakumppaneiden välillä.

Kiinan ulkomaanvelan kasvuvauhti hidastui. Kesäkuun lopussa Kiinan ulkomaanvelka oli 266 miljardia dollaria, mikä on 8 % enemmän kuin viime vuoden lopussa. Samalla ajanjaksolla vuosi sitten velkamäärä kasvoi 14 %. Kasvuvauhdin hidastuminen johtunee osin siitä, että kesällä 2004 Kiinan viranomaiset tiukensivat pankkien ulkomaisen lainanoton ehtoja vähentääkseen juanin revalvaatio-odotuksista johtuvaa Kiinaan suuntautuvaa pääomavirtaa.

Ulkomaanvelasta 53 % on lyhytaikaista alle vuoden laina-ajan velkaa. Velkamäärä jakautuu siten, että kiinalaispankkien osuus on 35 %, Kiinassa toimivien ulkomaalaisten omistamien yritysten 25 %, ulkomaisten pankkien 19 %, valtion 18 % ja kiinalaisyritysten ainoastaan 3 %.

Uusien velkalukujen julkaisemisen ohella valtion ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) korjasi vuoden 2004 lopun velkamäärän aikaisemmasta 229 miljardista 248 miljardiin dollariin.

Kiinan verotulot jatkavat nopeaa kasvua. Kiinan verotulot (pl. tariffit ja vähenemässä olevat maatalousverot) olivat tammi-syyskuussa yli 2 300 miljardia juania (240 mrd. euroa), mikä on 20 % enemmän kuin vuosi sitten. Verotulojen kasvuvauhti on kuitenkin hieman hidastunut viime vuoden vastaavan ajan 26 prosentista. Välilliset verot (arvonlisävero, kulutusvero ja myyntivero) kattoivat verotuloista puolet. Yritysten ja henkilökohtaisten tuloverojen osuus oli tammi-syyskuussa noin neljännes.

Kiinan henkilökohtaisiin tuloveroihin liittyvää lainsäädäntöä ollaan muuttamassa, ja keskustelun alla on myös yritysten tuloverojärjestelmän muuttaminen. Tällä hetkellä kotimaisten yritysten tulovero on 33 % ja ulkomaisten 15 %, ja tarkoituksena on yhdenmukaistaa niiden verotus. Myös kulutusverojen rakennetta ollaan muuttamassa.

ADB ja IFC saavat laskea liikkeelle juanmääräisiä velkakirjoja. Aasian kehityspankki (ADB) ja Maailmanpankin rahoitusyhtiö (IFC) olivat ensimmäiset ulkomaiset instituutiot, jotka saivat Kiinan keskuspankilta luvan laskea liikkeelle juanmääräisiä joukkovelkakirjoja. Molemmilla laitoksilla on lupa laskea liikkeelle noin miljardin juanin (100 milj. euron) arvosta velkakirjoja kymmenen vuoden maturiteetilla. Laitokset aloittivat liikkeellelaskun heti luvan saatuaan ja kertoivat käyttävänsä keräämänsä varat kiinalaisyritysten rahoittamiseen. Kiina pyrkii kehittämään pääomamarkkinoitaan, ja keskuspankki ilmoitti jo keväällä valitsevansa kokeiluhankkeeseen korkeintaan kaksi ulkomaista sijoittajaa. Uudistus lisää kiinalaisten sijoittajien sijoitusmahdollisuuksia ja tarjoaa ulkomaisille rahoituslaitoksille mahdollisuuden saada juanmääräistä rahoitusta. ADB oli kuluvalla viikolla muutenkin aktiivinen Kiinan markkinoilla, kun se ilmoitti sijoittaneensa 600 miljoonaa juania (60 milj. euroa) Bank of Chinaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
42 • 20.10.2005

Venäjä

Venäjän teollisuustuotannon kasvu elpyi hieman. Koko *teollisuustuotannon* vuosikasvu tammi-syyskuussa oli 4 %. Kuluvan vuoden aikana kasvu on hidastunut huomattavasti, mihin on vaikuttanut erityisesti kaivannaistuotannon kasvun merkittävä laantuminen. *Kaivannaistuotannon* vuosikasvu tammi-syyskuussa oli 1 %. Tätä selitti erityisesti kaasun- ja öljyntuotannon kasvun hidastuminen. Kaasuntuotanto supistui tammi-syykuussa 0,1 % vuotta aiemmasta, ja öljyntuotanto puolestaan kasvoi 2,1 %. Teollisuustuotannon kasvua vetää tällä hetkellä *tehdasteollisuus,* joka kasvoi tammi-syyskuussa 6,1 %. Sen kasvua edisti erityisesti koneiden ja laitteiden valmistus valtion yrityksissä. *Kaasun, veden ja sähkön* tuotanto ja jakelu kasvoivat tammi-syyskuussa 1,9 %.

Teollisuustuotannon ja öljyntuotannon vuosikasvu neljännesvuosittain 2003–2005, %

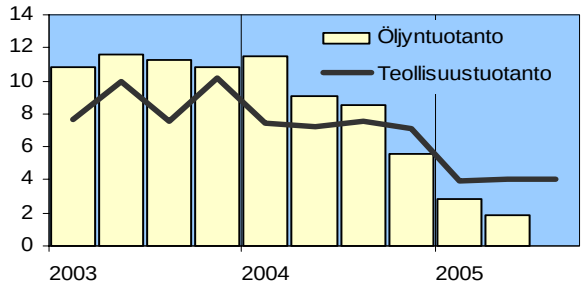

Lähde: Rosstat

Öljytulojen verotukseen muutoksia. Venäjän kuluttajahintojen nousu on viime aikoina johtunut osittain bensiinin hinnan noususta, minkä johdosta kuusi suurinta öljynjalostajaa lupasi syyskuussa jäädyttää bensiinin hinnat vuoden loppuun asti. Hallitus osaltaan päätti pyrkiä hillitsemään inflaatiota kiristämällä öljyn vientiverotusta. Raakaöljyn vientivero nostettiin lokakuun alussa 140 dollarista 179,9 dollariin tonnilta, ja öljyjalosteiden vientiverotusta kiristetään 25 prosentilla lokakuun lopussa.

Lisäksi on ehdotettu, että tuotannon kasvun tukemiseksi öljyn kaivannaisverotusta lievennettäisiin ja öljyyhtiöille myönnettäisiin verovähennysoikeuksia uusien kenttien etsimiseen ja avaamiseen.

Venäjä hahmotteli suhteitaan kansainvälisiin rahoituslaitoksiin G20-kokouksessa. Finanssiministeri Aleksei **Kudrin** kertoi viikonloppuna Xianghessa Kiinassa suurten teollisuusmaiden ja merkittävimpien kasvavien talouksien G20-ryhmän kokouksessa, että Venäjän suhde kansainvälisiin rahoituslaitoksiin elää muutoskautta. Maksettuaan tammikuussa etuajassa viimeiset velkansa Kansainväliselle valuuttarahastolle IMF:lle Venäjä voisi Kudrinin mukaan kehittyä merkittäväksi luotonantajaksi. Toistaiseksi Venäjä ei kuitenkaan suunnittele osallistuvansa IMF:n myöntämien lainojen rahoittamiseen.

Kudrinin mukaan Venäjä ei aio jatkossa hakea uusia luottoja Maailmanpankilta, vaan rahoittaa projektinsa itse. Kudrin nosti esille myös Venäjän eläkerahaston vajeongelman ja kertoi ministeriönsä valmistelevan ehdotusta vajeen kattamiseksi öljytuloista kerättävän vakautusrahaston varoista.

Krasnojarskin lääni uudistuu vuoden 2007 alusta. Nykyiseen Krasnojarskin lääniin kuuluvat Taimyrin ja Evenkian autonomiset piirikunnat sulautetaan alueiden omien esitysten mukaisesti emolääniin.

Venäjän ensimmäinen alueliitos toteutuu tulevan joulukuun alusta, jolloin vanhan Permin läänin ja Permin-Komin autonomisen piirikunnan yhdistyessä syntyy uusi Permin lääni. Presidentti Vladimir **Putin**in linjan mukaisesti lisää alueliitoksia on odotettavissa.

Korruptio lisääntyi Venäjällä. *Transparency International* -järjestön vuotuisen, kyselytutkimukseen perustuvan selvityksen mukaan korruptio on *Venäjällä* lisääntynyt. Venäjän sijoittui sijalle 126. yhdessä Albanian, Sierra Leonen ja Nigerian kanssa. Korruptiota mitataan 10-portaisella asteikolla. Parhaiten sijoittui Islanti arvolla 9,7. Suomi ja Uusi-Seelanti tulivat toisena (9,6). Parin vuoden vakaan korruption vähenemisen jälkeen Venäjän indeksiarvo huononi kuluvana vuonna 0,4 yksiköllä 2,4:ään. Arvo oli samalla tasolla kuin vuonna 1999. Transparency Internationalin Moskovan-toimiston johtaja Jelena **Panfilova** totesi, että Venäjän sijoituksen huononeminen on seurasta nykyisen hallinnon laimeasta kiinnostuksesta puuttua korruptio-ongelmaan.

Kiina sijoittui selvityksessä Venäjää paremmin, mutta myös Kiinan sijoitus huononi. Kiina oli 78:s ja yhtä korruptoitunut kuin Marokko ja Sri Lanka. Kiinan indeksiarvo oli 3,2 eli 0,2 yksikköä viimevuotista huonompi.

Venäjän korruptioindeksiarvo ja sijoitus 1999–2005

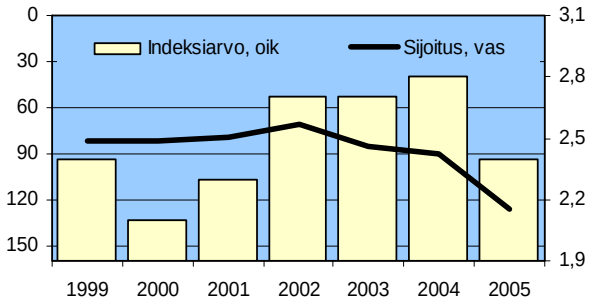

Lähde: Transparency International

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
42 • 20.10.2005

Kiina

Investoinnit ja vienti Kiinan vahvan kasvun taustalla. Kokonaistuotannon kasvu on jatkunut tasaisena, sillä vuoden kolmannen neljänneksen kasvuvauhti oli 9,4 % eli sama kuin tammi-syyskuun kasvulukema vuoden takaisesta. Talouskasvu on siten pysynyt yhtämittaisesti yli 9 prosentissa kesästä 2003 alkaen. Tilastot kertovat kasvun jatkuneen hämmästyttävän tasaisena myös aloittain. Nopeimmin tammi-syyskuussa kasvoi teollisuus ja rakentaminen (11 %). Palveluissa kasvu hieman kiihtyi 8 prosenttiin ja alkutuotanto, lähinnä maatalous, lisääntyi 5 %.

Kysyntäpuolella investointien ja viennin merkitys on edelleen suuri, sillä kotimaisen kulutuksen kasvu ei näytä kiihtyneen. Kiinteitä investointeja tehtiin vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana nimellisesti 26 % enemmän kuin vuosi sitten. Investointien kehityksen arviointia vaikeuttaa, ettei niistä julkaista erillisiä lukuja neljänneksittäin ja niinpä tammi-syyskuun korkeaa lukua saattavat osin selittää alkuvuodelle tehdyt tilastokorjaukset. Viennin nopea lisääntyminen yhdessä tuonnin kasvun selvän hidastumisen kanssa on lisännyt Kiinan kaupan ylijäämää kuluvana vuonna tuntuvasti. Tammi-syyskuussa ylijäämä ylsi runsaaseen 5 prosenttiin kokonaistuotannosta. Kotimaisen kulutuksen kehitystä heijasteleva vähittäiskauppa lisääntyi kiintein hinnoin 12 % vuotta aiemmasta eli kaupan kasvuvauhti on säilynyt koko kuluvan vuoden ajan hyvin tasaisena.

BKT:n kasvu, % vuosineljänneksittäin

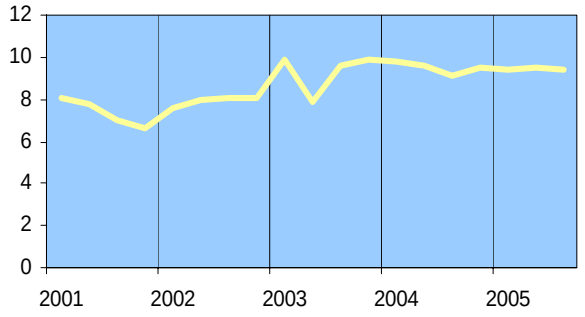

Lähde: NBS

Kiinan luottoluokitus parani vahvan maksutaseen, hyvän talouskehityksen ja pankkijärjestelmän vahvistamisen ansiosta. Luottoluokituslaitos Fitch nosti kuluvan viikon alussa Kiinan valtion ulkomaanvaluuttamääräisten lainojen luokituksen yhdellä pykälällä luokkaan A, mikä on kuudenneksi paras luottoluokka. Sama luokitus on tällä hetkellä mm. Tshekin tasavallalla, Kreikalla, Chilellä ja Etelä-Korealla. Juanmääräisten luottojen osalta Kiinan luokitus nostettiin luokkaan A+. Valtion velkaluokituksen ohella Fitch nosti myös kansallisen öljy-yhtiön PetroChinan ja suurimpien kiinalaispankkien luottoluokituksia.

Fitchin mukaan korotuksen taustalla on Kiinan erittäin vahva ulkoinen maksuasema. Kiinan valuuttavaranto oli syyskuun lopussa 770 miljardia dollaria, kun sen ulkomainen bruttovelka on Fitchin arvion mukaan 260 miljardia dollaria. Luottoluokituksen nostoon vaikutti myös se, että kiinalaispankkien hallintoa ja rahoitusasemaa on vahvistettu. Kiinan pankkivalvontaviranomaisten (CBRC) mukaan suurten valtionpankkien järjestelemättömien luottojen määrä oli kesäkuun lopussa 10 % kiinalaispankkien luotonannosta, kun viime vuoden lopussa osuus oli vielä 16 %. Fitch kuitenkin varoittaa, että talouden suotuisista näkymistä huolimatta kasvun äkillisellä hidastumisella olisi välittömiä negatiivisia vaikutuksia pankkijärjestelmän luottokannan laatuun.

Myös luottoluokituslaitos Moody's on luokitellut Kiinan kuudenneksi korkeimpaan luokkaan, kun taas Standard & Poor'sin luokitus on yhden luokan heikompi.

China Construction Bankin listautuminen Hongkongin pörssiin alkoi. China Construction Bank (CCB) oli ensimmäinen Kiinan neljästä suuresta pankista, joka listautuu ulkomaille. Aikaisemmin Kiinan pankeista on ulkomaille (Hongkongiin) listautunut ainoastaan keskisuuri Bank of Communications. CCB:n viikon kestänyt osakkeiden merkitseminen alkoi 14.10., ja kauppa osakkeilla aloitetaan lokakuun lopussa. Myynnissä oli 12 % pankin osakekannasta. Suurin osa osakkeista myytiin kansainvälisille institutionaalisille sijoittajille, ja 5 % tarjottiin yksityisille sijoittajille. Myytyjen osakkeiden hinnaksi tuli yhteensä 8 miljardia dollaria, ja listautuminen oli maailman suurin neljään vuoteen. Toisin kuin useimmat kiinalaiset pörssiyhtiöt CCB on ilmoittanut maksavansa vuosittain osinkoina noin 40 % voitosta. Pankin osakkeet herättivät laajaa kiinnostusta, eivätkä kaikki halukkaat sijoittajat saaneet haluamaansa määrää osakkeita. Kiinan suurimmista pankeista Industrial and Commercial Bank of China ja Bank of China suunnittelevat listautumista vuonna 2006.

CCB:n listautuminen on osa Kiinan pankkisektorin avaamista ja pankkisektorin kilpailukyvyn parantamista. Pankki on pyrkinyt pienentämään hoitamattomien luottojen osuutta lainakannastaan, ja osuuden uskotaan olevan suurten pankkien pienin. Aiemmin lokakuussa Standard & Poor's nosti CCB:n luottoluokitusta mm. sillä perusteella, että pankin riskienhallintakyky oli parantunut. Pankin puolivuotiskertomuksen mukaan taseen loppusumma oli kesäkuun lopussa yli 4 000 miljardia juania (noin 400 mrd. euroa) ja pankki arvioi tekevänsä kuluvana vuonna voittoa yli 40 miljardia juania (4 mrd. euroa).

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
43 • 27.10.2005

Venäjä

Venäjän kokonaistuotanto elpymässä. Venäjän keskeiset tuotantoalat kasvoivat kevään aikana viime vuotta hitaammin, mutta alkusyksystä kasvu kiihtyi. Rosstatin mukaan neljän keskeisen tuotantoalan kasvu kiihtyi, ja ainoastaan kuljetustuotannon kasvu hidastui. Kokonaistuotannon elpymistä veti edelleen vähittäiskauppa, joka tammi-syyskuussa kasvoi 11,7 prosentin vuosivauhdilla. Rakentaminen lisääntyi tammi-syyskuussa 8,3 %, teollisuustuotanto 4,0 %, kuljetukset 2,4 % ja maataloustuotanto 2,6 % vuotta aiemmasta. Bruttokansantuotteen vuosikasvu oli talousministeriön ennakkotiedon mukaan tammi-syyskuussa 5,9 %.

Moody's nosti Venäjän luottoluokitusta. Luokitusta nostettiin yhdellä pykälällä tasolle Baa2. Kaksi vuotta sitten Moody's nosti ensimmäisenä Venäjän roskalainaluokasta luottokelpoiselle asteelle. Baa2 on Moody'sin asteikon toiseksi alin luottokelpoisuusaste. Sama luokitus on mm. Tunisialla ja Mauritanialla. Luottoluokituksen nostoa oli jo odotettu, sillä Venäjän raaka-aineiden vientitulot ovat kasvattaneet valtion valuuttavarantoa huomattavasti. Lisäksi valtion budjettimenot on pidetty kurissa ja valtionvelkaa lyhennetty etuajassa. Myös poliittinen vakaus on lisääntynyt. Vuoden 2006 budjettiin hiljattain hyväksytyt lisämenot eivät vaikuttaneet Moody'sin päätökseen. Analyytikoiden mukaan Venäjän talous kestäisi jopa öljyn hinnan huomattavan laskun.

Luokituksen nosto nykyisestä vaatii Moody'sin mukaan valtion merkittävää panostusta mm. julkishallinnon tehostamiseen. Pysähtyneet talousuudistukset täytyy käynnistää uudelleen, budjettijärjestelmää tulee kehittää, oikeuslaitoksen toimintaa parantaa ja korruptiota vähentää. Lisäksi inflaation pitää hidastua.

Strategisten esiintymien lista julki. Hallitus julkisti 24.10. listan viidestä strategisista öljy-, kaasu-, kulta- ja kupariesiintymistä, joiden hyödyntäminen ja jalostaminen on evätty ulkomaisilta yhtiöiltä. Strategiseksi määrittelyyn vaikuttivat ko. kaivannaisen maailmanlaajuisen tarjonnan niukkuus sekä esiintymän koko ja maantieteellinen sijainti. Esiintymien lista on odotettua lyhyempi. Strategiset kohteet sisältävän uuden kaivannaislain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2006 jälkipuoliskolla.

Venäjä ei ole myöntänyt uusia merkittäviä kaivannaistoimilupia seitsemään vuoteen. Valtion kaasu- ja öljyomistusten uudelleenjärjestelyjen myötä valtiolla on itsellään mahdollisuus saada merkittävä asema uusia lupia jaettaessa. Vaikeapääsyisillä alueilla sijaitsevien öljy- ja kaasuesiintymien kehittämiseen ulkomaiset investoinnit ovat silti edelleen tervetulleita. Luonnonvaraministeri Juri **Trutnevin** mukaan valtio aikoo kuitenkin rajoittaa ulkomaisten sijoittajien mahdollisuuksia osallistua yli miljardin öljytynnyrin, 1 000 miljardin kaasukuution ja yli 10 miljoonan kuparitonnin esiintymien hyödyntämiseen.

Presidentti Putin perusti koordinointineuvoston. Neuvosto koordinoi terveydenhoidon, koulutuksen, asumisen ja maatalouden uudistamista. Presidentin itsensä johtamaan neuvostoon kuuluu 41 jäsentä: mm. 6 keskeistä ministeriä, presidentin hallinnon johto ja lukuisa joukko kuvernöörejä. Tarkkailijoiden hämmästykseksi pääministeri **Fradkov**ia ei otettu mukaan. Neuvoston asema esim. suhteessa maan hallitukseen ja sen päätösten velvoittavuus ovat toistaiseksi epäselvät.

Suuryrityksistä LUKoilin liikevaihto kasvoi nopeimmin. Venäläisen Expert-talouslehden teettämän "Venäjän 400 suurinta yritystä" -selvityksen mukaan kaasujätti Gazprom oli edelleen liikevaihdolla mitattuna Venäjän suurin yritys. Expert käytti selvityksessä yritysten vuoden 2004 tilinpäätöksiä. Öljy-yhtiö LUKoilin liikevaihto kasvoi viime vuonna 40 %, ja yhtiö nousi toiseksi suurimmaksi yritykseksi. Myös sähköyhtiö RAO UES kipusi viime vuonna Venäjän rautatieyhtiön (RZD) ohi. Öljyyhtiö Jukos piti viidennen sijansa, mutta sen sijoituksen arvellaan heikentyvän vuoden 2005 aikana yhtiön jouduttua myymään ydintoimintojaan verovelkojen vastineeksi.

Suuryrityksistä 103 oli rekisteröity ulkomaille, 116 Moskovaan ja 23 Pietariin. Yli puolet suuryrityksistä toimi teollisuudessa. Seuraavaksi suurimmat sektorit olivat kuljetusala, telekommunikaatio ja pankit.

Venäjän 10 suurinta yritystä

Sijoitus 2005	Sijoitus 2004	Yritys	Liikevaihto (mrd. US $)	Kasvu-%
1.	1.	Gazprom	33 900	19
2.	3.	LUKoil	28 800	40
3.	4.	RAO UES	23 600	15
4.	2.	RZD	22 900	11
5.	5.	Jukos	22 100	–
6.	6.	TNK-BP	14 300	29
7.	7.	Surgutneftegaz	10 700	30
8.	9.	Sibneft	8 000	21
9.	8.	Sberbank	7 500	13
10.	10.	Norilsk Nikel	6 700	28

Lähde: Expert

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
43 • 27.10.2005

Kiina

Kiinan hintojen nousuvauhti hidastui syyskuussa. *Kuluttajahinnat* olivat syyskuussa vain 0,9 % korkeampia kuin vuosi sitten. Inflaatiovauhti jatkoi hidastumistaan, sillä elokuussa hinnat olivat vielä 1,3 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Hyvät satonäkymät hidastivat ruuan hinnan nousun syyskuussa 0,3 prosenttiin, kun taas palvelut kallistuivat vuodessa 3 %. Kova kilpailu laski vaatteiden hintoja vuodessa 1,5 % ja kestokulutushyödykkeiden hintoja 0,6 %. Palveluiden hintoja nostivat eniten lisääntyneet asumiskustannukset.

Myös *tuottajahintojen* nousu hidastui syyskuussa, kun hinnat olivat 4,5 % korkeampia kuin vuotta aiemmin. Elokuussa hinnat nousivat 5,3 % vuoden takaisesta. Eniten vuodessa kallistuivat energiasektorin tuotteet. Raakaöljyn hinta oli 33 % korkeampi kuin vuotta aiemmin, ja myös öljytuotteet kallistuivat. Hiilen tuottajahinta nousi vuodessa 22 %. Sen sijaan viime vuosien suuret investoinnit alalle näkyivät mm. terästuotteiden hintojen nousun merkittävänä hidastumisena.

Vähittäiskaupan kasvussa ei yllätyksiä. Kiinan vähittäiskauppa kasvoi syyskuussa nimellisesti lähes 13 % vuotta aiemmasta. Kasvu on ollut koko vuoden suurin piirtein yhtä nopeaa. Reaalisesti kotimaisen kulutuksen kasvu on kuitenkin hieman kiihtynyt, sillä kulutustavaroiden inflaatio hidastui syyskuussa jo 0,2 prosenttiin. Tammi-syyskuussa suurissa kaupungeissa käydyn kaupan arvo oli noin kaksi kolmasosaa koko vähittäiskaupan arvosta. Suurissa kaupungeissa myös kulutus kasvoi hieman nopeammin muualla maassa. Odotetusti nopeimmin kasvoi polttoaineiden kauppa (lähes 40 % vuotta aiemmasta) sekä rakennus- ja sisustustarvikkeiden kauppa (lähes 30 %). Myös viestintälaitteita ja kosmetiikkaa myytiin yli 20 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Kiinan kotimaisen kysynnän yleinen kasvu on kuluvana vuonna ollut odotettua hitaampaa.

Teollisuustuotannon nopea kasvu jatkui. Syyskuussa teollisuustuotanto kasvoi hieman yli 16 % vuotta aiemmasta, ja kasvuvauhti oli suunnilleen yhtä nopeaa kuin tammi-syyskuussa. Kuluvana vuonna teollisuustuotantoa on kiihdyttänyt yksityinen sektori, jonka tuotanto kasvoi 18 % vuotta aiemmasta. Valtion omistamien yhtiöiden tuotanto lisääntyi 11 % vuotta aiemmasta. Kiinan tilastoviranomaiset huomioivat teollisuustuotantotilastossa ainoastaan ne yksityiset yritykset, joiden vuosittainen myynti on yli 5 miljoonaa juania (500 000 euroa), sekä kaikki valtion omistamat yritykset.

Ensimmäisen vuosipuoliskon aikana henkilöautotuotanto kasvoi vain 5 % vuotta aiemmasta. Tuotanto kuitenkin piristyi huomattavasti tammi-syyskuussa, jolloin se kasvoi jo lähes 18 %. Tilastoviranomaiset eivät ilmoittaneet kuukausikohtaista tuotantolukemaa syyskuulle. Muista tuotantoaloista teräksen ja raudan tuotanto jatkoi tammi-syyskuussa nopeaa lähes 30 prosentin kasvuaan. Teräksen tuotannon kasvu kuitenkin hidastuu viimeisellä neljänneksellä, sillä Kiinan suurimmat teräsyhtiöt päättivät leikata teräksentuotantoaan loppuvuonna teräksen hinnan tukemiseksi.

Teollisuustuotannon kasvu, % vuotta aiemmasta

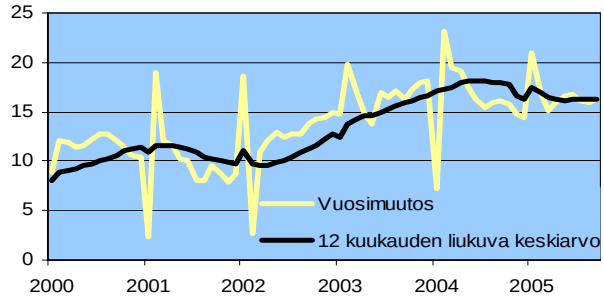

Lähde: NBS

Ulkomaisten suorien sijoitusten virta pysyi tasaisena. Tammi-syyskuussa ulkomaisten suorien sijoitusten virta Kiinaan supistui 2 % vuotta aiemmasta ja oli 43 miljardia dollaria. Sijoitusten virta on ollut varsin tasaista koko 2000-luvun. Edelleen suurin osa sijoituksista tuli Aasiasta, mutta niiden määrä supistui lähes 10 %. Eniten vähenivät sijoitukset Hongkongista ja Etelä-Koreasta. Sen sijaan sijoitukset Euroopan unionin maista ja veroparatiiseista kasvoivat noin 30 % vuotta aiemmasta. Ulkomaisten suorien sijoitusten arvo oli tammi-syyskuussa noin 6 % kotimaisten kiinteiden sijoitusten arvosta. Vuonna 2004 jo sovitut tulevat sijoitukset kasvoivat 33 % vuotta aiemmasta ja kuluvan vuoden tammi-syyskuussa 21 %. Sovittujen sijoitusten nopea kasvu herättää toiveita myös toteutuneiden sijoituksen kasvun kiihtymisestä lähivuosina.

Ulkomaiset suorat sijoitukset, miljardia dollaria

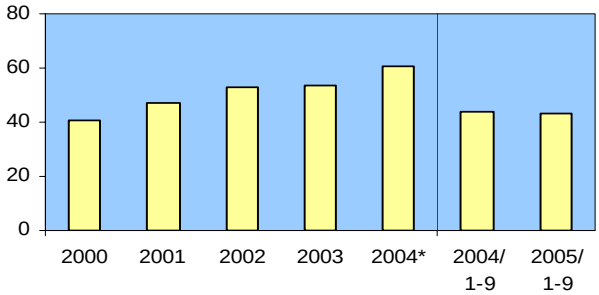

*Alustava luku
Lähde: Invest in China

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
44 • 3.11.2005

Venäjä

Teollisuustuotanto kasvoi nopeimmin Moskovan läänissä. Rosstatin mukaan teollisuustuotanto lisääntyi Moskovan läänissä tammi-syyskuussa 36 % vuotta aiemmasta. Myös Moskovan kaupungin 18 prosentin vuosikasvu oli huomattavasti nopeampaa kuin kasvu koko Venäjällä (4 %). Venäjän teollisuustuotannosta 13 prosenttia tuotettiin Moskovan kaupungissa tai läänissä. Teollisuustuotanto kasvoi nopeimmin (17 %) *keskisessä federaatiopiirissä*, johon myös Moskova kuuluu. Piirissä sijaitsee noin neljäsosa Venäjän koko teollisuudesta.

Luoteisen ja eteläisen federaatiopiirien teollisuustuotannon vuosikasvu tammi-syyskuussa oli 9 %. Luoteisen piirin osuus Venäjän teollisuustuotannosta oli 11 % ja eteläisen 6 %. *Volgan, Uralin ja Siperian federaatiopiirien* tuotannon vuosikasvu oli vaisumpi, 2–3 %. Volgan ja Uralin osuudet maan teollisuustuotannosta olivat kummallakin noin 20 % ja Siperian osuus 13 %. Aiemmista vuosista poiketen Uralin piirissä sijaitsevan öljyrikkaan Tjumenin läänin tuotannon vuosikasvu oli laimeaa. Teollisuustuotanto siellä kasvoi tammi-syyskuussa alle 4 %, mitä selittää kaivannaistuotannon hidas 2 prosentin kasvu. Läänissä sijaitsee merkittävä osa maan öljykentistä ja sen osuus maan teollisuustuotannosta oli tammi-syyskuussa 14 %. *Kaukoidän federaatiopiirissä* teollisuustuotanto supistui prosentilla. Piirin osuus Venäjän teollisuustuotannosta oli 3 %.

Teollisuustuotannon vuosikasvu tammi-syyskuussa federaatiopiireittäin, %

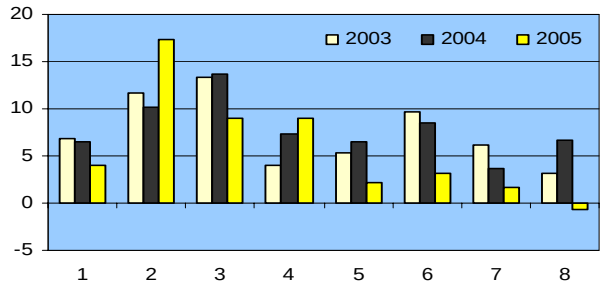

1. Koko Venäjä
2. Keskinen piiri
3. Luoteinen piiri
4. Eteläinen piiri
5. Volgan piiri
6. Uralin piiri
7. Siperian piiri
8 Kaukoidän piiri

Lähde: Rosstat

Venäläispankkien hallintotavoissa parantamisen varaa. Standard & Poor's julkisti äskettäin selvityksen 30 suurimman venäläispankin hallintotavoista. Venäläispankkien hallintotavan ja avoimuuden keskiarvolukema asteikolla 0–100 oli 36. Venäläisten suuryritysten tulos vastaavassa selvityksessä oli 50, ja maailman kymmenen suurinta pankkia ylsivät keskimäärin lukemaan 81. Selvityksessä käytettiin 102 muuttujaa mm. pankkien omistusrakenteesta, omistajien oikeuksista sekä toimintaa, tulosta ja hallintoa koskevien tietojen saatavuudesta. Venäläisten pankkien heikkoa menestystä selittää mm. se, että pankeista vain viisi on listattu pörssiin, ja että valtaosa suurimmista pankeista (mm. Alfa, Rosbank, MDM, Petrocommerce ja Uralsib) on osa monimutkaisia konserneja. Selvityksessä eivät olleet mukana Venäjän ulkomaalaisomisteiset pankit.

Keskuspankki pyrkii pankkivalvontaviranomaisena osaltaan yleisön luottamuksen lisäämiseksi selvittämään pankkien todelliset omistajat nykyistä paremmin. Myös keskuspankin vaatimus siirtyä keskipitkällä aikavälillä kansainvälisen IFRS-kirjanpitostandardin käyttöön pankeissa tähtää pankkitoiminnan avoimuuden lisäämiseen.

Venäjän 10 suurinta venäläisomisteista pankkia taseen mukaan ja sijoitus S&P:n hallintotapavertailussa

	Pankki	Varat 1.7.2005 (mrd. USD)	Sijoitus hallintotapavertailussa (kokonaistulos, max. 100)
1.	Sberbank	97,6	5. (46)
2.	Vneshtorgbank (VTB)	18,5	1. (55)
3.	Gazprombank	14,1	19. (34)
4.	Alfa-Bank	8,2	28. (23)
5.	Bank of Moscow	7,5	14. (38)
6.	ROSBANK	5,3	8. (40)
7.	MDM Bank	4,2	3. (51)
8.	Bank Uralsib	3,4	2. (32)
9.	International Industrial Bank	2,7	29. (17)
10.	Bank Petrocommerce	2,3	12. (39)

Lähde: Standard & Poor's, Expert

Hallitus hyväksyi hallintouudistuskonseptin 2006–2008. Käytännöllisesti katsoen pysähdyksissä ollutta hallintouudistusta yritetään nyt terävöittää hallituksen kolmivuotisen konseptin ja toimenpideohjelman pohjalta. Asiantuntijat suhtautuivat konseptiin varovaisen myönteisesti mutta korostivat, että uudistusten menestyminen edellyttää yritysmaailman ja kansalaisjärjestöjen vahvaa mukanaoloa. Venäjä on useana vuonna menestynyt huonosti hallintoa koskevissa kansainvälisissä vertailuissa. Hallituksen mukaan parannettavaa on lupakäytännöissä, korruption vähentämisessä, valitusmenettelyissä, tietojärjestelmissä ja uudistusten ulottamisessa aluetasolle.

Presidentin aloitteesta vuonna 2003 käynnistetyn hallintouudistuksen tarkoituksena on vähentää valtion osuutta talouselämässä, poistaa päällekkäistä byrokratiaa, kehittää etujärjestötoimintaa, eriyttää valtion valvonta- ja palvelutehtävät sekä uudistaa keskusvallan ja alueiden vastuunjako.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
44 • 3.11.2005

Kiina

Kiinan vaihtotaseen ylijäämän kasvu jatkui tammi-kesäkuussa. Ulkomaanvaluuttavirasto (SAFE) julkisti maksutasetilaston kuluvan vuoden ensimmäiselle vuosipuoliskolle. Vaihtotaseen ylijäämä oli 67 miljardia (8 % BKT:stä), mikä oli 60 miljardia dollaria enemmän kuin viime vuoden tammi-kesäkuussa. Ylijäämä selittyi lähes kokonaan (54 mrd. dollaria) tavarakaupan ylijäämällä ja vastikkeettomilla tulonsiirroilla (12 mrd. dollaria). Palveluiden tase oli 4 miljardia dollaria alijäämäinen. Maksutasetilastojen ja tullin tilastojen välinen tavarakaupan ylijäämien ero (tammi-kesäkuussa noin 15 mrd. dollaria) on tyypillistä Kiinan ja monen muun maan tilastoille.

Rahoitustaseen ylijäämä oli alle 40 miljardia dollaria, josta 22 miljardia tuli ulkomaisista suorista sijoituksista. Rahoitustaseen ylijäämä on pienentynyt viime vuodesta ja sen uskotaan heijastelevan spekulatiivisen valuuttaviran heikentymistä. Tilastoimattomia valuuttavirtoja kuvaava virhetermi kääntyi jälleen negatiiviseksi eli kyseiset valuuttavirrat suuntautuivat Kiinasta ulospäin.

Maksutaseen mukaan valuuttavaranto kasvoi 100 miljardilla dollarilla ensimmäisellä vuosipuoliskolla ja varanto oli kesäkuun lopussa 710 miljardia dollaria. Viime vuoden vastaavana ajanjaksona valuuttavaranto kasvoi 67 miljardilla dollarilla. Varanto on kasvanut viime vuosina hyvin nopeasti ja on nyt maailman toiseksi suurin.

Maksutase puolivuosittain, miljardia dollaria

	Vaihtotase	Rahoitustase	Virhetermi	Valuuttavarannon muutos
2004 H1	7,5	66,8	-6,9	67,4
2004 H2	61,2	43,9	33,9	139,0
2005 H1	67,2	38,3	-4,5	101,0

Lähde: SAFE

Investointien kasvu edelleen nopeaa. Kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana kiinteät investoinnit kasvoivat nimellisesti 26 % vuotta aiemmasta. Kasvuvauhti oli vain 1,6 prosenttiyksikköä heikompi kuin vuotta aiemmin ja ylitti selkeästi hallituksen 16 prosentin kasvutavoitteen kuluvalle vuodelle. Kiinteiden investointien kasvu oli tammi-syyskuussa erityisen nopeaa teollisuudessa ja rakentamisessa (36 %). Investoinnit alkutuotantoon, lähinnä maatalouteen, kasvoivat 19 % ja palvelusektorille 23 % vuotta aiemmasta. Toimialoittain huomattavan nopea investointien kasvu koettiin hiilentuotannossa (77 %), öljyn ja kaasun tuotannossa (31 %) sekä rautateillä (41 %). Investointien nopea kasvuvauhti toimii yhdessä viennin kanssa tärkeänä kokonaistuotannon kasvuun vaikuttavana tekijänä. Äärimmäisen nopean investointien kasvun oloissa uusien investointien tuottavuus saattaa kuitenkin olla kyseenalainen.

Kiina nosti tuloverokynnystä. Pitkään valmisteltu henkilökohtaista tuloveroa koskeva lakimuutos hyväksyttiin lokakuun lopussa, ja se tulee voimaan vuoden 2006 alusta. Muutoksella verottomien kuukausikohtaisten tulojen enimmäismäärä nostettiin 1 600 juaniin (160 euroa). Kynnyksen ylittäviä tuloja koskevaa progressiivista asteikkoa ei muutettu. Asteikko vaihtelee 5 prosentista aina 45 prosenttiin. Aiemmin tuloverokynnys oli puolet pienempi eli 800 juania ja se asetettiin jo vuonna 1993. Verokynnyksen ylittäneiden työllisten osuus kasvoi vuoden 1993 yhdestä prosentista reilusti yli 50 prosenttiin.

Verokynnyksen nostolla Kiina pyrkii tasoittamaan maassa vallitsevia suuria tuloeroja. Lisäksi valtio aikoo tiukentaa suurituloisten verotuksen valvontaa. Valtiovarainministeriö arvioi verokynnyksen noston pienentävän tuloveroa maksavien määrän puoleen ja vähentävän valtion verotuloja noin 20 miljardilla juanilla (2 mrd. euroa). Etenkin köyhimpien alueiden verotulot pienenevät huomattavasti. Valtio aikoo lisätä tulonsiirtoja näille alueille.

Tulojen nopea kasvu jatkui edelleen. Tulot kasvoivat tammi-syyskuussa kaupunkialueilla reaalisesti 10 % vuotta aiemmasta ja maaseudulla 12 %. Maaseudulla tulojen kasvu on kiihtynyt vuoden 2004 alusta, mutta tulojen suuruudessa on edelleen huomattava ero. Keskimääräinen henkeä kohti laskettu käytettävissä oleva tulo oli kaupungeissa 880 juania (88 euroa) kuukaudessa, kun taas maaseudulla keskimääräinen käteistulo oli 270 juania (27 euroa) kuukaudessa. Maaseudulla keskimäärin puolet tuloista tulee maataloustuotteiden myynnistä. Ensi vuonna voimaan tulevan tuloverouudistuksen myötä käytettävissä olevat tulot kaupungeissa oletettavasti kasvavat nopeasti. Sen sijaan maaseudulla tulotaso on niin matala, että suurimman osan ei ole tarvinnut maksaa veroja aiemminkaan.

Tulojen kasvu, % vuotta aiemmasta.

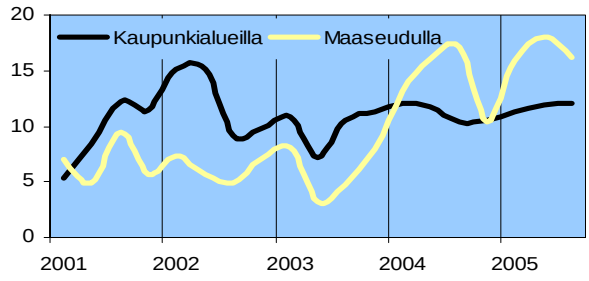

Lähde: NBS

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
45 • 10.11.2005

Venäjä

Venäjän inflaatio edelleen hallituksen tavoitetta nopeampaa. Venäjän vuosi-inflaatio oli lokakuussa 11,8 % eli hieman hitaampaa kuin syyskuussa. Inflaatiota pitää edelleen yllä palveluhintojen nopea nousu. *Palveluiden* vuosi-inflaatio oli lokakuussa 21,4 %, *elintarvikkeiden* 11 % ja *muiden tavaroiden* 6,4 %. Nopeana jatkunut inflaatio näyttää jälleen kerran ylittävän tavoitteen. Viimeisten kymmenen vuoden aikana Venäjä on ainoastaan vuonna 2003 pysynyt alkuperäisessä inflaatiotavoitteessa. Hallituksen kuluvan vuoden päivitetty inflaatiotavoite on 11 %, ja sen nostamisesta keskustellaan. Heinäkuisessa laajassa kyselytutkimuksessa yli puolet vastanneista totesi Venäjän suurimman huolenaiheen olevan kuluttajahintojen nopea nousu, jota seurasivat köyhyys, työttömyys ja terrorismi.

Presidentti **Putin** liittyi lokakuun lopulla keskusteluun ja vaati hallitukselta uusia toimia kansalaisten reaalitulojen turvaamiseksi ja inflaation hillitsemiseksi. Vaatimuksista huolimatta nykyisen politiikan, joka keskittyy ensisijaisesti suojelemaan ruplan nimellistä arvoa inflaation kustannuksella, ei uskota huomattavasti muuttuvan.

Hallitus kannustaa asuntorakentamiseen. Venäjän hallituksen kansallisen asunto-ohjelman tavoitteena on kaksinkertaistaa maan vuotuinen asuntorakentaminen 40:stä 80 miljoonaan neliömetriin vuoteen 2010 mennessä. Tarkoitus on parantaa kansalaisten asumistasoa mm. nostamalla keskimääräistä henkeä kohti laskettua asuinpinta-alaa 20 neliöstä lähemmäs EU:n tasoa (34 m^2). Tällä hetkellä maan asuntokannasta yli 60 % on huonokuntoista ja kymmenisen prosenttia vaatisi välitöntä kunnostusta. Ohjelma tukee erityisesti nuorten perheiden asunnon ostoa, tarjoaa invalideille ilmaisia asuntoja, laajentaa hypoteekkilainojen valtiontakausta ja kasvattaa hypoteekkilainarahaston pääomaa ensi vuonna 64 miljardilla ruplalla (1,9 mrd. euroa).

Nykyisellään vain joka kymmenes perhe pystyy ostamaan oman asunnon, vaikka tarve asunnon vaihtoon olisi kuudella perheellä kymmenestä. Tämänhetkisen uusien asuntojen kokonaiskysynnän arvioidaan olevan miljardi neliömetriä. Lisäksi hypoteekkilainojen määrän kasvu voimistaa vähitellen uusien asuntojen kysyntää edelleen. Vuonna 2004 hypoteekkilainoja myönnettiin 20 miljardin ruplan arvosta, ja vuonna 2010 myönnettyjen lainojen määrän odotetaan nousevan 415 miljardiin ruplaan (n. 12 mrd. euroa).

Asunto-ohjelman toteuttamista haittaa mm. se, että rahoitus tulee keskusvallalta, mutta kaavoitus on paikallishallinnon käsissä. Rakennustoiminta on alueittain monopolisoitunutta, jolloin markkinoiden toiminta ja hintojen muodostus häiriintyy. Lisäksi rakennusurakoihin liittyvien riskien vakuuttaminen Venäjän kehittymättömillä vakuutusmarkkinoilla on vaikeaa.

Venäjän asuntotuotannon kasvu 2003–2005, %, 3 kk:n liukuva kesiarvo

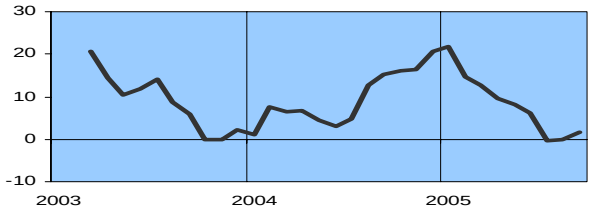

Lähde: Rosstat

Moskovassa asuntopula. Uusien asuntojen pula on vaikeuttanut kaupunginhallituksen suunnitelmia purkaa lähes 1 000 Hrushtshevin aikaista viisikerroksista asuintaloa vuoteen 2010 mennessä ja korvata ne moderneilla kerrostaloilla. Kaupunki on päättänyt tukea rakenteilla olevien asuntojen ostoa budjetistaan, josta on vuosittain osoitettu kunnalliseen asuntotuotantoon 30 miljardia ruplaa (n. 880 milj. euroa). Tonttipulan vuoksi suunnitellaan jopa 40-kerroksisten asuinrakennusten rakentamista. Korkeita rakennuksia tuottavan projektin nimi on "Uusi rengas" ja sitä varten on kaavoitettu 60 tonttia eri puolilla Moskovaa. Rakennusten asuinpinta-ala tulee olemaan jopa neljä miljoonaa neliömetriä ja niiden on tarkoitus valmistua vuoteen 2015 mennessä.

Uuden asunto-osakeyhtiölain tultua voimaan huhtikuussa uusien asuntojen tarjonta pääkaupungissa on supistunut jopa neljänneksellä. Laista ja tonttipulasta huolimatta asuntojen hintojen nousu Moskovassa rauhoittui alkuvuonna, mutta lähti viimeisimpien tietojen mukaan elokuussa jälleen reippaaseen nousuun. Ydinkeskustassa hintojen vuosinousu oli tammi-kesäkuussa reilut 8 %, mikä oli kahdesta neljään prosenttiyksikköä enemmän kuin kaupungin muilla alueilla. Keskustassa asuntojen neliöhinta oli alkuvuonna noin 2 600 dollaria ja koko kaupungissa keskimäärin noin 2 000 dollaria. Pietarissa rakentamisen nopean kasvun johdosta uusien asuntojen hintojen nousu pysähtyi vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Pietarissa neliöhinta on nyt noin 1 000 dollaria.

Venäjänkielisten määrä vähenee. Hallituksen tänä syksynä hyväksymän tavoiteohjelman ”Venäjän kieli 2006–2010” tarkoituksena on vaalia venäjän kielen osaamista ja vahvistaa kielen asemaa. Neuvostoliiton aikana venäjä oli 280 miljoonan ihmisen valtiollinen kieli. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Venäjän rinnalle syntyneissä uusissa valtioissa on noin 140 miljoonaa asukasta, joista vielä tällä hetkellä 100 miljoonaa osaa venäjää. Näistä venäjä on säilynyt valtiollisen kielenä vain Valko-Venäjällä. Kazakstanissa ja Kirgisiassa venäjällä on suhteellisen vahva virallisen kielen asema.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
45 • 10.11.2005

Kiina

Kiinan alkukesän viljasato oli hyvä. Kiina tuotti kesäviljaa kuluvana vuonna yli 100 miljoonaa tonnia, mikä oli 5 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Myös koko vuoden viljasadosta arvioidaan tulevan suurempi kuin viime vuonna. Sadon lisäys johtuu lähinnä suotuisista sääolosuhteista ja lisääntyneestä viljelypinta-alasta. Hyvään satoon liittyy myös ongelmia, sillä viljan hinta on alkanut laskea (syyskuussa hinta laski prosentin vuotta aiemmasta), mikä saattaa osaltaan vähentää viljelijöiden motivaatiota lisätä viljan tuotantoa. Kiina onnistui viime vuonna usean vuoden jälkeen kääntämään viljasadon määrän kasvuun.

Kiina alkaa mitata työttömyyttä uusilla keinoilla. Kaupunkialueilla rekisteröityjen työttömien osuus on virallisten tietojen mukaan jo pitkään ollut noin 4 % työvoimasta. Todellisuudessa työttömiä on kuitenkin enemmän, sillä suuri osa työttömistä joko ei näe tarpeelliseksi rekisteröityä tai se ei ole heille edes mahdollista.

Saadakseen luotettavamman kuvan työttömyydestä Kiina alkaa ensi vuoden aikana julkistaa kyselytutkimusten avulla saatuja työttömyyslukuja. Menetelmä vastaa kansainvälisiä käytäntöjä, ja tilastoviranomaiset ovat käyttäneet sitä jo vuodesta 2000 asti, mutta tuloksia ei ole julkistettu. Joidenkin arvioiden mukaan työttömien osuus on kaupungeissa vähintään 10 % työvoimasta. Maaseudun työttömien ja vajaatyöllistettyjen määrää ei mitata aktiivisesti, mutta määrän uskotaan liikkuvan jopa lähes 200 miljoonassa. Lisäksi Kiina suorittaa parhaillaan pienimuotoista väestönlaskentaa, jossa on ensi kertaa mukana kysymyksiä myös työtilanteesta ja tulotasosta. Tutkimus kattaa väestöstä prosentin eli 13 miljoonaa ihmistä.

Yhdysvallat ja Kiina sopimukseen tekstiilikaupasta. Kiina ja Yhdysvallat sopivat tällä viikolla uusista vaate- ja tekstiilikiintiöistä seuraavien kolmen vuoden ajaksi. Sopimuksen piiriin kuuluu 34 tuoteryhmää, joista 19 oli jo aiemmin tuontikiintiöiden piirissä. Tekstiilikiintiöön kuuluvat tuotteet muodostavat lähes puolet Kiinan tekstiiliviennistä Yhdysvaltoihin. Sopimuksen arvioidaan mahdollistavan Kiinalle hieman yli 11 prosentin vuosittaisen tekstiiliviennin kasvun Yhdysvaltoihin. Toukokuussa aloitettujen neuvottelujen ajaksi tekstiiliviennin kasvu oli rajoitettu 7,5 prosenttiin. Nyt aikaansaatu sopimus on voimassa vuoden 2008 loppuun, jonka jälkeen WTO-sitoumusten mukaan kiintiöiden käyttö ei ole enää sallittua. Kiinan ja EU:n aiemmin tänä vuonna solmima sopimus tekstiilikaupan rajoittamisesta päättyy vuonna 2007. Tekstiilikauppa on ollut herkkä kiistanaihe Yhdysvaltojen ja Kiinan välillä erityisesti sektorin työllisyysvaikutusten vuoksi. Tekstiilikaupan vapauduttua tammikuussa kiinalaisvaatteiden tuonti Yhdysvaltoihin kasvoi kuluvan vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana yli 50 % vuotta aiemmasta. Sopimukseen päästiin ennen presidentti George W. **Bush**in tulevaa Kiinan-vierailua tässä kuussa.

Keskuspankki julkisti raportin rahoitusjärjestelmän vakaudesta. Maanantaina 7.11 julkistetun laatuaan ensimmäisen vakausraportin mukaan rahoitusjärjestelmä on yleisesti ottaen varsin vakaa. Vakautta edesauttavat hyvä poliittinen ja taloudellinen ympäristö, rahoitussektorin uudistukset ja rahoitusmarkkinoiden suotuisa kehitys. Raportin mukaan rahoitusjärjestelmään kohdistuu kuitenkin myös huomattava määrä riskejä. Näitä ovat mm. talouskasvun vahva riippuvuus investointien ja viennin kasvusta, kiinteistösektorin ylikuumeneminen ja talouden rakennemuutoksen aiheuttama hoitamattomien luottojen kasvu. Kiinan rahoitusjärjestelmässä suurimman osan riskeistä kantaa pankkisektori. Raportti korostaakin osake- ja joukkovelkakirjamarkkinoiden uudistusten tärkeyttä riskien jakamiseksi. Epävarmuutta järjestelmään tuovat myös ulkoiset tekijät kuten raakaöljyn hinnan mahdollinen nousu, dollarin heikentyminen ja kansainvälisten korkojen nousu. Raportti painottaa myös kansalaisten ja yritysten vastuuta etenkin valuuttakurssiriskin huomioon ottamisessa. Keskuspankki aikoo kehittää rahoitusjärjestelmän seurantaansa ja julkaista vakausraporttinsa jatkossa vuosittain.

Ulkomaisen omistuksen rajoittamisesta Kiinan pankkisektorilla keskustellaan. Kiinan pankkivalvontaviranomaisten (CBRC) edustaja toi esiin viime viikolla mahdollisia uusia ulkomaiseen omistukseen kohdistuvia rajoituksia Kiinan pankkisektorilla. CBRC:n edustajan mukaan ulkomaiset sijoittajat eivät saisi myydä omistusosuuksiaan kolmeen vuoteen ostamisajankohdasta, eikä sama ulkomainen sijoittaja saisi hankkia osuutta useammasta kuin kahdesta pankista. Kyseessä on kuitenkin vain keskustelunavaus, joka ei välttämättä johda lainmuutoksiin tulevaisuudessa. Jo aiemmin ulkomaisen omistuksen määrä yhtä pankkilaitosta kohden on rajattu 25 prosenttiin. Lisäksi yhden ulkomaisen sijoittajan omistusosuus kiinalaispankista saa olla enintään 19,99 %. Omistuksen rajoittamista kahteen pankkiin voidaan perustella kilpailusyillä, kun taas vaatimus pidemmistä omistusajoista saattaa vähentää spekulatiivista sijoitustoimintaa pankkisektorilla. On myös todennäköistä, että Kiina haluaa välttää ulkomaisten omistajien hallitsevan aseman muodostumista maan pankkimarkkinoilla. Ulkomaisten sijoitusten määrä Kiinan pankkisektorilla on tänä vuonna noussut 17 miljardiin dollariin, kun niitä vielä viime vuonna oli hyvin vähän.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
46 • 17.11.2005

Venäjä

Venäjän ulkomaakaupan kasvu yhä nopeaa. Tammi-syykuussa Venäjän *tavaraviennin* arvo oli 178 miljardia dollaria, ja se kasvoi 38 % vuotta aiemmasta. Tavaraviennistä lähes puolet oli raakaöljyä ja öljyjalosteita. Näiden tuoteryhmien vienti kasvoi 53 % tammi-syyskuussa. Raakaöljyn viennin volyymikasvu on laskenut joitakin prosenttiyksikköjä vuotta aiemmasta, mutta vuoden aikana voimakkaasti noussut raakaöljyn hinta on lisännyt huomattavasti viennin arvoa. Korkeat öljynhinnat ovat lisäksi kannustaneet öljyjalosteiden vientiin, jonka kasvoi tammi-syyskuussa määrällisesti edelleen lähes toistakymmentä prosenttia. Kaasun sekä metallien osuudet tavaraviennistä olivat molemmat 13 %. Muu vienti koostui pääasiassa muista raaka-aineista. Lisäksi koneiden ja laitteiden osuus tavaraviennistä oli 5 %. Tavaroiden lisäksi Venäjä vei tammi-syykuussa *palveluita* 18 miljardin dollarin edestä ja palveluviennin vuosikasvu oli 22 %.

Venäjän *tavaratuonnin* arvo oli 86 miljardia dollaria tammi-syykuussa ja sen vuosikasvu oli 28 %. Suurin osa tuonnista oli teollisuuden laitteita ja kulutustavaroita. Tuoteryhmä koneet ja laitteet vastasi 41 prosentista tuonnista, josta henkilöautojen osuus oli yksinään 8 %. Tavaroiden tuonnin lisäksi *palveluita* tuotiin tammi-syyskuussa 28 miljardin dollarin arvosta. Palvelutuonnin vuosikasvu oli 14 %. Venäjän suurimmat kauppakumppanit kuluvan vuoden tammi-syykuussa olivat Saksa, Hollanti ja Italia. Suomi oli 13. suurin kauppakumppani, kun se vielä tammi-kesäkuussa oli 9. suurin.

Ruplan vahvistuminen hidastui. Venäjän keskuspankin mukaan ruplan reaalinen efektiivinen (eli ulkomaankauppaosuuksilla painotettu) kurssi vahvistui tammi-lokakuussa 9,3 %. Euroon nähden rupla on vahvistunut tämän vuoden aikana 15,9 % ja dollariin 1,1 %. Vuoden alkupuoliskolla tapahtunut nopea vahvistumien pysähtyi elo-syykuussa, ja reaalikurssi oli lokakuun lopulla samalla tasolla kuin heinäkuun lopulla. Kuluvana vuonna ruplan reaalikurssi on vahvistunut odotettua nopeammin paljolti korkean öljynhinnan tuomien valuuttatulojen vuoksi. Keskuspankin alkuperäinen ruplan efektiivisen reaalikurssin vahvistumistavoite oli 8 %.

Valuuttavaranto kasvanut kuluvana vuonna kolmanneksella. Paljolti raaka-aineiden ja eritoten öljyn korkeiden maailmanmarkkinahintojen ansiosta Venäjä on onnistunut viime vuosina ylläpitämään merkittävää vaihtotaseen ylijäämää, jota on käytetty pääasiassa valuuttavarannon kasvattamiseen. Venäjän valuuttavaranto oli lokakuun lopussa 164 miljardia dollaria. Varanto on kasvanut vuoden alusta 32 %. Venäjän valuuttavaranto ylittää roimasti julkisen sektorin ulkomaisen velan määrän, joka oli heinäkuussa 91 miljardia dollaria ja supistui vuoden alkupuoliskolla reilut kuusi prosenttia. Federaation velasta edelleen yli puolet on Neuvostoliiton aikaista, ja siitä valtaosa on suoria lainoja rahoittajahallitusten Pariisin klubilta. Valtion uusista lainoista valtaosa on otettu pääomamarkkinoilta.

Venäjän vaihtotase ja valuuttavaranto 1998–2005, miljardia dollaria

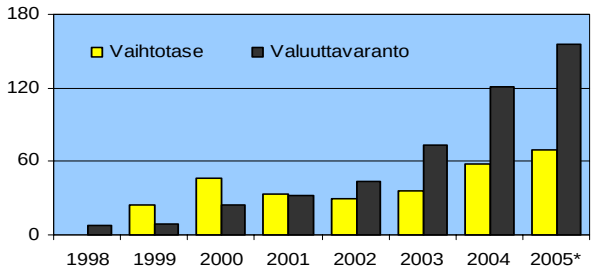

*Tammi-syyskuun tiedot
Lähde: Venäjän keskuspankki

Venäjän yksityissektori velkaantuu ulkomaille. Yksityissektorin velkaantuminen ulkomaille on lisääntynyt varsin huomattavasti. Velan bruttomäärä oli heinäkuun alussa 130 miljardia dollaria, josta rahoituslaitosten osuus oli vajaa kolmannes. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla rahoituslaitosten velat kasvoivat 17 % ja muun yksityissektorin velat 20 %. Yksityisen sektorin nettovelka-aseman arviointi on nk. pääomapaon vuoksi vaikeaa.

Venäläisten suuryritysten on kuluvana vuonna ollut helppo saada lainaa kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta, ja Venäjän parantunut luottoluokitus on monessa tapauksessa heijastunut myös yritysten ja pankkien luokituksiin. Sberbank sai vastikään syndikoidun miljardin dollarin lainan 0,55 prosenttiyksikön preemiolla LIBOR-korkoon nähden. Laina on suurin itäeurooppalaiselle hakijalle myönnetty dollarimääräinen laina. Teräsyhtiö Evraz puolestaan teki ennätyksen venäläisillä velkakirjamarkkinoilla kerättyään eurobondillaan 750 miljoonaa dollaria. Bondin vuosituotoksi luvattiin länsimaiselle sijoittajalle houkuttelevat 8,5 %.

Presidentti Putin uudisti hallitusta. Presidentti nimitti 14.11. ensimmäiseksi varapääministeriksi kansliapäällikkönsä Dmitri **Medvedev**in, joka on myös Gazpromin hallituksen puheenjohtaja ja äskettäin perustetun kansallisten hankkeiden neuvoston puheenjohtaja. Puolustusministeri Sergei **Ivanov** hoitaa jatkossa ministerinsalkun lisäksi myös varapääministerin tehtäviä. Uudeksi kansliapäällikökseen Putin nimitti Tjumenin öljyläänin kuvernöörin Sergei **Sobjanin**in. Tarkkailijoiden mukaan nimitykset liittyvät hallituksen toiminnan yleiseen terävöittämiseen, energiasektorin valtiollisen valvonnan selkeyttämiseen ja Putinin seuraajan valintaan vuoden 2008 vaaleissa.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
46 • 17.11.2005

Kiina

Kiinan kuluttajahintainflaatio kiihtyi hieman lokakuussa. *Kuluttajahinnat* olivat lokakuussa 1,2 % korkeammalla kuin vuosi sitten, kun syyskuussa vuosi-inflaatio oli 0,9 %. Keskimääräisessä inflaatiovauhdissa ei tällä hetkellä ole eroa kaupunkien ja maaseudun välillä. Ruoan hinta nousi keskimäärin samaa vauhtia kuin muut kuluttajahinnat, mutta ruokakorin sisällä viljan, lihan ja siipikarjan hinnat laskivat. Vihannekset olivat yli 17 % edellistä vuotta kalliimpia. Autojen polttoaineiden ja varaosien hinnat ovat vuoden aikana nousseet 10 %. Palveluiden hintataso oli keskimäärin 3,1 % korkeampi kuin viime vuoden lokakuussa.

Tuottajahintainflaatio puolestaan hidastui syyskuun 4,5 prosentista 4,0 prosenttiin lokakuussa. Tuottajahintoja ovat nostaneet erityisesti teollisuuden käyttämien energian ja raaka-aineiden kallistuminen. Raakaöljy oli lokakuussa kolmanneksen kalliimpaa kuin edellisvuonna. Eräiden terästuotteiden hinnat ovat ylituotannon takia laskeneet selvästi, vaikka keskimäärin teräsryhmän tuotteiden hinnat ovat pysyneet edellisen vuoden tasolla.

Keskuspankin mukaan Kiinan taloudessa ei ole merkkejä deflaatiosta. Lavean rahan (M2) määrän kasvuvauhti on kiihtynyt viimeisten kuukausien aikana ja lokakuussa rahamäärän vuosikasvu oli 18 %. Vuonna 2004 rahamäärä kasvoi vajaat 15 %, mikä on myös keskuspankin kuluvan vuoden tavoitearvo.

Ulkomaankaupan ylijäämä kasvoi edelleen. Kiinan tullin tietojen mukaan ulkomaankauppa oli lokakuussa 12 miljardia dollaria ylijäämäinen. Yhteensä ylijäämää on kertynyt kuluvana vuonna jo 80 miljardia dollaria, kun se viime vuonna oli 32 miljardia dollaria. Lokakuussa Kiinan vienti oli 68 miljardia dollaria ja tuonti 56 miljardia dollaria. Vienti on kasvanut tuontia nopeammin koko kuluvan vuoden ajan. Myös lokakuussa vienti kasvoi selvästi nopeammin (30 % vuotta aiemmasta) kuin tuonti (23 %). Eniten Kiina vei tavaroita Yhdysvaltoihin, ja nopeimmin kasvoi vienti Venäjälle (50 % vuotta aiemmasta). Koneiden ja laitteiden vienti kasvoi tammi-lokakuussa noin 30 % vuotta aiemmasta ja vaatteiden vienti 20 %. Tuonti puolestaan oli edelleen suurinta Aasian maista. Australialaista alkuperää olevien tavaroiden tuonti kasvoi voimakkaimmin (42 % vuotta aiemmasta).

Uudistukset osakemarkkinoilla jatkuvat. Valtionosakkeiden muuntaminen tavallisiksi osakkeiksi jatkuu edelleen. Vain pieni osa 1 400 pörssiyrityksestä on saanut muuntamisen päätökseen, ja uudistus on edennyt hitaammin kuin viranomaiset ovat toivoneet. Useissa yhtiöissä pelätään markkinoilla olevien osakkeiden määrän nopean lisääntymisen laskevan osakkeiden arvoa. Kuluvalla viikolla Kiina päätti vauhdittaa muuntamista tukemalla uudistuksen tehneitä yrityksiä. Viranomaiset eivät määritelleet tarkemmin, millaisesta tuesta on kyse.

Kiinan pörssit eivät ole näyttäneet elpymisen merkkejä. Kurssien lasku onkin ajanut arvopaperien välittäjät ahtaalle. Samaan aikaan Kiinassa on käynnissä kahden vuoden mittainen ohjelma, jolla pyritään uudistamaan lainsäädäntöä ja kohentamaan välittäjien taloudellista asemaa. Ohjelman puitteissa viranomaiset ovat peruuttaneet toimiluvan 15 kyseenalaisesti toimivalta välittäjältä. Lisäksi hallinto on tukenut suoraan useita välittäjiä, ja muutamat välittäjät ovat saaneet hieman ulkomaista pääomaa (ks. BOFIT 36/2005). Osakemarkkinoita valvovan viranomaisen toimintaedellytysten parantamiseksi arvopaperilakiin tehtiin viranomaisten valtaa lisääviä muutoksia.

Shanghain ja Shenzhenin pörssit, A-osakeindeksit

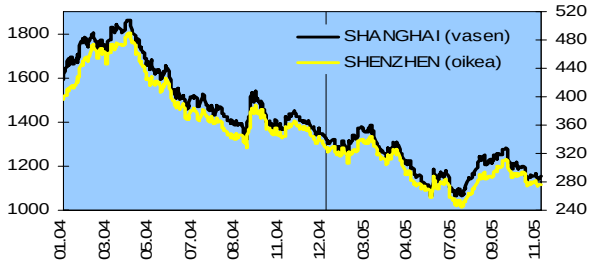

Lähde: Shanghain ja Shenzhenin pörssit

OECD julkisti raportin Kiinan maataloudesta. Nyt ensimmäistä kertaa julkistetun raportin mukaan 1970-luvun lopussa alkaneet maataloussektorin uudistukset ovat tukeneet taloudellista kasvua merkittävästi ja edesauttaneet sekä köyhyyden vähentämistä että ruoan laadun ja määrän parantamista. Kiinan maataloudelle on kuitenkin OECD:n mukaan ominaista se, että viljelyyn soveltuvasta maa-alasta on pulaa samalla kun työvoimasta on liikatarjontaa. Tämä on johtanut alhaiseen työvoiman tuottavuuteen maataloussektorilla, jossa työskentelee 40 % Kiinan työvoimasta. OECD:n mukaan ympäristön saastuminen rajoittaa mahdollisuuksia kasvattaa Kiinan maataloustuotantoa entisestään, ja myös viljelyalueiden vuokraukseen perustuvaan maanomistukseen kohdistuu uudistuspaineita.

Raportti mainitsee, että työvoiman siirtyminen maataloudesta talouden muille sektoreille on tärkeä edellytys maaseudun elinolosuhteiden ja työvoiman tuottavuuden parantamiseksi. Sillä on myös maaseudun ja kaupunkien välistä elintasokuilua kaventava vaikutus. Väestön siirtymisen helpottamiseksi Kiina onkin ilmoittanut käynnistävänsä lähiaikoina eräissä maakunnissaan kokeilun, jossa maatalousväestölle taataan työnhaussa, koulutuksessa ja sosiaaliturvassa samat oikeudet kuin kaupunkilaisille. Kiina on perinteisesti rajoittanut tarkoin maan sisäistä muuttoliikettä (hukou-järjestelmä).

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
47 • 24.11.2005

Venäjä

Venäjän kokonaistuotanto elpyi edelleen. Venäjän talouskasvua vetää tällä hetkellä erityisesti rakentamisen ja vähittäiskaupan nopea kasvu. *Rakentaminen* lisääntyi tammi-lokakuussa 9,0 % ja *vähittäiskauppa* 11,8 % vuotta aiemmasta. Myös *kuljetusten* kasvu kiihtyi kuluvan kuukauden aikana, vaikka vuosikasvu tammi-lokakuussa oli vain 2,6 %. Sen sijaan teollisuustuotannon ja maataloustuotannon kasvuvauhti hidastui. *Teollisuustuotanto* kasvoi tammi-lokakuussa 3,9 prosentin vuosivauhdilla. Tehdasteollisuus kasvoi 6 % mutta kaivannaistuotanto vain prosentin verran. *Maataloustuotannon* vuosikasvu tammi-lokakuussa oli 1,8 %. Bruttokansantuotteen vuosikasvu oli talousministeriön ennakkotiedon mukaan tammi-syyskuussa 5,9 %.

Venäjän keskeisten tuotantoalojen vuosikasvu 2004–2005, kolmen kuukauden liukuvana keskiarvona, %

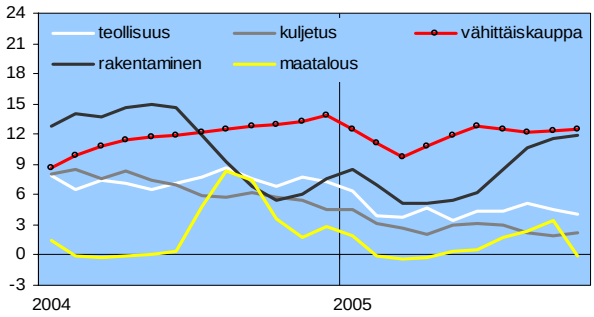

Lähde: Rosstat

Keskuspankki jatkaa nykyistä rahapoliittista linjaansa. Keskuspankki toimitti viime viikolla tarkistetun vuoden 2006 rahapolitiikan linjaehdotuksensa duuman hyväksyttäväksi. Keskuspankin pääjohtajan Sergei **Ignatjev**in mukaan rahapolitiikka ei kaipaa suuria muutoksia.

Kuluvana vuonna keskuspankki on joutunut taiteilemaan inflaation kiihtymisen (2005 tavoite 8,5 %) ja ruplan kurssin vahvistumisen (tavoite 8 %) välillä. Ignatjev totesi kuluvan vuoden inflaatio päätyvän noin 11 prosenttiin, mihin pääsyynä ovat massiiviset öljytulot sekä asumisen, lihan ja bensiinin kallistuminen ennakoitua enemmän. Maailmanpankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ovat arvostelleet keskuspankkia siitä, ettei se ole antanut ruplan nimelliskurssin vahvistua inflaation hillitsemiseksi.

Duuma nimitti 16.11. Ignatjevin keskuspankin pääjohtajan virkaan toiseksi nelivuotiskaudeksi. Duuma piti Ignatjevin ensimmäisen pääjohtajakauden ansioina mm. keskuspankin toimien ennakoitavuuden paranemista, valuuttavarannon nopeaa kasvua ja pankkivalvonnan tehostumista. Nimityspuheessaan Ignatjev totesi keskuspankin pyrkivän 3–5 vuoden kuluessa siirtymään ruplan liiallisen vahvistumisen estämisestä inflaation torjuntaan ja joustavampaan ruplan kurssiin.

Ulkomaiset sijoitukset eivät tammi-syyskuussa yltäneet viime vuoden tasolle. Rosstatin mukaan Venäjälle tehtiin kuluvan vuoden tammi-syyskuussa ulkomaisia sijoituksia 26,8 miljardin dollarin arvosta, mikä oli 7,9 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vähennystä selittää se, että valtaosan ulkomaisen pääoman virrasta Venäjälle muodostavat erilaiset luotot, joiden määrä väheni peräti neljänneksellä. Suorat sijoitukset kuitenkin lisääntyivät 18 % vuotta aiemmasta. Kolmannes sijoituksista tehtiin vähittäis- ja tukkukauppaan, joita seurasivat jalostusteollisuus (28 %), kaivannaisteollisuus (17 %) ja viestintä (8 %).

Syyskuun lopussa Venäjällä olevien ulkomaisten sijoitusten kanta oli runsaat 96 miljardia dollaria, mikä oli lähes kolmanneksen enemmän kuin vuosi sitten. Tästä hieman yli puolet koostui erilaisista luotoista, joiden osuus kokonaisuudesta väheni neljä prosenttiyksikköä vuoden takaisesta. Saman verran puolestaan kasvoi suorien sijoitusten osuus. Portfoliosijoitusten osuus pysyi muuttumattomana kahdessa prosentissa.

Venäläisten sijoitusten virta ulkomaille oli kuluvan vuoden tammi-syyskuussa arvoltaan lähes 23 miljardia dollaria, mikä oli 10 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Peräti 44 % sijoituksista suuntautui Yhdysvaltoihin. Muita suosittuja kohteita olivat Neitsytsaaret ja Itävalta.

Ulkomaiset sijoitukset Venäjälle (kanta), miljoonaa dollaria

	Kanta 1.10.2005	%	Suorat inves-toinnit	Portfolio-inves-toinnit	Muut inves-toinnit
Yhteensä	**96 474**	**100,0**	**43 330**	**1 888**	**51 256**
Lähtömaa					
Kypros	17 576	18,2	12 682	888	4 006
Luxemburg	16 101	16,7	399	1	15 701
Hollanti	15 586	16,1	12 085	31	3 470
Iso-Britannia	9 642	10,0	1 802	144	7 969
Saksa	9 321	9,7	2 587	15	6 719
Yhdysvallat	7 157	7,4	4 361	402	2 394
Ranska	3 483	3,6	424	0	3 059

Lähde: Rosstat

Ylimmän valtiojohdon nimityskierros jatkui. Presidentti Vladimir **Putin** nimitti ydinenergiavirasto Rosatomin uudeksi johtajaksi presidentin edustajana Volgan federaatiopiirissä toimineen Sergei **Kirijenko**n. Kirijenko toimi lyhyen ajan Venäjän pääministerinä vuoden 1998 rahoituskriisin aikaan. Kirijenkon seuraajaksi Volgan piiriin presidentti nimitti Bashkortostanin valtionsyyttäjän Aleksander **Konovalov**in. Uudeksi edustajakseen Kaukoidän federaatiopiiriin presidentti nimitti Kazanin kaupunginjohtajan Kamil **Ishakov**in.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
47 • 24.11.2005

Kiina

Suomen Kiinan-kauppa kuluvana vuonna alijäämäistä. Kauppa oli tammi-elokuussa Suomelle 630 miljoonaa euroa alijäämäistä. Kaupan alijäämä on kasvanut, sillä tuonnin kasvu Kiinasta kiihtyi tammi-elokuussa 40 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun vienti kasvoi vain 3 %. Kiinan osuus Suomen viennistä on noin 3 % ja tuonnista 5 %. Osuudet ovat viime vuosina kasvaneet nopeasti. Suomen kauppa Kiinan kanssa on kuluvana vuonna kasvanut suurin piirtein yhtä nopeasti kuin koko Euroopan unionin, jonka vienti Kiinaan tammi-elokuussa kasvoi 2 % ja tuonti 23 % vuotta aiemmasta. Suomen kauppa Kiinan kanssa oli jokseenkin tasapainossa viime vuonna, jolloin vientiä Kiinaan vauhdittivat paperikonetoimitukset. Kiina tuo Suomeen pääasiassa elektroniikkaa ym. sähköteollisuuden koneita ja laitteita sekä vaatteita. Suomen Kiinan-vienti koostuu pääasiassa teollisuuden koneista ja laitteista sekä puhelinlaitteista. Suomen Kiinan-kaupan odotetaan jatkossakin kasvavan nopeasti. Omien arvioidensa mukaan Kiina nousee maailman toiseksi suurimmaksi kauppavaltioksi viiden vuoden kuluessa.

Suomen Kiinan-vienti ja -tuonti, miljoonaa euroa

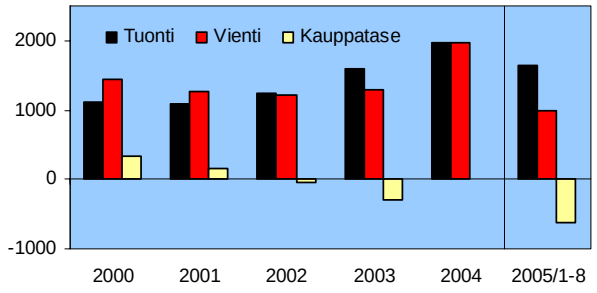

Lähde: Suomen tulli

Kiinteiden investointien kasvu ei hidastunut vieläkään. Kiinteiden investointien kasvu on jatkunut kuluvana vuonna nopeana, vaikka monet tahot ennustivat vielä vuoden alussa investointien kasvun hidastuvan selvästi. Tammi-lokakuussa kiinteät investoinnit lisääntyivät nimellisesti lähes 28 % vuotta aiemmasta, ja kasvuvauhti oli yhtä nopeaa kuin koko vuonna 2004. Kuluvana vuonna investointihyödykkeiden hinnat ovat nousseet hitaammin kuin viime vuonna, ja investoinnit ovat kasvaneet reaalisesti jopa nopeammin kuin vuonna 2004.

Kiinan kiinteiden investointien tilastoissa ovat mukana vain kaupungeissa tehdyt investoinnit, eikä niistä saa kuvaa maatalouteen tehdyistä investoinneista. Investointeja tehtiin tammi-lokakuussa 5 600 miljardin juanin arvosta (560 mrd. euroa). Niistä noin 60 % kohdistui palvelusektorille ja noin 40 % teollisuuteen ja rakentamiseen. Nopeimmin kasvoivat investoinnit kaivoksiin (yli 50 % vuotta aiemmasta), rautateihin (44 %) ja sähköntuotantoon (33 %). Investoinnit raudan ja teräksen tuotantoon kasvoivat 26 % vuotta aiemmasta.

Kiina ennustaa investointien kasvun hidastuvan ensi vuonna noin 15 prosenttiin vuotta aiemmasta. Maa aikoo kuitenkin ensi vuonna lisätä huomattavasti investointeja infrastruktuuriin, etenkin rautateihin ja satamiin.

Teollisuuden voittojen ja tuotannon nopea kasvu jatkui. Teollisuustuotanto kasvoi lokakuussa reaalisesti 16 % vuotta aiemmasta. Kasvuvauhti on ollut keskimäärin yhtä nopeaa koko kuluvan vuoden ajan. Lokakuussa kasvoivat edelleen nopeasti metallien tuotanto (19 % vuotta aiemmasta) sekä tietokoneiden ja viestintälaitteiden tuotanto (23 %). Raakaöljyn tuotannon kasvu kiihtyi 5 prosenttiin ja henkilöautojen tuotannon kasvu 68 prosenttiin vuotta aiemmasta.

Teollisuuden voitot kasvoivat tammi-lokakuussa 20 % vuotta aiemmasta. Voittojen kasvu on hidastunut huomattavasti viime vuodesta, minkä uskotaan kertovan koventuneesta kilpailusta. Kuluvana vuonna voitot ovat kasvaneet eniten raaka-ainealoilla, kuten hiilen tuotannossa (yli 70 % vuotta aiemmasta) ja värimetallien tuotannossa (lähes 120 % vuotta aiemmasta). Muun muassa rakennusmateriaalituottajien voitot supistuivat, ja öljynjalostajien toiminta oli edelleen tappiollista. Kiinan teollisuuden voitto- ja tuotantotilastoissa ovat mukana kaikki valtion omistamat yritykset ja yritykset, joiden vuosittaiset myyntitulot ylittävät 5 miljoonaa juania (500 000 euroa).

Presidentti Bush vieraili Kiinassa. Yhdysvaltain presidentti George W. **Bush** oli kaksipäiväisellä valtiovierailulla Kiinassa osana viikon kestävää Aasian-kiertomatkaansa. Maiden johtajien välisissä neuvotteluissa presidentti **Hu** Jintao vakuutti Kiinan jatkavan valuuttauudistusten tiellä, parantavan tekijänoikeussuojaa ja yhdysvaltalaisten yritysten pääsyä Kiinan valtaville markkinoille. Yhdysvaltain kaipaamaa juanin lisärevalvaatiota tai muita maiden välisen kaupan tasapainoon vaikuttavia konkreettisia toimenpiteitä ei kuitenkaan esitetty.

Presidentit sopivat yhteistyöstä lintuinfluenssan taltuttamiseksi. Lisäksi Kiina ilmoitti ostavansa Yhdysvalloista 70 Boeing-lentokonetta. Kaupan arvon arvioidaan olevan kolmesta neljään miljardia dollaria. Julkisuutta vierailun yhteydessä saivat myös Bushin vetoomukset uskonnollisten ja poliittisten vapauksien lisäämiseksi Kiinassa. Vierailu Kiinaan oli Bushin kahden presidenttikauden kolmas.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
48 • 1.12.2005

Venäjä

Venäjän talousministeriö esitti kuuden erityistalousalueen perustamista. Talousministeriö esitti teknisen kehityksen eritysalueiksi Zelenogradia ja Dubnaa Moskovan läänissä sekä Pietarin ja Tomskin kaupunkeja. Talousministeri German **Gref**in mukaan Zelenograd erikoistuisi mikroelektroniikkaan, Dubna ydinteknologiaan, Pietari tietotekniikkaan ja Tomsk uusien materiaalien kehittämiseen. Teolliseen tuotantoon keskittyviksi erityisalueiksi ministeriö esitti Lipetskin lääniä ja Jelabugan kaupunkia Tatariassa. Eritystalousaluehakemuksia tuli 47 läänistä yhteensä 72 kappaletta.

Valitut kohteet saivat tuoreeltaan kritiikkiä liiasta Pietari- ja Moskova-keskeisyydestä. Asiantuntijat olisivat toivoneet myös enemmän tietotekniikkaan ja tuotantoon keskittyviä alueita. Talousministeriön ehdotus kuudesta eritystalousalueesta odottaa hallituksen lopullista hyväksymistä vielä ennen vuoden loppua. Periaate eritystalousalueiden perustamisesta hyväksyttiin heinäkuussa, kun duuma hyväksyi eritystalousaluelain. Erityistalousalueiden avulla pyritään nopeuttamaan talouskasvua, monipuolistamaan talouden rakennetta ja lisäämään investointeja. Hallitus on varannut ensi vuoden budjettiin 8 miljardia ruplaa (24 milj. euroa) alueiden infrastruktuurin parantamiseen. Tuotannollisille erityistalousalueille sijoittuvan yrityksen on sitouduttava investoimaan alueelle vähintään 10 miljoonaa euroa seuraavien 20 vuoden aikana.

Valtio lisää yritysomistuksiaan. Valtio on omistamiensa yhtiöiden kautta lisännyt kuluvan vuoden aikana vaikutusvaltaansa yrityselämässä, varsinkin energiasektorilla. Valtion omistama kaasujätti *Gazprom* osti marraskuun alussa enemmistön öljy-yhtiö *Sibneft*istä. Nyt yhtiön arvellaan olevan kiinnostunut hankkimaan kokonaan omistukseensa myös öljy-yhtiö *Slavneft*in, jonka ovat vuodesta 2002 alkaen omistaneet puoliksi *TNK-BP* ja Sibneft. Slavneftin siirtyminen kokonaan Gazpromin haltuun nostaisi Gazpromin osuuden Venäjän öljyntuotannossa noin kolmannekseen. Gazprom on lisäksi laajentanut omistuksiaan raskaan koneenrakennusteollisuuden piiriin ostamalla hiljattain määräysvallan ydinvoimalalaitteita valmistavasta *OMZ*:stä. Valtioenemmistöinen sähkömonopoli *RAO UES* puolestaan on ilmaissut aikeensa ostaa viidennes toisesta merkittävästä raskaan koneenrakennusteollisuuden yhtiöstä *Silovie Mashiny*sta.

Muilla aloilla valtio on ollut kiinnostunut mm. taloudellisissa vaikeuksissa kamppailevasta autonvalmistajasta *AvtoVAZ*ista. Tämä, mm. Lada-autoja valmistava, suuri työllistäjä ei ole kyennyt vastaamaan ulkomaalaisten autonvalmistajien kilpailuun. Valtion uskotaan nostaneen omistusosuutensa yhtiössä 51 prosenttiin aseviejäyhtiönsä *Rosoboroneksport*in kautta. AvtoVAZin uuteen 12-jäseniseen hallitukseen nimitettäneen joulukuussa entisten kahden sijaan kuusi valtion intressejä edustavaa jäsentä.

Hallituksen liberaalia talouspolitiikkaa kannattavat ministerit German **Gref** ja Aleksei **Kudrin** sekä presidentin neuvonantaja Andrei **Illarionov** ovat arvostelleet valtion osuuden lisäämistä yrityselämässä. Analyytikoiden mukaan toiminnasta puuttuu yrityskauppoihin tyypillisesti kuuluva taloudellisuuden ja tehokkuuden lisäämisen näkökanta, ja se edustaa ennemminkin valtion halua valvoa ja määritellä lisää toimialoja strategisiksi.

Pietari ohitti Moskovan kiinnostavimpana investointikohteena. Venäläinen Ekspert-lehti listasi jälleen Venäjän alueet investointien kannalta houkuttelevuusjärjestykseen. Listan kärkeen nousi viime vuoden kolmannelta sijalta Pietari, joka sijoittui riskinäkymiltään kärkeen ja potentiaalissa Moskovan jälkeen toiseksi. Investointipotentiaalia arvioitiin mm. kulutuskysynnän, infrastruktuurin ja tuotantokapasiteetin perusteella. Riskiluokituksen mittareina käytettiin mm. paikallispoliitikkojen osallistumista liike-elämään, sosiaalisten levottomuuksien todennäköisyyttä, talouden tasapainoista kehitystä, lakien toteuttamista ja rikollisuuden määrää. Pietarin ansioita olivat mm. hallintouudistusten eteneminen, väestön tyytyväisyys ja köyhyyden väheneminen sekä hyvä julkinen infrastruktuuri.

Moskova sijoittui kokonaislistauksessa vasta yhdeksännelle sijalle. Vaikka yli kymmenen miljoonan asukkaan kaupunki tarjoaa valtavan investointipotentiaalin, paikallinen lainsäädäntö ja sen tulkinta on epäselvää. Vauras liike-elämä myös houkuttelee rikollisuutta ja lisää poliittista riskiä. Vähäisin poliittinen riski on suositun kuvernöörin Roman **Abramovitsh**in johtamassa Tshukotkan läänissä. Investointien kannalta lainsäädäntö toimii tutkimuksen mukaan parhaiten Jaroslavlin läänissä.

Venäjän alueita investointikohteina

Alue	Sijoitus riskin mukaan	Sijoitus potentiaalin mukaan
Pietari	1.	2.
Lipetsk	2.	34.
Novgorod	3.	66.
Belgorod	4.	24.
Tataria	5.	8.
Rostov	6.	10.
Jaroslavl	7.	37.
Nizhni Novgorod	8.	6.
Moskova	9.	1.
. . .		
Moskovan lääni	19.	3.
Leningradin lääni	21.	19.

Lähde: Ekspert RA

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
48 • 1.12.2005

Kiina

Hongkong ja Macao julkistivat kolmannen neljänneksen kasvulukunsa. Kokonaistuotannon vuosikasvu Hongkongin 7 miljoonan hengen erityistalousalueella ylsi reaalisesti 8,2 prosenttiin vuoden 2005 kolmannella neljänneksellä. Samalla toisen neljänneksen kasvulukua korjattiin ylöspäin 7,3 prosenttiin. Nopeaa kokonaistuotannon kasvua selittävät tuotteiden ja palvelujen viennin ohella voimakas kulutuskysyntä ja erityisesti koneisiin ja laitteisiin kohdistuneet investoinnit. Nopea kasvuvauhti ei ole kiihdyttänyt inflaatiota, joka kuluttajahintaindeksillä mitattuna oli lokakuussa vuositasolla 1,8 %. Inflaatio on yltänyt keskimäärin vain yhteen prosenttiin vuoden 2005 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana.

Hongkongia hitaampi kasvu koettiin Macaon puolen miljoonan asukkaan erityistalousalueella, jossa kokonaistuotanto kolmannella neljänneksellä kasvoi vuositasolla reaalisesti 2,8 %. Samalla kuluvan vuoden ensimmäisen ja toisen neljänneksen kasvulukuja korjattiin alaspäin 8,3 ja 8,1 prosenttiin. Kolmannen neljänneksen kasvuvauhti oli heikoin vuoden 2003 alun jälkeen, vaikka Macaossa vierailevien matkailijoiden kulutus (poisluettuna alueelle tärkeä uhkapelisektori) kasvoi reaalisesti 5,2 % vuositasolla. Viennin kasvu Macaon erityistalousalueella on ollut heikkoa koko kuluvan vuoden ajan, kun taas tavaroiden ja palvelujen tuonti vuoden kolmannella neljänneksellä kasvoi erityisen nopeasti.

Hongkongin ja Macaon BKT:n reaalinen kasvu, %

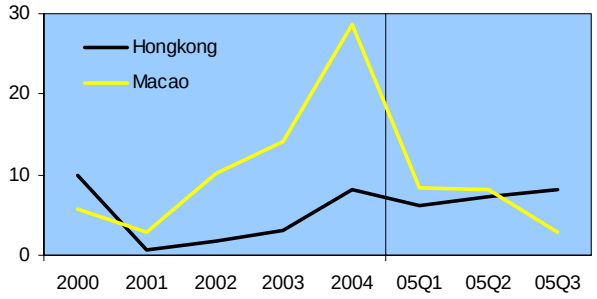

Lähde: Alueiden tilastoviranomaiset

Kiinan ja Hongkongin välistä kauppaa vapautettiin lisää. Uuden CEPA III -sopimuksen mukaan kaikkien hongkongilaistuotteiden tullimaksut poistuvat vähitellen. Uudessa sopimuksessa tullimaksut poistettiin 260 tuotteelta ja tullivapaiden tuotteiden määrä on yhteensä jo lähes 1 400. Jatkossa Kiina ja Hongkong sopivat kahdesti vuodessa tuotteista, joiden tullimaksut poistetaan. Lisäksi hongkongilaisille yrittäjille avautui lisää toimintamahdollisuuksia kymmenellä palvelualalla Manner-Kiinassa. Näitä aloja, kuten oikeudelliset ja kirjanpitopalvelut, Kiinan pitää joka tapauksessa avata WTO-sitoumusten mukaisesti ulkomaisille yrityksille tulevina vuosina. CEPA III -sopimus tulee voimaan vuoden 2006 alussa. Ensimmäinen CEPA-sopimus solmittiin syksyllä 2003 piristämään SARSin puhkeamisesta kärsinyttä Hongkongin taloutta.

Kiinan ja Hongkongin välisen kaupan vapautumisesta on ollut huomattavaa hyötyä Hongkongille. Hongkongin viranomaiset arvioivat vapauttamisen tuoneen Hongkongiin jo lähes 30 000 uutta työpaikkaa. Hongkongin viranomaiset odottavat tullimaksujen poistumisen hyödyttävän eniten paikallisia luksus- ja erikoistuotteiden valmistajia.

Juanin käyttöä Hongkongissa helpotettiin. Kiinan keskuspankki päätti lisätä juanin käyttömahdollisuuksia Hongkongissa. Päätöksen mukaan keskuspankin hyväksymiä kuljetus-, viestintä-, sairaanhoito- ja koulutuspalveluita voidaan jatkossa maksaa juaneilla. Lisäksi valuutan vaihtorajoituksia lievennettiin. Uusien sääntöjen mukaan kerralla voi vaihtaa 20 000 juania (2 000 euroa), kun aikaisempi raja oli 6 000 juania. Hongkongilaiset voivat myös tehdä suurempia kertasiirtoja juanmääräisten tilien ja muiden tilien välillä. Useat hongkongilaiset käyvät ostoksilla Manner-Kiinan puolella halvempien hintojen houkuttelemina. Hongkongilaisten ostoksien maksua helpotettiin Guangdongin provinssissa, jossa he voivat jatkossa käyttää juanmääräisiä sekkejä.

Kiina alkoi vapauttaa juanin käyttöä Hongkongissa vuoden 2004 alkupuolella, kun keskuspankki myönsi hongkongilaispankeille luvan tarjota juanmääräisiä palveluita hongkongilaisille. Keskuspankki aikoo edelleen lisätä juanin käyttömahdollisuuksia Hongkongissa, mutta ei ole toistaiseksi ilmoittanut tarkempia suunnitelmia eikä aikatauluja.

Kiina ratifioi YK:n korruption vastaisen sopimuksen. Sopimuksen avulla Kiina haluaa saada kiinni valtion varoja ulkomaille kavaltaneita rikollisia, joista suurin osa on entisiä virkamiehiä ja valtionyritysten johtajia. Vuoden 2004 lopussa Kiina epäili yli 500:aa maasta poistunutta henkilöä korruptiosta. Nämä ovat arvioiden mukaan vieneet mukanaan laittomasti muihin maihin 70 miljardia juania (7 mrd. euroa) valtion varoja, joita ainakin osan Kiina uskoo saavansa takaisin sopimuksen avulla. Sopimuksen on ratifioinut tähän mennessä yli 30 valtiota, ja se tulee voimaan kuluvan joulukuun aikana.

Korruptio on ongelma myös Kiinan sisällä, sillä pelkästään kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa valtion omistamissa liikepankeissa tuli ilmi 240 korruptiotapausta, joissa on kyse yhteensä lähes 2 miljardista juanista (200 milj. euroa). Lisäksi Kiinan viranomaiset ilmoittivat marraskuussa, että useat virkamiehet ovat saaneet lahjuksina mm. omistusosuuksia hiilikaivoksista.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
49 • 8.12.2005

Venäjä

Venäjän inflaatio hidastui loppusyksyn aikana. Venäjän vuosi-inflaatio oli marraskuussa 11,2 % eli hieman hitaampaa kuin lokakuussa mutta edelleen kuluvan vuoden tavoitetta nopeampaa. *Palveluiden* vuosi-inflaatio oli marraskuussa 21,2 %, *elintarvikkeiden* 10,3 % ja *muiden tavaroiden* 6,3 %.

Hallitus hyväksyi marraskuussa kiivaiden keskustelujen jälkeen inflaationvastaisen ohjelman hillitsemään loppuvuoden hintojen nousua. Inflaatio-ohjelman lisäksi on ehdotettu myös yksityisten yritysten ulkomaisen lainanoton rajoittamista, ulkomaankaupan vapauttamista edelleen ja keskuspankin tileillä olevien valtion varojen siirtämistä vakautusrahastoon. Nykyisen nopean inflaation syynä ovat säännösteltyjen hintojen, kuten kunnallispalveluiden ja tuontitullien alaisten elintarvikkeiden hintojen, nopea nousu. Moskovan lääni on ilmoittanut nostavansa sähkön ja lämmityksen hintoja ensi vuoden alusta, ja hinnankorotuspaineita on muillakin alueilla, mikä ennustaa palveluhintojen nousevan nopeasti myös ensi vuonna.

Venäjästä Suomen suurin kauppakumppani. Suomen tullihallituksen mukaan Suomen kauppa Venäjän kanssa kasvoi kuluvan vuoden tammi-syyskuussa 27 % vuotta aiemmasta. Venäjästä tuli vuoden kolmannella neljänneksellä kauppavaihdolla laskettuna Suomen suurin kauppakumppani. Tuonti Saksasta oli kuitenkin hieman Venäjän-tuontia ja vienti Ruotsiin hieman Venäjän-vientiä suurempaa. Venäjän-viennin arvo oli tammi-syyskuussa 4,0 miljardia euroa, jossa oli kasvua 30 % vuotta aiemmasta. Tuonti oli arvoltaan 4,9 miljardia euroa, mikä oli 27 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Matkapuhelinvienti lisääntyi tammi-syyskuussa peräti 71 %. Matkapuhelimien osuus tavaraviennistä oli 21 %. Henkilöautojen vienti kasvoi tammi-syyskuussa 42 %, ja niiden osuus viennistä oli 7 %. Tuonnista noin kaksi kolmasosaa oli energiatuotteita. Raakaöljyn ja öljytuotteiden osuus tuonnista oli hieman yli puolet. Tammi-syykuussa raakaöljyn tuonti lisääntyi arvoltaan 31 % vuotta aiemmasta mutta supistui määrällisesti 8 %. Suomen Venäjän-tuonnin kasvusta tammi-syyskuussa raakaöljyn tuonnin arvonnousun osuus oli 44 %. Lähes puolet Suomen Venäjän-tuonnin kasvusta johtui raakaöljyn nopeasti kohonneista maailmamarkkinahinnoista. Muu tuonti koostui enimmäkseen raaka-aineista, kuten raudasta (6 %), muista metalleista (6 %) ja raakapuusta (8 %).

Transitoliikenne Suomesta Venäjälle lisääntyi edelleen. Venäjälle suuntautuvan maantietransiton arvo oli tammi-syyskuussa 14,9 miljardia euroa, jossa oli kasvua 8 %. Maantietransito Venäjälle oli arvoltaan 3,7 kertaa Suomen oman Venäjän-viennin arvo. Henkilöautojen maantietransiton osuus koko maantietransitosta oli tammi-syyskuussa 17 %. Henkilöautotransito lisääntyi peräti 84 % vuotta aiemmasta. Myös sähkölaitteiden transitokuljetukset lisääntyivät nopeasti. Rautatietransiton osuus oli tammi-syyskuussa noin 7 % Venäjälle suuntautuneen transitoliikenteen määrästä. Tonnimääräisesti rautatietransito supistui 11 %.

Suomen vienti ja maantietransito Venäjälle, miljoonaa euroa

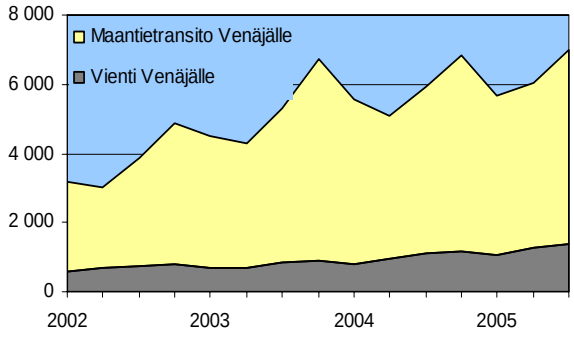

Lähde: Suomen tullihallitus

Venäjän yrityslainakanta kasvoi nopeasti. Vuoden 2002 alusta vuoden 2005 alkuun venäläisten pankkien ruplamääräiset lainat yrityssektorille lisääntyivät yli 180 % ja valuuttamääräiset lainat yli 140 %. Kasvu oli inflaatiokin huomioon otettuna nopeaa. Venäjän runsaalla neljällä miljoonalla yrityksellä oli tämän vuoden alussa pankkilainaa keskimäärin 22 000 euroa.

Toimialakohtaisesti lainoja on myönnetty varsin tasaisesti rakentamiseen, kauppaan ja kuljetuksiin kautta koko maan. Maatalouden lainat olivat merkittävä osa (yli 10 %) yrityslainojen kannasta vain Eteläisessä ja Kaukoidän federaatiopiireissä. Teollisuudelle myönnettyjen lainojen osuus oli pienin Keskisessä federaatiopiirissä. Moskovassa teollisuuslainojen osuus oli vajaa viidennes. Sen sijaan Uralin, Siperian ja Kaukoidän federaatiopiireissä teollisuudelle myönnettyjen lainojen osuus oli yli 50 % kaikista yrityslainoista. Palveluyrityksille myönnettyjen lainojen osuus oli suurin Keskisessä federaatiopiirissä ja Moskovassa.

Alueellisesti sekä rupla- että valuuttamääräiset yrityslainat lisääntyivät merkittävästi kaikilla alueilla, paitsi Kaukoidän piirissä, missä valuuttamääräisten lainojen kasvu kolmen vuoden aikana oli vain 27 %. Moskovalaisyrityksille myönnettyjen lainojen osuus koko Venäjän yrityslainoista kasvoi edelleen. Peräti puolet koko maan valuuttamääräisistä yrityslainoista on tällä hetkellä myönnetty moskovalaisyrityksille. Ruplamääräisistä lainoista moskovalaisyritysten osuus on 40 %. Kuitenkin Venäjän yrityksistä vain neljännes on rekisteröity Moskovaan.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
49 • 8.12.2005

Kiina

Kiina avaa pankkisektoria lisää ulkomaisille sijoittajille. Kiinan pankkivalvontaviranomaiset (CBRC) ilmoittivat kuluvalla viikolla lisäävänsä 18:sta 25:een niiden kaupunkien määrän, joissa ulkomaiset pankit saavat harjoittaa liiketoimintaa. Helpotukset kohdistuvat erityisesti Itä-Kiinaa köyhempiin länsi- ja koillisosiin, ja niiden toivotaan edesauttavan alueiden taloudellista kehitystä ja teollisuustuotannon virkoamista. Viisi uutta kaupunkia avattiin ulkomaisille sijoittajille vuotta aikaisemmin kuin Kiinan WTO-sitoumukset olisivat edellyttäneet.

Viranomaiset ilmoittivat samalla lieventävänsä ulkomaisiin sijoittajiin kohdistuvia pääomavaatimuksia Kiinan pankkisektorilla. Ulkomaisilta sijoittajilta sivukonttorien avaamiseen vaadittavaa pääomaa vähennettiin 500 miljoonasta 400 miljoonaan juaniin (40 milj. euroa), ja myös kiinalaisten ja ulkomaisten sijoittajien muodostamien yhteishankkeiden pääomavaatimuksia helpotettiin. Joidenkin arvioiden mukaan taloudellisesti kannattavan pankkitoiminnan harjoittaminen Kiinan köyhemmillä ja syrjäisemmillä alueilla on kuitenkin vaikeata, mikä todennäköisesti pitää ulkomaisten sijoittajien määrän niillä seuduilla pienempänä kuin maan varakkaammilla alueilla.

Kiinan talouden suurkysely valmistui. Tammikuussa alkaneen palvelusektorille sekä teollisuuteen ja rakentamiseen keskittyneen laajamittaisen kyselyn ensimmäiset tulokset julkistettiin kuluvalla viikolla. Kyselyssä kartoitettiin mm. yritysten tuotannon määrää ja kapasiteettia, työntekijöiden määrää, taloudellista tilannetta sekä raaka-aineiden ja energian kulutusta. Kyselyn ehkä tärkeimpänä tarkoituksena oli arvioida Kiinan tilastointijärjestelmän luotettavuutta.

Kyselyn suurin mielenkiinto kohdistui Kiinan työllisyyteen, sillä viranomaisten tuottamien työllisyystilastojen uskotaan yleisesti olevan varsin epätarkkoja. Kyselyn ensimmäisten julkistettujen tietojen perusteella Kiinan teollisuus- ja rakennussektoreilla sekä palvelusektorilla työskenteli yli 300 miljoonaa työntekijää vuoden 2004 lopussa. Työntekijöiden määrä oli hieman suurempi kuin tilastoviranomaisten aiemmin tuottama lukema. Suurin työllistäjä oli tutkimuksen mukaan teollisuus, jossa toimi yli 80 miljoonaa työntekijää. Lisäksi julkistettiin yritysten pääomarakenteeseen liittyviä tietoja, joiden mukaan puolet sijoituksista yrityksiin oli tullut valtiolta ja 15 % ulkomailta (ml. Hongkong, Macao ja Taiwan). Muut nyt julkistetut tiedot liittyivät pääasiassa yritysten lukumääriin. Tilastoviranomaiset olivat pääosin tyytyväisiä ensimmäisen laajamittaisen taloutta koskevan kyselyn laatuun.

Teräksestä ja alumiinista ylitarjontaa, kuparin tarjonta ei vastaa kysyntää. Viime vuosien liialliset investoinnit teräksentuotantoon ovat alkaneet realisoitua, ja teräksestä on Kiinassa jo ylitarjontaa. Esimerkiksi kuluvan vuoden tammi-syyskuussa Kiina lisäsi teräksentuotantokapasiteettiaan 40 miljoonalla tonnilla. Kiinan terästeollisuus päätti aiemmin syksyllä leikata teräksen tuotantoa hintojen tukemiseksi. Ylitarjonta on lisännyt teräksen vientiä, ja Kiinan teräksen vienti ja tuonti ovat kuluvana vuonna määrällisesti suurin piirtein yhtä suuret. Muutos aiemmista vuosista on selvä, sillä teräskauppa on ollut Kiinalle useita vuosia alijäämäistä.

Kiina arvioi tuottavansa vuonna 2006 terästä noin 450 miljoonaa tonnia, mikä ylittää Kiinan arvioidun teräksen tarpeen noin 100 miljoonalla tonnilla. Teräksen ylitarjonnan odotetaankin ensi vuonna vahvistavan Kiinan teräksenvientiä ja laskevan samalla tiettyjen teräslaatujen maailmanmarkkinahintoja. Ylituotanto on saanut myös viranomaiset miettimään ongelman ratkaisua. Heidän mukaansa suuri osa hyväksytyistä ja toteutusvaiheessa olevista investoinneista valmistuu viimeistään ensi vuoden loppuun mennessä, jolloin tuotantokapasiteetti kasvaa suurimmilleen. Viranomaiset eivät ole tänä vuonna enää hyväksyneet uusia investointeja teräksen tuotantokapasiteetin kasvattamiseksi. Lisäksi viranomaiset ovat pyrkineet tehostamaan terästuotantoa sulkemalla pieniä, vanhanaikaisia tehtaita ja yhdistämällä yrityksiä (ks. BOFIT 31/2005). Tavoitteena on luoda muutama kansainvälisesti suuri teräsyhtiö.

Kiina on investoinut huomattavasti myös alumiinintuotantoon ja on alumiinin nettoviejä. Myös alumiinintuottajat joutuivat terästeollisuuden tavoin leikkaamaan syksyllä tuotantoaan hintojen tukemiseksi. Lisäksi yritysten kannattavuutta on heikentänyt alumiinin raaka-aineen hinnan nopea nousu. Kiinan viranomaisten mukaan 40 alumiinintuottajaa on joutunut korkeiden raaka-ainekustannusten vuoksi lopettamaan toimintansa. Kiinan kauppaministeriö arvioi Kiinan alumiininviennin vähenevän ensi vuonna kuluvasta vuodesta.

Kuparin kysyntä sen sijaan on kasvanut Kiinassa viime vuosina nopeasti, eikä kotimainen tuotanto ole kasvanut tarpeeksi nopeasti. Kuparin kotimainen tuotanto riitti kattamaan vain neljänneksen kysynnästä vuonna 2004, ja tilanne on pysynyt kuluvana vuonna jokseenkin samanlaisena. Nopea kysynnän kasvu Kiinassa on nostanut maailmanmarkkinahintoja.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
50 • 15.12.2005

Venäjä

Venäjän BKT:n kasvu kiihtyi kolmanneksella neljänneksellä. Rosstatin mukaan Venäjän BKT kasvoi vuoden kolmanneksella neljänneksellä 7,0 % vuotta aiemmasta. BKT:n kasvu kiihtyi selvästi alkuvuoden hitaamman kasvun jälkeen. BKT:n tarjontakomponenteista kolmannella neljänneksellä kasvoivat nopeimmin vähittäiskauppa, rakentaminen ja kiinteistöala. Kuluvan vuoden BKT:n kasvuennusteita onkin loppusyksyn aikana hieman nostettu ja talousministeriön joulukuun alussa päivittämän ennusteen mukaan koko kuluvan vuoden BKT:n kasvuksi ennustetaan 6 %.

BKT:n vuosikasvu neljännesvuosittain, %

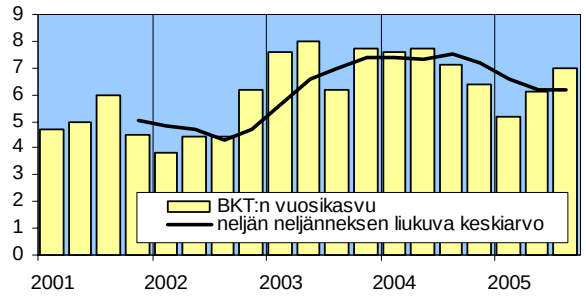

Lähde: Rosstat

Venäjän 2006 federaatiobudjetti hyväksyttiin duumassa. Budjetin mukaan tulot ovat 5 046 miljardia ruplaa (20,7 % BKT:stä) ja menot 4 270 miljardia ruplaa (17,5 % BKT:stä), jolloin budjettiylijäämäksi muodostuu 776 miljardia ruplaa (3,2 % BKT:stä). Budjetti perustuu arvioon, jonka mukaan vuonna 2006 BKT kasvaa 5,8 %, inflaatio on 7–8,5 %, ruplan dollarikurssi on keskimäärin 28,6 ja Urals-öljyn keskihinta 40 dollaria tynnyriltä.

Vuoden 2005 budjettiin verrattuna sekä BKT:hen suhteutetut menot että tulot kasvavat reippaasti. Venäjän viime vuosien budjetit on kuitenkin laadittu varovaisesti, jolloin etenkin toteutuneet tulot ovat öljyn hinnan nopean nousun myötä muodostuneet vuoden mittaan huomattavasti budjetoituja suuremmiksi. Mikäli nyt hyväksyttyä budjettia verrataan kuluvan vuoden arvioituun budjettitoteutumaan, budjettitulot supistuvat reaalisesti hiukan ja menot kasvavat noin 15 %. Suurimmat menolisäykset saavat puolustus- ja turvallisuussektori sekä neljä ns. kansallista hanketta: terveydenhoito, asuminen, koulutus ja maatalous.

Keskuspankin rahapolitiikkaohjelma 2006 sai duuman siunauksen. Ohjelma sisältää neljä vaihtoehtoa, joissa venäläisen Urals-raakaöljyn maailmanmarkkinahinnaksi oletetaan 28, 40, 50 ja 60 dollaria tynnyriltä (tämän vuoden tammi-syyskuussa Urals-öljyn maailmanmarkkinahinta oli keskimäärin vajaat 50 dollaria tynnyriltä). Jos öljyn hinta on 40–60 dollaria, BKT:n ennustetaan kasvavan 5,8–6,1 % vuonna 2006 ja alimman öljynhinnan vaihtoehdossa 4 %. Vaihtotaseen ennakoidaan olevan tuntuvasti ylijäämäinen kaikilla öljynhintaoletuksilla, vaikka tuonnin odotetaan kasvavan (14–17 % korkeimpien öljynhintojen vaihtoehdoissa).

Vaihtotaseen ylijäämän vuoksi ruplan kurssiin odotetaan kohdistuvan nousupaineita. Ohjelmassa keskuspankki vahvistaa jatkavansa ohjatun valuuttakurssin politiikkaa. Käytännössä tämä merkitsee keskuspankin jatkossakin lähinnä ostavan ulkomaista valuuttaa ruplan kurssinousun hillitsemiseksi, mikä näkyy keskuspankin valuuttavarannon kasvuna (80–100 miljardilla dollarilla, jos öljyn hinta on 50–60 dollaria tynnyriltä). Kuluttajahintainflaatio pyritään vaimentamaan 7–8,5 prosenttiin vuonna 2006. Tavoite ei eroa paljoa kuluvan vuoden alkuperäisestä tavoitteesta (7,5–8,5 %), joka mm. ennakoitua korkeamman öljynhinnan johdosta jää saavuttamatta (marraskuussa kuluttajahinnat olivat nousseet yli 11 % vuotta aiemmasta). Ruplan reaalikurssin vahvistuminen kauppapainotteiseen valuuttakoriinsa nähden pyritään pitämään korkeintaan 9 prosentissa, kun kuluvan vuoden tavoitteena oli 8 % (marraskuussa ruplan reaalikurssi oli vajaat 11 % korkeampi kuin vuotta aiemmin).

Duuma ja federaationeuvosto hyväksyivät Gazpromin osakkeiden vapauttamisen ulkomaalaisille. Parlamentti hyväksyi Venäjän kaasulakiin ulkomaisten sijoittajien pitkään odottamat muutokset. Muutosten tultua voimaan maakaasumonopoli Gazpromin osakkeiden ulkomaalaiset omistajat rinnastetaan venäläisiin omistajiin. Muutosten myötä ulkomaalaisia koskenut Gazpromin osakkeiden 20 prosentin omistuskatto poistuu. Samoin ulkomaalaiset voivat jatkossa käydä kauppaa Gazpromin osakkeilla myös Venäjän pörsseissä. Uudistuksen mukaan valtion omistusosuuden Gazpromista pitää olla yli puolet eli 50 % plus yksi osake. Muutoksia vastustaneet duuman edustajat toivat esiin huolensa siitä, että Gazpromin 50-prosenttinen yksityistäminen johtaa todennäköisesti kaasun kotimaanhintojen nousuun ja Venäjän inflaation kiihtymiseen. Gazpromin johto toivoo, että presidentti hyväksyisi lainmuutokset vielä ennen vuodenvaihdetta.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
50 • 15.12.2005

Kiina

Kiina korjannee BKT:nsä arvoa rajusti ylöspäin. Kiinan tilastovirasto teki vuoden alkupuolella suurkyselyn, jonka tulokset näyttävät johtavan siihen, että arviota maan kokonaistuotannon määrästä korjataan huomattavasti ylöspäin. Lehtitietojen mukaan korotus voi olla 15–20 prosentin luokkaa. Kiinan tilastoviranomaisten on määrä tiedottaa asiasta jo ensi viikolla. Korjaus johtuu ennen kaikkea siitä, että palvelusektorin koko on tähän asti arvioitu aivan liian pieneksi. Tilastojen korjauksella olisi merkittävä vaikutus erilaisiin BKT:hen perustuviin indikaattoreihin, joita käytetään arvioitaessa maan taloustilannetta suhteessa muihin maihin. Vielä ei tiedetä, miten mahdollinen korjaus vaikuttaa aiempien vuosien tilastoihin ja kasvulukuihin.

Kiinan kuluttajahintainflaatio pysyi marraskuussa hitaana rahan määrän nopeasta kasvusta huolimatta. *Kuluttajahinnat* nousivat marraskuussa 1,3 % vuotta aiemmasta, kun kasvuvauhti lokakuussa oli vuositasolla 1,2 %. Ruoan hinta nousi 1,6 % vuotta aiemmasta. Nopeammin kallistuivat palvelut, 2,7 % vuositasolla, mutta vuosikasvu on hidastunut lokakuusta, jolloin kasvuvauhdiksi mitattiin 3,1 %. Keskimääräisessä kuluttajahintainflaatiossa ei marraskuussa ollut merkittäviä eroja maaseudun ja kaupunkien välillä. *Tuottajahintainflaatio* hidastui marraskuussa. Tuottajahinnat nousivat marraskuussa 3,2 % vuotta aiemmasta, kun vuosikasvu lokakuussa oli 4,0 %. Tuottajahintainflaatiota pitivät yllä etenkin energian ja raaka-aineiden hintojen nousu.

Inflaatio on Kiinan taloudessa pysynyt tähän asti hitaana *lavean rahan määrän* (M2) nopeasta kasvusta huolimatta. M2 kasvoi marraskuussa 18,3 % vuotta aiemmasta, mikä on yli kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin keskuspankin kuluvan vuoden tavoite. Keskuspankin mukaan rahamäärän nopea kasvu johtuu erityisesti kotitalouksien ja yritysten talletusten kasvusta. On myös huomattava, että Kiinan talous tarjoaa edelleen perinteisten pankkitalletusten lisäksi vain vähän muita sijoituskohteita.

Hintojen ja rahan määrän muutos, % vuotta aiemmasta

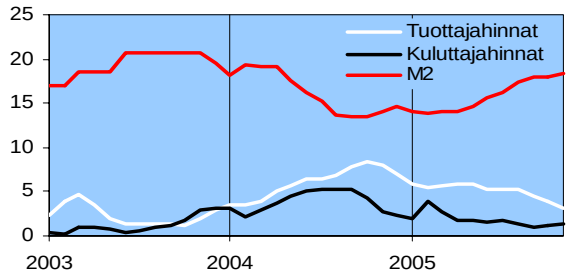

Lähde: NBS ja keskuspankki

Teollisuustuotanto jatkaa hämmästyttävän tasaista kasvuaan. Kiinan teollisuustuotannon vuosikasvu oli marraskuussa 16 %, ja kasvuvauhti on pysynyt samalla tasolla koko kuluvan vuoden. Myös eri teollisuusalojen kasvuvauhtien ero on hämmästyttävän pieni, sillä tärkeimpien toimialojen kasvuvauhdit asettuvat tekstiiliteollisuuden 14 prosentin ja elektroniikkateollisuuden 22 prosentin väliin. Energiasektorilla raakaöljyn tuotanto oli marraskuussa runsaat 2 % ja hiilen 11 % korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Sähköntuotantokapasiteetti kasvoi 11 % ja maailmanmarkkinoilla huolta aiheuttanut teräksen tuotanto 17–20 %.

Viennin kasvu hidastui marraskuussa. Kiinan tulli ilmoitti, että tavaroita vietiin marraskuussa 72 miljardin dollarin arvosta, ja vienti kasvoi 18 % vuotta aiemmasta. Viennin kasvu hidastui, sillä kasvu on kuluvana vuonna ollut noin 30 % vuotta aiemmasta. Tuonti puolestaan kasvoi hieman alle 24 % vuotta aiemmasta ja oli 62 miljardia dollaria. Tuonnin kasvuvauhti oli ensimmäistä kertaa kuluvana vuonna nopeampaa kuin viennin kasvuvauhti. Viennin kasvun hidastumisesta huolimatta ulkomaankaupan ylijäämä oli marraskuussa 10 miljardia dollaria, mikä kasvatti koko vuoden ylijäämän jo yli 90 miljardiin dollariin. Koko kuluvan vuoden ylijäämä noussee noin 100 miljardiin dollariin, mikä on yli kolme kertaa enemmän kuin vuonna 2004. Kiinan kauppaministeriön alainen tutkimuslaitos odottaa tavarakaupan ylijäämän kasvavan entisestään vuonna 2006.

Kiina toteutti WTO-sitoumuksiaan vuonna 2005. Kiina toteutti vuonna 2005 useita WTO-sitoumustensa mukaisia uudistuksia. Valtio leikkasi tuontitulleja sovitusti noin 400 tuoteryhmältä, ja myös tuontikiintiöitä poistettiin. Lisäksi suorien sijoitusten rajoitteita poistettiin mm. kuljetussektorilta. Vähittäiskauppaa avattiin niin, että kaikkien tuotteiden (pl. tupakka) kauppa tuli sallituksi. Vaikka Kiinan suoriutumista sitoumuksistaan on pidetty yleisesti ottaen hyvänä, useat maat ovat toivoneet voimakkaampia toimia etenkin teollis- ja tekijänoikeuksien parantamiseksi. Eniten vuoden aikana keskustelua ja toimenpiteitä herätti kaikkia WTO-jäsenmaita koskenut tekstiili- ja vaatekaupan vapautuminen, joka kasvatti Kiinan vaatevientiä etenkin Yhdysvaltoihin ja Euroopan unioniin. Ne päättivätkin käyttää suojatoimia tekstiili- ja vaatetuonnin rajoittamiseksi ja pääsivät Kiinan kanssa sopuun neuvottelujen jälkeen.

Vuonna 2006 alusta Kiina on sitoutunut pienentämään yli sadan tuotteen tuontitulleja. Joukossa ovat mm. autot ja niiden varaosat sekä joitakin elintarvikkeita ja kemikaaleja. Suurin osa tuontitullien alentamisista on kuitenkin jo tehty aiempina vuosina. Lisäksi Kiina poistaa tekstiilien vientitullit. Vuoden 2006 suurin uudistus lienee vuoden loppupuolella ulkomaisille pankeille myönnettävä vapaampi pääsy Kiinan markkinoille.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
51 • 22.12.2005

Venäjä

Venäjän kokonaistuotantoa vetävät edelleen kauppa ja rakentaminen. Rosstatin mukaan vähittäiskauppa kasvoi tammi-marraskuussa 11,8 % vuotta aiemmasta ja rakentaminen 9,8 %. Kumpikin sektori kasvoi edelleen nopeasti marraskuussa. Palvelujen tuotanto kasvoi myös ripeästi – yli 7 %. Teollisuustuotanto lisääntyi 4,0 %; kasvua ylläpitävän tehdasteollisuuden kasvuvauhti nopeutui marraskuussa ja oli tammi-marraskuussa 6,1 %. Kuljetukset lisääntyivät 2,4 % ja maataloustuotanto vain 1,6 %. BKT:n vuosikasvu oli talousministeriön ennakkotiedon mukaan tammi-lokakuussa 5,9 %. Ministeriö on korottanut koko vuoden ennusteensa 6,4 prosenttiin.

Keskuspankki korotti euron osuutta ruplan ohjailukorissa. Keskuspankin ilmoituksen mukaan euron paino ruplan kurssin päivittäiseen ohjaamiseen käytettävässä valuuttakorissa on 2. joulukuuta alkaen 0,4 ja dollarin paino 0,6. Elokuun alusta euron paino on ollut 0,35. ja dollarin 0,65. Valuuttakorin avulla tasataan ruplan kurssivaihteluita näihin molempiin päävaluuttoihin nähden, ja euron painon lisääminen on omiaan vähentämään ruplan päivittäisiä kurssivaihteluita euroon nähden. Useammasta valuutasta koostuvassa kauppapainotetussa keskuspankin valuuttakorissa, jota käytetään lähinnä ruplan nimelliskurssin ja reaalikurssin seurantaan, euron osuus on edelleen 36 %. Euroalueen osuus Venäjän ulkomaankaupassa oli tämän vuoden tammi-syyskuussa 37 %.

Venäjän WTO-jäsenyys toteutuu aikaisintaan kesällä 2006. Venäjän pyrkimys saada WTO-jäsenyys-neuvottelut päätökseen kuluvan vuoden loppuun mennessä ei toteudu. Venäjä sai WTO:n joulukuisessa ministerikokouksessa Hongkongissa päätökseen kahdenväliset neuvottelut Kanadan, Paraguayn, Nicaraguan ja Filippiinien kanssa. Avoinna ovat kuitenkin vielä neuvottelut Yhdysvaltojen, Sveitsin, Kolumbian ja Australian kanssa teollis- ja tekijänoikeuksien suojasta, rahoitusmarkkinoiden avaamisesta ulkomaisille toimijoille, lentokoneiden tuontitulleista ja maataloustukien tasosta. Sopimukseen pääsy erityisesti Yhdysvaltojen kanssa näyttää vaikealta, koska Venäjä haluaa suojata tiukasti lentokonetuotantoaan tuontitulleilla ja estää rahanpesua rajaamalla ulkomaisten pankkien toimintamahdollisuuksia Venäjällä.

Talousministeri German **Gref** totesi äskettäin Venäjän WTO-jäsenyyden toteutuvan aikaisintaan kesällä 2006, mutta se voi myös lykkääntyä vuoteen 2007. Lisäksi Hongkongissa WTO:hon hyväksytyillä uusilla jäsenillä Saudi-Arabialla ja Togolla on tulevissa neuvotteluissaan mahdollisuus asettaa Venäjälle uusia vaatimuksia. Myös Georgia ja Moldova ovat uhanneet avata neuvottelukierroksen Venäjän kanssa uudelleen.

Venäjä aikoo nostaa Ukrainalle myymänsä kaasun hintaa. Venäjän kaasumonopoli Gazprom on ilmoittanut nostavansa Ukrainalta perittävän maakaasun hinnan lähemmäksi eurooppalaista tasoa. Tähän asti Venäjä on subventoinut IVY-maihin myytävän kaasun hintaa. Ukraina on maksanut kaasusta noin 50 dollaria tuhannelta kuutiometriltä. Vuoden 2006 alusta Gazprom aikoo kolminkertaistaa hinnan. Yhtiön hallituksen varapuheenjohtajan Aleksander **Medvedev**in mukaan oikea hinta olisi 220–230 dollaria. Gazprom on antanut Ukrainalle aikaa tammikuun alkuun asti suostua kaasun hinnan nostoon, muuten kaasun tulo Venäjältä loppuu. Ukraina tuo Venäjältä noin puolet kuluttamastaan maakaasusta ja on viimeisen vuoden aikana pyrkinyt vähentämään riippuvuuttaan Venäjästä ja lisäämään vastaavasti kaasuntuontia mm. Kazakstanista. Venäjä on kuluvan vuoden aikana jo nostanut maakaasunsa vientihintaa mm. Baltian maille ja Georgialle.

Ukraina ja Venäjä ovat myös kiistelleet pitkään Eurooppaan johtavien kaasuputkien transitomaksuista. Venäjä on tyytymätön Ukrainan perimiin suuriin transitomaksuihin, minkä arvellaan osaltaan vaikuttaneen päätökseen rakentaa uusi Itämeren pohjassa kulkeva maakaasuputki Saksaan. Venäjä on pyrkinyt strategisista syistä vähentämään energianvientiään Ukrainan ja Baltian maiden kautta.

Venäläisen maakaasun tuonti Eurooppaan 2004

Venäläisen maakaasun	tuonti mrd. m3	%-osuus kulutuksesta
Moldova*	2,7	245
Serbia ja Montenegro	2,3	100
Viro	0,9	100
Bulgaria	3,1	100
Suomi	4,3	99
Latvia	1,5	94
Liettua	2,9	93
Kreikka	2,2	90
Slovakia	5,8	86
Tshekki	6,8	77
Unkari	9,3	72
Turkki	14,5	63
Itävalta	6,0	64
Valko-Venäjä	10,2	55
Ukraina	48,5	49
Puola	6,3	48
Saksa	37,3	43
Ranska	13,3	30
Italia	21,6	30

*Sisältää myös transitokaasun

Lähde: Izvestija

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
51 • 22.12.2005

Kiina

Kiinan kokonaistuotannon arvoa nostettiin huikeat 17 %. Kiinan tilastolaitos toteutti kuluvan vuoden alussa teollisuus- ja palvelusektoreille kohdistetun suurkyselyn, jonka tarkoituksena oli tarkentaa kuvaa Kiinan talouden koosta ja rakenteesta. Kyselyn tulosten perusteella vuoden 2004 BKT:n arvoa nostettiin 2 300 miljardilla juanilla (278 mrd. dollaria) 15 989 miljardiin juaniin (1 931 mrd. dollaria).

Tähän asti erityisesti palvelutuotanto on tilastoitu liian pieneksi, mikä on johtunut keskussuunnittelujärjestelmän materiaalitilinpidon perinteestä sekä siitä, että tavattoman nopeasti kehittyvää palvelusektoria on ylipäätään vaikea tilastoida. Palvelusektori vastasikin 93 prosentista kokonaistuotannon korotuksesta, ja sen BKT-osuus nousi aikaisemmasta 32 prosentista 41 prosenttiin. Teollisuuden osuus kokonaistuotannosta supistui puolestaan 53 prosentista 46 prosenttiin. Alkutuotannon osuus oli uusien tilastojen mukaan 13 % BKT:stä.

Kiinan BKT:n lisäys vastaa arvoltaan esimerkiksi puolta Venäjän vuoden 2004 BKT:stä. Korjatun nimellisen BKT:n mukaan Kiina nousi Italian ohi maailman kuudenneksi suurimmaksi taloudeksi, ja kuluvana vuonna Kiina ilmeisesti ohittaa nimellisesti mitatulla BKT:n määrällä vielä Ranskan ja Iso-Britannian. Kiinan BKT asukasta kohden nousee yli 200 dollarilla noin 1 500 dollariin, mikä Maailmanpankin luokituksessa vastaa suunnilleen alemman keskitulon maiden keskiarvoa.

Kokonaistuotannon arvon nostaminen ja rakenteen muuttuminen vaikuttavat myös moniin muihin keskeisiin Kiinan taloutta kuvaaviin indikaattoreihin. Esimerkiksi tavattoman korkea investointiaste ja talouden energiaintensiivisyyttä kuvaava indikaattori laskevat, ja kuva Kiinan taloudesta muuttuu paremmaksi myös ongelmaluottojen määrän ja velka-asteen osalta. Toisaalta tutkimus-, koulutus- ja terveydenhuoltomenojen osuus BKT:stä näyttää entistä pienemmältä.

Tilastoviranomaisten mukaan BKT-luvut korjataan uusien tietojen perusteella OECD:n käyttämin menetelmin taaksepäin vuoteen 1993.

Investointien nopea kasvu jatkui. Tammi-marras-kuussa tehtiin kaupunkialueilla kiinteitä investointeja nimellisesti 28 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Investointien kasvuvauhti oli tammi-marraskuussa nimellisesti sama kuin koko viime vuonna ja reaalisesti jopa nopeampi. Kasvun odotettiin hidastuvan kuluvana vuonna selvästi. Nopeimmin kasvoivat investoinnit hiilen tuotantoon eli 80 % vuotta aiemmasta, sähköntuotantoon 32 %, rautateihin 38 % ja värimetallien tuotantoon 38 %. Teräksen tuotantoon investoitiin 26 % enemmän kuin vuotta aiemmin, vaikka hallitus on pyrkinyt hidastamaan investointeja. Kiinan arvioidaan pystyvän tuottamaan terästä ensi vuonna noin 100 miljoona tonnia enemmän kuin se kuluttaa.

Rahapolitiikka- ja rahoitusmarkkinakatsaus vuoteen 2005. Kiinan keskuspankki asetti rahapoliittiset tavoitteet vuodelle 2005 lavean rahan ja lainojen määrän kasvulle (15 % ja 14 %) kuten aiempinakin vuosina. Vaikka tiukentunut rahapolitiikka johti tavoitearvoja hitaampaan rahan ja luottojen määrän kasvuun vuoden alkupuolella, rahamäärän (M2) kasvu kiihtyi loppuvuotta kohden. Kiinan valuuttakurssiuudistus johti pitkäaikaisen dollarikytköksen lopettamiseen ja juanin kertarevalvointiin 2,1 prosentilla heinäkuussa 2005. Juanin arvo muuttui määräytyväksi valuuttakorin mukaan, jossa suurimmat painoarvot ovat Yhdysvaltain dollarilla, eurolla, Japanin jenillä ja Korean wonilla. Revalvoinnin jälkeen juanin dollarikurssi on kuitenkin pidetty lähes muuttumattomana. Valuuttamääräyksiä helpotettiin nostamalla kiinalaisen yrityksen hallussa pitämän ulkomaanvaluutan määrän ylärajaa. Lisäksi juanin käyttöä Hongkongissa ja luottokorttien käyttöä ulkomailla vapautettiin, ja yksityishenkilöt saivat ostaa entistä suurempia summia valuuttaa ulkomaanmatkoja varten.

Kiinan rahoitussektori koki vuoden 2005 aikana ulkomaisten sijoittajien rynnistyksen maan pankkimarkkinoille kiinalaisten pankkien suuresta hoitamattomien luottojen määrästä ja heikosta riskienhallinnasta huolimatta. Kolme valtion neljästä suurpankista ja jotkin pienemmät pankit ovat saaneet ulkomaisia omistajia. China Construction Bank (CCB) listautui lokakuussa Hongkongin pörssiin ensimmäisenä kiinalaisena suurpankkina. Suurpankeista ulkomaille listautumista vuonna 2006 suunnittelevat Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) ja Bank of China (BOC). Valtion suurimman liikepankin ICBC:n pääomarakennetta vahvistettiin maan valuuttavarannosta huhtikuussa 2005. Kiinan pankkivalvontaviranomaiset ilmoittivat loppuvuodesta lieventävänsä ulkomaisiin sijoittajiin kohdistuvia pääomavaatimuksia ja avaavansa köyhempien alueiden pankkimarkkinoita edelleen ulkomaisille sijoittajille.

Osakemarkkinoilla kurssikehitys oli kuluvana vuonna heikkoa valtion toteuttamista uudistuksista huolimatta. Valtionosakkeiden muuntamismahdollisuus pörsseissä kaupattaviksi osakkeiksi ulotettiin kattamaan kaikki listautuneet yritykset. Lisäksi kesäkuussa julkistettujen säädösten mukaan leimavero ja tulovero poistettiin kokonaan valtion osakkeilla tehdyiltä kaupoilta. Laskevien kurssien olosuhteissa taloudellisista vaikeuksista kärsineet arvopaperinvälittäjät ovat saaneet pääomatukea valtiolta. Joukkovelkakirjamarkkinoilla ensimmäiset ulkomaiset instituutiot (Aasian kehityspankki ja Maailmanpankin rahoitusyhtiö) saivat luvan laskea liikkeelle juanmääräisiä velkakirjoja.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
52 • 29.12.2005

Venäjä

Keskuspankki alensi eräitä korkoja. Keskuspankki laski joulun alla 13 prosentista 12 prosenttiin jälleenrahoituskorkoaan, joka tosin ohjailee vain epäsuorasti rahamarkkinoiden korkoja. Keskuspankki on viime vuosina laskenut myös pankeille tarjoamiensa yliyön-luottojen korkoa ja valuuttaswapien ruplakorkoa samaan tahtiin jälleenrahoituskoron kanssa ja nyt siis 12 prosenttiin. Näitä korkoja laskettiin edellisen kerran yhdellä prosenttiyksiköllä vuoden 2004 kesäkuussa. Tämän vuoden mittaan keskuspankki on vähitellen laajentanut listaansa niistä julkisen ja yksityisen sektorin Venäjällä liikkeelle laskemista arvopapereista, joita keskuspankki hyväksyy likviditeettiluottojensa vakuudeksi.

Parlamentti hyväksyi järjestöjen valvonnan tiukentamisen. Federaationeuvosto hyväksyi kuluvalla viikolla muutokset kansalaisjärjestöjä ja ei-kaupallisia yhteisöjä koskeviin lakeihin. Järjestöt ovat tarkkailijoiden mukaan olleet Venäjän viimeinen valtion valvonnasta vapaa sektori. Duumakäsittelyn aikana muutosehdotuksiin tehtiin useita presidentti Vladimir **Putin**in ehdottamia lievennyksiä, mutta lievennetytkin muotoilut jättävät järjestöjen mukaan liikaa tulkinnanvaraa viranomaisille. Hallitus on perustellut tiukennuksia vakoilun, terrorismin ja rahanpesun torjunnalla, ja presidentti Putin on korostanut tarvetta estää ulkomaisen rahoituksen avulla tapahtuvaa poliittista toimintaa Venäjällä. Muutokset ovat herättäneet laajaa vastustusta Venäjällä ja ulkomailla. Niiden pelätään vaikeuttavan varsinkin demokratiaa ja ihmisoikeuksia edistävien järjestöjen toimintaa. Presidentin odotetaan allekirjoittavan muutoslait lähipäivinä.

Pienyritysten liiketoimintaympäristö huononi 2004. Moskovassa toimivan CEFIR-tutkimuslaitoksen viidennen pienyritysten liiketoimintaympäristön kehittymistä kartoittavan tutkimuksen mukaan liiketoimintailmapiiri huononi kokonaisuutena jonkin verran vuonna 2004, kun se vielä vuosina 2002 ja 2003 parani. Selvästi suurimmiksi esteiksi liiketoiminnalle pienyritykset näkivät vuoden 2004 loppupuolella lainsäädännön nopean muuttumisen ja talouden yleisen epävakauden. Lisäksi yritykset kokivat talouden epävakauden, kilpailun esteiden ja korruption lisääntyneen sekä rahoituksen saatavuuden vaikeutuneen edellisestä vuodesta. Toisaalta merkittävänä yrittämisen esteenä nähtiin myös yhä useammin kilpailun kovuus, mikä kertonee yritystoiminnan vähittäisestä tervehtymisestä. Yritystoiminnan sääntelyn koettiin vähentyneen jonkin verran.

Hallinnollisen sääntelyn osalta lähes kaikki yritykset kokivat oleelliseksi ongelmaksi yleiset dokumentaatiovaatimukset sekä yritystarkastukset. Erilaisten viranomaistarkastusten määrä on viime vuodesta hieman vähentynyt, mutta paljon tarkastuksia tekevät edelleen vero- ja palotarkastusviranomaiset. Veroviranomaisten tarkastuskäynnit kestivät pisimpään: keskimäärin 6 päivää. Toimitilojen ja maan vuokraaminen tai ostaminen on vaikeutunut. Toisaalta uusien yritysten rekisteröintikäytäntö on helpottunut hieman.

Venäjällä pienyritys määritellään aloittain henkilökunnan määrän mukaan. Tutkimusta varten CEFIR haastatteli 2 000 yritystä 20 eri alueella. Otoksen yritysten keskikoko oli 10 työntekijää. Vuonna 2004 pienyritysten työntekijöiden osuus työllisistä oli 16 %.

Pienyritystoiminnan esteet vuosina 2001–2004
(1- ei esteitä, 5 – ei yrittämistä esteen takia)

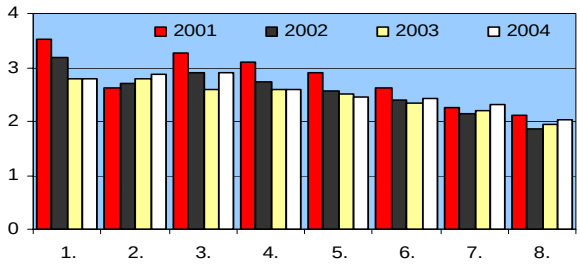

1. Kireä verotus
2. Kilpailun kovuus
3. Yleinen talouden epävakaus
4. Verohallinto
5. Yritystoiminnan sääntely
6. Rahoituksen saanti
7. Kilpailun esteet
8. Korruptio

Lähde: CEFIR

Duuma palaa lainsäädäntötyöhön 10. tammikuuta. Vuoden 2006 kevätkaudella duumaa odottavat mm. jo pitkään käsittelyssä olleet metsälaki ja vesilaki. Myös maalain muutos tonttien lunastushinnoittelun osalta, kaivannaislain strategisia esiintymiä koskeva muutos ja kilpailulain muutokset odottavat yhä hyväksymistään. Lisäksi duuman listalla on ainakin verolakien ja pankkilakien täsmennyksiä sekä marraskuussa ensimmäisessä käsittelyssä hyväksytyt tietosuojalaki ja henkilötietolaki. Venäjän hallitus hyväksyi viime viikolla oman lähes 50 lakiluonnosta sisältävän ohjelmansa vuodeksi 2006.

Kuluneella syyskaudella duuma hyväksyi mm. erityistalousaluelain, Kaliningradin erityistalousalueen jatkamisen 25 vuodella, lain julkis-yksityisestä hankekumppanuudesta ja kaasumonopoli Gazpromin osakkeiden vapauttamisen ulkomaalaisille sekä nosti vakautusrahastoon ohjattavien öljytulojen määräytymisperusteena toimivaa öljyn hinnan alarajaa vuoden 2006 alusta lähtien.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus
52 • 29.12.2005

Kiina

Kiinasta ulkomaille tehtävien investointien odotetaan edelleen lisääntyvän. Kiinalaiset yritykset tekivät suoria investointeja ulkomaille tammi-marraskuussa 5,6 miljardin dollarin arvosta, kun koko vuonna 2004 ulkomaille tehtyjen investointien arvo oli 5,5 miljardia dollaria. Kaikkien aikojen suurin yksittäinen kauppa solmittiin viime kesänä, kun kiinalainen öljy-yhtiö CNPC osti kanadalaisen Kazakstanissa toimivan öljy-yhtiön (ks. BOFIT Viikkokatsaus 34/2005). Energia-alan lisäksi investointeja on tehty tänä vuonna erityisesti myös informaatio- ja telesektorille, kaivosteollisuuteen sekä tehdasteollisuuteen. Vaikka kiinalaisinvestoinnit ulkomaille ovatkin viime vuosina lisääntyneet, niiden määrä on vielä erittäin vaatimaton Kiinaan tehtäviin investointeihin verrattuna. Viranomaiset kannustavat kiinalaisyrityksiä lisäämään toimintaansa ulkomailla mm. lupakäytäntöjä yksinkertaistamalla ja tarjoamalla asiantuntija-apua investointihankkeisiin.

Tammi-marraskuussa Kiinaan tehtyjen ulkomaisten suorien investointien arvo oli 53 miljardia dollaria eli 2 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Viranomaisten mukaan tänä vuonna ovat lisääntyneet investoinnit varsinkin palvelualoille. Ulkomaisten yritysten merkitys esimerkiksi pankki- ja vähittäiskaupan alalla on kuluneena vuonna lisääntynyt.

Eläkejärjestelmää uudistettiin. Kiinassa eläkemaksuja joutuu maksamaan 20 % edeltäneen vuoden palkasta. Palkasta 11 % meni aiemmin henkilökohtaiselle tilille ja 9 % kansalliseen eläkerahastoon. Nyt tehdyssä, vuoden 2006 alussa voimaan tulevassa uudistuksessa henkilökohtaiselle eläketilille maksettavaa osaa pienennettiin 8 prosenttiin, ja jatkossa suurempi osa maksuista menee eläkerahastoon. Aiemmin samansuuntainen muutos tehtiin vuonna 1997. Uudistus lisää hallinnon mahdollisuuksia maksaa eläkkeitä ja auttaa myös eläkevarojen käytön valvonnassa, sillä yksityisiä eläketilejä on käytetty joissakin tapauksissa vääriin tarkoituksiin.

Eräiden arvioiden mukaan eläkkeiden rahoituksessa on tällä hetkellä yli 700 miljardin juanin (70 mrd. euroa) vaje, ja sen arvioidaan kasvavan yli 6 000 miljardiin juaniin 30 vuodessa, jos järjestelmään ei tehdä uudistuksia. Tänä vuonna Kiina arvioi eläkettä saavien määrän olevan hieman yli 40 miljoonaa henkeä eli vain noin viidesosa eläkeikäisistä. Työssä olevista eläkejärjestelmän piiriin kuuluu 170 miljoonaa henkeä, mikä on noin neljännes työikäisestä väestöstä. Kiina pyrkii nostamaan määrän 220 miljoonaan vuoteen 2010 mennessä. Edelleenkin alle 15 vuotta eläkemaksuja maksaneet ovat oikeutettuja saamaan ainoastaan henkilökohtaiselle tilille kertyneen eläkkeen.

Teollisuusyritysten voittojen kasvu edelleen nopeaa. Teollisuuden voittojen kasvu tammi-marraskuussa oli 20 % vuositasolla. Kasvu on hieman laantunut vuoden 2004 huippulukemista oletettavasti koventuneen kilpailuympäristön myötä, mutta yksityisessä omistuksessa olevien yritysten voitot kasvoivat tammi-marraskuussa edelleen hämmästyttävästi yli 42 % vuotta aiemmasta. Valtion omistamien teollisuusyritysten voitot kasvoivat 15 % vuotta aiemmasta, ja niiden myyntivolyymi kasvoi 21 % vuositasolla. Kiinassa toimivien teollisuusyritysten maksamat verot kasvoivat tammi-marraskuussa 20 % vuotta aiemmasta.

Voittojen kasvu jatkui voimakkaana raaka-ainealoilla, joskin ylikapasiteetti muun muassa teräksen tuotannossa kuvastui alhaisempina voittojen kasvuvauhteina nopeasti kasvaneilla sektoreilla, ja esimerkiksi öljynjalostajien toiminta oli tappiollista. Kiinan teollisuusyritysten voittojen tilastoinnissa otetaan huomioon kaikki valtionyritykset ja yritykset, joiden vuosittaiset myyntitulot ylittävät 5 miljoonaa juania (500 000 euroa).

Kiina sulkee tehtaita ja rajoittaa investointeja. Kiinan kehitys- ja uudistuskomissio (NDRC) julkisti raportin, jonka mukaan Kiina pyrkii muokkaamaan teollisuutensa rakennetta tehokkaammaksi ja ympäristöystävällisemmäksi. Raportti tukee seuraavaa viisivuotissuunitelmaa 2006–2010. Rakennemuutos toteutetaan kieltämällä tietyn tyyppisiä valmistusmenetelmiä ja määräämällä joidenkin tuotteiden valmistus kokonaan lopetettavaksi. Kielto tulee voimaan asteittain tulevien vuosien aikana. Yhteensä kiellettäviä menetelmiä ja tuotteita on 400. Niitä on mm. tekstiili-, rakennusmateriaali- ja kemianteollisuudessa sekä teräksen, koksin ja hiilen tuotannossa. Komissio ilmoitti, että pankkien tulee lopettaa luottojen antaminen kiellettyjä valmistusmenetelmiä ja tuotteita varten sekä ryhtyä toimiin lainojen takaisin perimiseksi.

Kehitys- ja uudistuskomissio määritteli samalla noin 200 valmistusmenetelmää ja tuotetta, joihin ei enää haluta lisää investointeja. Menetelmät ja tuotteet ovat pitkälti samoilla aloilla kuin kokonaan kiellettävät. Pankit eivät saa myöntää näiden alojen uusille hankkeille enää lainaa, eikä hankkeita varten enää myönnetä rakennusmaata. Uusia hankkeita pyritään rajoittamaan myös muilla keinoilla. Sen sijaan investoinnit nykyisen tuotantokapasiteetin ylläpitämiseksi ovat mahdollisia, vaikkakin komissio ilmoitti, että myös vireillä olevia hankkeita on tarkoitus keskeyttää.

Suomen Pankki • Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT
PL 160 • 00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268 • Sähköposti: bofit@bof.fi • Web: www.bof.fi/bofit

Toimittaja Timo Harell
Uutisaineisto on toimitettu eri lähteiden perusteella.
Suomen Pankki ei takaa aineiston kattavuutta tai oikeellisuutta.